Tandrete

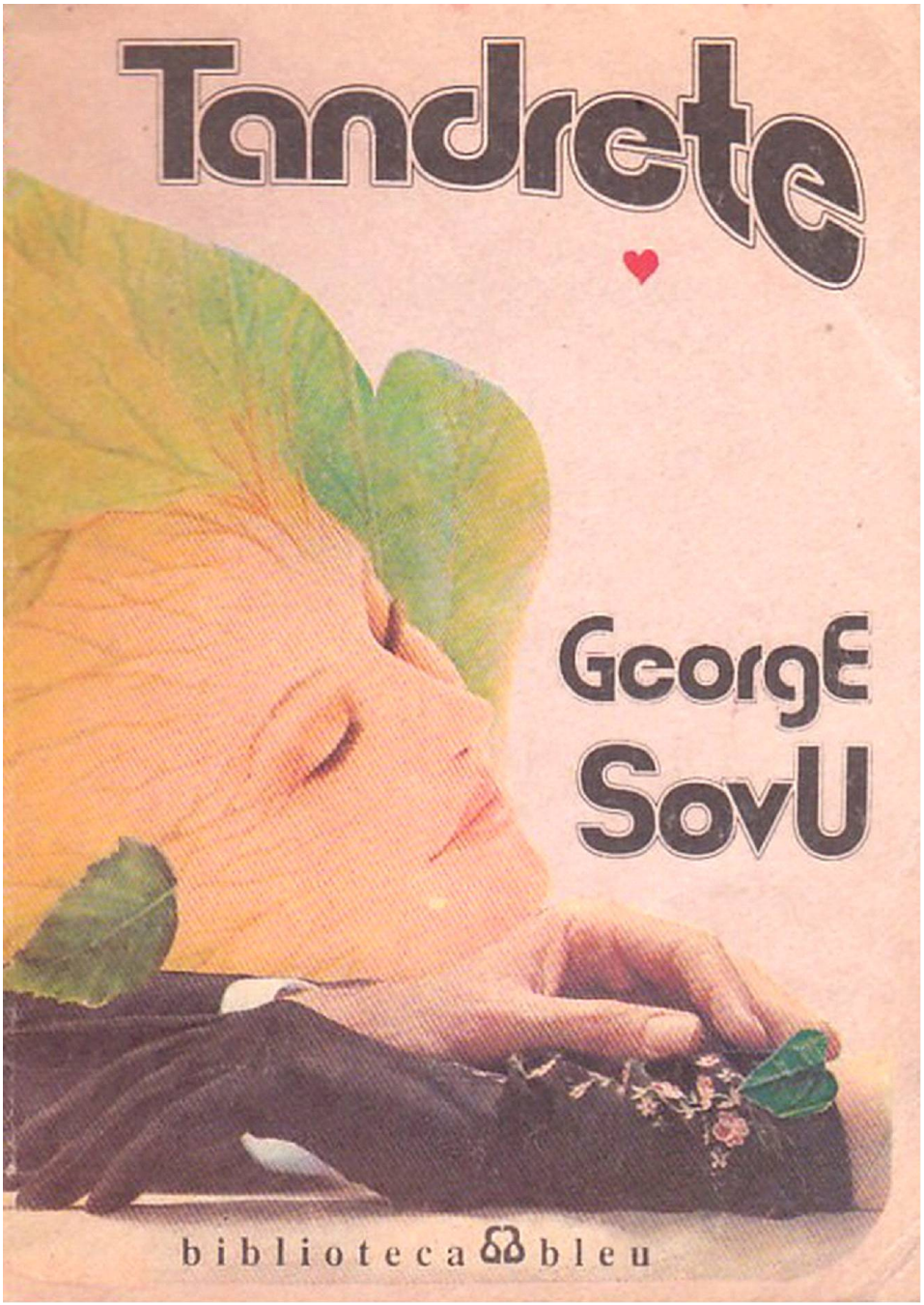

George Sovu

biblioteca bleu

GEORGE ȘOVU

TANDREȚE

Soției mele

CAPITOLUL I

1.

Coloanele verzi ale pomilor ornamentali din jurul acelui amfiteatru de iarbă stropită cu flori ardeau în lumina roșietică, dar blândă a soarelui apărut din spatele unei cetăți de munți. Banca, așezată undeva la mijloc, în marginea unei alei ce întrerupea, cu o singură silabă, tensiunea de frumusețe atotstăpânitoare aici, era înconjurată de aureola unui loc potrivit pentru meditație, ori pentru rugă, dintr-un templu.

Cu capul sprijinit pe pieptul lui Vlad, care-i ocrotea umerii cu un gest tandru al brațului stâng, Andreea parcă nici nu respira. Avea ochii închiși. De câteva minute bune înainta prin apele roz-portocalii de sub pleoape, alunecând, ușoară, printre gânduri...

... Deodată, o suflare neagră și puternică o oprește, izbindu-i fruntea, amețind-o. Brațele i se zbat în neorânduială, corpul suplu a îmbrăcat, în câteva secunde, o cămașă de oțel pe care cineva parcă o strânge tot mai mult în juru-i, încercând să-i sugrume răsuflarea și așa obosită... Coboară în adânc, ca un scafandru fără nicio legătură cu lumea de la suprafață și fără nicio rezervă de oxigen... până ce întâlnește o mână viguroasă ce-o cuprinde pe după mijloc...

— Respiră!... Respiră!... În sfârșit, respiră!... Își spuse Vlad, simțind o bucurie fără margini... Doamne – continuă gândul lui – și ce frumoasă e!... Ar fi fost mare păcat să se înece!

Se așeză în genunchi, în apropierea capului și, cu un gest de o infinită delicatețe, îi dădu părul ud de pe frunte-ntr-o parte. Degetele lui s-au prelins apoi pe lângă obrajii ca de copil, rotunjiți acum într-un miez de marmură peste care-au trecut raze de lună.

Iată însă că pe gura aproape nefiresc de mică, dar cu buze frumos conturate și pline, a început să înflorească un zâmbet, în

timp ce evantaiele ochilor se retrag treptat, descoperind două calde lumini de smarald.

— Cine ești? se aud rostite cele trei silabe, ca un ecou al sufletului.

— Mă cheamă Vlad! răspunde băiatul, zâmbind acelor lumini.

— Vlad! repetă fata, într-o șoaptă ce reverberează însă pe neașteptate, cuprinzând ființa celui strigat. Gestul de a-și sălta în același timp capul de pe nisipul ud îi face rău. Și-l sprijină la loc, închizând ochii.

— Mă doare puțin capul! se aude iarăși glasul fetei.

— Am eu un leac! răspunde Vlad; e ca un descântec! Îl știu de la mama!...

Și, repede, se așează pe nisip, îi ia cu grijă capul și i-l potrivește pe brațul stâng, sprijinit de picior, iar cu mâna dreaptă începe să-i maseze ușor fruntea, tâmplele, stăruind cu degetele peste locurile delicate din jurul ochilor...

— Eu sunt Andreea!... Îți mulțumesc! șoptește, din nou, fata și, odată cu vorbele, două șiruri de lacrimi încep să se rostogolească peste obraji...

Sosise la mare doar de trei zile. Dar, în fiecare dimineață, când se scula și ieșea pe balconul camerei, în întâmpinarea soarelui ce se înălța, mândru, din undele verzi și tremurătoare ale mării, o vedea undeva, nu prea departe de hotel, într-un loc retras, pe plaja pustie, cu picioarele adunate în față și cu mâinile prinse cerc în jurul lor, cu capul ușor plecat pe spate, primind, inundată de cine știe ce gânduri, botezul luminii. Marea răsufla până în apropierea ei, se întindea să-i mângâie picioarele mici și delicate, șoptindu-i, desigur, câte și mai câte...

Fata vorbea, bineînțeles, cu marea și Vlad, de-acolo de sus, de pe balconul unde-i plăcea să facă, în primele ore, plajă, tolănit într-un șezlong, ar fi vrut să-i audă gândurile, să i le asculte...

„Cine-o fi?" s-a întrebat, din prima clipă în care-o zărise...

După câteva ore dispărea și nu mai putea fi văzută nicăieri. Parc-o înghițea zarea cea albastră, fără de sfârșit. Până către seară, când apărea, din nou, în același loc – un colț de plajă,

lângă un perete de stânci, în urechile cărora marea își revărsase tot zbuciumul din cântecul ei de veșnicie, ori peste obrazul cărora semănase generații de mângâieri.

Se dezbrăca de o rochiță albă și ușoară ca spuma de pe frunțile valurilor murmurânde, rămânând într-un costum lucios și moale, de culoarea luminilor de sub pleoape. Se întindea apoi pe un cearșaf, cu fața spre astrul ce-i trimitea mângâieri domoale, tot mai îndepărtate, din drumul lui spre cealaltă zare. Pentru ca, după câteva zeci de minute, să se arunce în valuri și să înoate, zburând peste răsuflarea acestora până la hotarul geamandurilor și chiar dincolo de el și înapoi, către țărmul la care lăsase un noian de gânduri...

În după-amiaza aceea se apropiase de ea fără să-l simtă. Își luase inima-n dinți, ar fi vrut să-i vorbească. Dar tocmai atunci ea s-a ridicat – nu-l văzuse – și s-a îndreptat către mare. Vlad s-a oprit, cu respirația întretăiată... Avea în față o statuie vie, coborâtă de undeva de pe vreun soclu, dintre multele pe care Marea își expunea minunile ei – o clipă sau o veșnicie – pentru ochii celor sortiți trecerii fără de urme...

Era sculptată cu grijă și finețe, într-o armonie de linii și de forme desăvârșită. Pășea alene, lăsând pe nisipul ud urmele unor pași de copil.

Cufundându-se în valuri, fără sfială, a început să înoate voinicește, înaintând, înaintând prin pânza aceea albastru-verzuie, învărgată cu brâie albe, neliniștite, ademenitoare...

Vlad s-a apropiat de țărm, și-a dezbrăcat în grabă costumul alb, ușor, așezându-l în apropierea cearșafului fetei și s-a aruncat și el în valuri. Trecea, în mare grabă, când pe deasupra, când prin inima lor, urmărind cu atenție ceea ce mai rămăsese din năluca aceea care-l atrăgea cu o forță irezistibilă.

La un moment dat, i s-a părut că asistă la o încăierare; locul se afla cu puțin dincolo de geamandură; apa se înnegrise și clocotea parcă; fata se zbătea, cu toate forțele ei, într-un vârtej ce amenința, clipă de clipă, s-o soarbă-n adânc.

Vlad și-a întețit zvâcnirile brațelor și-ale trupului, cuprins de-o alarmă ce-i stăpânea acum întreaga ființă... O mână, ca un ultim strigăt și încăierarea s-a liniștit!...

2.

... A aflat cine este și de ce venise singură la mare. Era profesoară de chimie, în al treilea an de învățământ, la un renumit liceu bucureștean. În toamnă ar fi trebuit să se căsătorească... El era medic, specializat în chirurgie, mai mare cu vreo șapte ani. Îl cunoscuse în anii ei de studenție. Plecase însă într-o excursie în occident, cu vreo trei luni în urmă, și... uitase drumul de întoarcere... O chema și pe ea, prin scrisori repetate...

— Nu pot să-mi iert faptul că nu mi-am dat seama, din acest punct de vedere, ce fel de om este! spuse Andreea cu glas scăzut, îndurerat. De nimic altceva nu-mi pare rău.

— Poate că ar trebui să te bucuri! îndrăzni Vlad să arunce la mijloc un gând, care exprima, de fapt, starea, din clipele acelea, a ființei lui.

Fata încetini pasul, întorcând spre el luminile verzi, ca speranțele mereu tinere și proaspete, care-l învăluiră cu raze calde, strecurate pe sub umbrele genelor lungi, răsfrânte parcă într-un permanent zâmbet.

Vlad aproape că se fâstâci, vorbele lui – șoaptă a inimii – îl surprinseseră chiar pe cel ce le rostise...

— Adică... mă gândeam... reluă băiatul, bâlbâindu-se, că dacă tot nu era ceea ce ți-ai fi dorit... precum lasă să se înțeleagă acest gest...

Trecuseră două zile de când se cunoșteau. Se plimbau pe faleza, prin aceleași locuri, mai puțin aglomerate, din partea dreaptă a hotelului în care descoperiseră că locuiau amândoi. Noaptea, caldă, plăcută, îi ocrotea, învăluindu-i cu pânze moi urzite cu raze de lună. Marea își încrețea ușor obrazul de argint neliniștit, oftând trudită, când ajungea să atingă țărmul cu degetele ei tremurătoare...

Mâna Andreei, fină, cu degetele lungi, subțiri, desenate cu aceeași măiestrie care guvernase parcă orânduirea întregii ei

ființe, se apropie ușor, dar decis de cea a lui Vlad. Sufletul băiatului tresări.

— Dar tu? Tu cine ești? întrebă Andreea.

— Ți-am mai spus: mă numesc Vlad Cosmescu!

— Și?!...

— Am douăzeci și opt de ani, sunt judecător, în București, necăsătorit! răspunse Vlad, de parcă s-ar fi aflat la o anchetă.

— Ești judecător?! Se auzi glasul oarecum mirat al fetei.

— Da, judecător!

— Trebuie să fie foarte interesant! Știi, dacă nu mă făceam profesoară, judecător aș fi vrut să fiu.

— Munca este asemănătoare! răspunse Vlad oarecum profesional. Moneda are însă, după cum se știe, două fețe... Tot astfel și omul! Și dacă voi, dascălii, aveți parte – în general vorbind – de cea normală, firească, Ia noi omul – începând de la cel de câțiva ani, care abia-și dibuie poteca, până la cei ce abia-și mai zăresc drumul – sosește cu celălalt chip, încordat în suferință, trecut prin zgura vieții, uneori plin de răni cu greu ori aproape nevindecabile... Așadar, iată că avem un teritoriu comun... de acțiune, adăugă Vlad cu declarată emfază, un ideal ce nu poate fi întrecut de nimic altceva: *Omul!...*

Râseră amândoi, ca să spulbere atmosfera ca de ședință a celor câteva clipe în care Vlad vorbise, ațintind-o de aproape, cu ochi pătrunzători... Adevărul rostit însă plutea egal în ființele lor și el avea chip de ideal ce merită să fie slujit cu viață, cu toată viața ta – a celui ce l-ai ales!...

S-au așezat pe o bancă în fața mării. Brațul stâng al lui Vlad i-a înconjurat tandru umerii.

— Mă doare puțin capul! spuse Andreea, în șoaptă, sprijinindu-și fruntea pe pieptul băiatului. Oare de ce?

— Poate din cauza zbuciumului de-acum două zile! răspunse Vlad. Dar nu-i nimic: am eu un leac! E ca un descântec... Îl știu de la mama...

— Cum e mama ta?

— E o femeie simplă, dar... Ai s-o cunoști!...

CAPITOLUL II

1.

— Andreea, Andreea! striga un băiețel de vreo zece ani, blond, cu ochi albaștri, cu un chip plăcut, care alerga pe* aleea din mijlocul acelui amfiteatru de iarbă stropită cu flori.

— Ce e, Bogdane? Ce s-a întâmplat? spuse femeia, ridicându-și capul de pe umărul soțului ei.

Soarele se înălțase preț de câteva suliți deasupra munților. Ocrotea, mai departe, cu blândețe, acel templu de liniște și de meditație...

— Vă cheamă mamaie la masă! spuse băiețelul, gâfâind. A coborât cu Mădălina, sunt în restaurant! Haideți odată! Nu v-ați mai săturat privind soarele? In fiecare dimineață vă sculați cu noaptea-n cap și veniți aici, pe bancă, așteptând să răsară... Eu nu m-aș scula...

— Știu, știu! spuse profesoara, ciufulindu-i părul aspru, puțin ondulat și des ca peria. Dar dacă, la ora asta, apa din bazin ar fi caldă, te-ai lipsi și de mâncare, așa-i? numai ca să faci câteva „traversări" în plus.

— Bineînțeles! Dacă m-ați lăsa voi – tu și cu mamaie – că Vlad e de partea mea, mai adăugă băiețelul, făcându-i cu ochiul judecătorului, eu aș înota și noaptea!

— Nu mă îndoiesc! răspunse Andreea, ridicându-se de pe bancă și prinzându-l de mână pe Bogdan.

— Dar de unde-ai tras tu concluzia că eu sunt de partea ta? întrebă Vlad, pornind agale în urma lor.

— Doar n-o să spui că noi, bărbații, nu suntem uniți! răspunse Bogdan firesc, întorcând capul și zâmbindu-i. Avem și noi solidaritatea noastră.

— Așa e, Bogdane, ai dreptate! Dar cu înotatul noaptea...

— Bravo! interveni Andreea râzând: „aveți și voi solidaritatea voastră". Frumoasă solidaritate!...

Băiatul o luă la fugă, forțând-o și pe Andreea să-l urmeze.

Dar, curând, profesoara își domoli pașii, revenind la ritmul de mai înainte...

2.

... Privind în urma lor, Vlad văzu crucea albă de marmură, de pe care îi zâmbea un chip de femeie tânără... Andreea, îmbrăcată în negru, înaintează cu Bogdan de mână, printre morminte. Se apropie de cavoul gălbui-strălucitor din marginea unei alei. Îmbrățișează crucea ca pe-o ființă scumpă, sărutând îndelung chipul acela de pe piatră... Lacrimi fierbinți îi țâșnesc din ochi...

Vlad îi ascultă sufletul tânguindu-se: „Doamne, Doamne, și ce dragă îmi era! Cum a putut să moară?! Cum a putut?... De ce?!...”

În seara aceea de martie, sosise târziu acasă. Avusese mai multe procese și toate grele. Era acum președinte de tribunal, coordona munca mai multor judecători, avocați... Rănile acelea de pe reversul medaliei sângeraseră adânc în ziua respectivă: un tânăr de 16 ani, într-o ceartă, scosese briceagul și înjunghiase pe acela ce-i dăduse viață; un altul batjocorise o fetiță, un copil, apoi o spânzurase...; câțiva adolescenți se plimbaseră cu o mașină furată și eșuaseră într-un accident, rănind grav mai mulți copii; unul dintre aceștia, o fată de zece ani, copil al unui medic, își pierduse un picior, care, în urma accidentului, îi fusese amputat...

Nu dăduse încă niciun verdict! Cum să procedeze? se întreba, frământându-se... Nenorocirile provocate de rătăciri de-o clipă, cu siguranță, de superficialitate, de impulsuri nestrunite la timp... nu mai puteau fi cu nimic schimbate! Și-atunci?!...

Dar cu dreptatea cum rămâne? Dar cu legea?! Cu exemplul... care, eventual, ar putea să dea altora de gândit, ferindu-i de-o clipă oarbă, cu urmări nefaste?...

Telefonul a sunat prelung, ca o alarmă.

— Veniţi repede! Moare Elena!...

Era mama Andreei. Vocea, sugrumată de plâns, de la telefon n-a putut să mai dea niciun amănunt, nicio explicaţie.

A alergat, cu maşina, la liceu, unde Andreea avea ore la cursurile serale. A luat-o, pretextând altceva. In drum către spital, a trebuit să-i spună.

Când a intrat în sala de operaţie – o primise doar pe ea, pentru câteva clipe – Andreea a constatat că Elena era pe jumătate pierdută. Şi, totuşi, aceasta i-a spus:

„Aşteptaţi-mă! O să se termine repede!... Te iubesc, surioară!" a mai apucat să adauge, înainte de-a o aşeza pe masa cu oglinzile boltite deasupra şi înconjurată de lumini... ca un adevărat catafalc...

Au fost ultimele ei cuvinte.

Au aşteptat-o într-adevăr, cu toţii: Andreea, Vlad, mama Andreei, Eliza, sora geamănă a Elenei, soţul celei ce se afla pe masa de operaţie, Bogdan, băieţelul lor, Mădălina, fetiţa Elizei, mai mare cu câţiva ani decât Bogdan, ca şi bunicul lor, cel ce-i crescuse de când fiecare sosise acasă de la maternitate.

Dar, după operaţie, care ar fi trebuit să îndepărteze izvorul unei infecţii declanşate ca din senin – acum, din nefericire, generalizate – ochii Elenei au rămas închişi pentru totdeauna!...

Niciodată durerea, ca şi fericirea, de altfel, nu încape-n cuvinte! Vlad trecuse prin multe vămi de suferinţă: pierduse o soră, când aceasta era copil, apoi alta, mai tânără decât Elena, care lăsase în urma ei două fetiţe, apoi dispăruse tatăl, în floarea vârstei şi, după mai mulţi ani, mama îl părăsise pentru totdeauna.

Trăia acum o disperată durere a celui mai apropiat om de pe lume!... Cu ce-ar fi putut s-o ajute pe Andreea? Sau pe sora ei? Ori pe mama lor?!... Vorbele, gesturile, faptele, oricât de frumoase, de generoase – nu sunt în stare să zăgăzuiască un asemenea izvor.

... Nu se putea desprinde de lângă sicriu! Ea, care are o tărie sufletească mai abitir decât orice bărbat. Vlad însuşi se descoperea adesea scâncind pe dinăuntru în situaţii în care Andreea ar fi strâns doar din dinţi şi-ar fi privit înainte... A

trebuit s-o ia cu forţa din mijlocul acelui spectacol sfâșietor...

„Doamne, Doamne, și ce dragă îmi era!" Cuvintele îi răsună și acum în suflet, acolo unde se decantează imaginile cele mai vii dintr-un întreg flux de viață...

3.

Fusese prima dintre cei patru fraţi; după ea urma un băiat, apoi cele două surori gemene.

— Să știi – i-a spus odată lui Vlad – că mi-aș fi dorit să fiu singură la părinți. Nu e frumos ceea ce auzi din partea mea, sună a egoism, firește, dar... asta e! Am fost prea săraci și prea am dus-o greu! Am suferit cumplit din cauza sărăciei și nu atât pentru lipsurile din cortegiul ei nesfârșit, pentru ceea ce mi-aș fi dorit și n-am putut să am, ci pentru umilința pe care-o simțeam fiind săracă. Am socotit sărăcia drept cea mai cumplită umilință primită de la viață. Nici măcar nu eram invidioasă pe cei ce aveau... Nu! Mă simțeam jignită, îngenuncheată pentru că noi – eu și-ai mei – nu aveam, deși, după munca noastră, după pricepere și hărnicie, s-ar fi cuvenit! Și-atunci mi-a trecut prin cap că, dacă aș fi fost singură, viața nu ne-ar fi încorsetat atât de dur...

Să-ți povestesc ce mi s-a întâmplat într-o iarnă...

Împlinisem zece ani și eram în clasa a IV-a. De ziua mea, mama, pe care-o știi cât este de frumoasă, mi-a dăruit un medalion. Îl purtase până atunci, tot timpul, la gât. Îl avea de la bunica. Avea forma unei inimi micuțe în mijlocul căreia am descoperit chipul frumos al mamei, o fotografie înfățișând-o în anul în care mă născuse. Am fost foarte impresionată. Să nu râzi de mine, îl simțeam ca pe ceva sfânt, menit să mă apere de orice rău, de necazuri. Era ca și cum aș fi fost tot timpul sub ocrotirea mamei și, când te afli astfel, nimic rău nu ți se poate întâmpla. Așa gândeam... și-mi spuneam. De aceea eram fericită. Nu știam cum să-i mulţumesc, s-o răsplătesc cumva...

Era la începutul lunii februarie. Împreună cu mama, cu fratele meu mai mic cu un an ca mine, cu cele două surori gemene, care, pe-atunci, n-aveau decât trei ani, şi cu bunica (tata ne părăsise de curând, se despărţise de mama – o să-ţi povestesc altă dată cum s-a întâmplat) stăteam într-o căsuţă cu două camere undeva, într-o margine a oraşului. Intr-una din încăperi dormeam, într-un singur pat, noi, cei patru copii, în cealaltă, care era şi bucătărie, dormeau mama şi bunica.

Se terminaseră lemnele de foc, iar gerul era mai straşnic decât oricând. Ninsese, din nou, de câteva zile, şi-acum zăpada era îngheţată. Nu puteai s-o strângi în mină, s-o faci bulgăre. Când alergam prin curte sau mergeam pe stradă, scârţâia sub picioare, de parcă ai fi ascultat un concert de ţipete!...

În casă era frig, fetele cele mici plângeau, iar mama se îmbolnăvise. Avea febră mare, o durea capul îngrozitor, nu se putea ridica din pat. Bunica era bătrână şi neputincioasă. Tuturor, ne trebuia, în primul rând, căldură. Dar de unde lemne?!... Fratele meu, care n-a fost niciodată prea harnic la carte, nici nu mai căuta în ghiozdan. Se înfofolea cu nişte zdrenţe de haine şi se juca cu nişte prieteni de-ai lui pe-afară. Se mai ducea pe la ei, se încălzea pe unde putea. Eu suflam în mâini şi scriam temele. Mă plimbam prin cameră, bătând din picioare ca să mă încălzesc, şi citeam. Nu voiam să lipsesc de la şcoală şi nici să mă duc cu lecţiile nepregătite.

Dar... dacă mai continuam aşa câteva zile, ne îmbolnăveam, sigur, cu toţii.

— De unde au vecinii noştri lemne, Mihai?! l-am întrebat într-o după-amiază pe fratele meu, care tocmai se întorsese de la un prieten, în casa căruia spunea că s-a încălzit puţin.

— N-au nici ei lemne! a răspuns băiatul.

— Atunci cu ce fac focul, cu ce se încălzesc?

— Cu seminţe, cu seminţe de floarea-soarelui!

— Şi de unde iau seminţele?

— De la moara lui Asan!

— Deci tot pe bani! zisei descurajată.

— Mai pe bani, mai...

În câteva minute eram în stradă. Târam după mine o sanie mare, rătăcită pe la noi prin curte de câțiva ani, nu știu de cine. O scosese dintr-un șopron fratele meu, dar nu se putea juca cu ea fiindcă era prea mare. Găsisem și doi saci peticiți pe care-i pusesem în sanie. Aveam și două bucăți de sârmă cu care, eventual, să-i leg la gură.

— Știi unde e moara? m-a întrebat, în stradă, Mihai.

— O găsim noi, întrebăm și-o găsim, răspunsei cu o încrâncenare în mine.

Am ajuns după vreo trei sferturi de oră. Nu era prea aproape de casa noastră moara lui Asan!

Am ajuns gâfâind. Sania era grea chiar goală, drumul lung, iar eu – o mână de om. Nu aveam mai mult de 25 de kg. Respiram greu, aproape înecându-mă. Era ger cumplit! Ni se lipeau nările, se astupau. Înghițeam aerul rece pe gură. Mâinile și picioarele îmi înghețaseră bocnă. Aproape că nu mai puteam vorbi. Mihai nu mai scotea de mult niciun cuvânt. Era vânăt la față și dârdâia.

Acum e-acum, mi-am zis în gând, văzând grupul aceia de clădiri din cărămidă roșie, căruia oamenii îi spuneau „Moara lui Asan".

Ne-am apropiat de porțile mari de fier, lingă care se afla ghereta paznicului. Se înnopta! De la porți, intr-o parte și în alta, pornea gardul de zid. Era înalt, nu se putea sări peste el. In niciun caz n-am fi putut arunca noi peste el un sac plin cu semințe. Atunci?

— Ce facem, Mihai, pe unde intrăm? zisei mai mult ca să pot gândi parcă mai clar, decât așteptând vreun răspuns salvator.

Băiatul a înălțat neputincios din umeri.

— Stai aici, ai grijă de sanie, îi spusei hotărâtă, de parcă aș fi găsit soluția... Nu găsisem nicio soluție, în afară de aceea a omului cinstit: să mă rog de portar, cine știe, poate are și el copii, i s-o face milă de mine... mă gândeam, în timp ce intram pe ușa gheretei.

— Dumneata ești portarul? întrebai, după ce l-am salutat pe omul îmbrăcat în șubă, cu mâinile întinse deasupra unui godin în care duduiau flăcări îmbietoare. M-am mirat și eu când mi-

am auzit glasul. Era atât de hotărât, de parcă ai fi crezut că sunt cel puțin fiica proprietarului.

Omul s-a uitat mirat la mine, fără să-și schimbe în vreun fel poziția în care se afla, m-a măsurat de două-trei ori, de sus în jos și de jos în sus, răspunzând, apoi:

— Ce dorești, fetițo? Sine ești și pe cine cauți?

— Am o rudă, un unchi care lucrează aici, spusei la repezeală și, bineînțeles, altceva decât mă gândisem înainte. Mi-a spus că aveți o mulțime de semințe cu care n-aveți ce face, pe care... le aruncați... și că, dacă vreau, pot să vin și eu să iau un sac-doi – că dacă tot le aruncați...

Cred că, din vânătă cum eram, când am intrat în gheretă, mă făcusem roșie precum flăcările din sobă... Am simțit că mă cuprinde o căldură în tot corpul, am dus mâna la gât și mi-am slăbit basmaua cu care mă înfășurasem.

Omul din fața mea a izbucnit în râs: ha-ha-ha! Ha-ha-ha! îl auzeam și-l vedeam icnind, în timp ce se scutura șuba de pe el. Dacă aș fi fost mai mare, i-aș fi tras o palmă peste figura lui lătăreață, peste gura aceea lăbărțată, acoperită de o mustață pleoștită, printre firele căreia se vedeau dinții îngălbeniți de tutun.

— Semințe pe care să le aruncăm? spuse el, scuturându-se, din nou de râs. Ai înnebunit, fetițo? Semințele se vând pe bani! Vrei semințe, plătești!

— Și dacă n-am cu ce să plătesc? răspunsei, ațintindu-l cu două priviri rugătoare. Mă cuprinsese ciuda, fiindcă îmi venea să plâng. N-avem bani, mama e bolnavă, surorile mele sunt mici și-aproape că au înghețat, fratele la fel, bunica e bătrână, iar tata ne-a părăsit. Astăzi la prânz am ars ultima bucățică de lemn pe care o mai aveam... din gardul din spatele casei... Eram în stare să nu mă mai opresc!

Ridicai ochii din podea și-l privii din nou pe omul din fața mea. Acum se uita el în pământ. Se uita încruntat și nu zicea nimic! Oasele feței îi jucau nervos pe sub pielea încrețită și acoperită de părul nebărbierit.

— N-am ce să-ți fac, fetițo! răspunse îmbufnat, după aproape o jumătate de minut. Nu se poate fără bani!

— E noapte, nu vă vede nimeni și nici nu sărăcește nimeni dacă iau și eu un sac de semințe, spusei, din nou hotărâtă! Vă rog! adăugai, în vreme ce puterile nu mă mai ascultau: începusem să plâng.

— Nu se poate, nu! Cum o să-ți dau așa, pe degeaba? Dacă n-ai bani, de ce n-ai adus ceva din casă, ceva... adăugă el, privindu-mă cercetător...

„Ticălosule! mă gândeam. Nu se poate fără plată! Ești și tu un prăpădit, care faci pe grozavul, însă! Ești slujbaș aici, ai ajuns să te roage lumea și inima ta strâmbă nu te lasă să dai de pomană, de parcă ai da din averea ta, nepricopsitule!" îmi venea să-i strig cu glas tare tot ce vuia ca talazul în mine.

Gând am găsit soluția salvatoare, cred că m-am îngălbenit de încordare, de emoție. Am desfăcut în grabă basmaua de pe cap și de la gât, mi-am descheiat paltonașul și-am scos din sân medalionul, pe care doar cu câteva zile în urmă îl primisem de la mama. L-am desprins cu mâini tremur înde și i l-am întins.

Mi l-a luat din mină, l-a întors pe-o parte și pe alta, l-a deschis mârâind de bucurie.

— Cine e? m-a întrebat, privind fotografia.

— Mama mea! i-am răspuns, ștergându-mi lacrimile. E cel mai de preț lucru din casa noastră. Ia-i și pricopsește-te! adăugai. Dar o să-mi dai semințe până la primăvară, să știi!... am mai spus încrâncenată.

... Țineam larg deschisă gura sacului, în timp ce Mihai împingea înăuntru, cu amândouă mâinile, coji de semințe de floarea-soarelui, dintr-o grămadă imensă aflată in curtea morii. Era bucuros nevoie mare fiindcă, așa cum îi spusesem, „portarul s-a îndurat de noi și ne-a lăsat să luăm fără bani!" Se grăbea să umple sacii de teamă ca omul cel *binevoitor* să nu se răzgândească...

— Săptămâna aceasta sunt de serviciu în fiecare după-amiază, mi-a spus portarul la ieșire. Să vii tot așa, pe înserate!

— Andreea, ești grozavă, cum ai reușit? izbucni Mihai. Venim și mâine deci, și poimâine, toată săptămâna! Ce bucuroasă o să fie mama! mai spuse el, îmbrățișându-mă dintr-o pornire pe care nu i-o cunoscusem niciodată până atunci.

— Hai, nu te mai prosti, răspunsei eu, apucă mai repede de lanț și trage de sanie... să nu-i găsim înghețați de tot pe-ai noștri... Și iarăși îmi venea să plâng!

Mama și bunica s-au lăsat convinse de argumentele mele: „Am găsit, dragă, un om cumsecade, un om cu suflet, căruia i s-a făcut milă de mine, asta e!" repetam Li orice întrebare de-a lor.

— Mergem și mâine, și poimâine, toată săptămâna! adăuga Mihai. Zău, mamă, l-am auzit cu urechile mele când i-a spus Andreei, întărea el.

Împrumutasem de la un vecin mai pricopsit un aparat special de ars coji de semințe: un fel de pâlnie cu un cot la mijloc și cu o revărsare, ca un jgheab, din care cojile se rostogoleau treptat pe vatra sobei, alimentând jocul binefăcător al flăcărilor.

În urma unor doctorii, pe care tot nenea Neculai, vecinul nostru, care lucra la „Malaxa", ni le dăduse, mama se simțea mai bine, iar surioarele mele ieșiseră de sub păturile în care fuseseră înfofolite și zburdau acum pe lângă sobă. Bunica, fericită, pregătea ceva de mâncare.

De la o vreme, n-am mai scos nicio vorbă. Stăteam cu o carte pe genunchi și priveam limbile flăcărilor din sobă. Căldura îmi făcea bine. Uitasem de medalion. Dar, la un moment dat, mi s-a părut că văd mistuindu-se in flăcări ochii albaștri ai mamei. „Fotografia! îmi spusei, trebuia să iau măcar fotografia!"...

Am început să tremur; în casă era din ce în ce mai cald, iar eu tremuram. Noroc că lampa noastră cu gaz nu lumina prea bine, așa încât nimeni nu m-a observat și nu m-a băgat în seamă.

„Mâine am să i-o cer, am să iau fotografia înapoi", îmi spusei și gândul acesta m-a mai liniștit puțin. După câtva timp, fără să pot mânca ceva (deși bunica mă rugase atâta), m-am băgat în pat și-am adormit imediat.

A doua zi i-am cerut portarului fotografia mamei. Mi-a răspuns că n-o are, fiindcă lăsase medalionul cu fotografie cu tot acasă. L-am rugat să nu uite să mi-o aducă în ziua următoare. Răspunsul lui nu l-am înțeles prea bine atunci. În orice caz, m-a făcut urași să plâng. Mi-a spus că „fără fotografie, medalionul meu nu face mare scofală!" și că de aceea, „dacă-l păstrează, îl păstrează cu totul!"

În fiecare zi tremuram de emoţie să nu observe cineva lipsa medalionului. Nu mă dezbrăcăm niciodată în faţa mamei sau a bunicii. Ţineam mai tot timpul un fular la gât, profitând de faptul că nu ne înduram să facem prea cald în casă, economisind cojile de seminţe. Măsura a fost înţeleaptă, pentru că, în săptămâna următoare, portarul a fost de serviciu dimineaţa şi, la lumina zilei, era greu să iei seminţe fără un bon care constituia dovada că le-ai plătit. Bonurile erau verificate de altcineva. Aşa că...

Ne-am încălzit şi noi cu ce rămăsese din... economii, iar când cunoştinţa noastră a apărut iarăşi după-amiaza în gheretă, au reapărut şi sacii plini cu coji de seminţe lingă vatra în jurul căreia se strângeau patru copii părăsiţi de tatăl lor şi două femei sărace.

În ciuda faptului că, spre mirarea permanentă a mamei, a bunicii şi mai ales a lui Mihai, care mă însoţea de fiecare dată, sacii cu coji de seminţe se umpleau mereu şi „pe gratis", alimentând flăcările de pe vatra noastră, eu eram din ce în ce mai tristă. Faptul a fost observat şi de portar care, într-o seară, după ce am scos sania cu sacii în stradă, m-a chemat puţin în ghereta în care stătea de pază. Deşi înţelegeam foarte bine că fără ajutorul lui am fi fost de mult îngheţaţi, nu puteam totuşi să-l iert pentru că îmi luase medalionul. La drept vorbind, atunci când i l-am oferit, în adâncul sufletului meu speram să nu mi-l primească, să-l impresionez şi să nu-l primească.

„Cum îţi închipui, fetiţo, că aş putea fi atât de ham să-ţi iau medalionul cu chipul mamei tale? Bănuiesc că trebuie să fie o amintire scumpă şi că trebuie să-l păstrezi ca pe un lucru sfânt...", aşa mă gândeam eu că o să-mi zică atunci şi, după ce-l va primi, mi-l va da înapoi.

Flăcările din soba de tuci ardeau ca şi în seara aceea. Omul din faţa mea a scos medalionul din buzunar, l-a deschis, a mai privit o dată fotografia, l-a închis la loc şi mi l-a întins.

— Pune-l la gât, fetiţo, a zis el cu o voce care creştea parcă direct din flăcările acelea bune, am şi eu copii ca tine, cu toţii suntem amărâţi!

Am oprit mâna aceea într-ale mele, şi-am sărutat-o! Când am

ieșit pe ușa gheretei, mi s-a părut că afară răsărise soarele, că e primăvară și că de peste tot mă mângâie petale de flori. Ningea! Trăgeam de sanie și-mi venea să sar într-un picior. La un moment dat, chiar am făcut câțiva pași ca la șotron. Mihai nu știa ce să zică. Mă privea uimit și întreba ca de pe o placă stricată: „Andreea, ce e cu tine? Andreea...?”

4.

„Cât trebuie să fi suferit într-adevăr biata Andreea!” se gândea Vlad atunci, când auzise această poveste, ca și acum... Nu cunoscuse om cu un mai acut simț al demnității, al mândriei întemeiate pe ceea ce ești și poți să faci tu... După cum nu-și închipuise ca cineva să aibă puterea de a face atâtea pentru alții. Și asta nu ca profesoară – aici era viața ei, deci lucrurile nici n-ar fi putut fi concepute altfel – ci ca om, în relațiile cu alți oameni, apropiați sau nu...

Într-o seară – nu trecuse prea mult timp de la moartea Elenei – a primit un strigăt disperat prin telefon: „Andreea, moare sora mea mai mică! E în comă! N-are decât douăzeci și patru de ani!”

Cea care își striga durerea era o simplă cunoștință din anii copilăriei... A lăsat totul baltă – munca în bucătărie, treburile pentru a doua zi – și-a alergat la spital. Femeia era într-adevăr în comă și, din păcate, aproape nimeni n-o băga în seamă. Un diagnostic pus de cineva în pripă îi pecetluise viața, adică moartea...

A alertat întregul spital. A venit, în miez de noapte, directoarea de-acasă. A adunat» alături de ea, tot așa aduși din plapumă, un sobor de doctori. Au consultat cu cea mai mare grijă bolnava și, până dimineața, au scos-o din comă.

„Tu i-ai salvat viața!” i-a spus atunci prietena din copilărie. Îți rămânem recunoscătoare până...

„Să nu mai vorbim de moarte! i-a răspuns Andreea. Eu n-am făcut altceva decât să-i pun pe medici la lucru. Ei au salvat-o! Lor să le mulțumiți, așadar!” Spunând aceste cuvinte însă, n-a

putut să nu se gândească la biata Elena: ea s-a pierdut pentru că strigătul acela sosise prea târziu... „Dacă aș fi știut măcar cu o zi mai înainte!" se căina Andreea... „Dacă aș fi știut!..."

Și cu multe rude de-ale lui Vlad procedase la fel: pe-o soră, mai mică, o ajutase să i se facă o operație foarte grea și-o îngrijise tot timpul, până a văzut-o din nou pe picioare; pe-o nepoată, studentă, o ocrotise în tot timpul maternității, iar pe-un frate-al lui Vlad îl veghease vreo zece zile, la spital, intr-un moment disperat când viața i se aflase în cumpănă. Nemaiținând în seamă pe numeroșii nepoți și nepoate, tot din partea lui Vlad, care trecuseră prin casa lor, care fuseseră găzduiți cu săptămânile, cu lunile, cu anii, ajutați să intre pe la școli, în facultăți, să le termine, să-și primească posturile...

Cum poți să fii așa? u a întrebat-o, odată, Vlad. „... Nu vezi că la noi nu se gândește nimeni? Că, la nevoie, trebuie să ne descurcăm numai singuri?! u...

„N-ai dreptate! i-a răspuns, atunci, Andreea: se gândesc și la noi două suflete, două ființe: mama mea și mama ta! In ceea ce privește «descurcatul», e și firesc să nu așteptăm de la nimeni nimic!"

„Și de ce, mă rog?!"... adăugase judecătorul, mai mult așa, în glumă.

„Fiindcă noi putem mai mult decât toți ai noștri, dragul meu! Și asta o știi foarte bine! Pentru noi, ajutorul este și mă tem că va trebui să fie – mâine, ca și totdeauna – numai înlăuntrul nostru! Nici de la fata noastră nu trebuie să așteptăm neapărat ceva!"...

Asemenea gânduri, afirmații, în care femeia aceasta – fragilă în aparență, delicată peste măsură – credea cu toată ființa ei, îl surprindeau uneori pe judecător... Și viața lui fusese o permanentă îndârjire, o zbuciumată luptă pentru a învinge nenumărate obstacole...

Copil fiind, era un fricos, se temea și de umbra lui, dar n-ar fi mărturisit acest lucru nimănui, nici să-l tai! Mai ales de întuneric se temea. Când se lăsa noaptea, de pe oriunde s-ar fi aflat – la joacă sau cu vitele la păscut (cu caii trebuia să mai stea, uneori, și noaptea să-i pască), ori trimis după vreo treabă, prin vecini, el făcea ce făcea și se trăgea în curtea casei. Îl strigau ceilalți frați, mai mici decât el, surorile, copiii vecinilor sa mai alerge pe la poartă, să mai dea o raită prin zăvoiul aflat la câteva sute de metri de casa lor, dar degeaba: Vlad nu se mișca din ogradă. Prefera s-o ajute pe mama sa la tot felul de treburi ce se-nghesuiau să fie terminate, toate parcă, în ceasul acela de dinainte de culcare. Vorbele bune pe care le primea drept răsplată din partea părinților îl nemulțumeau însă din ce în ce mai tare. Socotea că nu i se cuveneau pe drept, căci, dac-ar fi fost după pofta inimii lui, mamă, mamă!... pe unde-ar fi alergat și el, alături de ceilalți...

Cu deosebire era îngrozit când trebuia să străbată întreaga grădină din spatele casei și-apoi, în continuare, livada cu pomi, după care urma câmpul deschis pe care creștea numai fânul și otava, toamna, să urce dealul de la „Fântâna Emiliei", cum se numea și să ajungă în cealaltă parte de sat, peste calea ferată, unde se afla prăvălia lui Ghinescu de la care trebuia să cumpere te miri ce, fel de fel: ba chibrituri, ba untdelemn sau gaz, ba macaroane, ori sare de lămâie, sticlă de lampă, piper, scorțișoară... orice avea nenea Ionel, stăpânul prăvăliei. Și, ca un făcut, mamă-sa își aducea aminte că-i trebuie ba una, ba alta, mai ales pe înserate, după asfințitul soarelui... Atunci sosea și ea, săraca, de la treburi, din câmp, unde robotea toată ziua.

Bineînțeles, că totdeauna îl alegea pe Vlad să facă drumul până la prăvălie și motivul alegerii era clar: el se întorcea cel mai repede!... De unde să știe mama, ori ceilalți ai casei pentru ce se întorcea bietul Vlad atât de repede!...

De refuzat nu putea să refuze: era doar cel mai mare dintre cei trei băieți ai familiei Cosmescu (pe fete nu le trimeteau seara de-acasă, chiar dacă erau mai mari); ca să ia cu el pe vreunul, din cei doi, mai mici, nici vorbă! Asta ar fi însemnat să se dea de gol, căci cu oricine-ar fi fost, în afară de tatăl său, Vlad ar fi trăit

aceleași spaime (nici cu mamă-sa nu avea curaj să meargă noaptea undeva).

Și-atunci, neavând încotro, „își lua picioarele la spinare" și alerga cât îl țineau puterile – și la ducere, și la întoarcere, căci orice fel de mogâldeață, orice tufă, orice pom se luau, neapărat, după el, iar situația nu cunoștea niciodată altă alternativă decât: *care pe care!...* (Mai târziu, de câte ori a avut prilejul să se gândească la anii aceia, Vlad își spunea, cu o undă de autoironie în glas: „fuga mea de-atunci a fost bună la ceva – era ca un permanent antrenament, ajutându-mă ca în anii facultății să ajung campion universitar la o sută și la trei mii de metri!...)

Și „alergările" au continuat la fel până într-o seară (Vlad avea pe-atunci vreo zece ani, era cam cum este acum Bogdan, băiatul Elenei), când, fiind prea târziu, mama, îngrijorându-se, a pornit-o înaintea lui, prin grădină, întunericul era subțire, aproape străveziu, fiindcă-l împingea tot mai spre pământ ori către alte zări lumina lunii, ce răsărise deja...

L-a văzut de departe, de la câteva sute de metri. Alerga în disperare, întorcând, din când în când, capul în urmă, ori privind când într-o parte, când în alta. I-a fost teamă să-l strige, să nu-l sperie și mai tare. Cu inima strânsă de necaz (i se făcuse milă de bietul copil), s-a ascuns după o tufă, să n-o vadă. A trecut pe lângă ea ca o nălucă, gâfâind însă precum locomotivele bătrâne, când urcau dealul, înainte de a se opri la halta din centrul satului.

„Poate să se îmbolnăvească! s-a gândit... spaima asta cine știe la ce poate să ducă; ori să se rupă ceva în el, de-atâta fugă!"...

A venit repede acasă, în urma lui. L-a găsit roșu, ca jarul, la față, ferindu-și ochii, în care, cu siguranță, s-ar fi putut vedea cum se îmbulzeau roiuri de spaime...

în timpul mesei, le-a povestit tuturor, așa, ca din întâmplare, ceva despre copilăria ei. Tâlcul vorbelor care spuneau, între altele, despre felul în care a trebuit ea, cea mai mare dintre nouă copii, rămasă, la 16 ani, fără amândoi părinții, într-o singură săptămână (muriseră de tifos, în timpul războiului) să-și înfrângă câte și mai câte spaime, între care și teama de întuneric, să învingă nebănuite greutăți – spre a supraviețui – a

fost bine receptat de Vlad... I s-a făcut o ruşine teribilă. De necaz, i-au venit lacrimi în ochi, dar n-a vrut să se ridice de la masă, ca să nu-l observe ceilalţi. O singură dată şi-a săltat privirea către mama sa, care-l cerceta cu atenţie, încrâncenarea din sufletul băiatului s-a înseninat sub lumina caldă din zâmbetul acelei femei simple, care n-avusese parte de minunile ce le săvârşeşte în viaţa fiecărui om şcoala – de-aceea nu învăţase decât să se iscălească –, dar care intuia, cum rar se întâmplă, mişcările, oricât de tainice, ale sufletului omenesc.

O hotărâre s-a născut atunci în fiinţa lui Vlad, una nouă, alături de aceea ce-i încălzea inima de aproape patru ani, mai exact din primele zile ale începerii şcolii primare... Răspunsese ceva, la o întrebare a învăţătorului său, dar răspunsul fusese atât de clar, de categoric, rostit cu un aer de solemnitate parcă, încât dascălul îi spusese încântat:

„Ai răspuns ca un judecător! Parcă ai fi rostit o sentinţă!" (Nu ştia pe atunci nici ce este un judecător şi cu atât mai mult ce înseamnă „a rosti o sentinţă". Dar şi-a jurat că judecător are să se facă!)

În seara cu pricina, Vlad a mai adăugat vrerilor sufletului său încă un jurământ: să scape de frică şi mai ales de spaimele întunericului.

Zâmbeşte, desigur, de câte ori se gândeşte la cât efort de voinţă l-a costat împlinirea acelui jurământ, dar faptul a constituit pentru el o revelaţie: „Va să zică, se poate! u şi-a spus cu mirare şi cu nemaipomenită satisfacţie.

„Începutul a fost însă cu: „Trebuie să se poată!..." „Chiar dacă mor, chiar dacă mi se întâmplă orice, n-o să mai fug noaptea de frică!"... „Şi cu asta ce-am făcut?" continuau să i se încordeze gândurile. „N-o să mai fug. Bine! Dar asta nu însemnează că am eliminat şi frica! Şi, totuşi, dac-o să fiu în stare să-mi domin tremurul inimii şi să n-o mai tulesc la sănătoasa aşa – una-două, însemnează că frica va fi la înghesuială, la tot mai mare înghesuială, până când..."

Şi-a fost în stare!...

„Chiar dacă zâmbeşti – îi spunea, cândva, Andreei – să ştii că pentru mine exerciţiul acela a însemnat un moment de cotitură

în viață. Atunci am descoperit că pot face orice... cu mine!

„Îi fi descoperit tu atunci, dragul meu, ceea ce spui – și eu te cred – dar, se vede treaba că, pe parcurs, ai mai uitat înțelepciunea rezultată din propriile-ți concluzii de viață! Altfel nu te-ai mai scânci de oricâte ori... Și n-ai mai aștepta ca altcineva..."

„Ei, a răspuns Vlad, într-o asemenea împrejurare mă mai alint și eu, Andreea, că, din păcate, până la douăzeci și opt de ani n-am prea avut parte de așa ceva.

După ce am intrat «pe mina ta», mi-am găsit și eu culcușul cald și-atunci..."

„Cu ceea ce ai spus la urmă, ce-i drept, nu greșești! Dar, ai grijă că întotdeauna ce-i mult..."

„Ca de obicei, «grija» e în mâinile tale... păstrezi tu echilibrul! Să nu ni se facă rău de prea mult bine!..."

„Eu ca eu, dar viața sigur îl păstrează! Iată, de pildă..." Și Andreea, atunci, ca și în alte dați, ar fi vrut să remarce, desigur, un fapt aproape straniu – o *concluzie* la care amândoi, și ea și Vlad, ajunseseră, după multiple constatări – și anume că ei erau obligați să plătească – prin necaz, suferință sau măcar frământare – orice fel de bucurie ce-o trăiau ca rezultat al unei împliniri...

„Știu, ai spus-o și tu de-atâtea ori – totul nu este decât rezultatul unor întâmplări din complicatul mecanism al existenței – și-a încheiat Andreea, cu un zâmbet amar, remarca... Dar mi-e necaz că... *ni se-ntâmplă!...*"

În ceea ce-l privește pe Vlad – apropo de frică – ajunsese dintr-o extremă în cealaltă: nu se mai temea de nimeni și de nimic!

„Foarte bine! — s-ar putea spune – Că ce-i rău în asta?" Da, numai că și a da buzna așa peste viață, fără să mai deschizi ochii, nu-i tocmai în regulă. Poate să te coste! Ceea ce i s-a întâmplat lui Vlad, de mai multe ori...

Odată, noaptea, într-o toamnă târzie – era chiar în prag de iarnă, afară începuse să fulguie – s-au pomenit cu doi lupi în târla de oi. Părinții nu erau acasă, plecaseră, pentru două zile, la

niște rude, într-un sat cam la vreo 30 de km. Distanță...

Lătrau câinii îngrozitor. O soră mai mare a lui Vlad s-a sculat. L-a deșteptat și pe el.

„Ce e? Ce s-a-ntâmplat?" a întrebat băiatul. „Ori sunt lupi, ori hoți! Din două-una!" a răspuns fata.

„Să ieșim afară imediat!" a spus Vlad.

„Cum să ieșim? Dacă ne dă cineva în cap sau, Doamne ferește, ne sfâșie vreo jiganie?!

„Și-atunci, ce să facem, să așteptăm să sfâșie oile? Aprinde repede felinarul și îmbracă-te!"

S-a îmbrăcat și el, în grabă, cu ce-a găsit la îndemână. A luat toporul de după ușă. A luat și felinarul... Afară ningea.

S-a îndreptat către târla oilor, aflată în spatele casei. Câinii, când i-au simțit, au început să latre și mai tare.

„Sunt lupi, precis! u a exclamat Vlad, iuțind pasul.

„Fii atent!" i-a strigat Mirela, sora sa, din spate. Dar, chiar în clipa aceea, băiatul a învârtit toporul și-a izbit cu sete într-o mogâldeață ce venea spre el, în salturi învârtejite, mânată de cei doi câini – Tarzan și Leu. Ceva i s-a rostogolit la picioare, iar el s-a pomenit stropit de sânge pe mâini și pe piept. Era un lup, pe care câinii l-au imobilizat în câteva secunde, potolindu-i zbaterile și ducând la capăt ceea ce începuse lovitura de topor a lui Vlad, aplicată, din întâmplare, desigur, drept în moalele capului.

Văzându-l plin de sânge, Mirela a început să strige: „Ești rănit! Ești rănit! Oprește-te!"

Dar băiatul nu simțea nicio durere. Înaintând către țarcul oilor, a observat că două, din cele zece, câte aveau, se aflau la pământ.

„Repede, un cuțit!" i-a strigat Mirelei...

În noaptea aceea a avut de lucru până spre ziuă... A trebuit să taie singur cele două oi, care fuseseră rănite de lupi, să le jupoaie de piei, să împartă apoi carnea, așa cum văzuse că făcea altădată tatăl său, s-o pună la adăpost.

Mirela l-a ajutat, minunându-se de curajul și de priceperea lui... Pe lupul omorât – celălalt apucase să scape – l-au târât undeva, mai departe, în grădină și l-au păstrat ca să-l arate și

părinților...

Cu lupii a mai avut de-a face și altădată. Cu unul s-a întâlnit, tot noaptea, într-o margine de pădure, într-un miez de iarnă. Era de-acum licean, venea de la un bal, dintr-o comună învecinată. A scăpat cu fuga și cu ajutorul câinilor care i-au venit în întâmpinare de la prima casă din marginea satului...

Într-o altă împrejurare însă...

Plouase mult, timp de aproape două săptămâni. Râul din apropiere căpătase aspect nu de fluviu, ci de mare... Căci o mare de apă, pe o distanță – ca lățime – de peste un km, se revărsa pe deasupra unor locuri, unde cu puțin timp înainte fuseseră grădini, pomi, zăvoi... Și-acel înspăimântător balaur lichid ducea, pe spatele lui, copaci cărora li se mai zăreau, din când în când, crengile ori rădăcinile, bușteni de brad sau de stejar, cotețe, mori de apă, case... Imaginea era a unui prăpăd înspăimântător...

Oamenii din sat, pe care doar șoseaua, mai înaltă, îi despărțea și-i apăra de furia apelor, priveau, îngroziți și neputincioși, spectacolul.

La un moment dat, la circa 20 de metri de drum, pe apă, și-a făcut apariția o căsuță prăpădită la înfățișare.

„O casă, o casă!" au început să strige oamenii.

Vlad, care se găsea în marginea drumului, – era vara și se afla într-o vacanță studențească – și-a ațintit privirea spre ferestrele cât trei-patru palme la un loc de mari ale casei. I s-a părut că ceva se zbate-năuntru, dincolo de ele.

„Oameni buni, sunt copii, sunt copii înăuntru! a strigat studentul. Cine merge cu mine să-i salvăm?!"

„Vlade, nu, nu! s-a auzit vocea mamei sale, din apropiere. Te înec, băiatul mamei, nu! E păcat, dac-or fi copii, cum zici, dar n-ai nicio șansă și te prăpădești și tu! Apa e adâncă de câțiva metri, nu vezi?!

Studentul și-a aruncat în grabă hainele de pe el, de parcă n-ar fi auzit nimic și, rămânând doar în slip, și-a dat drumul în apele acelea nebune și tulburi.

Întreaga suflare de pe marginea drumului a înghețat. Mama lui Vlad a căzut în genunchi: „Dumnezeule, mi se-neacă băiatul!

a început să murmure, mi se-neacă băiatul! Fraților, ajutați-l, ajutați-l!"

Dar nimeni nu îndrăznea să facă nicio mișcare...

„E sinucidere curată!" a mormăit cineva.

Vlad înainta în direcția casei, înotând de parcă s-ar fi aflat la un adevărat concurs; o întrecere era, de fapt, cu moartea!

A găsit, la un moment dat, un lemn, nu prea gros, dar lung de câțiva metri, care plutea deasupra apei.

S-a prins de el cu amândouă mâinile, iar cu picioarele, cu siguranță că a început „să calce" apa. Se menținea astfel la suprafață, așteptând să sosească, până la el, casa plutitoare. Toată lumea i-a înțeles intențiile...

Când casa s-a apropiat (plutea încet, intrase, de altfel într-o zonă de apă mai puțin învolburată), studentul a săltat lemnul, proptindu-l în ziduri.

„S-a oprit! S-a oprit!" a început să strige lumea din drum!

Într-adevăr, casa se oprise, dar Vlad a dispărut de la suprafața apei. După câteva secunde, reapărând, a început s-o împingă, încet, în direcția unui dâmb de pământ din apropierea drumului, unde, dacă ar fi ajuns, ar fi putut fi ancorată.

„Hai, Vlade! Hai, Vlade!" se auzeau încurajări de pe mal. Studentul nu se mai vedea însă, era dincolo de casă, de unde o împingea. In schimb, în spatele ferestrelor puteau fi zăriți acum doi copilași... Câteva femei au început să plângă...

S-au aruncat în apă încă doi băieți cam de seama lui Vlad. Mama studentului nu mai plângea și nu mai spunea niciun cuvânt. În picioare, era ca de piatră. Doar mâinile mari și aspre se zbuciumau într-o frământare continuă...

„Bușteniii! Bușteniii!" a izbucnit, pe neașteptate, un țipăt din pieptul femeii.

Într-adevăr, la circa cincizeci de metri de casă, din susul râului, se apropiau în viteză, curgând pe fluxul agitat al apei, vreo 15—20 de bușteni, care păreau o haită de lupi dezlănțuită.

Cei doi băieți s-au oprit, schimbându-și direcția înapoi, către mal, înțelegând că, dacă ar înainta, ar fi zdrobiți de tăvălugul acela de lemne.

„Bușteniii, Vlade! a început să strige, din nou, mama

studentului. Fugi, fugi!" continuă ea...

Vlad a observat lemnele; ar fi putut „să fugă", dar... și-a continuat eforturile disperate de a salva casa cu cei doi copii, calculând posibilitatea ca pericolul să-i fie, poate, folositor. Ceea ce, în parte, s-a și întâmplat: ajungând în apropiere, lemnele au izbit puternic în temelia casei, împingând-o, cu forță, tocmai spre locul către care o îndrepta Vlad. In clipele acelea însă, studentul nu s-a mai văzut. Casa a ajuns la dâmbul de pământ și-a fost ancorată de cei ce-au alergat, în mare grabă, acolo. Dinăuntru au fost scoși un băiat de cinci ani și o fetița de trei. Erau aproape leșinați de spaimă și de plâns...

Oamenii toți îl căutau însă acum cu ochii pe cel ce săvârșise minunea. Lemnele se învârteau, în apropiere de dâmb și de casă, într-un fel de vârtej, de ochi de apă clocotitor, care se născuse atunci, nimeni nu știa cum...

Mama lui Vlad, căzută, din nou, în genunchi, își smulgea aproape părul din cap, în timp ce rostea, ca un mecanism stricat:

„Mi s-a prăpădit băiatul, oameni buni!"... „Mi s-a prăpădit băiatul, oameni buni!"

Deodată, cineva zărește o mână agățată de unul dintre lemne.

„Trăiește! Trăiește! a – a strigat cel ce i-a văzut mâna. Și Vlad, auzind parcă țipătul, care a răsunat ca o poruncă a vieții, a reușit să-și scoată, pentru câteva secunde, capul deasupra apei. Cei doi băieți, care făcuseră tentativa de a-l ajuta, mai înainte, s-au aruncat în vârtej, ajutându-l să se salveze... Un fir de sânge i se prelingea peste ochi și pe obraz, izvorând de undeva din apropierea arcadei stingi: unul din rafala aceea de bușteni îl atinsese totuși, deși el plonjase în afund, sperând ca aceștia să-i treacă pe deasupra; lovitura îl ameți̧se puțin, fără să-l dezechilibreze total. I-a trebuit, ca și altădată, voință – acum însă ca să nu dispară pentru totdeauna!...

„Deci, de-atunci ai tu semnul acesta de lângă ochiul stâng! a remarcat Andreea, când a ascultat «povestea» cu casa plutitoare și cu cei doi copii. Și eu care credeam că-i un simplu semn de «bună» purtare, pe când el e o adevărată urmă de viteaz!" a

adăugat ea cu falsă ironie, în timp ce-i mângâia obrazul cu tandrețe...

„Dar cu «descântecul»?" a întrebat ea tot atunci.

„Hm! a răspuns Vlad: «descântecul» a fost un adevărat exercițiu pe margine de prăpastie..."

„Răcisem cumplit; eram în primul an de liceu, la internat, în timpul războiului. Era o iarnă grea și școala nu prea avea lemne, apa cu care ne spălam era aproape înghețată; în clase era frig, stăteam cu paltoanele pe noi, în dormitoare la fel. În asemenea condiții – păduchi, râie, de care am avut în anii aceia o adevărată spaimă. Exagerasem cu spălatul în situații ou totul improprii – ca să nu mă îmbolnăvesc de râie – și răcisem deci. La infirmerie, mi-au pus ventuze. Cineva, un alt bolnav din cameră, a deschis fereastra, să iasă mirosul acela urât, de petrol ars. Eu am adormit. A adormit și el. Fereastra a rămas deschisă, iar patul meu era lângă ea. M-am trezit cu gâtul înțepenit de durere. Nu-l puteam mișca în nicio parte. Orice încercare făceam în acest sens îmi dădea senzația că mișcarea se produce prin răscolirea – fizică – a creierului. Infirmierul n-a știut ce să-mi facă. Nici doctorul școlii. La spitalul la care m-am pomenit, am fost supus unor tratamente, care au rămas însă fără niciun efect pozitiv. I-am văzut pe medici consultându-se și ridicând din umeri. M-au trimis acasă: nu mai aveau, ori nu mai știau ce să-mi facă!

A venit tata și m-a luat cu sania. Pe mama am găsit-o cu ochii roșii de plâns..."

„Și?"...

„Doctorii nu-mi dăduseră mai mult de o lună... pe care am petrecut-o în chinurile cunoscute. De murit însă, n-am murit. Fiecare zi care a început să se adune peste «soroc», era smulsă din vistieria «bătrânei cu coasa»!"

„Va să zică, se poate trăi! mi-am spus. De ce nu s-ar putea să mă și vindec?"

Gândul meu era și al mamei.

„Trebuie să te faci bine, Vlăduțu mamii! mi-a zis ea într-o zi. Să știi că asta de tine depinde!"

„Cum adică?”

„E ca un fel de luptă, pe care tu trebuie s-o câștigi! Dacă vrei, nu se poate să nu învingi!” „Dacă vreau?!...”

„Și-am început lupta: cu mișcări, cu exerciții, cu oblojeli cu tot felul de buruieni, de leacuri... dar mai ales cu masaje pe care mama mi le făcea de mai multe ori pe zi. Mă frecționa până nu-și mai simțea degetele de la mâini, până ce începeau să-i curgă lacrimile din ochi – de mila mea, de durerile ei și-ale mele... Când mă gândesc la mama, îi văd întâi mâinile și, mai ales, i le simt – într-o mângâiere caldă și aspră totodată. Au trecut zeci de ani de-atunci și nu e nevoie nici măcar să închid ochii, ci doar să mă gândesc, pentru ca senzația aceea – de căldură bună și de asprime generatoare de viață – să revină în ființa mea cu tot atâta autenticitate...

Și-acum, de câte ori mă doare capul, simt degetele mamei alunecându-mi de-a lungul gâtului, pe lingă urechi, pe tâmple, spre a se opri apoi deasupra frunții și în jurul ochilor, bombănind ușor, delicat și tandru, ca-ntr-un descântec fermecat, dătător de viață...

După câteva zile, durerile au început să slăbească, iar după o lună eram vindecat. Au contribuit, desigur, și niște injecții pe care mi le-a făcut un sanitar din comună în omoplați. Hotărâtoare au fost însă – continui să cred – degetele acelea crăpate de muncă ale mamei și încrederea mea în puterea lor miraculoasă, dorința, sfințită de speranță, ca a doua zi să-mi fie mai bine, mereu mai bine...

Lupta a continuat apoi cu situația școlară – să recuperez ceea ce pierdusem și să mă păstrez mereu în fruntea colectivelor din care am făcut parte ca elev, mai târziu ca student...”

CAPITOLUL III

1.

Copiii se joacă în parcul hotelului. Locul este cum nu se poate mai potrivit, retras, la câteva sute de metri de stradă, închis, de jur-împrejur, cu gard de fier, în spate cu pădurea prin care se urcă spre Poiana Secuilor și la Cabana „Trei-Brazi", ori către alte locuri plăcute și tocmai de aceea căutate de turiști.

Bogdan sare de la trambulină și traversează bazinul în întrecere cu alți copii de vârsta lui sau mai mari, luptându-se și reușind, de fiecare dată, să nu i-o ia nimeni înainte.

Mădălina face plajă undeva, într-o poieniță, în apropiere, iar mamaie, Nana – cum îi spune Vlad, răsfățând-o, împletește o rochie de lână, stând pe bancă, la umbra unui brad din marginea bazinului, ca să-l poată supraveghea și pe Bogdan.

În cameră, Andreea lucrează la un articol pentru o revistă de specialitate, iar Vlad, în balcon, așezat comod într-un fotoliu, citește. La un moment dat, pune cartea de-o parte, rămânând în mână cu o fotografie, pe care o găsise între filele ei. De fapt o pusese anume acolo, știind că va citi cartea în vacanță, la munte, iar de fotografia aceasta nu se despărțea niciodată. Era chipul Andreei, la vârsta de patru ani.

— Iar te uiți la fotografia asta? îl întrebă Andreea, care venise, pe nesimțite, din cameră și se așeza acum pe marginea fotoliului, trecându-și brațul pe după umerii lui Vlad și mângâindu-i părul.

— Nu la fotografie, ci la tine mă uit, la tine în miniatură!

— Nu știu ce ți-o fi plăcând!...

— Totul! Dar mai ales ochii și... sufletul. Tu observi, aveai tot sufletul în ochi și cu el te uitai peste lume... Ce voiai să afli?

— Nu știu, poate totul! Am fost un copil ambițios... un amestec aproape ciudat de sensibilitate dusă la extrem și viață capabilă să anuleze orice stare plângăreață, amestec de orgoliu, de multe ori nejustificat, îmi dădeam seama, și de modestie,

care impresiona pe oricine. Voiam să atrag atenţia celor din jur – copii, maturi – şi pentru asta făceam deseori pe grozava, mă dădeam în spectacol. Vorbeai despre frica ta din copilărie... Păi să-ţi spun eu ce frică mă stăpânea... Dacă se făcea noapte, nu mai îndrăzneam nici în curte să ies. Nu treceam, pe întuneric, singură, dintr-o cameră în alta. Şi, totuşi, mă grozăveam în faţa fratelui meu mai mic, a surorilor, a celorlalţi copii, din vecini, ori de câte ori mi se ivea prilejul.

Odată, am descoperit, în bucătăria de vară, care se afla undeva în curte, nişte macaroane roase la capete. „Un şoarece!" mi-am zis. L-am chemat şi pe fratele meu. Am deschis dulapul şi i-am arătat macaroanele. „E sigur un şoarece!" a confirmat şi Mihai. Ne-am hotărât să-l prindem. „Nu ţi-e frică?" m-a întrebat Mihai. „Mie?!" am răspuns, ca şi când lucrul ar fi fost cu totul şi cu totul imposibil.

Ca să fim mai siguri c-o să vină, am pus în dulap şi o bucată de brânză şi am lăsat uşa deschisă. Am aşteptat să se facă seară. Ne-am aşezat la pândă. Lumina era stinsă.

N-am aşteptat nici cinci minute, că am şi auzit un foşnet specific pe hârtia de pe masa de lingă dulap. Inima îmi ticăia ca în faţa cine ştie cărei primejdii. Simţeam cum mi se usucă gura de încordare.

„Cred că a venit!" mi-a şoptit Mihai.

În clipa aceea, am sărit de unde eram, m-am repe7it la masă şi, zărind şoricelul – era unul mititel, un pui – am pus mâna deasupra lui, imobilizându-l. Dar, în aceeaşi clipă, am început să ţip ca din gură de şarpe... de fiică şi de scârbă. Ţipam, dar mâna n-o luam de pe şoarece. Mi-era spaimă să-l strâng şi el se tot mişca sub mina mea.

„Ce e, dragă, de ce ţipi aşa?" m-a apostrofat Mihai, apropiindu-se de mine. Şi, fără să mai aştepte vreun răspuns, mi-a dat, repede, mâna la o parte şi-a prins el şoricelul. L-a scos afară şi l-a omorât fără niciun fel de zarvă, în timp ce eu m-am repezit la cişmea să mă spăl...

Fetiţa din fotografie, cu o fundă mare prinsă in păr, într-o parte, şi cu un buchet de flori în braţe, îi priveşte pe amândoi cu o seriozitate de om matur.

— Uite-te la ea – spune Vlad, zâmbind – parc-ar vrea să ne radiografieze!

— Știi – adaugă Andreea – că așa mi-a și zis, cândva, o cunoștință a mamei, un bărbat distins, fost magistrat: „Fetițo, tu nu te uiți la oameni, ci prin oameni! Nu mai privi așa, că mă sperii!" Și, în timpul acesta, își trecea mâna prin fața ochilor mei ca și când ar fi vrut să-mi abată privirile. În realitate, eu mă uitam la el cu interes, fiindcă-mi făcea plăcere; fusese un bărbat frumos, era îmbrăcat foarte elegant – nici nu văzusem eu până atunci pe cineva astfel îmbrăcat, și, pe deasupra, mirosea a parfum foarte fin, bărbătesc.

După el, prima mea învățătoare mi-a spus, într-o zi, cam același lucru: „Andreea, de ce te uiți tu prin mine?" „Nu înțeleg, doamnă, ce vreți să spuneți!" i-am răspuns „Cum nu înțelegi, fetițo, că doar te uiți de parcă ai vrea să mă tai felii, felii!".

„Felii, felii, eu nu tai decât pâinea, doamnă, și nu cu ochii, ci cu cuțitul!" i-am răspuns, întorcându-i spatele.

De-atunci, de câte ori mă surprindeam privind *prin* oameni, încercam imediat să îndulcesc „tăișul" cu un zâmbet, cu o vorbă... Atunci când reușeam!

Dacă, in vremea aceea, exista însă cineva pe care aș fi vrut să-l tai „felii-felii", la propriu, nu numai cu privirea – așa o făceam de nenumărate ori – apoi acesta era, din nefericire, tatăl meu!... Ți-am povestit ceva când m-ai întrebat de ce s-a despărțit mama de el... Ei bine, trebuie să știi că el mi-a adus cea mai mare suferință – umilire și durere – în toată copilăria și adolescența mea. Mie și mamei! Fratele meu n-a înțeles nimic din toată drama, iar surorile cele mici – nici atât!...

Poate că de-aceea m-au interesat – în noianul acesta de ani, de când sunt profesoară – cel mai mult copiii proveniți din asemenea familii, „sfâșiate", cum le zic eu...

... Doi oameni care se iubeau, „ca chiorii", cum zi-ea o vecină de-a noastră. Crescuseră în case alăturate, ogrăzile nu erau despărțite decât de gard. Se cunoșteau deci de când erau copii și tot de-atunci se iubeau. Nu suportau o oră să stea unul fără

celălalt. Își făcuseră o poartă secretă în gard și treceau prin ea, dintr-o curte în alta, ca să nu mai ocolească pe stradă și mai ales să se postă ascunde, în imediată apropiere, în spatele unei albii mari, de spălat rufe, pe care bunica obișnuia s-o rezeme de gard, chiar în locul acela.

Într-o zi, sărutându-se ei cu foc, au mișcat copaia și – poc! aceasta a căzut!... Bunica tocmai trecea prin apropiere. I-a văzut!...

— Și „i-a felicitat!" zise Vlad, râzând.

— Bineînțeles! A rupt niște jordii pe spinarea lor, pe care le-au ținut minte ani de zile.

— Dac-ai aflat și tu despre ele!...

— De la mama, ea mi-a spus! Noi am fost și am rămas foarte bune prietene... O să-ți povestesc altădată mai multe... Tot te-ai lăudat că ai să scrii o carte despre ea...

— Ei, cine știe?!

— Până atunci, „mai măcinăm ceva făină la moară"!

— Mai!...

— Când mama a împlinit șaisprezece ani, iar el optsprezece, părinții n-au mai avut scăpare, i-au lăsat să se căsătorească. În scurt timp, la câteva luni numai, tata a plecat în armată. Mama, însărcinată, a trecut prin chinuri de moarte. Dar nu eu, cea care urmam să mă nasc, eram cauza, ci tata... De dorul lui, mama era, realmente, să se prăpădească: nu putea să mănânce nimic, nu dormea, ce mai, era bolnavă de-a binelea. Starea aceasta m-ai afectat, cumva, și pe mine: poate că de-aceea m-am născut „cât o lingură" de mare, cum obișnuia să spună mama ta, ți-amintești? N-aveam decât un kg și șapte sute de grame. Eram, cică, o *snamă* vânătă și urâtă...

— Și cum de te-ai făcut așa de frumoasă... după?! întreabă Vlad, învăluind-o în luminile calde ale ochilor lui de culoarea ierbii uscate...

— Ei, am avut *stofă*!

— Și *croială*!

— Și!...

După ce s-a întors din armată însă, la vreo câțiva ani, tata a

început să bea. Așa, dintr-o dată! Căci, înainte, nici nu punea gura pe băutură... Lucra la un magazin – un fel de prăvălie mai mare – a unui negustor. Era muncitor, se ocupa, mai ales, cu aprovizionarea. Mai avea unul cu el, un om mai în vârstă, un beţiv. Acela i-a Învăţat şi pe tata. Şi, odată pornit pe acest drum, nu s-a mai oprit!

La început, venea o dată sau de două ori pe săptămână băut, mai ales sâmbăta. Apoi, din ce în ce mai des, aproape în fiecare seară.

Mama l-a rugat, a început să plângă, să-l implore... Zadarnic! Se învăţase să bea şi nu se mai putea opri! Când îl vedeam beat, mi se făcea şi milă, dar şi silă de el. Tata a fost un bărbat foarte chipeş; de-aceea l-a şi iubit atâta biata mama. De-aceea a şi suportat atâtea de la el: scandaluri, bătăi, umilinţe, sărăcie – căci şi sărăcia ne venea, în vremea aceea, tot de la el, fiindcă-şi cheltuia aproape toţi banii pe băutură. Şi când bea, n-o făcea singur, ci cu o liotă de cheflii, iar el plătea pentru toţi...

Când auzeam clanţa de la poartă, îngheţam de spaimă. Mama se uita la mine, eu la dânsa. Faţa mamei, frumoasă, foarte frumoasă pe atunci, devenea o mască de ceară; ochii albaştri şi buni, făcuţi parcă numai să zâmbească – nu ştiu dacă i-ai privit vreodată de aproape: aveau ceva în ei, o lumină jucăuşă, ca un zâmbet cochet şi sprinţar totodată, ceva de drăcuşor pus pe şotii (acum, de când cu Elena, o cenuşă dureroasă i-a inundat, făcându-i să lăcrimeze tot timpul) – ochii aceia luminoşi ca cerul de mai se acopereau de nori zbuciumaţi, fulgere îndurerate îi traversau, pleoapele se zbăteau speriate, buzele şi mâinile începeau să-i tremure, de parcă ar fi fost conectate la o sursă de curent rău... Ne pregăteam să-l întâmpinăm cu inimi înjunghiate de necaz şi de umilinţă...

Începea să strige de la poartă: „Anca! Anca!... Ieşi afară să te văd, frumoaso! Ieşi afară!...” Şi începea să înjure. Înainta pe alee, împleticindu-se, lovindu-se când de un pom, când de altul...

În sfârşit, când ajungea înăuntru, începea prăpădul: spărgea tot ceea ce găsea în cale, iar, dacă mama încerca să-l oprească, se năpustea asupra ei cu pumnii, cu picioarele.

N-am putut să suport niciodată violenţa, dar, de-atunci, mi se

face pur și simplu rău numai dacă a, 7d vorbindu-se despre aceste scene...

Andreea devenise palidă, mâinile începuseră să-i tremure...

Te rog, Andreea! spusese Vlad. Lasă, nu mai povesti!...

— Ba nu, am să-ți spun totul! Vreau să arunc odată întreaga otravă a acelor ani, pe care-o mai simt foind în mine ori de câte ori mă gândesc la copilărie și la faptul că ar fi putut să fie altfel, dacă tata ar fi rămas om.

Odată, a lovit-o atât de rău pe mama, încât ea a leșinat. Am început atunci să țip, să țip și să-i strig: „Criminalule! Criminalule!" Și, găsind la îndemână un lemn mai lung care era după sobă, l-am lovit și eu cu sete, o dată, de două ori de mai multe ori... până ce-a reușit să se întoarcă spre mine și să-mi smulgă lemnul din mână... N-am știut atunci ce s-a mai întâmplat cu mine... M-am trezit a doua zi, intr-un pat străin, în casa unei vecine mai înstărite, prietenă a familiei noastre, căreia noi, copiii, îi spuneam: „Tanti mama". Aveam un ochi vânăt, mâinile și corpul, de asemenea, pline de vânătăi... Mă durea totul – n-aș fi putut să arăt cu un deget măcar unde nu mă doare – și simțeam că ies din mine flăcări de parcă m-aș fi aflat în mijlocul unor vâlvătăi... Am izbucnit în plâns, mai ales pentru durerile sufletului.

Am întrebat ce s-a întâmplat cu mama?!... Își revenise, dar arăta și ea tot așa de „împodobită" ca și mine. Am jurat că nu mă întorc acasă până când el nu pleacă de-acolo definitiv. Nu voiam să-l mai văd... Și nici nu l-am mai văzut, pentru că, într-o săptămână, ne-a părăsit. Pe lângă nenorocirea cu băutura, își găsise și altă femeie pe-acolo, pe la prăvălia la care lucra. Vestea, pe care mama a aflat-o, a fost picătura ce-a umplut paharul. Pentru această „picătură" s-a despărțit de tata. Altfel, nu cred că l-ar fi lăsat... Ar fi suferit mai departe bătăi și înjosiri de la el, dar nu l-ar fi lăsat, fiindcă îl iubea... Când a aflat însă... parcă a turbat. I-a scos lucrurile în stradă și i-a spus că dacă mai îndrăznește să intre în curtea noastră „îi crapă capul cu toporul!" Și, mă tem că ar fi fost în stare!...

— Ce vorbești?!...

— A, n-o cunoști pe *Nana*! „Când e vorba, la o adică... S-a

terminat! Până aici!”...

A rămas, săraca, singură, cu patru copii. Eu aveam nouă ani, fratele meu opt, iar cele mici se aflau „in copaie”, cum se spune la țară, abia împliniseră un an. N-a vrut să ne dea pe niciunul. S-a judecat și ne-a păstrat pe toți!...

2.

Vlad privește din nou fotografia... Deodată, observă că fetița pune florile din brațe de-o parte, își scoate, la repezeală, funda din păr, își aruncă săndăluțele din picioare și începe să alerge pe marginea drumului asfaltat, care, în locul acela, făcea un cot, ocolind puțin ca? a cu pridvor spre drum, dar și în partea cealaltă, spre curtea plină de păsări și de tot felul de „acareturi” pentru vite, pentru oi, porci...

Iat-o acum coborând, în fugă, tăpșanul de iarbă ce desparte șoseaua de undele limpezi și domoale ale Ialomiței.

„Tică, Tică, țipă ea, vreau și eu să mă scald!”

Și, fără să mai aștepte încuviințare din partea vărului ei, mai mare cu vreo opt-zece ani, își scoate, în grabă, și rochița de pe ea, rămânând în chiloței, și intră în apă. Se trântește în fund, într-o margine, unde râul construise, parcă anume, un mic bazin – o baltă, de fapt, despărțită de cursul normal printr-un grind de nisip. Începe să se bălăcească în apa care aici era și mai caldă.

Văzând-o, verișorul ei îi strigă:

„A, nu, Andreea, nu așa! Nu e voie!”

„Ce nu e voie?” întreabă, curioasă, fetița.

„Nu e voie să te scalzi aici!” răspunde Tică.

„De ce?”

„Pentru că nu ești în costum de baie!” adăugă el cât se poate de serios.

„Păi, mie mama îmi face baie fără costum! răspunde fetița. Și, dacă mă enervezi, să știi că dau și chiloții jos! w Și chiar „îi dă”, aruncându-i apoi în brațele varului ei.

Tică îi prinde, râzând. Apoi adaugă:

„Ei, așa da! Acum te poți scălda în voie”, după care, se aruncă și el în apă, acolo unde aceasta era mai adâncă...

„Vreau și eu, vreau și eu!” spune Andreea, alergând către el.

„Ce vrei și tu? Ce vrei și tu?” spune un alt băiat, de vreo opt-nouă ani – Gheorghiță, fratele mai mic al lui Tică, prinzând-o din spate și afundând-o cu capul în apă...

... Avea el ce-avea cu Andreea, nu se prea împăcau. Îi plăcea s-o necăjească tot timpul, mai ales că el rămânea cu ea acasă, când ceilalți plecau după tot felul de treburi, pe câmp. Sau împreună cu el mergea Andreea cu vaca la păscut, ori cu oile...

Îi plăcea așa de mult „la țară”, cum spunea ea, la Carolina. O ruga pe mamă-sa s-o trimită de la București, vara, să stea și ea câteva săptămâni, o lună, uneori chiar mai mult *la țară!*

Carolina era sora cea mai mare a Nanei. O crescuse pe mama Andreei, când aceasta, la rândul ei, era mică. Nana își amintea cu mare emoție de o întâmplare, pe care, firesc, i-o povestiseră frații ei mai mari...

Mama lor, care a avut zece copii (Nana – Anca pe numele ei – era penultimul) se îmbolnăvise rău tocmai când o alăpta pe ea. Fusese internată într-un spital de boli contagioase. Fetița a rămas acasă; nu avea decât câteva luni. Carolinei, ca mai mare dintre toți, îi reveniseră toate grijile gospodăriei; în plus, rămăsese și cu un copil neînțărcat. Nu știa cum să se descurce, fiindcă Anca nu voia, cu niciun preț, să bea lapte de la vacă, oferit într-o sticluță cu biberon. N-a vrut o zi, n-a vrut a doua... Lucrurile se agravau... Copilul plângea în disperare, iar în tot satul nu se găsea, întâmplător atunci, nicio mamă care să mai alăpteze.

Când i-a venit ideea salvatoare, Carolina s-a înfiorat de-o emoție necunoscută... Avea șaptesprezece ani, era o fată frumușică, bine dezvoltată, urma să se căsătorească nu peste mult timp...

A luat fetița și a așezat-o la pieptul ei, ca o adevărată mamă. Când Anca a prins sânul, în gură și-a început „să sugă”, sora ei mai mare, care-o ținea pe brațul sting, a început să toarne ușor,

de deasupra, lapte dintr-o sticluță. Astfel și-a păcălit surioara, salvând-o în același timp... N-a spus la nimeni, fiindcă îi era rușine, la nimeni dintre frați și, cu atât mai mult, celor din afara casei lor.

Într-o zi, tatăl copiilor, sosind mai devreme acasă – era notar peste vreo trei comune – a surprins acel „spectacol" înduioșător. I-au venit lacrimi în ochi. Nu și-a tulburat copilele și nici nu i-a spus Carolinei că ar fi văzut-o. A lăsat să se înțeleagă că și el este convins, ca și toți ceilalți ai casei, că Anca a început să se hrănească din sticluța cu lapte. Dar nu l-a răbdat inima să nu-i spună soției, mamei celor două fete, care a plâns îndelung, impresionată de gestul Carolinei. Abia mai târziu lucrurile s-au aflat și-atunci Carolina nu mai era jenată, ci mândră pentru că își salvase sora...

Greu a fost, din nou, când fata cea mare a familiei Săvulescu (acesta era numele părinților celor zece copii – și al lor firește) s-a căsătorit și a trebuit să se mute la casa ei. Anca, acum de doi ani și ceva, n-a vrut defel să se despartă de Carolina. Până la urmă, aceasta s-a mutat în casa soțului cu soră cu tot, de care n-a scăpat decât aproape peste un an...

Era casa în care-i plăcea și Andreei să vină vara, cu râul cel cu unde limpezi și blânde, numai bun pentru scăldat, cu grădini în care pomii gemeau de roade, cu câmp pe care porumbul creștea înalt de nu te vedeai din el călare pe cal fiind, cu viță de vie...

„Lasă, măi zărghitule, fata-n pace!" îi strigă Tică lui Gheorghiță, alergând și scoțând-o pe Andreea din apă.

„Îl vezi? spune fata, trăgând aer în piept și ștergându-și fața de șiroaiele de apă, așa-mi face mereu... E un rău, nu știu ce are cu mine!"

„Ascultă, diavole – i se adresează Tică fratelui său – dacă mai aud că te-atingi de ea, e vai de spinarea ta! Ține minte, ți-o tăbăcesc! Să n-avem vorbe!"

Gheorghiță râde și aleargă pe râu în sus.

Tică o ia pe Andreea în brațe și intră cu ea unde apa este mai adâncă. Fata îl ține pe după gât, chicotind de plăcere și oarecum de ușoară spaimă. Când obosește, o lasă jos, mai la marginea

apei. Fetița, cu ochii verzi, peste care se lasă părul blonduț, și cu un trupșor cioplit parcă în marmură caldă, îi strigă, bătând din picior:

„Mai vreau, mai vreau!”

„Păi, sigur, că mai vrei! Dar ia mai du-te și bălăcește-te în balta ta, acolo, în margine!”

„Răule! îi strigă fata îmbufnată. Și tu ești un rău!”

Tică îi zâmbește și se apropie de ea... Andreea i se aruncă în brațe...

3.

„La-la, la-la, la, la-la, la-la-la!” Andreea cântă!... Trece printre șirurile de porumbi, mai înalți de încă două-trei ori decât ea, și cântă: „Pe ma-lul mă-rii când ră-sa-ree lu-na!”... Și, mai departe: „La-la, la-la-la, la, la-la, la-la-la!” Gheorghiță, cu vaca de lanț, înaintează pe marginea porumbilor, printr-o miriște...

Nici n-o bagă în seamă pe verișoara lui mai mică. Cu un maldăr de mohor pe cap, legat și așezat așa cum a văzut ea că fac și merg femeile, aceasta înaintează, fericită, prin porumbi. Își încearcă, din nou, calitățile vocale: „Pe ma-lul mă-rii când ră-sa-ree lu-na!”

„Bravoo! Biis! Bravo!” strigă cineva, din marginea porumbului, bătând din palme. Fata se oprește, ia maldărul de mohor de pe cap, îl pune jos și se așază pe el, izbucnind într-un hohot de râs...

„Ce-nseamnă «bis»?” întreabă fata, oprindu-și râsul.

„Adică: încă o dată?”

„Îți place cum am cântat?”

„Daa!” spune băiatul, cu un zâmbet până la urechi. „Vrei să mai cânt încă o dată?” întreabă Andreea serios.

„Nuuu!” îi răspunde vărul ei. Râd amândoi...

4.

„Nea, boală! Mai încet, nu vezi că mă loveşti?”...

Carolina o caută din ochi pe Andreea. Unde-o fi, că doar i-a auzit vocea. Abia terminase de muls vaca şi dăduse drumul viţelului, să-şi primească şi el „porţia”. Fata băuse, pe nerăsuflate, din spuma albă şi bună de deasupra oalei. Apoi dispăruse.

„Nea, boală! Mai încet, nu ţi-am spus? î”

„Andreea, mamă, unde eşti? w întreabă mătuşa fetei. Dar, niciun răspuns, de nicăieri.

Începe s-o caute prin curte. „Andreea, Andreea!” o strigă, ajungând lingă vacă.

Extraordinar! Nu-i vine să creadă: în genunchi, de partea cealaltă de cum se afla viţelul, fata suge direct din ţâţele vacii!

„Andreea, ce faci? se repede Carolina spre ea. Fugi de-acolo, mamă, că te loveşte vaca, mă bagi în păcat!”

Fata se ridica şi întinde un zâmbet fericit pe buzele pline de lapte...

„Doamne fereşte, cum de ţi-a dat prin cap aşa ceva? mai întreabă femeia. Da’ nu-ţi dau eu să bei cât lapte vrei, din oală?”

„Parcă e mai bun direct de la vacă!” răspunde fetiţa cu sinceritate, întinzând mâinile ei mici spre a-şi îmbrăţişa mătuşa...

... Vlad se mişcă de pe fotoliu şi imaginea se tulbură... În pridvorul casei, Carolina stă întinsă între făclii care luminează de jur împrejur. Nu vrea să mai bage pe nimeni în seamă, deşi în preajma ei se află atâta lume. Nana şi Andreea plâng înăbuşit, mângâindu-i, de-o parte şi de alta, mâinile încrucişate pe piept... Curtea, grădina, râul, totul în jur a încremenit. Nu se mai simte nicio respiraţie...

5.

Un „Mercedes” alb se opreşte în faţa hotelului. Vlad se

apleacă peste balustradă și-l salută pe Tică, vărul Andreei, care tocmai închidea portiera mașinii.

— Vin de la Brașov. Am trecut pe la voi să vă aduc niște pepeni. Știam că sunteți aici. Mi-a spus tataie, când am plecat din București.

Bogdan și Mădălina sunt lingă el în câteva secunde. Încep să care în hotel pepeni verzi, lungi cit niște purcei.

— Sunt nemaipomeniți, o să vedeți! le spune Tică...

— Și-ai tăi? întreabă Andreea...

— Au rămas în Poiană... Mâine plecăm. Mergem direct la Snagov, la mama, să mai punem câte ceva la punct, să nu se părăginească de tot!

— Ascultă, Tică – intervine Vlad – nu vrei să-mi împrumuți și mie „vopseaua" cu care-ți dai tu pe păr? N-ai niciun fir alb!...

— Costă prea scump, Vlade! răspunde vărul Andreei, râzând. Și-apoi ție, „bătrâne", îți stă foarte bine așa, cu luminile acelea pe la tâmple. Ar fi păcat să le-ntuneci!...

— Preferam luminile de dinăuntru, vericule! spune Vlad, admirând părul negru și bogat al lui Tică, într-adevăr fără niciun fir alb prin el.

— E rădăcină de la Priș, dragul meu, intervine Andreea. Nu l-ai văzut pe taică-său că la șaptezeci și opt de ani, când s-a prăpădit, avea părul tot negru?!... Dar ce băiat frumos era Tică – adaugă Andreea – atunci când era marinar și venea de m-aștepta pe mine la poarta Liceului „Lazăr"!...

— A, asta nu mi-ai spus!

— Oi mai fi uitat și eu câte ceva...

— Să n-o crezi, Vlade – îi spune Tică, în timp ce se așază la volan, pregătindu-se de plecare – nu veneam după ea... Eram îndrăgostit de-o colegă de-a ei, o fată nemaipomenită!

— Mincinosule! izbucnește Andreea, și păcătosule! Care era, mă, aceea, că nu te-am văzut niciodată cu ea!...

Mașina a coborât pe aleea străjuită de brazi argintii. Au urmărit-o cu toții până ce-a ajuns în șosea și-a virat la stânga, spre Brașov. Bogdan s-a întors la bazin, Mădălina la plajă, iar Nana la andrelele sale.

Andreea și Vlad au pornit să se plimbe pe aleile parcului,

ținându-se de mână ca doi adolescenți...

— Ce rău îmi pare că nu te-am întâlnit când erai elevă la „Lazăr”! spune judecătorul cu o umbră reală de regret in glas.

— Ai fi putut, că tu erai student atunci! răspunde Andreea. Dar, cine știe pe unde-ți sticleau ochii, hoțomanule!

— O, am fost cel mai cuminte băiat!

— Mie-mi spui?!...

— Și, într-adevăr, Tică te aștepta la poarta liceului?

— Bineînțeles, dar nu asta e important! Ci...

6.

— Nu credeam s-ajung vreodată să-nvăț la Liceul „Lazăr”!...

— Îmi place! exclamă Vlad, sună ca din *Odă (în metru antic):*

„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată...”

— Eu m-am oprit la „să-nvăț”! Și, într-adevăr, nu credeam s-ajung să-nvăț la cea mai grozavă școală din câte existau pe-atunci în București...

— Ușurel, ușurel! Dar cu „Bălcescu” sau „Mihai Viteazul” ce facem? De ele n-auziseși?

— Nu m-au interesat! Pe mine „Lazărul” mă fascinase... Era și in inima târgului...

— Lângă „Cișmigiu”...

— Da, lingă „Cișmigiu”...

— Sunt argumente... hotărâtoare, n-am ce spune!

— Degeaba râzi, să știi! Pentru un copil sărac și modest ca mine, care venea dintr-o mahala prăpădită, „Lazărul”...

— Era ca visul „domnișoarei Nastasia” de-a ajunge pe Popa Nan...

— Cine știe? Poate!...

Vlad simte o căldură nouă și bună în suflet. Totdeauna l-a impresionat ființa umană aflată în tremur la suflările mai puternice sau rele ale vieții. Poate că și de-aceea se făcuse judecător. Deși era atât de sensibil, impresionându-se uneori

până la lacrimi de durerile oamenilor, era pasiunea vieții lui să le cerceteze, să le caute izvoarele și să încerce să le vindece prin ceea ce puteau să facă legea și omul în mâna căruia aceasta se afla...

Pe Andreea o știa tare și mândră! îi plăcea așa cum era, cum se purta. Dar când zonele acelea de frumusețe de dinăuntru, ale ei, rămâneau cumva descoperite și măcar aparent fără apărare, o simțea parcă și mai aproape de ființa lui, fiindcă era mai umană, mai vulnerabilă... Într-o iarnă, plecaseră pentru câteva zile la munte, se îndreptau, de fapt, spre același hotel în care se aflau acum. Ninsese mult, era zăpadă mare și ger. Autoturismele nu puteau să meargă și nici nu aveau voie. Așa că și-au făcut bagajele, s-au îmbrăcat bine, cu haine potrivite și-au pornit-o către gară cu tramvaiul. Datorită unor lucrări ce se făceau în preajma Gării de Nord, acesta i-a lăsat cam departe. Trebuia să-și ducă singuri bagajele, în mâini.

Andreea, micuță de statură, cu un costum de munte pe ea, dar cam mărișor (nu-l prea nimerise, deși, altfel, era destul de arătos), cu un geamantan într-o mână și cu o geantă intr-alta, amândouă destul de grele, înota prin zăpadă. Părea un biet copil neajutorat. Lui Vlad i s-a făcut milă de ea și i-a părut rău că a trebuit s-o vadă într-o asemenea situație. Dar, în același timp, căldura aceea a năvălit din nou peste sufletul lui. Dacă nu i-ar fi fost teamă de ridicol, ar fi oprit-o din zbaterea ei prin zăpadă, cu bagajele acelea grele, și-ar fi îmbrățișat-o, acolo, în mijlocul străzii... Se gândea așa, poate într-un mod nepotrivit, zicându-și: iată, ea, care conduce o lume întreagă de elevi, peste două mii și aproape o sută de cadre didactice, în calitate de directoare a unui mare liceu... În sfârșit, nu asta era important... ca de altfel, acum: „Cine știe? Poate!”... Cuvintele l-au întors la atmosfera aceea îmbibată de tristețe, pe care o simțise parcă aievea și el, ascultând povestirea Andreei...

— La școala primară – continuă profesoara – eram cea mai mică din clasă. Voiau să mă îngrașe cu untură de pește... Era în anii aceia de sărăcie, de după război. Și mie, fiindcă eram așa de pricăjită, îmi rezerva învățătoarea totdeauna două linguri, porție

dublă deci.

Aveam în clasă însă o fată de măcelar. Erau mai pricopsiţi, în orice caz, aveau ce mânca. Odrasla măcelarului – colega mea – venea la şcoală cu o grămadă de sandvişuri: cu şuncă, ori cu salam bun, sau cu te miri ce mai punea între feliile de pâine. Le mânca singură, fără să dea o bucăţică vreunui copil. De aceea era şi grasă cât o putinică. Aşa o şi porecliserăm de fapt: „Putinica”!

Ceea ce ne scotea din sărite, pe mine cu deosebire – eram şi şefa clasei, răspundeam deci de ceea ce se întâmpla în colectiv – erau laudele colegei noastre, „Putinica”. În fiecare recreaţie, îşi scotea sandvişurile din ghiozdan, se ducea repede la catedră, se urca pe scaun – ca să fie văzută de toată clasa – şi începea:

„Ia uitaţi-vă ce am eu aici: şunculiţă buună (şi se lingea pe bot), sălămior buun (şi repeta gestul, trecându-şi limba peste buze), ouşoru... „buun”, completa clasa, în batjocură; „da ouşor buun” – relua „Putinica” – şi-apoi se-apuca să înfulece.

Am rugat-o de câteva ori să se-astâmpere, spunându-i că e urât şi nepotrivit ceea ce face. Dar nu m-a ascultat, nici nu se uita la mine. Înconjurată de şunca şi de salamul ei, se considera irezistibilă.

Într-o zi, mă durea capul teribil, de foame, probabil.

„Putinica” a apărut, din nou, cu sandvişurile ei la catedră.

Am ţipat la ea să plece de-acolo.

„Da, cine eşti tu să strigi la mine? Sărăntoaco! mi-a răspuns ea. Ce crezi că dacă înveţi bine...”

N-a mai apucat să continue că m-am repezit la ea, am târât-o jos de pe scaun şi-am început s-o plesnesc, s-o plesnesc peste faţă şi să-i sleiesc sandvişurile pe chipul ei umflat şi unsuros...

Copiii se-adunaseră în jurul nostru şi strigau: „Aşa! Dă-i! Dă-i, Andreea! Dă-i, să se sature!”

„Putinica”, pe jos, urla cât o ţineau puterile, şi-o ţineau, nu glumă, a pus toată şcoala-n picioare. Toţi au aflat de isprava mea şi n-a fost nimeni să nu-mi dea dreptate. Şi, totuşi, la scandalul făcut de măcelar – care şi-a şi mutat odrasla la altă şcoală – directoarea, care mă iubea ca pe propriul ei copil, a fost nevoită să-mi scadă nota la purtare pe trimestrul acela.

„Așa, de formă, Andreea! mi-a spus. Altfel, umflatul ăsta (și măcelarul era cât un butoi) se duce mai departe, ne reclamă, nu se lasă cu una, cu două!"

Eu, totuși, n-am înțeles-o, cu toată motivarea ei. N-am putut și nici n-am vrut!

„Să reclame! i-am răspuns atunci. Și ce dacă? Să vină cine-o vrea și să întrebe copiii; să asculte ce făcea fiica măcelarului în fiecare zi!"

„Ei, ce știi tu!"... mi-a răspuns.

La sfârșitul anului școlar, am avut însă, la purtare, tot media zece...

— Altfel, nu mai puteai rămâne șefa clasei!

— Parcă tu n-ai fost la fel, de ce mai râzi de mine?

— Dar nu râd deloc! spuse Vlad, serios. Vorbim ca-ntre doi „șefi", nu?...

— Să știi că-mi plăcea! mărturisește, sincer, Andreea. De fapt, atunci, în acei ani, în care am fost și comandantă de pionieri pe școală, m-am hotărât să mă fac profesoară. Am descoperit că „am aptitudini", cum se spune... Păi, știi cum ascultau copiii de mine?! Mamă, mamă!...

— N-ai un ac să te dezumflu?...

— Mă îmbolnăveam des când eram mică, făceam febră mare, nu știu de ce. Totdeauna mă salva bunica, nu doctorul. Ea mă învelea în cearșafuri ude, mă frecționa cu fel de fel de unsori făcute din buruieni, stătea tot timpul, săraca, lângă mine, până-mi trecea. Când m-am făcut mai măricică, am început să dorm cu dânsa și așa s-a întâmplat până a murit. Atunci, pentru prima dată, nu mi-a mai fost frică de morți. Înainte de a se sfârși, m-a chemat lângă dânsa cu un semn. M-am apropiat. A ridicat puțin mina și mi-a mângâiat obrazul. Nu mai putea să vorbească. La câteva minute, a oftat o dată puternic și-a închis ochii...

Fusese o femeie înaltă și energică. Avea un păr lung, care, în anii din urmă, ajunsese aproape în întregime alb. Îl strângea și își făcea cu el un coc mare, la spate. După moartea bunicului, rămăsese tare săracă... Să crești zece copii?!... De aceea era atât de econoamă... strângea orice petecuț de cârpă pe care-l găsea în

cale, un nasture, se apleca si-l lua din țărână, nu dădea niciodată bani la tramvai, pentru că nu mergea niciodată cu tramvaiul... Când trebuia să se ducă undeva, o lua pe jos, indiferent care ar fi fost distanța.

„Cât mă mai țin picioarele, maică, le folosesc! De ce să dau bani la tramvai? u așa răspundea.

Din cârpe, zdrențe, le potrivea ea cum le potrivea, și țesea niște prețuri foarte frumoase. Așa mi se păreau mie pe-atunci. Și, cum le vedeam țesute, începeam: „Pe-astea mie mi le dai, bunico! Când o să mă mărit! u „Ție ți le dau, draga maichii, ție! răspundea, zâmbindu-mi. Numai să ajung eu să te văd măritată! u...

— Și unde sunt prețurile? Ce-ai făcut cu ele? întreabă Vlad, râzând...

— Cum, nu le-ai văzut?

— Nu! Nu mi le-ai arătat niciodată!

— A, a fost o scăpare de-a mea! Dar să știi, sunt în „lada de zestre"! Le păstrez!

— Pentru cine?

— Pentru fata ta! I le dau ei, când o să se căsătorească!

— Ei, așa da! M-am liniștit!...

— Știi ce-mi plăcea mie, mai mult și mai mult, să mănânc atunci când eram bolnavă?

— Ce?

— Gemul de prune!... Dar noi n-aveam! Uite, nu-mi dau seama de ce, dar n-aveam, ori n-am avut niciodată de-ajuns, ca să mă satur!

Avea însă un gem foarte bun vecina noastră, „tanti mama". Îmi aducea numai când eram bolnavă... Venea cu câte o jumătate de pahar, nu mai mult și, când îl vedeam, îmi lăsa gura apă de poftă. Trebuia să le dau din el și fetelor, celor mici, care stăteau cu gura căscată când mă vedeau mâncând. Așa că, abia mă alegeam cu o linguriță, două...

De-aceea...

— De-aceea faci tu atâta gem acum. Și așa de bun!...

— Să știi că da!... În afară de gem, când eram bolnavă, mai aveam și altă bucurie: un vecin de-al nostru, care era tipograf,

avea acasă câteva sute de cărți, o adevărată bibliotecă. A văzut că-mi place să citesc, că tânjesc după ele. Îmi împrumuta și mie, din când în când, dar dacă mă îmbolnăveam, venea neapărat pe la noi pe-acasă și-mi făcea cadou cel puțin o carte!

— Cum văd eu, suferințele tale erau îndulcite cu... gem și cu visuri!...

— Mai ales cu visuri! Și „Lazărul" a fost unul dintre ele!... Ți-am spus, învățam bine, toată lumea la școală mă răsfăța... Prin clasa a VII-a – mi-aduc aminte – ne-a venit la școală o profesoară nouă de chimie. Fusese până atunci la universitate. Nu știu ce se întâmplase de ajunsese la noi. Era o femeie distinsă, fină și elegant îmbrăcată. Avea niște mâini delicate, cu degete lungi, iar pe unul dintre ele purta un inel cu o piatră – nu știu ce fel să fi fost – care strălucea în timp ce scria ceva pe tablă, până în spatele clasei. A fost numită și diriginta noastră. Eu eram fericită. Îmi plăcea de dânsa, îmi plăcea și cum explica, începusem să fac tot felul de experiențe într-un mic laborator și ea mă ajuta... De-atunci m-am molipsit de chimie și uite că...

— N-ai mai scăpat!

— Când explica, îmi căuta totdeauna ochii. Eu eram punctul ei de încercare, testul: privind la mine, își dădea seama dacă are șanse să fie pricepută de ceilalți copii. (Venind de la universitate, pentru ea era o problemă să se facă înțeleasă de niște copii de vârsta noastră și... de nivelul unei școli...).

Când constata că lucrurile merg bine, continua; altfel, se oprea, relua, întreba, iarăși explica... În orice caz, ținea foarte mult „să învățăm carte de la ea!" Chiar așa ne-a spus, când a intrat pentru prima dată în clasă: „Copii, voi puteți să învățați carte de la mine! Să nu vă speriați, dacă, la început, n-o să pricepeți mare lucru! Până la urmă, ne vom înțelege! Și eu țin ca voi să învățați carte de la mine!"... Ceea ce s-a și întâmplat cu mulți dintre colegii mei...

Obișnuindu-se să-mi citească în ochi, a început să folosească această tactică și în calitate de dirigintă. Știa că sunt sinceră, uneori – brutal de sinceră, că nu mint. De-aceea, într-o zi, când niște băieți mai năzdrăvani și mai leneși, bineînțeles, au împins băncile până în spatele clasei, pentru ca profesorul de

matematică să nu se mai poată plimba pe-acolo și să-i observe cum copiază, diriginta s-a supărat și-a vrut să știe cine săvârșise fapta. Autorii ei nu s-au ridicat să recunoască. Nimeni, din toată clasa, n-a scos o vorbă... Atunci m-a întrebat pe mine și m-a privit atent în ochi. Nici eu n-am spus nimic, dar dânsa, rostind singură numele presupușilor vinovați (pe care-i bănuia), a citit pe fața mea adevărul, confirmarea. Băieții nu s-au supărat pe mine, fiindcă mă cunoșteau; le-a părut rău că n-au recunoscut singuri. Iar pe dirigintă o iubeau cu toții...

Vorbind cu mama într-o zi – întâmplător, bineînțeles, nu știu de ce venise pe la școală, i-a spus: „Îmi place fata dumitale! Aș fi vrut să am și eu una ca ea. Nu am decât un băiat mai mare, care e student. Nu vrei să mi-o dai mie? O înfiez! Dumneata mai ai trei. Și ești singură!"

Nana a făcut eforturi ca să n-o repeadă, să-i răspundă politicos. Dorința și propunerea profesoarei o jigniseră. „Adică – și-a spus – desigur: eu nu pot s-o cresc, s-o educ?!"

Am înțeles! Și eu m-aș fi revoltat la fel... Dar realitatea rămânea aceeași, cu toată revolta – și ea se numea sărăcie, care nu putea fi schimbată.

De aceea, mama ar fi dorit ca, după gimnaziu, să mă apuc să muncesc. Eram mică, nu împlinisem paisprezece ani dar se oferise cineva s-o ajute să-mi găsească ceva de lucru.

Când am aflat despre această hotărâre, m-a apucat un plâns disperat. Eram premianta întâi pe școală, alții, mult mai slab pregătiți decât mine, încercau să intre pe la diferite licee, iar eu să închei învățătura aici, să mă duc să muncesc? Asemenea gânduri frământa mintea mea, în timp ce plângeam, pe înfundate, în spatele curții noastre, ascunsă după o magazie, ca să nu mă vadă nimeni.

Am stat de vorbă cu bunica și i-am spus că m-am hotărât: „O să mă fac profesoară! Profesoară de chimie, ca doamna Gheorghiu!"

Bătrâna a rămas cu ochii ațintiți la mine, câteva clipe n-a putut să spună nimic, apoi, apropiindu-se de mine, m-a strâns lângă pieptul ei și, mângâindu-mă pe cap, a început să-mi spună, aproape ca într-un descântec, cum ziceai tu: „Draga

mamii, draga mamii!...” Și-a început să plângă...

M-am desprins de ea aproape supărată. „Te rog să nu plângi! i-am spus. Ai să vezi! Am să ajung profesoară!”

M-am așezat pe un scaun și-am început să privesc prin fereastră. În câteva clipe nu mai eram acolo. Am intrat într-o cancelarie – ca cea de la școala noastră, am luat un catalog de pe masă și, cu el sub braț, am ieșit pe culoar. Înaintam. Eram elegantă ca doamna Gheorghiu și toți foștii mei colegi se fereau din calea mea, se lipeau, sfioși, cu spatele de ziduri, șoptind: „E Andreea! E Andreea! E noua noastră profesoară!”...

„Să-ți ajute Dumnezeu, Andreea, maică! exclamă bunica, aflată din nou, lângă mine. Și, dacă vrei să știi, și eu cred... cred, draga mamei! Pentru că tăria omului e nemăsurată, atunci când vrea, când merge după o lumină!”...

Nu mai plângeam. Am îmbrățișat-o și-am ieșit repede în curte. Apoi pe stradă. Apoi...

Când am coborât din. Tramvai – pe-atunci circulau tramvaie pe bulevardul din fața Liceului „Lazăr” – mi s-au înmuiat picioarele. Nu puteam să merg. Parcă se învârtea toată lumea cu mine. M-am apropiat de gardul „Cișmigiului” și m-am sprijinit. Un bărbat în vârstă, trecând pe lângă mine, s-a oprit și m-a întrebat dacă mă simt rău.

„Nu, n-am nimic!” i-am răspuns și-am plecat decisă spre școală. În fața listelor cu rezultatele, afișate pe un panou, se afla multă lume – copii, părinți. Era o foiala îngrozitoare, sfâșiată de strigăte de bucurie sau de hohote de plâns, stropită cu lacrimi ori cu stele din zâmbetele învingătorilor.

M-am așezat undeva, pe o margine de zid, lângă un gard, să mă odihnesc, ca după un drum lung. Și, dacă mă gândeam bine, era într-adevăr foarte lung drumul... „din mahalaua Veseliei... până pe Popa Nan”, cum ai spune tu.

Puteam să stau liniștită, nu mă cunoștea nimeni. Niciun copil din școala noastră, ori din mahalaua noastră nu îndrăznise să se prezinte la examenul de admitere la Liceul „Gheorghe Lazăr”. Eram singura! „Am să mă uit când s-o mai limpezi locul! mi-am spus. Dacă mă-nghesui acolo, mă strivește mulțimea. Și-apoi –

ce e scris pe «liste» nu se schimbă! Așa că...”

După vreo două ore, nu mai era aproape nimeni lângă panou. M-am apropiat și eu. Am început să citesc de jos în sus, am luat listele deci de la coadă. Pe măsură ce citeam tot felul de nume, inima mi se ridica mai mult, mai mult. Îmi ajunsese în gât. Mai aveam vreo zece-cincispre-zece rânduri și terminam. „însemnează că n-am intrat!”... M-am proptit de panou, fiindcă iarăși începuse să se învârte totul în jur... „Bine că n-am spus la nimeni că dau examen la liceu și, cu atât mai mult, la Liceul «Lazăr». În afară de bunica. Cum o să mă mai uit eu în ochii ei?!”...

Mi-am revenit după câteva secunde. Am continuat lectura. Am ajuns la al treilea rând de sus; numele citit mi se părea cunoscut: *Petrescu Andreea!* Mă mai uit o dată: *Petrescu Gh. Andreea* – am citit și inițiala de la mijloc. Media: 9,70. Nu se poate! mi-am zis. Am greșit eu. Citesc, din nou, listele, de data aceasta, de sus în jos, ca să văd dacă mai există cineva cu numele de Petrescu. N-am mai găsit pe nimeni. Mă uit și la listele respinșilor, să mă asigur că nu este vreo confuzie. Nici acolo nu se află numele meu.

Ca să fiu sigură, m-am dus la secretariatul liceului și-am întrebat de la ce școală vine eleva Petrescu Gh. Andreea. Secretarele – erau vreo trei – s-au uitat lung la mine, dar au căutat în acte și mi-au răspuns. Ere școala mea!

Când mi-a văzut fața luminându-se, femeia care mi-a răspuns, cea mai în vârstă de-acolo, m-a întrebat: „Ai vrut să te convingi că ești tu?”

I-am răspuns sincer: „Da!” și, de bucurie, mi-au venit lacrimi în ochi! „Bravo, fetițo! mi-a spus secretara. Te felicit din toată inima. Ce sunt părinții tăi?”

„Mama e vânzătoare la un magazin!” i-am răspuns.

„Și tata?”...

„Vă mulțumesc pentru informație! am adăugat eu, în ioc de răspuns la întrebare. Bună-ziua!”

„Stai! Stai! mi-a strigat secretara, învăluindu-mă cu ochi buni. Voiam... voiam să te felicit încă o dată, Andreea! Și, vezi, să te ții tot așa, în frunte!”...

Aș fi dorit ca în clipa aceea să fiu acasă, să privesc în ochii bunicii, și ai mamei... Dar, cum tot nu puteam să ajung așa de repede (trebuia să schimb două tramvaie până acasă și să mai merg vreo jumătate de km și pe jos), m-am hotărât să fac o plimbare în „Cișmigiu". Eram acum „lăzăristă", aveam dreptul. Era lume multă, de toate vârstele. Mi-am ales aleea din centru... și-am străbătut-o încet, cu răbdare, de două ori – de la un capăt la celălalt – mergând cu mâinile la spate!...

Bunica, bineînțeles, c-a tras o porție de plâns, de bucurie, firește! Mama însă n-a rămas prea impresionata Abia când toate colegele ei de la magazin s-au adunat în jurul nostru (acolo mă dusesem să-i spun vestea), mirându-se de faptul că am avut curajul să dau examen la Liceul „Lazăr" și, mai ales, de reușita obținută, abia atunci s-a gândit și ea că făcusem o ispravă mai acătării și, drept răsplată, m-a strâns la piept și m-a sărutat. In clipele acelea înțelegeam pentru totdeauna că, pe drumul pe care pornisem, orice fel de ajutor de care aș fi avut nevoie, nu-l puteam primi decât... de la mine!

— Deci, de-atunci datează convingerea...

— Vezi bine!...

— Cu prima bursă mi-am cumpărat uniformă și palton; apoi echipament de sport, ghete... Meditații am început să dau din clasa a IX-a; altfel nu se putea. Am avut noroc, am învățat bine engleza de la profesoara mea de la liceu și primele lecții pe care am primit bani au fost de engleză. Era înaltă profesoara mea, cu ochii verzi, cu picioare frumoase, tunsă scurt, ca un bărbat. Avea un aer extravagant. Se îmbrăca în verde și în maro. In clasă, crea o atmosferă plăcută, destinsă, învățai de plăcere. Ne spunea multe lucruri în plus față de programe și manuale. Ne lua la concerte, la spectacole de teatru, ne iubea!

Și matematica am învățat-o cu mare plăcere, de la o profesoară pe care o admiram: domnișoara Rugescu. Era cea mai elegantă profesoară și cu mâinile cele mai frumoase pe care le-am văzut vreodată, erau ca de fildeș. Când îți corecta caietul, nu-ți puteai desprinde ochii de pe mâinile ei. Toată era delicată, fină, ca un bibelou. Era însă o femeie tristă, n-am văzut-o

zâmbind niciodată. În liceu, circula o poveste cum că ar fi trebuit să se căsătorească cu un pilot, care s-a prăbușit cu avionul înainte de ziua nunții. De-atunci rămăsese singură.

Pe profesoara de geografie n-o iubeam: nu mă scotea din „vedetă" și asta pentru că, prin clasa a XI-a, îmi făcusem două bluze albe, cu gulerul puțin mai înalt, până sub bărbie, și cu o vestă bleumarin. Îmi stătea foarte bine cu aceste lucruri simple, care nu ieșeau prea mult din norma uniformei. Nimeni nu se lega de mine, în afară de ea, care, spre a se răzbuna, mă asculta în fiecare oră. Am învățat geografie în silă și de frică.

Într-un an ne-a venit o nouă profesoară de psihologie. Era grasă și cu sprâncenele total smulse, ori rase. In locul lor își trăgea niște arcade cu creionul, numai că una o trăgea mai jos, la un ochi, iar cealaltă, mult mai sus. Era, din această cauză, ca o sperietoare, un claun. De cum intra pe ușă, izbucneam în râs. Nu ne putea ține în mână. Era o nenorocire la oră, fiecare făcea ce vrea. Eu, de mai multe ori, fiind mai mică, mă băgăm cu totul în bancă. Râdeau colegele să leșine și ea se enerva tot mai mult, întrebându-le: „De ce râdeți, dragă, de ce?"

Eram, nu știu dacă-ți amintești, pe-atunci numai fete în liceu. De-aceea și profesorii noștri erau femei. Singurul bărbat profesor era „Burticus!", de latină.

— Așa îl chema?

— Așa îl porecliserăm noi, fiindcă era mic și burtos. „Burticus" era însă foarte politicos, delicat în comportări. Când ne întâlneam cu el pe stradă, își scotea pălăria și ne saluta, ceremonios, adăugând: „Sărut mâinile, domnișoarelor! u Eram foarte mândre, bineînțeles și, ca să nu-l supărăm, învățam de mama focului și la latină.

Diriginta noastră era, în schimb, o profesoară bătrână, urâtă și rău îmbrăcată. Veșnic parcă era scoasă de la lada de gunoi. Și iubea pisicile. Avea acasă un batalion întreg. Venea cu câte două-trei după ea la școală. Intra în clasă și le scotea dintr-o plasă mare și jerpelită. Le dădea fetelor să aibă grijă de ele, până termina ea orele. Le aducea de obicei când erau bolnave și când trebuia să le ducă, după ore, la doctorul veterinar.

Pe mine s-a supărat odată, fiindcă n-am vrut să țin o pisică în

braţe. Îmi era scârbă de ea, fiindcă şi pisicile erau murdare, ca şi stăpâna lor... Altfel, era o foarte bună profesoară de Ştiinţele Naturii.

— Şi „marinarul”?

— Tică, marinarul, venea din când în când la poarta liceului şi ne aştepta: pe mine şi pe o verişoară de-a mea, mai mare cu un an, fată frumoasă, dar care avea un mic defect la un picior. Colegele nu voiau să creadă că este vărul meu: „Iar ţi-a venit marinarul, Andreea! îmi strigau. Sări repede, că intră la apă!”

Tică ne lua pe-amândouă şi ne ducea la cofetărie, ne dădea prăjituri. Apoi ne plimbam prin „Cişmigiu” sau prin alte parcuri, iar la despărţire, după ce ne însoţea până acasă, ne mai „împrumuta” şi cu bani – el făcea pe şoferul pe-acolo pe la armată şi câştiga bani – „mi-i înapoiaţi când o să ieşiţi pe leafă”, ne spunea.

— Şi i-ai dat băiatului banii-napoi?

— „Am cam... zăuitat!”, vorba unui personaj dintr-o carte.

— Mitru Moţ! El „zăuitase” însă literele...

7.

Vlad cunoştea multe dintre aceste lucruri. I le mai povestise Andreea. Îi plăcea însă s-o asculte rememorându-şi-le, pentru că înţelegea foarte bine ce au însemnat acei ani pentru ea şi de ce simte nevoia să se întoarcă mereu la ei, parcă spre a nu uita o parte din sine. Pentru că, atunci când începe uitarea... El însuşi n-ar fi vrut să uite nimic din drumul lui şi, mai ales, din drumul *lor*...

Plouă! De două zile vremea s-a schimbat brusc: a început să plouă, iar acum, iată, picăturile de apă se prefac în fulgi de zăpadă. Aşa e la munte! Ce să-i faci?!

Bogdan e supărat de moarte: a pierdut două zile de „bazin”. Se plimbă pe-afară gânditor, tot uitându-se încruntat la cer. Când intră în cameră, e tăcut, n-are chef de vorbă. Îl cheamă Andreea în camera ei şi a lui Vlad şi-i dă de lucru: „Până diseară

să rezolvi douăzeci de probleme, la matematică! Și să citești o povestire din cartea asta! O citești și-i faci rezumatul! în scris! Ne-am înțeles?"

Bogdan oftează și pleacă împovărat de „sarcini".

În schimb, Mădălina citește din proprie inițiativă. Ei îi place, nu trebuie s-o îndemne cineva. Vrea să se facă învățătoare. Cu matematica însă... Îi vine și ei rândul acum: Andreea n-o iartă nici pe ea.

„Pe mine nu m-a îndemnat nimeni să învăț! le spunea acum câteva zile. Mamaie este de față: întrebați-o pe ea dacă spun minciuni!"

După intrarea la liceu, Nana își schimbase total atitudinea față de Andreea. Era cu adevărat mândră de fata ei. Și gândul acela, de a o trimite la lucru, după terminarea școlii, fusese numai așa, o umbră trecătoare, năvălită pe neașteptate din grămada de întuneric a necazurilor ce-i stăpâneau viața...

Îi plăcea să meargă, din când în când, pe la liceu, să audă pe profesori vorbindu-i frumos despre Andreea ei. Iar la sfârșit, s-a bucurat mult când a văzut-o cu școala terminată!...

„Mamă, eu trebuie să învăț mai departe!" i-a spus Andreea, imediat după absolvirea liceului.

„Cum zici tu, fata mamei", a răspuns Nana (bunica Andreei se prăpădise de câtva timp). „Dacă vrei să mergi la facultate... Aș fi fericită să te văd și studentă, iar apoi – profesoară! Numai să nu-mi ceri în fiecare zi câte-o rochie, cum or umbla fetele pe-acolo, că n-am de unde!"

„Nu te speria, n-am să-ți cer! Și apoi, la facultate, am să mă duc peste doi ani. Deocamdată, vreau să-mi fac o meserie. Am dat examen la școala postliceală de stenodactilografie în limba engleză. Am intrat. Peste două zile încep cursurile. Am vrut să-ți fac o surpriză! Am bursă, în curând o să câștig și bani, o să pot lucrai în paralel..."

Nanei i s-au umplut ochii de lacrimi.

„Ce m-aș fi făcut eu fără tine!" exclamă, oftând, în timp ce-o strânge la piept...

Anii – cei doi – trecuseră repede și Andreea se apropia tot

mai mult de împlinirea visului celui mare: acela de a deveni profesoară de chimie. Intrase, deocamdată, la facultate!

Și peste Nana trecuseră zece ani de trudă și de necazuri, după ce se despărțise de soțul ei. Acesta încercase să se întoarcă acasă, dar femeia nu-l mai primise. Nu-i mai trebuia. Ea nu putea să umble cu cârpeli. Odată ce punțile sufletului fuseseră rupte...

Cât s-a chinuit însă... singură... și pietrele s-ar fi emoționat, dac-ar fi știut și dac-ai fi avut grai să se tânguie de mila ei!...

Deși era femeie atât de tânără, nu i-a mai trebuit niciun alt bărbat! Când încerca vreunul să-i iasă cu vreo vorbă în întâmpinare, era vai și-amar, să-l ferească sfântul!

Deseori stătea de vorbă cu Andreea; le, apuca miezul nopții punând ba una, ba alta la cale. Se mutaseră, între timp, într-un apartament de bloc – căsuța lor fusese demolată. Aveau trei camere – spațiu berechet. Nu prea aveau cu ce să le umple. Andreea avea camera, ei acum, unde putea să învețe în voie. Nana și cu fetele cele mici dormeau într-o altă cameră, iar în sufragerie, pe-o canapea, îl culcau pe Mihai. Acum băiatul era în armată!...

De obicei Nana venea în camera Andreei. Culca fetele și numai ce-o vedeai la ușă:

„Lucrezi? întreba. Ai mult de învățat pentru mâine?" Și intra fără să mai aștepte răspunsul. Era semn că a adunat prea multe și că trebuie „să deșarte sacul".

Andreea își întrerupea treburile și se așezau amândouă în pat... „începem «dezbaterile»?" întreba fata, zâmbind.

„Începem!" răspundea Nana, cuibărindu-se în pat. Avea treizeci și opt de ani și, în ciuda zgurii de viață prin care trecuse, arăta foarte bine, era încă o femeie foarte frumoasă. Când mergeau împreună pe stradă, Andreea și Nana păreau două surori, una mai mare și alta mai mică. Întorcea toată lumea capul după ele și nu de puține ori se auzeau șoapte prin preajmă: „Or fi surori? Nu prea seamănă!"

În privința asemănării – remarca era adevărată: Andreea avea chipul tatălui ei, cu trăsături îndulcite, feminizate. Chipul – atât! Căci, în rest?!...

Când „dezbaterile” erau mai aproape, Nana, mult mai împlinită la trup decât Andreea, și cu altă „croială”, se foia, gesticula, uitând că patul Andreei era cam șubred și, deodată: pooc! cădeau cu patul!... Un sfert de oră nu se puteau opri din râs. Îl puneau, bineînțeles, la loc, pentru ca în altă seară, iarăși...

„Mamă, ar fi timpul să te recăsătorești!” i-a spus Andreea, într-o zi.

„Deocamdată trebuie să mă duc la spital!”

„La spital? De ce?” a întrebat, îngrijorată, fata.

„Să-mi facă o operație!”

Vestea a căzut ca un trăsnet și ea a adus multă spaimă în casă. Nana știa că ar trebui să se opereze de vreo două luni. Fusese la un doctor. Avea hemoragii repetate și nu știa de ce. Medicul a lămurit-o și a convins-o pentru operație. Andreea a luat legătură cu el, a sondat ce și cum... Nu era altă scăpare!

Înainte de a pleca la spital, Nana a rânduit totul, de parcă...

„Mamă, se poate?” a sărit cu gura Andreea, dar și ei îi tremura inima.

Natura bolii nu se putea cunoaște decât după ce tăiau și vedeau acolo, după ce analizau. Până atunci, jarul în suflet!...

În acest caz, Vlad își imagina doar zbuciumul Andreei și al mamei sale. Peste ani, avusese, din nefericire, prilejul să-l și trăiască, atunci când Andreea a trebuit să treacă ea însăși printr-o situație similară.

Semnele fuseseră cam aceleași. Medicul, un profesor renumit de la o clinică de specialitate, a spus că: „Asta e, trebuie operație!”

A fost prima în ziua aceea. Au băgat-o în sală pe la ora nouă. Vlad n-a vrut să fie de față în momentul respectiv. N-ar fi suportat niciunul, nici celălalt. In plus, Andreea îi și interzisese categoric:

„Să nu cumva să vii! Cauți să fii aici după ce totul se va termina – și i-e dat ea o oră, cu aproximație. Mă găsești la reanimare!”

La nouă și un sfert, Vlad era însă în apropierea sălii de operație, într-un hol mare. Vorbise cu profesorul să i se permită

să aștepte acolo.

Nu-și amintea să fi trecut prin ceasuri mai grele, mai pline de disperare și de durere sufletească. Un minut era o zi, o oră – cât un an! Și a trebuit să aștepte vreo trei ore! Timpul depășise toate pronosticurile care se învârteau în jurul a două ore, nu mai mult.

„Însemnează că s-a întâmplat ceva!" și-a spus judecătorul, cu inima înghețată de spaimă. O lume în halate albei se foia când într-o parte, când în alta. Nu îndrăznea să întrebe pe nimeni, de teamă să nu i se comunice cine știe ce nenorocire.

Începuseră să scoată bolnavi din alte săli de operație – erau mai multe pe întregul etaj, specializat în așa ceva. Vlad se apropia cu spaimă de fiecare cărucior, aplecându-se peste formele acelea de oameni aflați între viață și moarte... Dar niciuna nu era Andreea.

„Doamne, ce s-o fi întâmplat?" Simțea că i se face rău! „Asta ar mai trebui să leșin pe-aici, să mă dau în spectacol". S-a dus până lângă d fereastră și-a început să înghită aer, de parcă ar fi scăpat de la înec.

Alt cărucior!... A alergat până la el. Dar nu, nu era Andreea.

Ceasul din hol, a cărui pendulă parcă număra clipele existenței acelor oameni, a sunat de douăsprezece ori. Vlad își frângea mâinile de disperare. Niciodată nu fusese credincios. Nu învățase rugăciuni nici când era mic și nu spusese niciodată o rugăciune până la capăt. În concluzie, îi plăcea să meargă la biserică numai de Paști, fiindcă tot ceremonialul era ca un spectacol ce-l atrăgea... Acum aproape că ar fi fost îndemnat să rostească asemenea cuvinte, dacă ar fi știut...

Încă un cărucior. Vlad se îndreptă automat spre el. Un sanitar îl trăgea din față, celălalt îl împingea de la spate.

„Hai, profesoaro, hai, deschide ochii!" l-a auzit pe acesta din urmă șoptind la capul bolnavei.

Atunci s-a uitat mai bine... Andreea avea un chip de ceară albă. Buzele ei frumoase ca inima unui trandafir roz-aprins, erau acum stinse, veștejite. Pleoapele ochilor îi acopereau luminile.

Simțindu-l parcă în preajmă, a clipit de câteva ori, ca atunci, când a scos-o din apele mării, l-a recunoscut și-a încercat să-i

zâmbească.

„Stai liniștită! i-a șoptit Vlad. Sunt lingă tine!”

A urmat-o până în salonul pentru reanimare. I-a găsit un loc mai apărat de curent, într-un colț ca o mică rezervă. A alertat asistente, surori, medici...

După ce-a văzut-o pusă la adăpost, a ieșit, din nou pe hol, în speranța că-l va găsi pe profesor. Dar acesta începuse o altă operație, mai ușoară. S-a întors în salon. Ar fi vrut s-o întrebe câte ceva pe Andreea, dar ea nu era în stare să țină ochii deschiși mai mult de două-trei secunde. Nu s-a putut lămuri. A lăsat-o să doarmă. Era și recomandarea medicului de secție...

Când l-a văzut pe profesor, a alergat înaintea lui, cu ochii mari de nerăbdare și cu sufletul strâns.

„E bine, e bine, fii liniștit! i-a spus medicul. Dar n-a mers prea ușor. În orice caz, nu vor fi probleme!”...

A doua zi, când trecea prin holul cel mare, ca să meargă la Andreea, îl vedea frământându-se pe medicul care operase cu profesorul, fiind secund. Se cunoșteau, bineînțeles.

„Ce s-a întâmplat?” îl întrebă Vlad.

„Soția mea este astăzi în. Locul doamnei dumneavoastră! N-am avut curajul să particip chiar la operație. Nici măcar să asist. Acum, îmi pare rău! E mult mai greu să aștepți aici. Fiecare clipă...”

„Știu, știu, intervine Vlad, e o... eternitate! Ii doresc mult noroc! Și dumneavoastră! Nu vă mai frământați, o să fie bine!”...

Îndepărtându-se, i se părea că a depășit măsura: el să-l încurajeze pe un medic?!... Dar nu, nu era adevărat: Omul acela – căci atunci era numai om, nu și medic – avea nevoie de o vorbă bună, de încurajare. Iar doctorul crezuse în vorbele lui Vlad, încercase să se pătrundă de lumina lor...

Când a scos-o de la spital, după operație, în mașină Nana a venit însoțită de un bărbat. Era cu câțiva ani mai în vârstă decât ea. Purta ochelari, părea un om distins. Când a început să vorbească, Andreea s-a convins că trecuse prin școală și că își supraveghea gândurile și cuvintele...

„Domnișoară Andreea – a început el, la un moment, dat, cu

un aer ceremonios, sub care se ascundea însă o fire de om hâtru – de altfel această trăsătură s-a dovedit a fi, mai târziu, una dintre caracteristicile lui – aș dori să mă căsătoresc cu mama dumitale. Dânsa n-a dat însă niciun răspuns, până când nu este întrebată «instanța superioară» a familiei. Așa că eu întreb «instanța»: ce zice?"

Nana și Emil Petrescu, administrator la spitalul la care ea fusese operată, se aflau pe bancheta din spatele autoturismului. Era un „Volkswagen" al unui văr al Andreei.

„Petrescu"? s-a mirat Andreea, când făcuseră cunoștință.

„Da, spuse el. Până aici e bine! Se potrivește! u... Andreea îi privește prin oglinda retrovizoare a mașinii. Bărbatul o ține de mână și-i zâmbește. Nana se uită printr-o fereastră, dar pare mulțumită. Peste inima fetei se revarsă o căldură bună. De altfel, îi plăcuse „tipul" de cum îl văzuse. Fără să fie neapărat un bărbat atrăgător, avea ceva în el de om de soi.

„Mamă, eu sper că i-ai spus domnului că nu mă ai numai pe mine" zise Andreea, în loc de răspuns.

„Îți mulțumesc, domnișoară Andreea, pentru răspuns! — se auzi glasul lui Petrescu puțin voalat, înecat pe jumătate de emoție... — Mama dumitale mi-a spus totul. Mă bucur foarte mult că voi avea o familie numeroasă. Asta o să-mi aducă aminte de copilărie... În ultimul timp, rămăsesem cam singur. Iar singurătatea omoară... sau te îndeamnă la cine știe ce..."

Andreea l-a cercetat, tot timpul, prin aceeași oglindă. I-a plăcut răspunsul. „Deci, nu m-am înșelat – și-a spus în gând. Atunci e bine!"

„Cursa e lungă, domnule Petrescu, adăugă Andreea. La căruța asta... trebuie alergător bun și rezistent!"

Nana se luminează la față și mai mult, de parcă ar fi vrut să spună: „Vezi ce fată deșteaptă am? Ți-am zis eu!"

„Ar fi bine să fie lungă, Andreea! De drum lung prin viață nu se supără nimeni! Cât privește «alergătorul», eu știu, ce să-ți spun: depinde de «vizitiu»!"

Nana s-a mutat în alt apartament, împreună cu noul ei soț, care pentru familie a devenit „domnul Petrescu" sau pur și

simplu: „Petrescu”, iar, mai târziu, „tataie” pentru Mădălina și Bogdan, când gemenele au crescut și s-au căsătorit, având și copii (le căsătorise Petrescu pe rând pe Eliza, apoi, la scurt timp, pe Elena; și, la niciun an, venise cu pretenții și Mihai; i-au făcut nuntă și lui. La urmă i-a sosit rândul și Andreei. „Fetele” – cum le ziceau toți gemenelor – după ce au terminat gimnaziul, n-au vrut să învețe mai departe. Așa că începuseră să lucreze de la vârsta de 14 ani. După vreo doi-trei, s-au căsătorit).

Andreea a rămas cu ele în apartamentul aflat, pe atunci, într-un bloc de la marginea unui mare cartier, în jur mai mult noroi. Se construia. Fetele erau încă eleve. Școala se afla, din fericire, lângă casă.

Andreei, care trebuia să străbată, zilnic, drumul până la facultate, iar uneori să facă numeroase alte drumuri, nu i-a fost prea ușor. S-a îngrijit însă de cele mici și le-a ocrotit de parcă le-ar fi fost mamă. Le iubea foarte mult... De-aceea, mai târziu, la moartea Elenei...

Nana venea, din când în când, și le făcea mâncare, curățenie; treburile zilnice ale’ casei cădeau însă în seama Andreei, care învăța și lucra în același timp, ca stenodactilografă ori de câte ori i se ivea prilejul și reușea. Dădea, în continuare, și meditații... la engleză!

Sosea acasă frântă de oboseală. Când, de jos le vedea pe cele mici cu capetele pe fereastră așteptând-o, începea să se caute în sacoșă, în poșetă să vadă dacă le-a cumpărat ce voiau ele: ciocolată, bomboane, nu știu de care, mere ionatane, piersici... în sfârșit, după anotimp și... posibilități. Mai uita, câteodată. Și-atunci nu mai urca în bloc, făcea drumul întors să caute ceea ce voiau fetele. Deseori trebuia să se întoarcă mai mult de un kilometru, prin noroaie, până la cea mai apropiată farmacie:

„Andreea, mă doare măseaua!” îi striga Elena de la fereastră.

„Pe mine mă doare burta, ori capul!” completa Eliza.

„Bine, bine! stați cuminți, că vă aduc tot ce vă trebuie. Așteptați-mă!” le făcea semn sora mai mare, pornind-o spre farmacie.

Ca să aibe mai mulți bani – erau foarte strângătoare, nu cheltuiau nimic din ce le dădea Nana sau „domnul Petrescu” –

mai cereau și de la Andreea.

Într-o zi, vara, într-o duminică, era foarte mare căldură. Andreea făcea ordine prin dulapuri. A scos pe pat și un cojoc gros cu care umbla ea îmbrăcată iarna.

Elena se tot învârtea pe lângă ea și „proba" când o rochie, când un pulovăr, când...

„Andreea – i-a spus ea – îmi dai mie cojocul când n-ai să-l mai porți?"

„Ți-l dau!"

„Dar, dacă mă îmbrac acum cu el și stau, așa îmbrăcată, o oră la soare, îmi dai douăzeci și cinci de lei?..." Andreea s-a uitat lung la ea.

Eliza a sărit cu gura: „N-are curaj, Andreea, n-are curaj! Afară leșini de căldură și despuiată, d^apoi cu cojocul pe tine?!"

„N-am curaj? se ițea Elena. Pune banii pe masă, Andreea, și mă instalez, cu cojocul pe mine, pe balcon!"...

A pus banii pe masă.

Elena s-a îmbrăcat și s-a așezat pe un scăunel, cu fața spre soare.

A rămas Eliza s-o păzească... Andreea și-a văzut de treburi.

După vreun sfert de oră, Eliza s-a plictisit, a părăsit balconul și s-a dus în camera lor să se joace...

Trecuse o jumătate de oră. Deodată, Andreea aude un zgomot pe balcon. Alergă să vadă ce s-a întâmplat. Uitase de Elena. Fata, leșinată, căzuse de pe scaun. Noroc de cojoc, că nu s-a lovit. Până a trezit-o, a trecut prin spaime de moarte...

„Așa-mi trebuie, dacă mă iau după capul vostru?!" a certat-o Andreea când cea mică și-a revenit!

„Dar voiam așa de mult banii!" scânci Elena.

„Poftim banii și pleacă de-aici, lasă-mă-n pace!"

Fata, cu lacrimi în ochi, a plecat, lăsând banii pe masă. Andreea a prins-o din urmă, strângând-o la piept și mângâind-o pe cap... „Să știi că, în viață, banii nu trebuie să-i câștigi oricum, cu orice risc!"

În noua familie Petrescu au fost, la început, câteva... „lupte". Soțul Nanei locuia într-un apartament de două camere împreună cui mama lui. Când s-a mutat și ea, au început

discuțiile: de la curățenie (pe care Nana o voia desăvârșită), de la niște prieteni – burlaci – ai lui Emil, învățați să vină în apartament să facă baie și să lase în urma lor totul vraiște, să chefuiască uneori... A, toate ca toate, dar când a auzit Nana iarăși de chefuri, de băutură – a devenit de catran: nu puteai s-o atingi, că lua foc. Băutura îi cam plăcea și bătrânei!... Nana s-a făcut pălălaie și a ars totul în jur, de la rădăcină. A rămas terenul curat, de nu mai semăna cu nimic de dinainte...

Au fost și supărări, niște „lupte", cum spuneam, dar, intuind că *metalul* e bun, Nana nu s-a sfiit să-l arunce pe jăratic...

Bătrâna a început s-o iubească și să-i povestească fel de fel... cum a trăit ea cu bărbatul ei, căruia i-a făcut vreo unsprezece copii... „Și din toți, Ancuțo mamă, n-am rămas decât cu ăsta micu, ăilalți s-au împrăștiat care-ncotro și nici nu mai vor să știe de mine. Pe ăsta, pe Emil, nu l-am băgat deloc în seamă cât era mic, l-am oropsit, săracu, da, uite, de el avui parte, altfel mă adunau de pe drumuri și mă duceau la vrun azil!... Are inimă bună, să știi!"...

„Prea bună!" a răspuns Nana.

„Așa e, așa e, prea bună, o nimerișI!"

„Prea bună cu prietenii, cu amicii, mamaie!"

„Ei, lasă că i-ai zburătăcit tu, n-a mai rămas picior!"

„Ți-o fi părând rău! te pomenești."

„Mie?! Nici vorbă... Da' unii erau veseli și..."

„Și-ți mai aduceau și matale, câteodată, de băut!"

„Păi!..."

„Nu-i nimic, îți aduc eu, dar o dată pe săptămână!" „De două ori, Ancuțo mamă, măcar de două ori, te rog!..."

Odată, s-au dus la cimitir, la „răposatul", adică la tatăl lui Emil. Bătrâna nu mai fusese de mulți ani. Ce i-o fi venit atunci, nu se știe, dar a vrut să meargă și a luat-o cu ea și pe Nana... Au aprins lumânări, s-au închinat...

Apoi s-a așezat lângă cruce, în genunchi, cu capul plecat.

Nana se afla mai încolo, la câțiva metri, se uita pe la alte morminte. A așteptat, a așteptat, trecuseră vreo zece-cincisprezece minute. Bătrâna nu spunea nimic și nu făcea nicio mișcare. „Te pomenești că i S-D fi făcut rău!" s-a gândit Nana.

Dar, când să se apropie de ea, să vadă ce s-a întâmplat, numai ce-o aude spunând: „Hai, Ancuţo mamă, hai să mergem, că de când mă căznesc să plâng şi nu pot deloc! Prea m-a bătut ăsta mult în viaţă – şi arată spre mort. Am plâns atunci destul şi pe nevinovate. Acum nu mai pot şi nici nu am pentru cine, nu merită!...”

După o vreme, au găsit un alt apartament în acelaşi bloc şi-au făcut schimb de locuinţă. S-au mutat cu toţii, chiar pe aceeaşi scară. Acum le venea mult mai uşor. În apartamentul copiilor au adus-o şi pe mama tatălui acestora, adică pe prima soacră a Nanei. Rămăsese singură. Era a femeie tare bună şi harnică şi îşi iubea nepoţii, ca şi pe fosta noră. Nana, într-o zi le-a făcut cunoştinţă celor două bătrâne – fostei şi actualei soacre. Femeile s-au privit cu simpatie de la început şi-apoi s-au înţeles foarte bine. Cobora, cea de la etajul zece, bunica copiilor, la cea de la etajul şase de obicei: stăteau de vorbă, îşi aminteau din tinereţele lor sau „puneau viaţa la cale”.

La un moment dat, s-a îmbolnăvit cea de sus, de la zece: s-a îmbolnăvit rău, de cancer. Nu mai avea scăpare. O îngrijeau copiii, Nana, o vegheau pe rând. Când plecau ei de-acasă, la treburi, stătea cu bolnava mama lui Emil şi-o îngrijea. Nu peste mult timp s-au sfârşit amândouă!...

Din balcon, Vlad priveşteı cum roiesc fulgii de zăpadă prin aer...

Deodată, datorită apei cu care sunt impregnaţi, se unesc între ei, atraşi parcă de un magnet şi... cad grei pe parbrizul maşinii, împiedicând mişcarea ştergătoarelor. A început să sufle şi un vânt rece. Apa de pe autostradă se face polei, iar zăpada încărcată de apă, cum ajunge jos, îngheaţă în câteva minute. Roţile maşinii rulează din ce în ce mai greu. Cele două benzi ale drumului devin una singură, iar din aceasta nu se mai văd decât urmele a două roţi de maşină. Vlad aude zgomotul anvelopelor care sfărâmă zăpada. Mersul devine nesigur. Trebuie să potriveşti roţile exact pe urmele celor din faţă, altfel rişti să te răstorni în orice clipă. Reduce puţin viteza.

Tocmai atunci simte cum, din partea stingă, zăpada începe să sară şi să-i asalteze geamurile. Pe lângă el, înotând prin câmpul

acela alb, care numai cu o jumătate de oră înainte fusese autostradă, trece, în viteză, o mașină; apoi alta; apoi încă una.

Andreea, care se afla în partea dreaptă, exclamă: „Ăștia au înnebunit!" în clipa aceea, Vlad vede cum cea de-a doua mașină, din cele trei, deci cea de la mijloc, se oprește (probabil că nu mai putuse să înainteze). Șoferul celei din spate, virează la dreapta, tăind, la numai câțiva metri drumul lui Vlad. Acesta, îngrozit, face, de două ori, frână de motor, ca să nu intre în el, dar privește, totodată, prin oglinda retrovizoare, în spatele său: un „Aro" se apropia în plină viteză. Parcă a și simțit șocul loviturii și, totuși, se trezește că „Dacia" lui înaintează în timp ce acum, din partea dreaptă năvălește zăpada peste el. Avuseseră mare noroc: cu prezență de spirit, șoferul din spate, având mașină cu roțile mai înalte, și-a dat seama că singura scăpare este să iasă din circuit, virând mult la dreapta, până când a ajuns în câmp, unde a reușit să se oprească fără să se răstoarne.

În câteva fracțiuni de secundă, prin geamul din spate, Vlad l-a văzut făcându-și semnul! crucii...

Până ce-au ajuns la Pitești, zăpada se și topise... Era ultima zi a lunii aprilie, a unui aprilie năbădăios, care adusese peste țară și mult soare, chiar mai mult decât de obicei, dar și ploi, iar acum, pe neașteptate, zăpadă, care venea să concureze albul florilor ce împodobeau pomii, pământul.

Când a sosit acasă, în satul din apropierea munților, mama lui Vlad se afla la poartă, pe o bancă. A văzut mașina oprindu-se. S-a ridicat când l-a observat pe Vlad coborând de la volan...

Pe Andreea, mai întâi a privit-o lung, vrând parcă să-i vadă și sufletul, nu numai chipul!

„Ești frumoasă, maică! i-a spus ea, după câteva clipe, îmbrățișând-o. Să vă dea Dumnezeu sănătate și noroc! Să vă iubiți și să vă ocrotiți unul pe celălalt!"

Când se căsătoriseră, cu puțin timp în urmă, în luna martie, mama lui Vlad fusese bolnavă și nu putuse să vină la București. Nici Vlad n-a ajuns cu Andreea până la dânsa. Așa că – soacră și noră – acum se vedeau pentru prima dată.

Din mașină coborâseră, între timp, și Nana cu „domnul

Petrescu". Au făcut cunoştinţă.

„Aşa sunt tinerii, de azi, cuscră – s-a auzit glasul lui Emil – fac totul fără să mai întrebe pe cei bătrâni!"

„Dacă fac bine – a răspuns, prompt, mama lui Vlad – atunci, nu e cu supărare!... Iar copiii ăştia, adăugă ea, învăluindu-i pe-amândoi, pe Vlad şi pe Andreea, într-o privire caldă, se pare că – unul în celălalt – şi-a găsit «scrisul»!"

„*Scris, nescris*, ne-am pomenit cu ei într-o seară – intervine, din nou, Petrescu – şi că aşa, că pe dincolo, ce mai, ei aranjaseră totul. Dar, chipurile, ne mai consultau şi pe noi, adicătelea «Să ne dăm consimţământul» î Că, la un moment dat, i-am spus nevestei: «Hai, dragă, de-aici, nu vezi că ăştia sunt înţeleşi?

„La dumneata venisem după zestre, nu să-ţi cer voie!" spune Vlad, râzând.

„Ce zestre, maică – zice mama lui Vlad – zestrea-i de faţă, şi e fără preţ! Numai voi să vă-nţelegeţi bine şi-n orice clipă-aţi fi să nu uitaţi unul de celălalt!..."

„*Omul meu*, tatăl lui Vlad – îi spunea bătrâna Andreei, plimbându-se prin grădină – cred c-a ţinut la mine; şi eu l-am iubit! Dar era prea mult timp plecat de-acasă, cu săptămânile, stătea pe-acolo prin pădurile pe unde lucra – a fost pădurar – şi doar, din când în când duminica venea. Eu rămâneam cu toţi copiii pe cap, cu gospodăria... nu era uşor! Şi-apoi, şi când venea acasă, mai mult tăcea. Se obişnuise aşa. Aşteptam şi eu o vorbă bună de la el, o mângâiereı Mi le spunea, ori arăta rar. Şi-i ziceam că e păcat, că doar le simţeam în el, dar le lăsa să se vestejească acolo... Dacă auzi cum cresc în tine flori, e păcat să le ţii sub oboroc, să le-nchizi drumul spre lumină!...

Şi-apoi iarăşi pleca, iar mie mi se pierdeau ochii în suflet, căutându-l, aşteptându-l. Până-ntr-o zi când mi-a sosit despre el veste tare rea..."

Telegrama căzuse ca un trăsnet: „Vino urgent, tata; cu picioarele rupte în spitalul din Schitu-Goleşti!" Vlad tocmai voia să plece la tribunal... S-a aşezat pe un scaun, galben la faţă, ca mortul! A citit încă o dată cuvintele acelea înghesuite pe hârtie:

„... tata cu picioarele rupte...";..." picioarele rupte!"... „Dumnezeule! Cum s-o fi întâmplat? Doar cu o săptămână în urmă stătuse de vorbă cu ci. Era mulţumit, aproape fericit!...

„A sosit timpul, măi femeie, rostea el atunci, către soţie să trăim şi noi măcar câţiva ani mai fericiţi. Peste o lună-două, ultimul nostru copil termină facultatea! O să trăiască şi el pe picioarele lui, aşa că ne va fi şi nouă mai uşor!"

Şi acum?!...

De la halta în care a coborât din trenul ce-l adusese de la Bucureşti, Vlad a venit în fugă până acasă, alergând peste câmp. Pentru ca, după o oră s-o pornească, în alt tren, către spital.

„L-a distrus un şofer – i-a spus fratele său, Costel, pe care l-a găsit acolo. — E un beţiv din Jugur, un beţiv şi-un descreierat, care a făcut nu ştiu câte accidente până acum. De ce nu i-or fi luat de tot carnetul, nu pot să-mi explic!..."

Şi bietul tata s-a ferit cât a putut de el. Nu se urcase niciodată în maşina lui, până alaltăieri când, nu ştiu cum s-a întâmplat, dar n-a mai avut scăpare de nebun. Încărcase camionul cu lemne pe care trebuia să le transporte de la Schitu-Goleşti. Tata i-a semnat foaia de parcurs şi-a plecat. Mergea către un alt parchet, unde avea treburi. L-a prins din urmă maşina. A oprit lingă el. În cabină, şoferul cu pricina şi încă doi muncitori.

„Nene Cosmescu, i s-a adresat şoferul, hai cu noi, ajungi mai repede!"

„Merg pe jos, neică, i-a răspuns tata. De altfel, nici n-aş avea unde, cabina e plină".

„Hai, domnule, urcă-te pe scară, nu mai face mofturi, scurtezi drumul, ajungem în câteva minute!"

Nu ştiu cum s-o fi lăsat convins că, până la urmă, s-a urcat pe scară, ţinându-se de uşă, în partea opusă celei în care se afla şoferul.

A pornit maşina, mergea din ce în ce mai repede. La curbe, scârţâia din toate încheieturile, mai-mai să se răstoarne.

Tata a strigat la şofer să oprească; voia să se dea j os. Îl cuprinsese teama.

„Stai cuminte acolo, pădurarule, că te duc ca vântul şi ca gândul", i-a răspuns omul iresponsabil de la volan. Tata se

gândea ca, la un loc mai potrivit, să sară din mașină. Tocmai atunci a apărut, pe neașteptate, o cotitură. Șoferul a virat brusc și mașina s-a răsturnat... pe partea unde se afla tata. A căzut pe spate; scara i-a prins ambele picioare, fracturându-i-le în mai multe locuri, rănindu-le. Restul corpului a intrat într-o groapă nu prea adâncă. Peste el, cabina mașini și lemnele prăvălite grămadă.

Cei trei, din cabină, n-au pățit nimic. Când au ieșit din mașină, au auzit gemetele cumplite ale tatei. Au încercat să îndrepte mașina. Le-a fost imposibil. Trebuia să dea toate lemnele la o parte, mai întâi. Doi au rămas acolo, iar unul a alergat la o mină din apropiere. Au venit mai mulți mineri... Abia după două ore și jumătate de la accident au putut îndrepta mașina.

Tata leșinase. L-au dus la spitalul de la Schitu-Golești. Doctorii s-au repezit să-l îngrijească. I-au curățat rănile, l-au pansat, i-au pus picioarele în ghips.

După ce și-a revenit, a început să se simtă mai bine. De ieri, însă, i s-au blocat rinichii. Doctorul care-l îngrijește spune că ar putea să scape fără să i se amputeze picioarele, dacă se rezolvă blocajul renal. Pentru aceasta trebuie transportat, de urgență, cu avionul, la Spitalul „Panduri" din București...

Când l-a văzut lingă patul său, „bătrânul" Cosmescu (care n-avea decât cincizeci și șapte de ani), i-a spus, printre lacrimi:

„Bine c-ai venit, Vlade! De-acum nu mă mai tem că am să mor. Ai să mă salvezi tu!"

Vlad s-a zbătut să găsească imediat un avion sanitar... Peste două ore erau, cu mașina „Salvării", pe dealul Graiului, unde a aterizat avionul, sosit de la Pitești. Dar, in afară de pilot, de bolnav, și de o asistentă medicală, care să-l însoțească, alt loc în avion nu mai era.

Vlad a rămas să se întoarcă la București cu trenul.

„Nu te speria, totul o să fie bine, tată! i-a spus. În câteva ore sosesc și eu. Vin direct la spital!"

Bătrânul lăcrima. Așa cum stătea întins pe targa, îl privea lung și insistent pe Vlad. O ultimă strângere de mină!

„Curaj, tată, nu se întâmplă nimic, ne vedem la București!"

Avionul a început să ruleze. Vlad merge pe lângă el cu ochii țintă în ochii tatălui său. Pilotul îi face semne să se îndepărteze. Vlad nu se îndură să plece. Aleargă pe lingă avion, aleargă, până ce nu mai vede ochii bătrânului... A rămas cu mâna dreaptă întinsă, pe care o clătina într-o parte și în alta, ca pe o aripă ruptă, în timp ce cu cealaltă încearcă să-și oprească șiroaiele de lacrimi...

Seara, la ora douăzeci și trei, când a ajuns la Spitalul „Panduri" a aflat că tatăl său a fost transportat la „Urgență"

„De ce la «Urgență»?" a întrebat.

„Deoarece cazul este de competența acestui spital!" i s-a răspuns. N-a rămas să lămurească mai mult lucrurile. A alergat în. Partea cealaltă. Aici însă a avut o surpriză care i-a înghețat sufletul. Doctorul, în răspunderea căruia intrase accidentatul, i-a spus lui Vlad că va încerca să salveze viața bătrânului amputându-i ambele picioare.

„Cuum?! a țipat Vlad. Pentru ce? Doctorul de la Schitu-Golești, care i-a dat primele îngrijiri, mi-a spus că nu e nevoie de așa ceva. Dumneavoastră rezolvați cu blocajul renal și—ı duc înapoi, să-l îngrijească mai departe. Cum o să-i amputați picioarele?!..."

„Vă înțeleg uimirea și durerea! a răspuns, calm, medicul chirurg cu care Vlad stătea de vorbă. Trebuie să vă spun însă că tatăl dumneavoastră a făcut cangrena gazoasă la ambele picioare, din cauza accidentului, și, dacă nu i le amputăm, se va sfârși în foarte scurt timp. Sunteți de acord cu operația sau nu?"

„Sunteți sigur că nu există altă soluție?"

„Și cu aceasta – care este singura – nu are decât foarte puține șanse".

Picioarele lui Dumitru Cosmescu au fost amputate o dată și încă o dată. Zadarnic însă! Cangrena a înaintat, i-a cuprins organele vitale și astfel s-a stins în câteva zile, în chinuri îngrozitoare, un om care avea totul sănătos în el, care nu fusese bolnav niciodată în viața lui.

De la morgă, trebuia ridicat intr-o sâmbătă. Vlad făcuse pentru aceasta toate demersurile necesare. A luat de vizavi un sicriu, a cumpărat un costum de haine, pantofi, cămașă, pălărie,

tot ceea ce trebuia pentru îmbrăcăminte și pentru înmormântare. A tocmit, în același timp, o mașină specială care să-l transporte până în sat.

Se înfiora însă numai la gândul că trebuie să intre acolo, la morgă. N-a avut încotro! A străbătut o sală lungă, joasă, în semiîntuneric, până la spatele lat și alb al unui individ care, aplecat peste o masă, se mișca în așa fel de parcă ar fi șters ceva. Ajungând lângă el, Vlad l-a bătut pe umăr, dând să întrebe:

„Nu vă supărați, unde l-aș putea găsi pe tovarășul...”

Omul în halat alb, o namilă de om, s-a întors, răspunzând: „Eu sunt! Ce doriți?”

În clipele acelea, Vlad a putut să vadă ce se afla pe masa asupra căreia stătuse aplecat funcționarul de la morgă: cadavrul unei femei, fără niciun fel de haină pe el.

Vlad a tresărit, simțind un cuțit în inimă și, în aceeași clipă, și-a ferit ochii, întorcându-i în partea stingă. Dar aici fusese răsturnat de pe targa, chiar atunci, un alt cadavru – al unui bărbat, care, din cauza lungimii exagerate, probabil că nu avusese o poziție perfect orizontală în frigiderul în care stătuse până atunci, astfel că acum arăta puțin îndoit de spate în sus, făcând parcă gestul de a se ridica.

„Tovarășe, zise Vlad speriat și iritat, ca și când cineva ar fi fost vinovat de ceea ce el vedea, ce este aici, peste tot sunt numai morți?”

„Da morți, la morgă sunt numai morți! răspunse calm, placid, namila din fața sa. Și, din când în când, câte unul viu care-i șterge, îi cară, mai stă de vorbă cu câte cineva. Nu vă supărați, ce doriți?”

Judecătorul înțelese că fusese ridicol cu întrebarea lui. Își ceru scuze, rugându-l pe cel cu care stătea de vorbă să-l ajute să-și scoată tatăl de-acolo.

Acesta a chemat doi indivizi și le-a cerut să-l caute. Vlad i-a rugat ca, mai întâi, să ia de-afară sicriul și hainele ca să îmbrace mortul și să-l rânduiască între scândurile cu care va fi coborât în pământ. El a rămas să aștepte afară, privind, prin ușa deschisă, de-a lungul lugubrei săli.

Dar n-a avut norocul ca lucrurile să se încheie aici. A trebuit

să meargă într-o cameră specială, unde erau depuse zeci de cadavre, ca să-l aleagă pe cel al tatălui său. Când l-a descoperit, aproape că nu l-a mai recunoscut. Avea fața schimonosită de chinurile în care își dăduse sufletul. Fusese, apoi, trântit la grămadă, peste alți morți; în aceste condiții, orice mișcare la care chipul său a fost supus îi modificase întrucâtva trăsăturile... Nu-i mai era frică și nici silă... I-a ajutat pe cei doi să-l îmbrace și să-l așeze în sicriu. Și-a scos apoi batista din buzunar și-a început să-i tamponeze fața, încet, încet, lucrând ca într-un lut ce se lasă modelat cu ușurință, refăcând astfel, cu migală, după o trudă de aproape o oră, trăsăturile unui chip ce se afla ca o icoană în mintea și în inima sa...

Acasă, a fost singurul care l-a vegheat toată noaptea. Ceilalți căzuseră de oboseală. A stat de vorbă cu el, cât n-o făcuse în toată copilăria...

„La înmormântare s-a adunat lume din toate satele din jur. Era o mare de oameni – îi spune mama lui Vlad, Andreei. Cel mai impresionant a fost însă sunetul din corn!"

„Nu înțeleg!"

„Există pe-aici, prin părțile noastre, un obicei frumos: atunci când moare un pădurar – așa cum a fost *omul meu* – se adună toți foștii lui tovarăși de muncă din păduri aflate la distanțe de zeci și zeci de km. Aduc cu ei un brad frumos, în putere, scos cu rădăcini cu tot, și—ı plantează la capul mortului. Iar când e momentul să-l lase-n pământ, când îi coboară sicriul pe sfori, încep să sune cu toții din cornul acela specific pădurarului, de zici că vuiește întreaga lume. Așa s-a întâmplat și atunci Au venit vreo 30—40 de pădurari, i-au plantat bradul, iar, când a fost să-l îngroape, odată cu dangătul clopotului, a început să vuiască dulce cornul! Plângeau toate miile acelea de oameni!..."

„Acum, iată-l, mă așteaptă aici, la umbră de brad! De cinci ani mă așteaptă să vin și eu să m-așez lângă el! u adăugă mama lui Vlad, îngenunchind lângă o cruce de marmură, pe care se vedea chipul unui bărbat falnic; alături de el se afla cel al femeii îngenunchiate, care acum parcă se ruga, ocrotind între degetele mâinii drepte un mugure de foc...

Ce obsesie a avut Vlad după moartea tatălui său! Mai mult de un an, aproape în toate nopțile la rând, nu se putea despărți de imaginea lui, în vis, iar ziua avea impresia că trebuie să-l întâlnească, să-l vadă, că se află la câțiva metri în fața, ori în spatele lui, printre prieteni...

După cum o senzație stranie îl încearcă acum, aici, în zilele de când se află-n vacanță: i se pare, tot timpul, că mama sa se află prin preajmă, aproape că-i aude vocea, că-i observă gesturile... Ea, săraca, se odihnește acum de vreo patru ani, lângă pădurar, străjuită de același brad frumos.

„Ce-o fi?" a întrebat-o chiar ieri pe Andreea, cu o oarecare îngrijorare în glas.

„Nimic! i-a răspuns ea. Ești obosit! Și, poate, că te gândești prea mult la dânsa".

E drept că acum, după ce nu mai era, Vlad se gândea mult mai mult la mama sa decât înainte.

„Veniți, maică, *să vă mai văd și eu*, veniți oricând puteți!" le spunea. Deci: Nu „să măi vedeți", ci „să vă mai văd și eu"... O împletire de mare delicatețe a firii, cu energie, mândrie și cinste – era bătrâna. Când a venit pentru prima dată la București – o adusese Vlad, fiindcă era bolnavă – s-a oprit, sfioasă, când a intrat în apartament, a privit covoarele, și-a scos pantofii din picioare, i-a lăsat în hol și, ca să ajungă până la un fotoliu, să se așeze a pornit-o, ușurel, pe marginea unui covor.

„Le-am pus să călcăm pe ele, mamă!" i-a spus judecătorul.

„Da, dar sunt așa de frumoase..."

La primul spital, la, care a dus-o, ca să fie consultată (probabil că au impresionat-o prea mult vorbele lui Vlad: „E un mare profesor, mamă, e și directorul spitalului, și adjunct de ministru" – îi spuse), a vrut să-i sărute mâna doctorului. În schimb altuia, la care au ajuns după aceea și care, internând-o, o tot bătea la cap că trebuie să se lase operată, i-a răspuns pe șleau: „Nu mă operez, domnule doctor, să și crapi matale!" A spus-o pe jumătate in glumă, pe jumătate în serios. Dar a spus-o! Doctorul a râs... și n-a operat-o. Ceea ce n-a fost bine, pentru că atunci, după cum aveau să constate mai târziu, se putea și ar

fi fost bine, ar fi salvat-o! Așa... a trebuit să treacă printr-un adevărat calvar și după ani de totală degradare fizică, să se prăpădească...

Totul începuse de la ceva care se umfla în abdomen. „Un chist! au spus doctorii, un chist de natură canceroasă!"

„De unde știți că e de o asemenea natură?" a întrebat Andreea, la un moment dat, fiindcă n-ați făcut nici o-analiză concludentă.

„Toate «semnele» sunt clare. Nu există niciun dubiu!"...

Și-au început iradierile de tot felul. După fiecare serie de „tratament", chistul scădea, ca apoi să-și revină în timp tot mai scurt și să înainteze chiar.

N-o mai aduceau din București, la tratament, ci la un spital dintr-un oraș mai apropiat de sat. Aici, în timpul unei ședințe de „raze", un medic, însărcinat s-o supravegheze, a plecat până nu știu unde, după o treabă și a uitat de bolnavă, care, expusă mult mai mult decât trebuia, a paralizat. Cât chin a trebuit să îndure biata femeie pentru o neglijență! De revenit, nu și-a mai revenit decât parțial. Boala însă înainta și nu mai era nicio altă scăpare decât operația. Au internat-o într-un spital dintr-o comună apropiată. Acolo a vrut dânsa. Nu s-a lăsat: convinsă cu niciun chip – să fie adusă la București. De altfel, nimeni cred că n-ar fi garantat cât de cât că mai scapă cu viață.

La spitalul acela comunal lucra un medic vestit, pentru toate locurile din jur și chiar mai de departe, vestit pentru capacitatea lui de a diagnostica și de a opera.

„Ce credeți că are?" l-a întrebat Vlad.

„Un chist hidatic! Deci nu cancer!" a răspuns doctorul ferm.

Cuum?!" a sărit, ca ars, judecătorul. Sunteți sigur? „în proporție de 99%!"

„Extraordinar! Și ea! este tratată, de trei ani încoace, de cancer!"

„De aceea a și ajuns în halul în care ați adus-o aici!" „Și are vreo șansă de a scăpa?

„Are, desigur! Dar, priviți la dânsa: abia mai respiră, este un sac de oase acoperit de (piele și cu un abdomen enorm; și are 77 de ani! Eu cred însă că va scăpa!"

Vlad și cu Andreea au rămas cu ochii mari de mirare. „Cine știe, or mai fi și minuni pe lumea aceasta!” și-au spus și au semnat că sunt de acord ca bolnava să fie operată.

Bineînțeles că nu se putea ține pe picioare. Nici să-și mai salte capul de pe pernă nu mai avea putere.

„Vlade, maică – i-a șoptit băiatului ei la plecare – te rog să vorbești tu cu doctorul să-mi dea drumul repede acasă, fiindcă știi că mie nu-mi place să stau la spital”.

„Am vorbit, mamă! O să-ți dea drumul cât se poate de repede!” a răspuns judecătorul, ferindu-și ochii.

Peste două zile a fost operată: i s-a scos un chist hidatic enorm! Și n-a murit! Iar după o săptămână, a trebuit să fie luată acasă, fiindcă se declarase o epidemie de gripă în spital.

De scăpat, a scăpat, dar... mult prea târziu, după. Ce organismul îi fusese distrus cu *iradierile* recomandate și administrate fără niciun temei, ani la rând! De aceea nu și-a mai putut reveni, a intrat intr-un proces de degradare tot mai accentuată. Nu mai era conștientă decât în clipele în care vorbeai cu dânsa. In rest, o mască a durerii și a pustietății! S-a prăpădit plângând: ar fi vrut „să-i mai vadă o dată pe Vlad și pe Andreea, și pe fetița lor”. Au ajuns la foarte puțini timp după ultima respirație...

8.

— Ai să răcești, vino-năuntru! l-a chemat Andreea.

— Îmi place să văd cum ninge-n plină vară! i-a răspuns Vlad. După două ore însă a apărut, din nou, soarele, care-a topit și-a zvântat totul în jur.

— Ce-ar fi să mergem până la „Trei-Brazi”? a propus Andreea.

— Se aprobă! a exclamat Vlad.

— Se aprobăăă! se sclifosea Bogdan, pe jos, care, în câteva minute, se și echipase de drum.

— Se aprobăă! mormăia și Mădălina, moșmondind încă prin cameră, își schimba ciorapii, ori adidașii...

Nana a rămas la hotel, ea nu poate să urce, din cauza hipertensiunii.

— Tocmai bine, termin rochia, până vă întoarceți voi...

Din doi, copiii s-au făcut, pe nesimțite, vreo douăzeci și cinci – treizeci! Andreea, foarte tânără, mergea în fruntea lor împreună cu un băiat mai răsărit, Dragoș... S-a uitat în jur, după Vlad, dar el nu era, nu apăruse încă... În viața ei!

Așa că și-a continuat drumul. Era doar prima ei excursie cu elevii, în calitate de profesoară și de dirigintă. Luase cu ea și câțiva părinți, veneau mai în urmă, încheiau *plutonul*.

... Avusese o adevărată spaimă când s-a îndreptat spre liceul la care fusese repartizată după absolvirea facultății. Era o școală mare, cunoscută, cu pretenții. Firește că era mândră pentru acest lucru, dar și speriată. „Cine o fi director?" se întreba. „Dacă n-ar fi directoare! Femeile, de multe ori, sunt afurisite în mod gratuit!" Era o concluzie de viață, ceea ce-i trecea atunci prin cap. Avusese prilejul să-i constate „binefacerile" pe pielea ei, ca elevă, ca studentă, mai ales. Era o profesoară la facultate, de pildă, care n-o putea suferi, ca altădată cea de geografie, de la liceu. Și acesteia, – cu care studia o parte a chimiei – îi intrase-n cap că Andreea e prea elegant îmbrăcată. „Ești prea elegantă, fetițo – și aici se purta tot «fetițo» – pentru vârsta ta și pentru banii tăi! De unde ai bani să te îmbraci așa? Și mai e ceva: ești încrezută, sfidezi. Să știi că n-ai să reușești astfel, ascultă de la mine!" i-a spus într-o zi.

De fapt, lucrurile porniseră de altundeva, aveau o altă bază: Andreea lucra la o temă de cercetare cu un profesor în vârstă. In echipă se mai aflau și alți câțiva studenți, dar profesorul pe ea o socotea „formula de bază" – cum îi plăcea să spună – a grupului.

Odată, după un curs al profesoarei, în realitate era doar conferențiar, Andreea a intervenit, de bună-credință fiind, fără niciun fel de rea intenție, cu câteva elemente care îi contraziceau niște concluzii. Se baza pe rezultatele obținute până atunci în cercetarea întreprinsă.

În loc să aprecieze cum se cuvine intervenția, profesoara s-a

supărat, a considerat gestul ca o tentativă de a-i submina autoritatea – și așa foarte șubredă – și, de-aici: scandalul, camuflat însă în fel de fel de elemente de recuzită... Ca să i se dea nota maximă la examenul condus de profesoara în cauză, a trebuit să se întrunească o comisie să evalueze și lucrarea scrisă, și probele practice, și răspunsurile orale la întrebări ce vizau întregul curs...

Andreea a rămas atunci cu un gust amar, jurându-și să fie totdeauna dreaptă cu elevii ei, indiferent de împrejurare! Cât privește „eleganța" – ea era de „doi lei", adică la îndemâna oricui. Hotărâtoare erau: bunul-gust, fantezia în croială, simțul armoniei, ca și „ce ți-a dat mămica ta, la naștere", cum îi plăcea Andreei să spună. Dacă toate astea nu sunt, poți să te îmbraci în aur de sus până jos, tot degeaba! Cel mult ai să sclipești, ca un cavaler medieval în armură, țeapăn și rece!

Cu o asemenea „lecție" în suflet intrase pe porțile liceului, în fruntea căruia se afla... o directoare, o femeie de vreo cincizeci de ani, energică și cu mare prestanță.

A primit-o frumos, întâmpinând-o cu vorbe bune, ca o adevărată mamă. Se interesase de ea. Știa deci că a fost „o studentă foarte bună, că-i place să fie profesoară, că iubește copiii, că are preocupări de cercetare..."

„Un adevărat portret și pe deasupra măgulitor!" a răspuns Andreea, impresionată de atitudinea și de vorbele directoarei.

„Un director, draga mea, trebuie să știe tot despre colaboratorii lui și, dacă se poate, și ceva pe deasupra! Hai să te prezint cancelariei!" a adăugat ea invitând-o în sala profesorilor.

Mergea ca la un mare examen, pe care, pentru început, l-a trecut cu bine. Doi oameni i-au reținut, în ziua aceea, atenția cu deosebire: directorul adjunct și o profesoară de limba germană, căreia toată lumea se obișnuise să-i spună, nu se mai știa de ce, „Lady". Aceasta s-a nimerit să fie în preajma ei: „Ești foarte frumoasă, scumpa mea!" i-a spus „Lady" fără nicio reticență, cu sufletul deschis, care i se putea citi în ochii ei albaștri. Era o femeie în vârstă, mai avea câțiva ani până să se pensioneze, înaltă, subțire, cam ciolănoasă; avea pe ea o rochie fină, de bun-gust, cu un fular subțirel, de mătase, la gât; părul, aproape în

întregime alb, strălucitor și-l împletea într-un coc mare și frumos, la, spate. „Să te ții aproape de mine – i-a adăugat ea zâmbind – că s-ar putea să-ți fiu de folos". Mai întâi i-a prezentat lumea cancelariei: „Nu bârfesc pe nimeni – a precizat ea – dar e bine să știi de la început cu cine ai de-a face! Aici, ca și-n alte părți, poți să calci, din întâmplare, pe bătătura cuiva și cine știe... pe cine să doară călcătura! Așa că, deschide ochii î Se respiră, în general, un aer foarte civilizat. Dar nu e rău, dacă stai cât mai aproape de fereastră, să nu ai pe nimeni în fața ta. Și, când mergi, e bine să nu faci zgomot prea mare; sunt și urechi foarte subțiri, pe care s-ar putea să le jenezi. Ai înțeles, sper, la ce mă refer!" Andreea nu prea înțelesese, dar, mă rog, a dat din cap a aprobare. „Cel mai important însă, a continuat «Lady», e să fii cinstită în munca ta, sinceră și dreaptă cu elevii! Ei sunt aceia, ai să vezi, care ne-aduc toate bucuriile, ca și... toate necazurile. Celelalte trec! A, și încă ceva: vei auzi multe, de la mulți. Mai ales nu asculta. Dar, și când asculți, zi ca ei și fă ca tine! Și-acum că ți-am făcut «instructajul pentru protecția muncii», la treabă, fetițo!" a încheiat „Lady", mângâindu-i obrazul ca unui copil.

Celălalt om, tot așa – cu părul aproape în întregime alb – care i-a încălzit o clipă sufletul, a fost directorul adjunct: un bărbat de nici patruzeci și cinci de ani – îmbătrânit de timpuriu (se vede treaba că-l purtase viața prin multe), cu un chip blajin, veșnic cu țigara în colțul gurii. După ce-a fost prezentată tuturor, s-a apropiat de ea, și-a scos țigara și, strângându-i mina, i-a spus parcă în șoaptă, cu zâmbet pe buze:

„Mă bucur mult că ai venit la școala noastră. Între atâtea uscături, mai pătrunde și o ramură tânără!"

Bucuriile adevărate au început odată cu lecțiile. Primise clase pe toată scara – de la a IX-a la a XII-a. Directoarea făcea, de fapt, cu ea un test: voia să vadă cum se descurcă în fața celor mai variate colective de elevi și de toate vârstele, unii numai cu patru ani mai mici decât ea.

„Te-am aruncat în apă: e adâncă și învolburată, i-a spus directoarea de la început. Dă din mâini! N-aș vrea să aud că te-neci, ori să chemi «Salvamarul»!"

„Eu cred că voi puteți învăța carte de la mine! Și ca veți învăța!” s-a trezit spunând, în prima oră, la o clasă a XII-a... Își adusese aminte de profesoara ei, de „doamna Gheorghiu”.

„Ia, uitați-vă, ce singură, e mititica!” s-a auzit, în liniștea aceea deplină, vocea unui băiat.

„Ei, om mai învăța noi, unii de la alții, câte ceva!” a adăugat un altul!

Câțiva au râs în jur. Andreea, care a simțit, dintr-o dată, că-i fuge pământul de sub picioare, nu, și-a pierdut cumpătul.

„Îmi pare rău că trebuie să vă invit să vă ridicați – a spus profesoara – dar altfel nu putem sta de vorbă. Și eu nu admit să nu știu cu cine vorbesc. Așa că vă rog: Sus!”

Vocea ei caldă, de obicei, a căpătat nuanțe de oțel, în clipele-acelea. Clasa a înlemnit.

„Și să mai știți ceva – a adăugat Andreea: nu-mi place niciodată să repet o rugăminte, ori o cerință, ca în momentul de față, adresată elevilor mei!”

În clipa aceea, doi băieți s-au ridicat. Întâmplător, amândoi erau înalți, bine făcuți. O priveau cu decență. Andreea s-a apropiat de ei, măsurându-i:

„Ce să-i faci, în comparație cu voi, eu sunt mai «mititică», ce-i drept. Dar nici nu mi-ar sta bine-așa mare!”

Clasa a izbucnit în râs. Râd și cei doi băieți.

„De învățat însă – *voi* veți învăța de la mine, să știți. Asta este sigur! Totul e să vreți! Poate că voi reuși să vă fac să vedeți chimia mai frumoasă și mai interesantă decât, probabil, au văzut-o unii dintre voi până acum. Și eu am învățat multe de la profesorii mei de liceu. De la marea lor majoritate. Unii însă... au trecut aproape degeaba prin fața noastră. La o asemenea profesoară, eu mă băgăm cu totul în bancă și stârneam râsul întregii clase...”

„Da’, știi că e simpatică?!” se auzi o voce, tot de băiat, dintr-un colț al clasei. Andreea, care tocmai înainta către catedră, s-a întors cu fața spre sală, a privit câteva secunde în direcția locului de unde venise glasul și-apoi, cu zâmbetul pe buze, a făcut o plecăciune, spunând: „Mulțumesc!”...

Voia bună s-a răspândit peste clasă. Tânăra profesoară își

cucerise elevii, era „de-a lor”. „E de milioane, ce mai!” a mai șoptit un băiat colegului său de bancă.

Andreea a ridicat brațul drept și clasa a amuțit.

„Și-acum – zise ea – să vedem ce știm! Să n-o socotiți ascultare. Vreau să vedem de unde trebuie să pornim; și să ne facem un plan de perspectivă”.

Peste câteva minute, în laborator, se lucra intens: se dădeau răspunsuri, se scriau formule, se urmăreau reacții – pe tablă, pe caiete, în eprubete...

Directoarea școlii se aflase în mare încurcătură. Aproape imediat, după începerea orei, s-a îndreptat către laboratorul de chimie în care se afla Andreea cu clasa a XII-a B, clasă cu profil de matematică-fizică; dintre elevi, mulți voiau să dea însă examen de admitere la medicină, așa că îi interesa chimia foarte mult.

S-a oprit în fața ușii, izbită de faptul că toți elevii râdeau. „Ce s-o fi întâmplat? Te pomenești că n-am nimerit-o cu fata asta?!” și-a spus, ciulind urechile. Era de-a dreptul caraghioasă: asculta pe la uși! „Dacă mă vede cineva? Mă fac de râs în toată școala!” Noroc că laboratorul se afla pe un hol lateral, închis cu ușă. Era greu, deci, să treacă cineva și s-o observe. Așa că a ascultat mai departe, auzind întreaga discuție introductivă... „Bravo! Bravo ei! își zicea, în gând, directoarea. Nu mi-ar fi dat prin cap să-i pun la punct așa pe diavolii ăștia de băieți! Și, unde mai pui că și i-a făcut aliați...”

Când clasa a început să lucreze, a intrat și directoarea. Elevii s-au ridicat.

„Am vrut să vă văd, așa, în prima oră! Să vă urez succes!”

„Poftiți, poftiți, tovarășă directoare! i-a spus Andreea. Luați loc, copii! Și să ne continuăm demersul nostru... Deci...”

Directoarea n-a mai plecat până la sfârșitul orei, deși nu-și propusese să rămână atâta. Ea era profesoară de matematică, o bună profesoară!

„Dragă, pentru început e bine, chiar foarte bine! i-a spus ea când au părăsit laboratorul. Văd că-ți merge și mintea, îți merg și mâinile – la demonstrațiile acelea practice – și că, foarte

important lucru, ai aruncat o punte trainică spre elevi. Cred că pe ea se poate circula fără pericol de... scufundare! Vezi cum continui – cu ei și cu alții! Am să mai vin la orele dumitale!"

„Vă mulțumesc și vă aștept oricând!"

„Am să vin, chiar dacă n-o să mă aștepți, să știi \u adăugă directoarea zâmbindu-i.

Peste vreo două săptămâni, după o lucrare practică în laborator, la care asistase, directoarea a venit entuziasmată în cancelarie și-a spus în fața tuturor: „Fătuca asta e o strașnică profesoară! Da, da, ascultați la mine, e născută pentru așa ceva! Nu mai vorbesc de câtă carte știe, de cum explică, ori de cum conduce și realizează lucrările practice!... Bravo, Andreea! Mă bucur foarte mult că liceul nostru a câștigat un asemenea dascăl! Te felicit din toată inima!" a mai spus, îmbrățișând-o ca o mamă bună și sinceră.

Andreea era atât de emoționată, că n-a fost în stare să spună nimic. A bâlbâit câteva cuvinte, după care, luându-și catalogul, s-a îndreptat către altă clasă.

„Lady" a prins-o din urmă pe culoar. „Să știi că face rar ceea ce ai văzut și-ai ascultat. Și să crezi în ce-a spus, pentru că madam' Iordănescu este femeie dintr-o bucată, ea nu le moșmondește, nu le sucește; le despică repede până în miezul – miezului, mă rog, atât cit poate ea și – expoziția e gata! Așa că însemnează ziua, e una mare! Să dea... «Natura» să mai fie și altele. Ceea ce eu cred!"

„Vă mulțumesc!"

„N-ai de ce, lucrurile sper că așa stau... Și elevii mei mi-au vorbit foarte frumos despre dumneata, și unii părinți. E bine! Iar eu mă bucur sincer!... Ceea ce, din păcate, nu se întâmplă și cu colega dumitale de catedră și șefă a colectivului vostru de specialitate... Dac-ai fi văzut-o în cancelarie ce ochi avea și cum te făcea felii, felii cu laserele lor... Ți-am spus asta nu ca să-ți stric o bucurie și nici să bârfesc pe cineva Dar, ea, persoana, e recunoscută – dumneata n-ai de unde să știi – pentru «bunătate și mărinimie» sufletească. Atenție, deci!"

... „Păi, dacă ești așa de deșteaptă, dragă – a luat-o în primire

pe Andreea, chiar din recreația următoare, șefa de catedră – ia să te programăm noi să ții dumneata o lecție deschisă pe școală spre sfârșitul trimestrului acesta. Și, fiindcă eu sunt și responsabila cercului pedagogic, pe sector, o să chem pe toți colegii noștri să te asiste! Ei, ce zici?"

„Ce să zic – că sunteți foarte generoasă – a răspuns Andreea cu un zâmbet pe buze, dar fulgerând-o cu ochii. Și, totuși, dacă mă întrebați, aș spune că, fiind la început, am încă multe de învățat... Așa că, poate mai potrivit ar fi ca altcineva..."

„Ai, ai multe de învățat, dar pe unele le vei învăța chiar în urma acestei lecții! Și din critică se poate învăța. O să te criticăm bine, ca să înveți!" completă ea râzând fals, cu gura până la urechi, dezvelind niște dinți mari, mai mult de jumătate din ei – de aur! Rămâne deci stabilit și... căutând într-un calendar, fixă ziua pentru lecția deschisă.

„Nu e rău! a spus directoarea când responsabila catedrei – Marinescu se numea – a anunțat-o. De la copila asta se poate învăța, să știi! Are un fel de a gândi și de a-i pune la lucru pe elevi care...

Profesoara Marinescu ajunsese deja la ușă. Ieșea din birou. Nu mai putea să rabde s-o asculte pe directoare.

„Ia uită-te, dragă, acum, la sfârșitul carierei, cine-mi dă mie lecții! Ce-am ajuns?!" bombănea ea, singură, pe culoar, în drum spre cancelarie. Acum îi părea rău pentru ceea ce făcuse. „Te pomenești că, în loc să-și rupă gâtul, o s-ajungă în fruntea cinstei tocmai cu ajutorul meu?!" se gândea, însă era târziu să mai schimbe ceva, directoarea aprobase planul de muncă al catedrei, gata, nu se mai putea. Doar dacă...

A făcut ce-a făcut și-a schimbat data, aducând lecția mai devreme, pretextând că a intervenit nu știu ce la nivelul Capitalei, că deci nu se poate ține activitatea respectivă când fusese fixată... În realitate, voia s-o deruteze pe foarte tânăra ei colegă, s-o oblige să-și schimbe subiectul lecției, potrivit planificării, sperând, eventual, ca aceasta să nu mai aibă timp să-și pregătească totul așa cum se cuvenea.

Andreea n-a avut nimic împotriva schimbării datei. S-a uitat în planificarea clasei la care trebuia să țină lecția, a văzut ce

subiect „cade” și, cu asta, și-a văzut de treabă. Spre bucuria răutăcioasă a șefei de catedră însă, cu câteva zile înainte de data nou fixată s-a petrecut o întâmplare nefericită: chiar în clasa, cu care Andreea urma să lucreze în fața tuturor profesorilor din sector, în timpul unor experiențe, un copil – foarte bun, liniștit – n-a fost suficient de atent și și-a vărsat pe mână câteva picături de acid sulfuric. Bineînțeles că s-a ars, s-a rănit! S-a și speriat – era doar în clasa a X-a... Și, de-atunci, s-a aprins focul. Fără să fie cu nimic vinovată, Andreea a fost, totuși, certată de directoare, care a sfătuit-o să fie mult mai atentă, pentru că...

Profesoara Marinescu – profitând de întâmplare – a făcut din ea un *caz*:

„Nu se mai poate, tovarășă directoare, să desfășoare lecția în fața atâtor cadre didactice, are și acolo experiențe demonstrative, lucrări de aplicație, nu putem! Dacă face o asemenea boacănă chiar atunci? Vă dați seama, s-a dus pe apa sâmbetei tot prestigiul liceului nostru, pe care noi...”

„Și ce propui, dragă?” a întrebat-o directoarea spre a-i vedea adevăratele intenții.

„Păi, ce să propun: ne cerem scuze în fața oamenilor, spunem despre ce e vorba, eventual ne facem și autocritica cum că nu ne-am orientat bine când am ales o începătoare, gata să facă orice trăsnaie... Asta propun!”

„Și cu *prestigiul* acela al liceului, cum rămâne?”

„Mă rog, dacă e să nu ne facem de râs, poate se sacrifică altcineva din catedră, care s-o înlocuiască; la nevoie, dacă nimeni n-o să vrea – fiindcă mai sunt doar două zile, și vă dați seama – chiar eu...”

„Ascultă, tovarășă Marinescu, tare mi-ar plăcea – a zis directoarea, apăsând pe fiecare cuvânt – să te văd pe dumneata cum te descurci într-o asemenea împrejurare! Că nu te-am văzut niciodată. Tot ii planifici pe alții, iar dumneata iți rezervi rolul «de a trage concluziile»! Aș vrea, dar am să te pun să faci treaba aceasta altă dată, să știi. N-am să uit că «ai fost de acord»...”

Profesoara devenise lividă...

„De data aceasta însă va ține întreaga activitate Andreea Petrescu, reluă directoarea, fiindcă eu nu sunt de acord să

batjocorim un om bun, numai pentru că a avut neșansa să i se întâmple un necaz, de care, la urma – urmei, nu este cu nimic vinovată".

„Cum, tovarășă directoare?!"

„Așa cum îți spun! Nu e vinovată! Că eu am certat-o, asta e altceva! Ia amintește-ți ce-ai pățit dumneata, acum vreo trei-patru ani, când ai lăsat elevii singuri în laborator, să lucreze, și te-ai retras în depozit să-ți bei cafeaua... în timpul orei?!... Poftim? Și cum te-am scos din încurcătură?!... Andreea n-o să ne facă de râs. Dumneata ai grijă cum te porți. Voi fi și eu acolo!"

Lecția a avut un mare succes. Despre Andreea a început să se vorbească în tot (sectorul. Pentru ea, important era însă faptul că elevii o urmau cu tot mai multă încredere, o îndrăgeau. Și ea vedea asta, simțea. Își selectase și un lot de „olimpici". Lucra cu ei mult în plus, separat. Când o căutai, era în laborator, cu elevii, lucra, pregătea experiențe...

Față de cei din clasa la care era dirigintă – o clasă a IX-a – era și mai apropiată. Mergea cu ei la teatru, la concerte, îi vizita acasă. O cunoșteau, de-acum bine și părinții.

Copiii i-au propus o excursie... A fost un vis!

Andreea mergea în fruntea lor, împreună cu un băiat mai răsărit, Dragoș. După ei, veneau ceilalți băieți, fetele, iar la urmă câțiva bărbați, părinți ai copiilor.

Totul în jur era „de aramă". Ici-colo – pilcuri de brazi, cu verdele lor nemuritor. Un soare blând și bun, de toamnă târzie, dar luminoasă și caldă, punea peste întregul peisaj, ca și peste chipuri peceți de strălucire și parcă de veșnicie. Ți se părea că, de la începutul lumii, așa a fost și așa o să fie!

Au trecut prin „Poiana Secuilor", unde s-au oprit vreo oră, urcând apoi la „Trei-Brazi" Au desfăcut pachetele și au întins o masă mare. Apoi s-au plimbat prin jur, au cântat, au dansat. Andreea le era parcă o soră mai mare, o soră care însă era de-ajuns să înalțe un deget, pentru ca toți ochii să se îndrepte într-acolo!

„E formidabilă, domnule! a exclamat tatăl unei fetițe. Uită-te la ea, e mai mică de statură decât jumătate din copii ăștia, dar o ascultă – băieți și fete – de parcă ar învârti deasupra lor un bici

strașnic, fermecat. E și asta ceva, să ai în tine asemenea puteri!...”

„Au avut noroc copiii noștri! a răspuns vecinul, cu care stătea de vorbă. Nu e puțin lucru să întâlnești un asemenea om, tocmai când te întinzi să iei luna de pe cer, și să poți să-ți aduci aminte de el...”

Se apropia vacanța de iarnă. Afară ningea. Zăpada începuse să cucerească pământul. Se străduia să-i acopere toate rănile.

„Tovarășă profesoară, mergem în vacanță la munte, într-o tabără?” Era vocea lui Dragoș, secretarul U.T.C. Al clasei.

Andreea s-a gândit o clipă: „De ce nu? Mergem!”

„Ura! Ura!” au început să strige copiii.

„Cu o singură condiție, a adăugat profesoara: să n-avem în clasă niciun corigent și nicio notă mai mică de zece la purtare! De acord?”

Bineînțeles că au fost de acord. Și, din ziua aceea, au început pregătirile: cu ce echipament merg, ce casetofoane își iau cu ei, ce cărți, „că va trebui să mai și citim câte ceva!” a rostit imul. „Ce să citim! i-a dat altul replica: acolo? Ar fi o impietate... față de peisaj! Nici nu mă gândesc, nu ne trebuie!”

„Ba ne trebuie, ne trebuie, Marius! a intervenit diriginta, care tocmai trecea pe lângă ei și i-a auzit. Trebuie să mai și citim!”

„Dacă ziceți dumneavoastră?!” a convenit băiatul, fără prea multă convingere însă.

În toată această atmosferă tinerească, febrilă, Cătălin, băiatul cel mai frumos din clasă, era destul de înalt, bine dezvoltat, cu fața puțin smeadă, cu ochi albaștri și păr șaten, era singurul copil trist; stătea, în general, retras, evitând discuțiile, efuziunile. Învăța bine la toate, fără să strălucească neapărat la ceva, cu excepția chimiei, pentru care făcuse pasiune. Și nu numai de când venise la liceu, ci chiar de mai înainte, din gimnaziu. Andreea îl selecționasei în lotul „olimpicilor”.

Aflase de la începutul anului școlar că nu are mamă: îi murise cu patru ani în urmă. Tatăl, inginer la o întreprindere, nu se recăsătorise încă. Mai avea un băiat și o fetiță.

„Cine să mă ia pe mine cu trei copii, tovarășă dirigintă? spusese el când stătuseră prima dată de vorbă. Cine să se bage, de bună voie, slugă la atâția?”

„Și-atunci, cum vă descurcați?”

„Am învățat să fac mâncare, să spăl, să calc... Ii mai învăț și pe copiii ăștia, ce să fac?!...”

Fetița, Ioana se chema, era mai mică decât Cătălin, cu doi ani. Când a ajuns pe la ei, altă dată, Andreea a găsit-o chinuindu-se să calce niște cămăși.

„Nu așa, Ioana! i-a spus Andreea, Uite, se-ncepe de-aici, de la spate; apoi calci mânecile, cu manșetele, apoi pieptul și, la urmă gulerul!”

Cătălin nu era acasă, nici taică-său. Era doar Gelu, băiatul cel mititel, de 9 ani – trecuse în clasa a III-a. S-a mirat și el:

„Ce fel de profesoară e tovarășa de ne calcă nouă rufele?”

„Vai de mine și de mine, tovarășă dirigintă, ce faceți?!” a exclamat tatăl lui Cătălin, care tocmai atunci a intrat pe ușă și a văzut-o cu fierul de călcat în mână. Rămăsese aproape încremenit. Apoi s-a repezit la fetiță, certând-o:

„Ioana, se poate? Nu’ ți-e rușine? Cum ai lăsat-o pe tovarășa profesoară?!”

„Fata n-are nicio vină, tovarășe Săndulescu – așa se numea tatăl lui Cătălin – iar eu n-am făcut nicio scofală, i-am arătat, acolo, să calce o cămașă!”

„Nemaipomenit! Nemaipomenit!” se văita bărbatul încurcat, în timp ce Cătălin se retrăsese în bucătărie Avea lacrimi în ochi.

„Mi-a făcut plăcere, să știți! Nici eu n-am crescut într-un palat!”

„Ce e, Cătăline, s-a întâmplat ceva acasă?” l-a întrebat Andreea, într-o zi, văzându-l așa de trist.

„Nu, nu s-a-ntâmplat nimic, tovarășă profesoară!” i-a răspuns băiatul cu ochii în jos.

„Atunci, ce este? Și te rog să te uiți în ochii mei când îmi vorbești! V-am zis că nu suport oamenii care, atunci când îți spun ceva, privesc pe lângă tine ori în altă parte. Aceia nu sunt sinceri... Așa! Hai, zi-i! Tu nu te bucuri că vom merge în tabără?

O să avem timp să lucrăm și acolo pentru «olimpiadă» „.

„Eu nu merg în tabără, tovarășă profesoară!”

Cum de nu se gândise?! „Precis că n-are un costum de munte, așa cum au toți ceilalți! și-a spus Andreea. De altfel nici ea nu avusese până cu o săptămână în urmă, când își cumpărase pentru prima dată în viață așa ceva. Cred că nici bani, să plătească tabăra, nu are. Nu mai vorbesc de ceilalți – «pentru cheltuială»!”

Nu-și aducea bine aminte cum venise vorba despre asemenea lucruri într-o discuție cu membrii biroului UTC pe clasă. Și-atunci, Dragoș, propusese: „Plătim noi costul taberei, tovarășă profesoară, noi, clasa, sau, dacă nu vor toți să contribuie, suntem noi câțiva băieți care... Am putea să-i cumpărăm și un costum pentru munte, tot e ziua lui de naștere peste o săptămână. Ii facem o surpriză, ce ziceți?”

Ce să zică? Gestul lui Dragoș, pornit din inimă și aprobat de toți ceilalți copii din clasă, o emoționase. H6-tărâse ca ea, diriginta, să contribuie cu jumătate din întreaga sumă, cu condiția să nu i se spună niciodată lui Cătălin acest lucru.

„Nu se poate, nu e drept! a sărit Dragoș cu gura. Noi atâția și dumneavoastră...”

„Deocamdată eu stabilesc ce e drept și ce nu e drept, Dragoș! i-a răspuns Andreea. Rămâne deci cum am spus!

Iată, poftiți banii! Aveți grijă să luați un costum frumos și să i se potrivească. Și, mai presus de orice, discreție! Să nu-l jignim! Dacă tot facem ceva – și eu vă mulțumesc pentru gestul vostru – atunci să ne iasă bine!”

Cătălin a fost prăpădit de emoție, când, de ziua lui, a primit darul. La început, n-a fost în stare să spună nimic. Privea când la colegi, când la profesoara dirigintă... Apoi a reușit să exclame:

„Vă mulțumesc! Vă mulțumesc tuturor! N-o să uit asta niciodată!”

După vacanță însă, în care totul fusese „de excepție”, cum apreciaseră copiii, conducerea liceului a primit o scrisoare

anonimă. Se spunea acolo, printre altele, că „profesoara Andreea Petrescu a încălcat grosolan regulamentul școlar, legile după care școala se conduce, forțând elevii unei clase să ia banii părinților lor spre a cumpăra cu ei un costum de munte unui alt elev, favorit al profesoarei și să-i plătească chiar, tot cu asemenea bani, distracția acestuia în tabără...” Și că, dacă mă rog, „copiii sunt nevinovați în naivitatea lor, o profesoară, indiferent de vârsta pe care o are – poate că nu s-a făcut prea bine dându-i-se o clasă pe mină, ca s-o influențeze în fel și chip – nu are voie să greșească. Iar dacă a greșit, precum se dovedește în acest grosolan caz de încălcare...”, așa și pe dincolo, „să fie aspru pedepsită! Situația să devină un prilej”... și la-la-la, și la-la-la...

Directoarea a chemat-o și i-a pus scrisoarea în față. „Citește!” i-a zis. „Ce e asta?” „Citește! Citește!”...

„Și-acum, te rog să explici: *ce și cum?!*”

Andreea se sufoca de indignare.

„Ușurel, ușurel, fetițo, că lumea abia de-acum încolo are nevoie de tine! Și, cine știe, câte scrisori de-astea o să mai vezi în viața ta!”

„Eu vreau să știu, totuși, despre ce este vorba”.

I-a povestit totul.

Acum directoarea abia se putea ține pe scaun. Ai fi zis, privind-o, că face explozie. S-a ridicat și a deschis fereastra de la biroul său, deși afară era foarte frig.

„Eu vă rog să mă sancționați cum credeți de cuviință, dar să nu afle nimic clasa și mai ales băiatul! i-a spus Andreea. Înțeleg că regulamentul nu permite... în sfârșit, dar, dincolo de legi, sunt oamenii, pentru ei sunt făcute acestea și rar om să intre exact într-un tipar! Pe mine mă interesează o normă, dar nu pot să vestejesc cu ea sufletul unui om, mai ales al unui copil...” O podidise plânsul.

„Te rog să nu plângi, Andreea! Nu merită! Și-așa ne-am făcut mai mult rău decât cred că se sconta prin aceste rânduri scrise cu perfidie. Voi face un raport, în care voi spune că am cercetat și că am luat măsuri. Îți promit însă că nimeni nu va afla despre ceea ce am discutat noi astăzi, aici!

Fii însă cu ochii în patru și potrivește mai mult îndemnurile

firii cu înscrisurile regulamentelor, ale legilor. Pentru tine drumul e lung și te vei lovi, sunt sigură, tot timpul de ele. Al meu se încheie în curând!”

— Și clasa a aflat sau nu? a întrebat Vlad.

— Din fericire nu! i-a răspuns Andreea, sprijinindu-se de brațul lui, în timp ce coborau prin pădure, către hotel, venind de la Cabana „Trei-Brazi”.

Bogdan și Mădălina alergau înaintea lor.

— Să nu vă îndepărtați prea mult, le-a strigat judecătorul. Ați auzit că sunt urși prin pădure.

— De auzit, am auzit, dar nu cred să fie! a răspuns Bogdan, oprindu-se din alergare.

— Ba, e bine să crezi, Bogdane, și să te ferești! N-ai ascultat și azi-dimineață ce spunea paznicul? Cică vine în fiecare noapte acolo în spatele hotelului, la gospodăria-anexă unde se află porcii și păsările. Ca să nu se apropie de cotețul porcilor, paznicul ține toată noaptea lumina aprinsă (are un bec mare deasupra) și lasă un aparat de radio să cânte. Îl ascunde undeva și el cântă... Ursul se apropie – povestea paznicul că a asistat la o asemenea scenă – și, văzând lumină și auzind și muzică, se oprește surprins, stă și nu îndrăznește să atace.

— Ei, a devenit un urs „luminat și muzical”, exclamă, hâtru, Bogdan.

— Așa se vede treaba! îi ține hangul Vlad.

— Cât privește porcii, ce să mai spunem, dacă au ajuns ei să doarmă toată noaptea cu muzică – intervine Andreea – însemnează că s-au subțiat de tot!

— Nici „subțiere” prea mare iarăși nu-i bună, că, apoi, nu mai iese mâncarea ca lumea, fără grăsime, conchide Vlad.

CAPITOLUL IV

1.

Nana i-a văzut de departe, de cum au părăsit pădurea, ocolind pe după colțul gardului și intrând în aleea, străjuită de brazi argintați, ce ducea spre hotel. Își părăsise locul de pe bancă, unde lucrase toată după-amiaza. Se plictisise. Acum se plimba singură prin parc, în așteptarea *copiilor* (îi îngloba aici pe toți, și pe mari și pe mici).

Bogdan și Mădălina au alergat s-o îmbrățișeze, lăudându-se, care mai de care, cu isprăvile din timpul excursiei.

— Ce rău că n-ai venit și matale, mamaie, i-a spus Mădălina. A fost așa de frumos!

— Păi, de, dacă nu mi-ai împrumutat picioarele tale?! Mădălina zâmbește și se alintă ca o pisică sub mâna Nanei.

Privindu-i de departe, pe Andreea și pe Vlad, cum vin ținându-se de mână, Nana se întoarce cu fața către lumina unei zile pe care-o credea rătăcită în pulberea atâtor ani ce-au trecut...

... „Mamă, el e Vlad, despre care ți-am vorbit, Vlad Cosmescu! «Are douăzeci și opt de ani, e judecător, în București, necăsătorit!» Am citat corect?" întreabă Andreea, îndreptând către el două lumini trecute prin ape de suflet.

„Punctaj maxim!" răspunde băiatul, aplecându-se și sărutând mina Nanei. Mama Andreei îl măsoară de sus până jos, încă o dată și încă o dată, fără înconjur.

Vlad râde, ca să-și ascundă emoția de care este cuprins.

„Ei, ce zici?" întreabă fata, intrând în jocul mamei.

Înalt, suplu, cu' părul blond, ușor ondulat, cu ochi albaștri, inteligenți, cu o înfățișare plăcută, Vlad așteaptă „verdictul", într-o poziție de „poză" ca pentru un afiș de cinematograf.

„Merge! afirmă, în sfârșit, Nana, clătinând ușor capul. Pe-afară, merge!"

Râd cu toții ca de o glumă bună.

În ultima noapte comună la mare, nu se mai despărțiseră. S-au plimbat, au dansat, apoi s-au plimbat din nou așteptând împreună răsăritul soarelui.

Peste două ore, Vlad a trebuit să plece spre București. I se terminase concediul planificat aici. Îl așteptau procesele, trebuia să vină.

Andreea se hotărâse să mai rămână cel puțin zece zile. Marea îi făcea foarte bine, concediu mai avea...

Chiar în prima seară, după ce se întorsese, Vlad i-a telefonat la hotel. A doua zi însă n-a mai găsit-o. „Ce s-o fi întâmplat!" se întreba. Era obosit, avusese câteva procese, care-l solicitaseră foarte mult.

Apelul telefonului l-a smuls din starea de moleșeală ce-l cuprinsese.

„Andreea, tu ești? Adineaori te-am căutat la telefon. Sunt fericit că te aud!"

„Sună a declarație de dragoste, tovarășe judecător. Fii atent!"

„Încă una!... Și așa am să-ți fac toată viața!" se aude vocea caldă a lui Vlad.

„Ooo!... Păi asta e chiar o cerere-n căsătorie!" „Dacă ai fi aici!"

„Pot să fiu într-o jumătate de oră!"

„Cuum?! Ești în București?"

„Nu știu ce s-a-ntâmplat, marea s-a pustiit așa, dintr-o dată!..."

2.

S-au plimbat și împreună cu Nana și cu „domnul Petrescu" prin „Herăstrău". Apoi au cinat la un restaurant...

Vlad povestea, povestea... Se simțea foarte bine. „Oamenii, toți, dar absolut toți, au nevoie de suflet, de o vorbă bună, de mângâiere, de tandrețe, dacă vreți! a spus el, la un moment dat. Sigur, unii mai mult, alții mai puțin... Chiar și cei mai răi, ori

înrăiți de viață, cei uscați pe dinăuntru! Sunt momente în care, dezlănțuiți fiind, oamenii (sau copiii) pot fi potoliți pe loc) cu câteva cuvinte înțelepte, care să comunice însă și o stare de suflet, îmi spunea un prieten – profesor ca și Andreea – că avea, ca diriginte, o clasă de năzdrăvani, de copii – mari, de-acum, erau într-a IX-a – dintre care unii făcuseră, în anii anteriori, tot felul de rele. Erau greu de stăpânit!

Peste toți acești năstrușnici el o pusese – ca responsabilă de clasă – pe ființa cea mai delicată și mai nevinovată dintre toți. Era o fetiță blondă, cu! codițe, cu ochi albaștri, înăltuță, dar firavă, cu un glas cristalin, ca de copil. De fapt, n-o «pusese» el, ci clasa, colectivul o alesese, iar el fusese de acord.

În primele clipe după propunere, s-a gândit că – cei care o făcuseră – urmăresc s-o discrediteze (era cea mai bună elevă la învățătură), sperând că nu se va putea impune în niciun chip și-atunci...

«Chiar dacă așa stau lucrurile, și-a spus prietenul meu, merită de încercat!». A fost surprins că au votat-o cu toții. «Va să zică, ei și-au ales-o!» Era curioși cum se va descurca Iulia – așa se numea fata.

Ei, bine, ori de câte ori se crea un moment de mai mare tensiune în clasă – și *actorii* erau, bineînțeles, năzdrăvanii colectivului – era de ajuns să apară Iulia în apropiere și să spună, cu un glas cu care se alintă pruncii: «Băieți, băieți! Dar vă rog eu!...» Și-atunci «băieții», care, altfel, erau surzi la orice fel de rugăminți sau porunci rostite în clasă, se potoleau, ca prin minune, se întorceau spre Iulia și spuneau, zâmbindu-i, cât puteau ei de «dulce»: «Gata, *șefa*, s-a făcut!». «Noi avem obraz!», mai adăuga câte unul, ducându-și degetul către «locul» indicat.

Sau, în timpul desfășurării unor ore, «băieții» își mai găseau «de lucru» și în afara sarcinilor împărțite de profesorul aflat în clasă. Li se atrăgea atenția o dată, de mai multe ori. În general, după asemenea intervenții, reacțiile nu erau pozitive. Atunci Iulia îi căuta cu ochii pe împricinați, și, când le prindea privirile, le arăta un chip de om adânc mâhnit. În chiar clipa aceea, liniștea se restabilea deplină și activitatea putea să continue

nestingherită de nimic.

Odată, cea mai reprezentativă «figură» a «băieților» (era un elev repetent) a jignit-o rău pe profesoară, tot așa în timpul unei ore, într-o zi când Iulia lipsea de la școală, fiind bolnavă. Profesorul diriginte se supărase tare pe băiat. Primise dispoziții din partea conducerii școlii să-l judece aspru în colectivul clasei, după care să facă propunerea de a fi mutat disciplinar la alt liceu.

Iulia se întorsese de două zile. A aflat și s-a întristat, în timpul dezbaterii, faptele fiind clare, se părea că nu mai este nimic de făcut. Atunci s-a ridicat «șefa» „Iulia:

«Mă iertați, tovarășe diriginte, dar eu cred – a rostit, emoționată, dar apăsat, fata – că nu e bună măsura ca elevul Stoian să fie îndepărtat din școala noastră. Daniel – acesta era numele celui judecat, Stoian Daniel, – este, în fond, un băiat bun. Și clasa noastră are nevoie de el! Vă rog deci, în numele clasei, să-i acordați, încă o dată, încredere! Garantăm noi pentru el!»

Daniel Stoian ar fi vrut să sară din bancă. «Ia uită-te, își zicea, dar cine se crede fătuca asta, domnule (că așa o privea el, de la înălțimea celor 1,80 m ai săi, ca pe o «fătuca», adică un copilaș care are nevoie de ocrotire) de-și permite *să garanteze* pentru mine?! Da' ce-s eu vagabond, pușcăriaș?» în aceeași clipă, se gândi însă că «vagabond» chiar fusese – nu plecase el de-acasă, în anul trecut, vreo trei săptămâni și «călătorise» prin țară, așa, fără niciun rost? Iar când a spart câteva mașini, împreună eu «Gogolea», căpetenia unora ca el, cărora nu le plăcea să meargă la școală, să muncească, și când a fost judecat, nu ajungea la pușcărie dacă nu era minor? «Că – legea-i lege, o calci, trebuie să dai seamă!» Iar Iulia, iată, «garanta», totuși, pentru el!... Și-a prins mâinile de scaun și nu s-a ridicat. Profesorul s-a uitat peste clasă. Elevii îl priveau fără să spună un cuvânt. Daniel, cu ochii în bancă, aștepta parcă ghilotina!

«Ce ziceți de propunerea Iuliei. Cine e pentru?» a întrebat, pe neașteptate, dirigintele.

Brațele tuturor elevilor s-au ridicat fără nicio rezervă. Iulia a întors, o clipă, capul, cuprinzându-i, într-o privire, pe toți

colegii ei. Câteva secunde îi tremurase sufletul de spaimă. Nu se sfătuise cu nimeni înainte de a face propunerea cu Daniel. Văzându-le mâinile, și-a întors ochii către diriginte. În ei se puteau citi bucuria și mândria unei victorii.

Daniel, în schimb, devenise, dintr-o dată, mic, ar fi vrut parcă să scâncească, să ceară ajutor. N-ar fi reușit să scoată însă niciun cuvânțel, fiindcă n-avea grai și-apoi i s-ar fi părut că nici nu are cui să-l adreseze, căci nu mai vedea pe nimeni în juru-i.

«Daniel, *bătrâne*, ce-i cu tine?» l-a trezit cu un ghiont colegul de bancă. Sunase de recreație. Dirigintele plecase. Elevii se adunaseră, cu toții, în preajmă.

«Și-acum, ce vreți, a izbucnit Daniel, ridicându-și capul, să îngenunchez în fața voastrăi fiindcă ați fost mărinimoși?» A dat să iasă din bancă, dar nimeni din apropiere nu s-a clintit, să-i facă loc. Privind peste capetele colegilor, a întâlnit ochii Iuliei.

«Îți mulțumesc, Iulia! i-a spus băiatul, iar glasul lui avea mlădieri pe care parcă nici el însuși nu le ascultase până atunci... Și vouă! a adăugat, scurt. Și, de azi înainte, să știți că aveți de-a face cu mine, dacă se mai întâmplă ceva neplăcut în clasa aceasta. Iulia, poți să crezi în ceea ce spun!»

«Cred, Daniel!» i-a răspuns fata. Și, într-adevăr, de-atunci încolo, Iulia și Daniel făceau lumină în orice încurcătura se mai ivea, uneori, în colectiv...”

„Sau, n-o să vă vină să credeți – a adăugat Vlad – ce mi s-a întâmplat chiar mie, astă-iarnă, când...

Treceam printr-un parc nu prea demult înființat, într-un cartier din partea; de vest a orașului. Nu știu ce mi-a venit s-o iau pe scurtătură, de obicei îmi place să țin drumul drept! u preciza, cu un zâmbet pe buze, Vlad, în timp ce-o ațintea pe Andreea.

„Fiți atente – intervine soțul Nanei, «domnul Petrescu», până acum a vorbit despre alții, de-aici înainte începe să se laude!

„Nu chiar, răspunse Vlad. Dar va sosi, probabil, timpul să mă și laud!”

„Deci tot n-o să scăpăm! E, totuși frumos din partea dumitale că ne spui!”

„Sunt, *totuși*, un băiat bine crescut!... Nu vă uitați la mine?” Și Vlad se ridică, pentru «demonstrație»!

„Da, ce-i drept!” conchise Petrescu, măsurându-l din ochi.

„Luând-o deci pe scurtătură, prin parc, pe-o potecă – era zăpadă, dar înghețase – numai ce mă trezesc așa – tam-nisam – cu doi dulăi în fața, mea. Lătrau îndârjiți, arătându-și colții și voiau, din câte-mi dădeam seama, să-mi sfâșie neapărat pantalonii dacă nu și carnea. Apăruseră de undeva, din apropiere, dintr-un fel de gheretă părăsită, care fusese, probabil a unui paznic, în vremea în care se construise parcul.

Mi s-a strâns puțin inima. Nu era nimeni prin preajmă, nici țipenie de om, iar eu n-aveam cu ce să mă apăr, in afară de o mică servietă, pe care mi-am așezat-o, involuntar, în fața picioarelor.

Ho, măi, proștilor! Ho, măi proștilor! Fiți cuminți! Ce-aveți, mă, cu mine? Fiți cuminți, hai, fiți cuminți! m-am pomenit bombănindu-i, în timp ce mă aplecam spre ei, ca și când aș fi vrut să stăm prietenește de vorbă. Câinii, din dezlănțuiți cum erau – îi văzusem cum aleargă către mine, întrecându-se unul pe celălalt, știți cum se întâmplă în asemenea împrejurări – s-au oprit, privindu-mă aproape cu mirare, aș putea spune. Au mai mârâit puțin, tot uitându-se la mine și-apoi au tăcut de parcă ar fi așteptat să le ofer cine știe ce de mâncare. Din păcate, nu aveam nimic la mine.

„Hai, plecați! le-am spus eu, ca unor vechi cunoștințe, și fiți cuminți!”.

„Iar câinii au plecat, bineînțeles, ducându-se către «ghereta» lor și întrebându-se: «Cine o fi, domnule, tipul ăsta grozav, că nu l-am mai văzut pe-aici?!» „se amestecă din nou în vorbă Petrescu, zâmbind caracteristic, adică ironic.

„Degeaba râdeți: există un adevăr elementar, bazat pe o lege simplă, psihologică – cea a reacției inverse”.

„Ei, acum: câinii și psihologia?!” mai spuse soțul Nanei.

„De ce nu?!” adăugă și Vlad, pe același ton.

„Adevărul e că noi nu cunoaștem multe ființe din jurul nostru și în primul rând nu ne știm bine pe noi înșine” – interveni Andreea.

„Nu mai departe, ci astăzi, în timpul unui proces – îi prelua ideea Vlad – mă gândeam la cât de superficiali sunt unii oameni, din păcate mulți tineri. Se cunosc și chiar atunci, ori a doua zi hotărăsc să se căsătorească. Nu știu nimic imul despre celălalt, nu au timp să se lege sufletește..."

„Ce vrei, «dragoste la prima vedere!», în care – după câte se constată, – tu, Vlade, nu prea crezi", spuse Andreea, privindu-l cu ochii mari.

„În ceea ce mă privește – se auzi glasul judecătorului aproape grav, cumva sentențios – cred, pentru că eu mă cunosc bine, știu de ce sunt în stare!" rosti el, căutând să-i vadă parcă sufletul, nu numai chipul.

Andreea a înțeles unde bat vorbele lui. Au înțeles și ceilalți. Ea însăși se întrebase în zilele din urmă ce se întâmplă cu sufletul ei, dacă ceea ce a simțit, în primele clipe, atunci când l-a descoperit în fața ochilor, pe malul mării, și ceea ce simte acum e adevărat?! Fusese ca un val, cald și răcoritor totodată, ce-i spălase, în câteva clipe, chipul de dinăuntru de zgură. Se adunase atâta acolo, în cele câteva luni de când doctorul plecase cu gândul de a nu se mai întoarce. Ea nu fusese superficială nici în cazul acela. Dorise să-l cunoască bine. Dar e tot atât de adevărat că poți să-l cunoști pe un om într-o clipă – o privire, un gest, o vorbă să-ți comunice totul despre el – după cum se poate să nu realizezi această performanță după o viață întreagă trăită alături.

Oricum – ceea ce spunea Vlad acum constituie un semnal, un îndemn: „Analizează-te! Nu se poate porni la drum, pentru toată viața, așa cum trebuie să-și dorească oricare om întreg și adevărat când face o asemenea opțiune, fără să știi bine ce se întâmplă cu tine. Eu aștept, nu mă grăbesc!".

„Te-am așteptat până acum și te-am căutat – își rosteau monologul gândul și inima lui Vlad – te voi aștepta și de aici înainte, cât va fi nevoie, până când limpezirile vor, deveni de cristal!"...

„Cel mai adesea – reluă judecătorul – se invocă motivul «nepotrivirii de caracter». Mulți nu știu nici măcar despre ce vorbesc!

«Nu ne potrivim, tovarășe judecător!» îi auzi.

«Cum adică?»

«Așa bine! Nu ne înțelegem: se poartă urât cu mine – mă înjură, mă bate. Vrea să-i fiu slugă: să-l spăl, să-l calc, să-i fac mâncare!» îmi spunea astăzi o tânără de nici șaptesprezece ani, căsătorită de două luni.

«Dacă te înjură sau te bate – sigur, nu e bine – i-am răspuns, dar că dumneata, soție, ai fi *slugă* pentru că, în *casa dumitale*, speli, calci, faci de mâncare, faci curățenie, o să îngrijești de copii – să știi că nu e adevărat! Cine crezi că te ia de nevastă, doar ca să te țină în vârful patului, ori cu mâinile încrucișate la piept? De unde această concepție? Așa ai văzut la mama dumitale, la bunica dumitale?»

«Eu nu vreau ca fata mea să mai muncească cum am muncit eu, vreau ca bărbatul s-o menajeze, să facă mai multe el, că d-aia e bărbat!» a sărit cu gura mamă-sa, din apropiere.

«Într-o familie – le-am răspuns – eu nu cred că trebuie ca tot ce se face să se pună pe cântar, în balanță, spre a se observa cit a făcut unul, cât a făcut celălalt, încotro se înclină talgerul, pentru că nu aceasta asigură legăturile dintre cei doi, ci ceea ce au ei în suflet unul pentru altul și cum știu să se poarte pentru ca fiecăruia viața să-i fie viață și nu moarte prin celălalt.

Sigur, nu este ușor să trăiești în doi. E o știință a vieții ce trebuie învățată, deprinsă, iar ființa fiecăruia e nevoie să se supună acestui exercițiu neîntrerupt, cu voință de a trece peste greutăți, cu dorință de a le învinge. Totul însă depinde de iubire – și arătam spre inimă – și de minte. Dacă ele există!...»

Mă pornisem într-o pledoarie, care, mi-am dat seama, că trecea peste capetele și ființele celor de față, căci m-am pomenit apostrofat:

«Știți ce, tovarășe judecător – m-a oprit mama fetei – aș vrea să vă întreb ceva...»

«Poftiți!» i-am răspuns.

«Dumneavoastră sunteți căsătorit?»

«Nu!»

«Păi, atunci! — a venit replica ce se credea zdrobitoare – lăsați-ne tovarășe, cu sfaturile! Că știm noi cum e în teorie!

Ehe?!... Uite, eu de patru ori m-am măritat!»

«Și vrei să faci și cu fata dumitale la fel?»

«De câte ori va fi nevoie, pân-o găsi unul cum vreau eu!»

«Nu și cum vrea ea?»

«Păi ea vrea ca mine!»

«Bine, te privește, dar eu, deocamdată, nu-i despart pe cei doi, fiindcă, în două luni, n-au avut timp să învețe nimic din exercițiul acela despre care spuneam eu. Să încerce! Să încerce să se cunoască și să se apropie sufletește, dacă n-au făcut-o înainte! Iar dumneata să nu te mai amesteci în viața lor! E clar?»

«Ce ziceți?» i-am întrebat pe tineri.

Aceștia mi-au zâmbit puțin stingheriți, apoi au privit unul spre altul – sau poate doar mi s-a părut mie – ca și când atunci s-ar fi văzut pentru prima dată.

«Nu se poate, vă reclam!» vocifera mama.

«Reclamă!» i-am răspuns și-am poftit-o să iasă din sală.» „

„Eu cred – spuse Petrescu, în felul său, ironic, că femeia aceea avea dreptate: cu *teoria* e ușor, cu *practica* însă..."

De această subliniere, Vlad avea să-și aducă aminte de atâtea ori, în anii vieții lui și a Andreei. Exercițiul despre care atunci doar vorbea – constituind, de fapt, o intuiție a ființei lui, pe de o parte, dar și o concluzie rezultată din dezordinea vieții altora, pe care aproape zilnic îi avea în față, devenise o realitate, transformată, de către fiecare dintre cei doi – Vlad și Andreea – într-o sursă de bucurie, de satisfacție. Fiecare din ei se întrecea în efortul de a-i fi de folos celuilalt, mai ales la nevoie. Și câte nevoi nu-ți scoate viața în cale!...

Mai întâi pe cele cotidiene: să rezolvi, de pildă, cum îți dorești, cum se cuvine, tot ceea ce-ți propui în fiecare zi – ori ce ți se cere – presupune efort, încordare, tact... Și, bineînțeles, că nu toate ies așa cum ar trebui. Sursele de nemulțumire sunt nenumărate. În aceste condiții, a face din casa ta o oază de liniște, pentru ca a) doua zi să poți risipi și mai mult suflet pentru menirea pe care o ai – constituie o necesitate precum aerul... Se întâmpla să sosească ea, prima, acasă, încordată, uneori, ca un arc, gata să plesnească în orice parte; dacă-l vedea intrând însă pe ușă, cu sufletul în ochi și cu imaginea lui în

furtună, uita – prin acel exerciţiu al voinţei – de orice, îi zâmbea, îl primea cu căldură, îl ocrotea. „Să vă iubiţi, maică, şi să vă ocrotiţi!... Şi-n orice clipă aţi fi, să nu uitaţi unul de celălalt!" le spusese bătrâna mamă a lui Vlad. Andreea nu uitase vorbele ei; acestea îi pulsau în suflet, în sânge, pentru că găsiseră acolo pământ bun ca să înflorească. Şi nici Vlad, desigur, nu uitase. Căci, dacă – spre a pune faţă-n faţă situaţii identice – el se-ntâmpla să intre primul pe uşa casei, iar în urma lui să sosească Andreea, cu chip de zbucium ori de durere, atunci îşi strângea repede – de pe faţă, din gesturi sau din vorbe – orice nemulţumire, ieşindu-i în întâmpinare cu tot ceea ce avea în fiinţa lui mai tandru şi mai bun, o asculta revărsându-şi încărcătura de îndoieli, ori de insatisfacţii, o sfătuia ce soluţii să aleagă, într-o împrejurare sau alta, mai ales de când devenise directoare, ori se bucura de izbânzile, mai mici sau mai mari, însemnate în calendarul eforturilor şi al năzuinţelor de fiecare zi...

Erau, apoi, şi întâmplări mai deosebite...

... Se făcuse târziu. Trecuse de zece şi jumătate noaptea. Afară ploua, ploua într-una, de parcă s-ar fi rupt baie-rele cerului. Răcoarea şi zgomotul ropotelor de ploaie pătrundeau prin fereastra deschisă a biroului. Frigul îl cuprinsese pe nesimţite, deşi capul îi ardea. Simţea o durere cumplită în tâmple şi în stomac. Ameţea, parcă se învârtea totul în jur. În ziua aceea nu mâncase decât un corn; în schimb înghiţise trei antinevralgice. „Cum să nu faci ulcer, dacă stai nemâncat?" îl dojenea Andreea. Avea dreptate! Dar el se neglija mereu din acest punct de vedere.

Cerceta un ultim dosar, asupra căruia trebuia să se pronunţe în ziua următoare. Erau atât de multe, nu mai prididea. De când era preşedinte de tribunal, sarcinile aproape că i se triplaseră...

Telefonul a sunat scurt.

„Da, Andreea, sunt încă aici, răspunse Vlad, cu glasul stins. Aş mai avea puţină treabă, dar o las pe mâine dimineaţă. Bine! Plec chiar acum, într-un sfert de oră sunt acasă. Luminiţa s-a culcat? Te rog, aşteaptă-mă! Plouă tare, da; am să merg cu grijă. Te sărut!..."

Ştergătoarele se luptau, opintindu-se parcă la fiecare mişcare, cu şiroaiele de apă ce se revărsau secundă de secundă peste parbriz. „Ar fi trebuit demult să le înlocuiesc, se gândi Vlad. Cauciucul s-a tocit, nu mai şterge bine”...

Lumina farurilor abia străbătea întunericul pe o distanţă de câţiva paşi. Pietrele pavajului, deşi spălate, erau, totuşi, alunecoase. Maşina înainta fără prea mare siguranţă. Aplecat peste volan, cu ochii aproape de parbriz, care se aburea mereu, ca şi celelalte geamuri, Vlad încerca să le şteargă, atât cât ajungea, aproape la fiecare minut, cercetând, în acelaşi timp, cu atenţie drumul. I se părea tot mai mult că întunericul în care tăia culoar îngust îl înghite lacom şi-l sugrumă cu aburul lui negru. Cu mâna stingă trase de gulerul cămăşii, slăbindu-şi cravata.....Un fluid rece îi străbătu spatele, în clipa în care parbrizul fu acoperit în întregime de noroiul, proiectat dintr-o baltă, de roţile camionului în spatele căruia se afla de câteva secunde maşina lui Vlad. Nu mai vedea nimic!

Primul gest reflex fu acela al piciorului drept pe frână. Atunci simţi maşina alunecând ca o sanie, gata să se dezechilibreze. Aruncându-şi ochii pe cadranul de viteză, se înspăimântă: peste 80 km/oră. Cum?! Când? Mergea doar atât de încet!...

Se gândi să vireze la dreapta, dar îşi aminti, ca prin vis, că a lăsat în urma lui câteva maşini pe care le depăşise. Ţinu volanul drept, încercând să domolească maşina cu frână de motor repetată. În sfârşit, parbrizul s-a luminat, într-o oarecare măsură, ştergătoarele reuşind să îndepărteze, parţial, noroiul; acum se putea orienta.

Spaima îi crescu şi mai mult când constată situaţia în care se afla: drept în faţa „Volkswagenului” său răsărise un refugiu de călători, la nu mai mult de; zece metri. În dreapta, rula camionul cu pricina şi între camion si refugiu nu s-ar fi putut nicicum strecura, fiindcă distanţa nu era nici măcar de un metru. Deşi nu era permis, ar fi încercat să-şi continue drumul pe partea cealaltă a refugiului, însă aceasta l-ar fi obligat la un viraj brusc al maşinii, care, cu siguranţă, ar fi dezechilibrat-o şi s-ar fi răsturnat. În plus, se apropia de staţie, din sens opus, un tramvai. Deci, dacă ar fi încercat această manevră, în cazul, rar,

în care nu s-ar fi răsturnat, ciocnirea cu tramvaiul ar fi fost inevitabilă. Atunci? Ce-i mai rămânea de făcut? Nimic altceva decât să-și lipească bine spatele de scaunul mașinii și să încerce să țină volanul cât mai departe de piept...

„Broscuța" lui, la care ținea atât de, mult, a intrat cu viteză, în plin, pe mijloc, în indicatorul plantat la capătul refugiului de pietoni.

În timpul zilei, Vlad, care fusese la o ședință, la minister, văzuse câteva accidente groaznice. La un moment dat, o întrebare stranie se conturase în mintea lui: „Oare ce-or fi gândind și cum se vor fi simțind cei ce se trezesc antrenați într-un accident inevitabil, în clipele de dinaintea izbiturii?!... Dar parcă mai ai timp să te mai gândești?" își spusese el, scuturându-se ca de un tremur.

Acum, când se îndrepta ca un bolid spre stâlpul de metal din fața sa, întrebarea îi reveni în minte, în fracțiuni de secundă, și Vlad își spuse: „Să văd ce-o să simt eu, de data aceasta, dacă..."

... Își reveni după câteva minute. Se trezi cu mâinile pe volan, iar acesta fusese puternic îndoit în față. Le desfăcu pe rând, le mișcă; erau întregi sau, cel puțin, așa păreau. Își mișcă apoi picioarele. Totul părea în regulă; însemnează că nu pățise nimic. Dintr-o dată simți deasupra ochiului drept ceva cald. Puse mâna, care se umplu de sânge. Va să zică, în momentul șocului, capul s-a întâlnit, totuși, cu volanul. Scoase batista și tampona încet locul lovit, deasupra sprâncenei drepte. Nu era prea dureros. „Cine știe?!"

În timpul acesta, tramvaiul, care venea din direcția opusă, se oprise în stație; mașina fu imediat înconjurată de lume. Vlad privi prin parbriz: ștergătoarele funcționau încă, iar farurile sale luminau mijlocul unui vagon de tramvai.

„De ce mijlocul și nu fața? se întreba judecătorul. Tramvaiul nu venea din fața mea?"

Deschise portiera mașinii. Un tânăr îl sprijini să iasă. Vlad întrebă îngrijorat:

„Am lovit pe cineva?"

„Nu, pe nimeni! a răspuns, politicos, tânărul. Se pare însă că dumneavoastră v-ați lovit. Aveți sânge pe față".

„O simplă zgârietură", răspunse Vlad, cercetând cu atenție mașina. Aceasta retezase stâlpul de care se izbise (de fapt îl culcase deasupra postamentului), în urma loviturii schimbându-și cu nouăzeci de grade direcția și ajungând să cuprindă, între roțile din față și cele din spate, brâul de ciment al refugiului de călători. Așa se explica faptul că acum direcția „Volkswagenului" era perpendiculară pe mijlocul tramvaiului, care se pregătea să-și continue cursa, plecând din stație.

Mașina nu prezenta altă lovitură decât o dungă adâncă pe mijlocul capotei. Stâlpul cu care s-a întâlnit îndoise bara, deși aceasta era foarte puternică, apoi capota, care trăsese înapoi, cu câțiva centimetri, toată fața mașinii.

Ridicând capota, Vlad înțelese că ceea ce l-a salvat ca să nu facă explozie rezervorul de benzină, aflat în partea din față a „Volkswagenului", a fost roata de rezervă a cărei geantă, cât era de masivă și de puternică, suferise, totuși, la lovitură, o vizibilă deformare. Închise la loc și se așeză din nou la volan; trase puternic de ambele părți spre a-l îndrepta și atunci simți o durere vie undeva, la ultima falangă a mâinii drepte. Își privi cu atenție mâna și observă, în plus, o umflătură deasupra încheieturii. „Probabil că e o mică fractură la falangă – și-a spus judecătorul – iar la încheietură s-a rupt ceva, din cauza efortului făcut de a nu scăpa volanul".

Răsuci cheia de contact și motorul! porni pe loc. Vlad se bucură. Făcu apoi semn câtorva cetățeni care-l înconjurau să împingă puțin mașina spre a-l ajuta s-o scoată de pe refugiu undeva, pe trotuar. Oamenii îl ajutară binevoitori. Sosi lingă el și un controlor de tramvai care se oferi să declare, dacă va fi nevoie, la miliție, că cel ce conducea mașina nu se afla sub influența alcoolului și că n-a lovit pe nimeni. Vlad Cosmescu era impresionat de bunăvoința oamenilor, cărora le explic^ cum s-a produs accidentul.

Între timp, ploaia se oprise și se făcuse frig. Rana lui Vlad încă sângera. Controlorul îl sfătui să încuie mașina, până ce va veni miliția să constate și, eventual, să meargă la un spital din apropiere că să vadă dacă n-are cumva nevoie de ajutor medical.

„Nu cred", a răspuns judecătorul, făcând semn unui

taximetrist să oprească. Mulțumi oamenilor și dădu adresa șoferului spre a fi dus acasă.

Trecuse aproape o oră de când îi spusese Andreei, la telefon, că pleacă de la tribunal. Aceasta se frământa, neștiind ce s-a întâmplat, tocmai când Vlad sună la ușă. Andreea deschise imediat și, văzându-l, păli.

„Nu te speria, nu s-a întâmplat nimic grav. Am lovit puțin mașina și m-am zgâriat la frunte!" spuse Vlad, încercând s-o liniștească.

„N-ai nimic altceva?" întrebă Andreea, speriată.

„Absolut nimic!" răspunse judecătorul cu convingere, uitând de mână.

Andreea izbucni în plâns, în timp ce-l mângâia și-l strângea la pieptul ei ca pe un copil...

După ce se spălă și își îngriji puțin rana de la cap, telefona la Miliție, spre a anunța accidentul. Peste o oră, un echipaj, care se afla în apropiere, se prezentă și întocmi procesul-verbal.

3.

La puțin timp după ce se căsătorise cu Andreea, Vlad trecuse printr-o mare frământare și mâhnire. Loviturile veniseră din două părți...

Judecase un proces – un furt din autoturisme – în care fusese implicat și un băiat de 16 ani, Mihai Popa.

Mamă-sa, muncitoare, îl creștea singură de la vârsta de șase ani, de când i se prăpădise bărbatul. Nu se recăsătorise.

Mihai fusese un copil bun, liniștit, cuminte, dar leneș la învățătură. Nu-i plăcea decât să citească. Și citea mult, dar mai ales literatură de aventuri, cărți polițiste sau de umor. Le devora, zi și noapte ar fi fost în stare să nu se clintească din fața cărților. Din cauza aceasta uneori lipsea de la școală: nu pleca nicăieri, nu făcea niciun rău nimănui, rămânea acasă și citea. Veneau colegii după el, trimiși de profesoara dirigintă; îl găseau citind; îl luau la școală. La literatură avea note foarte bune, fiindcă își

formase un vocabular adecvat, împrumutat din lecturi (chiar dacă mai ales polițiste), căpătase o fluență în exprimare, o anume capacitate de a pătrunde lumea ficțiunilor din pagini de carte, de a interpreta și evalua. La celelalte discipline de învățământ însă, mai ales la fizică și la matematică, era jale. Se chinuia să scoată „cinciul", să nu rămână corigent. Mamă-sa îl certa, îl ruga, de multe ori plângând, îndemnându-l să se apuce serios de învățătură, că altfel n-o să poată face nimic în viață.

„Numai cărțile, dragul mamei, și încă de-astea zăpăcite, din care nu te alegi cu nimic, nu țin de foame să știi! Trebuie să te pregătești să poți continua liceul; să-ți faci o meserie, pentru că..." îi spunea deseori femeia, mai ales în ultimul timp, în preajma examenului pentru treapta a doua liceală.

Mihai însă n-a ascultat-o. Iar la *treaptă*, la concurs adică, n-a luat nici măcar media cinci. Așa că – n-a intrat! A dat, din nou, examen, în toamnă, pentru cursurile serale, unde mai rămăseseră niște locuri neocupate. Atunci a reușit și el. Dar a trebuit să se angajeze, să înceapă să muncească. Toate ca toate – munca nu-i displăcea, fusese repartizat lăcătuș-mecanic la o mare întreprindere, în care mai făcuse el practică – dar nu-i rămânea timp de citit. Venea acasă obosit, se spăla în fugă, mânca ceva și-o pornea către școală, la seral!

Slăbise, nu mai avea chef de nimic. A încercat să mai citească noaptea, dar, după o vreme, n-a mai rezistat. Era trist, devenise apatic...

În asemenea condiții l-a întâlnit, într-o zi, pe „Nea Pândele". Trecea pe lângă un restaurant din apropiere de blocul lor, ieșea, de fapt, dintr-o „Alimentară", unde-i trimisese mamă-sa să cumpere ceva. Restaurantul, cu terasă, era vizavi. S-a auzit strigat. De pe terasă îi făcea semne un fost coleg de școală primară – Marian – pe care nu-l mai văzuse de mulți ani. Fusese unul dintre copiii cei mai răi din școală: lipsea, își bătea colegii, vagabonda, fuma...; rămăsese de câteva ori repetent... Apoi i se pierduse urma, nu mai auzise nimic despre el.

Îmbrăcat frumos, într-un costum gri deschis, cu cravată La gât – erau cam prin octombrie, pe la sfârșit și vremea era încă frumoasă – Marian îi tot făcea semne să se apropie.

La început nici nu l-a mai cunoscut.

„Băi, Mihai, nu te-ai schimbat deloc, i-a zis Marian, tot așa cuminte ai rămas și tot cu cărțile?"

„Tu te-ai schimbat destul; era să nu te mai recunosc!" a răspuns Mihai, rezervat.

„Uite, ți-l prezint pe meșterul meu – «Nea Pandele» –, lucrăm amândoi, dânsul m-a inițiat, m-a învățat meserie".

Mihai n-a fost curios să afle unde lucrează Marian și ce fel de meserie învățase.

„Ia loc, tinere! i-a spus «Nea Pândele». Bea o bere cu noi, așa, în cinstea întâlnirii! Ți-ai redescoperit un coleg, care, după cum se poate observa – și arătă spre Marian – n-o duce deloc rău, ci dimpotrivă!... Poate ești curios să afli câte ceva despre el... Cine știe, puteți să lucrați până la urmă împreună, *să lucrăm* împreună..."

„Vă mulțumesc! i-a răspuns băiatul. Mă grăbesc însă" mă așteaptă mama să-i duc cumpărăturile făcute..."

„Păi, du-te – zise «Nea Pândele» – du-te repede, lasă-le și întoarce-te. Că noi suntem aici, nu ne grăbim!"

„Mihai, interveni Marian, aș vrea să mai stăm de vorbă, te rog eu să te întorci! Ce mare lucru dacă' o să bei și tu o bere! Hai, să nu-ntârzii! Știu că stai pe undeva pe aproape. Nu v-ați mutat, așa-i?!"

„La urma urmei – își spuse băiatul – de ce să nu mă duc? Mă mai destind și eu puțin. Și-apoi, întâlnirea cu Marian s-ar putea să-mi fie folositoare. Se pare că se descurcă..."

De pe terasă, au plecat la „Nea Pândele" acasă.

„Am un vin și-o păstrămioară – nebunie curată! le spunea acesta. Să mănânci și să bei până dai cu căciula-n câini! Punem și-o muzică pe cinste... Și, cine știe, chemăm și niște «fetițe»..." adăugă el, făcând cu ochiul către Marian. Acesta își freca palmele ca în fața unei mari bucurii.

Ajungând într-un bloc, la vreo jumătate de km depărtare de restaurant, într-un apartament pe a cărui ușă nu era trecut niciun nume (nici pe ușă nici in dreptunghiul mititel de lingă sonerie), doar un număr: 32, la etajul IV, Mihai a făcut cunoștință cu încă un bărbat: cam de vrea douăzeci și cinci de

ani, cu păr negru cam slinos, cu a bărbuță, la fel de neagră, agățată de perciuni, îmbrăcat cu un pantalon din catifea bleumarin și cu o bluză la fel.

„Bebe!" s-a recomandat el.

„Bebe e cel mai bun prieten al nostru, l-a lămurit Marian. Lucrează și el împreună cu noi".

„El ne-a adus pastrama. E bună, Bebe?" „Meștere, eu niciodată nu umblu cu marfă proastă, așa mă știi?"

„Bravo! Bravo! s-a auzit glasul lui «Nea Pândele», care se îndrepta către bucătărie. Dar muzica?"

„Aoleu, am uitat casetofonul în mașină – spuse Bebe, la repezeală. Aveam mâinile ocupate, știi: pastrama, vin... Dar, trimit un băiat din ăștia doi să-l aducă. Marian, poftim cheia de la mașină, du-te tu!"

„Lasă-l pe Marian, el să vină să aranjeze-aici grătarul, să m-ajute să facem pastrama mai repede. Iar tu pune vinul în frigider, ce mai stai. Pregătește și niște cuburi de gheață pentru whisky! Hai, fuguța, fuguța, că acum vin fetele și ne găsesc descoperiți! mai adăugă «Nea Pândele» râzând. Trimite-l pe Mihai, arată-i de pe balcon care este mașina!"

Mihai se îndrepta către o „Dacie 1310" nouă, frumoasă, de culoare bleumarin. Nu deschisese niciodată cu cheia o ușă de mașină. „Oi nimeri? Să nu mă fac, naibii, de râs!" își spunea.

Îi arătaseră mașina de sus, din balcon. „Casetofonul ai să-l vezi, îi spusese Bebe, e pe bancheta din spate. Deschizi cu cheia ușa din față, de la șofer, apoi o deblochezi pe cea din spate, iei casetofonul, încui la loc – vezi să nu uiți să blochezi portiera a doua, așa cum ai găsit-o – și vii sus!"

Cheia a intrat ușor și ușa s-a deschis, dar, în clipa aceea, un semnal de alarmă i-a sfâșiat urechile și inima bietului Mihai, care, speriindu-se, a închis portiera, crezând că alarma se va opri. Nici vorbă!

„Nu v-am spus eu, puișorilor? Are alarmă!" a exclamat Bebe către „Nea Pândele și Marian.

„S-a prăjit amicul tău, Mariane!" a adăugat „meșterul".

„Să fie sănătos! Nu-mi era niciun fel de amic!"

„Trebuie să-i găsim chichița, *butonașul*, ca s-o putem sălta! E

sarcina ta, Bebe. În două zile te prezinți cu soluția, că altfel... știi ce te așteaptă."

„O să mă străduiesc, meștere!".

„Și-acum hai, roiul! Să nu ajungă ăia de jos până la noi! ordonă «Nea Pandele». Și nu uita, Bebe, sucește numărul de pe ușă".

Încurcat, Mihai a desfăcut din nou ușa, bombănind: „Fir-ar să fie, nu mi-au spus de alarmă, acum de unde să știu eu s-o opresc!" A luat casetofonul, a închis ușile la loc, dar mașina „țipa" mai departe și lumea începuse să se strângă în jurul ei. A privit, disperat, spre balconul unde-i lăsase pe Marian și pe Bebe – ei îi arătaseră mașina. „Doamne, ce-am făcut? Te pomenești că am intrat în altă mașină, își spunea, din ce în ce mai speriat, băiatul. Dar, atunci, cheia, cum de s-a potrivit cheia? Și casetofonul – «de pe bancheta din spate»?!"

„L-ați prins, oameni buni, l-ați prins?" întreba cineva, o femeie, apropiindu-se gâfâind. Era grasă și vopsită pe față de parcă ar fi venit dintr-o arenă de circ.

„Mașina mea! A râvnit la mașinica mea! țipa femeia dând lumea la o parte. Să-l văd, să-l văd pe nenorocit!"

Mihai, galben ca ceara, cu lacrimi în ochi și cu casetofonul în brațe, repeta ca un automat:

„Oameni buni, n-am vrut să-l fur, n-am vrut să-l fur! Înțelegeți-mă! M-au trimis, de sus, să aduc casetofonul. Mi-au dat cheia, mi-au spus cum să deschid. Dar, probabil, au uitat de alarmă și nu știu de unde s-o opresc. Mă duc până sus să-i chem!"

„Stai aici! Unde vrei să pleci?" i-a spus un bărbat, înfigându-și mâna în gulerul hainei lui.

„Derbedeule! Derbedeule" a început să-l admonesteze femeia cea grasă, care ajunsese lângă el și-l plesnea acum cu palmele peste ochi.

Mihai se apăra, ridicând casetofonul în dreptul capului.

„Mașinica mea! Casetofonul meu! Să le furi tu, derbedeule! Bănișorii mei!... Miliția! Chemați miliția!"

„Doamnă, stați, doamnă, striga și Mihai, asaltat de loviturile femeii, e o neînțelegere, o neînțelegere, nu pricepeți? Eu nu sunt

hoț! Puteți să veniți cu mine în bloc, să-i întrebați...”

„Pe cine să întrebe, băiatule?” spuse un sergent major de miliție, care sosise, între timp, la fața locului și pusese mina pe Mihai.

„Mașinica mea, Doamne, dacă-mi fura mașina?!” repeta femeia, vrând să-l pălmuiască, in continuare, pe băiat.

„Potolește-te, cucoană! i-a spus miliția nul. Termină odată!” Apoi, privind-o mai bine:

„Dumneata ești proprietara mașinii?” „Da, tovarășe miliția n, da, tovarășe...” „Actele dumitale și-ale mașinii!”

„Imediat, tovarășe, spuse femeia, numai să le-aduc din casă că am sărit ca la foc, când am auzit alarma, că dacă nu era ea, săraca... acum cine știe...”

„Unde lucrezi dumneata?”

„Ia ascultă, s-a supărat, dintr-o dată, femeia, ai venit aici să mă anchetezi pe mine sau pe hoțul ăsta?!... Sunt responsabila unui «Aprozar», dacă mori de curiozitate și mașina e-a fetei mele, care e cosmeticiană!”...

Mihai a urcat cu miliția nul în bloc, dar, la etajul IV, spre surprinderea lui, nu era niciun apartament cu numărul 82.

„Poate ai greșit scana, măi, băiatule!”

Au luat toate scările la rând. În bloc nu erau decât 64 de apartamente. S-au întors de unde plecaseră, adică de la prima scară.

„Tovarășe miliția n, aici am intrat, să știți, recunosc ușa, dar pe ea se afla nr. 82, nu 28!”

Miliția nul a pipăit cele două cifre, în relief. Erau detașabile. Le-a scos în câteva secunde și le-a inversat.

„Cine locuiește aici?” l-a întrebat pe administrator.

„Un cetățean care e plecat în străinătate, în Libia. E constructor! Vine când și când, în concediu. E de vreo trei ani plecat!” i-a răspuns acesta...

Femeia, proprietara mașinii, s-a ținut de capul băiatului, al lui Mihai: până nu i s-a intentat proces nu s-a lăsat. Dosarul a ajuns în mâna lui Vlad Cosmescu. Din cercetări, aflase toată povestea. Mihai fusese foarte sincer, nu-l minți se cu absolut

nimic. Plângea și se ruga de Vlad: „Nu mă condamnați, tovarășe judecător, vă rog nu mă condamnați! Sunt nevinovat!”

Iar mamă-sa, în disperarea ei, aproape că i-a căzut în genunchi în fața biroului, implorându-l: „Scăpați-l, tovarășe judecător! Viața lui și a mea se află în mâinile dumneavoastră. Scăpați-l, pentru că, dacă ajunge la Școala de reeducare, cine știe ce se alege de el. Mihai e un copil bun, blând, delicat. N-a făcut niciodată niciun rău. N-a învățat prea mult, asta a fost vina lui, dar acum lucrează și învață. Salvați-l! Nu-l nenorociți!”

Vlad a avut curaj atunci. Convins că băiatul e nevinovat, că doar o împrejurare nefavorabilă l-a adus în situația de a comite, involuntar, infracțiunea, a optat pentru o sentință blândă: l-a dat pe băiat în supravegherea tovarășilor lui de la locul de muncă, a organizației de tineret de-acolo, a organelor administrative...

Băiatul și mama nu știau cum să-i mai mulțumească.

„Să vii să mă cauți când termini liceul și, poate, facultatea!” i-a spus Vlad lui Mihai.

Vorbele acelea ale judecătorului i-au intrat adânc în suflet. Mihai Popa, salvat atunci de Vlad Cosmescu, s-a legat să nu-și dezamăgească binefăcătorul. S-a apucat de învățătură, dar și de muncă. N-a uitat nici cărțile, pe cele „serioase”, cum spunea el acum, părăsind „aventurile”... În curând a terminat liceul seral, iar după bacalaureat, pe care l-a trecut cu note mari, a intrat și la Politehnică, la Facultatea de Mecanică, tot la cursurile serale. După câțiva ani s-a căsătorit.

Când a terminat și facultatea, a îndrăznit să-l caute pe judecător, cu diploma de inginer în buzunar, cu soția alături, o fată bună, tehniciană la întreprinderea unde lucra și el. Au intrat în biroul lui Vlad, acum președinte de tribunal, cu un buchet mare de flori. Judecătorul nu l-a recunoscut. Mihai a trebuit să-i aducă aminte. Se schimbase mult față de copilul de altădată!

Bucuria le-a fost sinceră și frumoasă la amândoi!

Vlad însă avusese de pătimit din cauza lui Mihai...

Femeia cu mașina nu s-a declarat mulțumită cu sentința aplicată. De aceea l-a reclamat pe judecător, pretinzând că a fost părtinitor față de băiat.

Vlad s-a simțit adânc jignit nu pentru reclamația femeii aceleia – care putea să facă o sută, nu una, era dreptul ei, atâta înțelegea ea – ci pentru atitudinea față de el a unor colegi de-ai lui, a unui om cu o anumită funcție în ierarhia lor profesională, care a decis anchetă asupra lui, iar, în urma anchetei, sancțiune – retrogradare, pentru câteva luni de zile. În același timp s-a mai găsit și un gazetar „zelos" și „vigilent" care, cercetând lucrurile în pripă, neînțelegând, firește, în asemenea condiții, semnificația umană a felului în care Vlad aplicase, în acel caz, legile în vigoare, a confecționat un articol ce-l punea, sigur, într-o lumină nefavorabilă. Noroc că articolul a fost citit și de alți oameni de la ziarul respectiv care l-au oprit, nu l-au publicat, hotărând o investigație mai profundă. Ea s-a făcut și adevărul a ieșit la suprafață! Lui Vlad Cosmescu însă, suferința, mâhnirea nu i-au putut fi cu nimic șterse. Peste câțiva ani, când ajungea, ca funcție, în locul celui ce-l sancționase pe nedrept, avea să se „răzbune" pe el prin mărinimie: i-a salvat și lui un nepot, într-o situație aproape similară.

Dar, tot în lunile acelea, în care sufletul îi oftase poate mai mult decât oricând, Vlad a trebuit să mai suporte o lovitură, o palmă primită în „dar" din partea lumii „binevoitoare"...

Într-o zi, i-a sosit acasă, pe numele lui, o scrisoare anonimă, prin care i se aducea la cunoștință nici mai mult, nici mai puțin decât faptul că Andreea „este o femeie imorală" și că el, „dacă nu ca bărbat – asta îl privește – dar cel puțin ca judecător, ar trebui să..."

În sprijinul afirmației se aducea o singură probă, dar aceasta era „sigură", „evidentă", „controlabilă"... În esență era vorba despre faptul că Andreea ar avea „relații extraconjugale cu tatăl unui elev din clasa la care ea este dirigintă, Cătălin Săndulescu..." „De-aceea îl vizitează atât de des la domiciliu, a ajuns să le calce și rufele; se întâlnește cu el, cu tatăl adică, în oraș – au fost văzuți împreună într-o cofetărie, la masă, în ziua de..." „De-aceea are atâta grijă de elev, împingându-l la concursuri, olimpiade, premiindu-l etc. ..."

O asemenea scrisoare, adică o copie a ei fusese trimisă și

directoarei școlii. Aceasta a chema^t-o pe Andreea și i-a dat-o s-o citească.

„Am vrut s-o vezi, nu pentru că i-aș da vreo importanță – că nu cred să fi citit în viața mea vreo porcărie mai mare ca aceasta – ci ca să știi de ea, să nu auzi ceva din altă parte, cine știe, și să fii' luată prin surprindere".

„Vă mulțumesc, tovarășă directoare, i-a spus Andreea, pentru gestul dumneavoastră și pentru încredere. Știam de ea – arată spre scrisoare – de ieri. Am primit una și acasă, adică soțul meu a primit!... Aseară îmi venea ori să-mi pun lațul de gât, ori să dau foc la lume. Noroc că după primele clipe, în care ți se pare că se sfârșește pământul, totdeauna urmează altele ce mai limpezesc zarea. E o concluzie pe care o învățasem deja bine de la viață. Așa că am așteptat, neputând să nu plâng, să treacă întunericul primelor clipe. Și noroc că am un bărbat luminat și echilibrat..."

„Cred că tot «prietena» mai veche se ține de capul dumitale!" își exprimă directoarea o părere.

„Ea sau altcineva – nu persoana anume mă interesează, ci faptul că există ființe cu chip de om care pot să facă atâta rău în mod gratuit, care socotesc că nu pot trăi bine decât dacă văd pe alții suferind și cu deosebire pe cei ce se zbat să aline, ori să îndepărteze suferințele celor din jur. Așa ceva, vă spun drept, pe mine mă cutremură!..."

Mai târziu, când aveau să treacă anii și peste ea, Andreea a fost surprinsă să constate că persoane pe care le socotea apropiate, prietene chiar o invidiau pentru te miri ce: o rochie nouă, care-i venea bine, pentru un pantof frumos, pentru faptul că într-o zi arăta mai odihnită, pentru că nu se îngrașă, deși „mânca atâtea prăjituri!"... „îmi vine să te zgârii pe ochi – i-a spus o amică, odată (o colegă de cancelarie, pe care-o considera și prietenă) – când te văd că mănânci dulciuri fără nicio restricție și nu te îngrași deloc!"

Sau, altădată, directoare fiind, se pomenește lângă ea, la masa cea mare din cancelarie, unde controla niște cataloage, cu o profesoară, pensionată de câțiva ani, suplinind atunci pe cineva aflat în concediu de boală. „Tovarășă directoare – a început

profesoara pensionară (care, în paranteză fiind spus, se menajase toată viața, nu dăduse niciodată de-a fuga, nimeni n-o văzuse agitându-se pentru ceva, zbătându-se și ea cât de cât să facă un lucru mai acătării), în sfârșit, mai avem și noi câte o bucurie!"

„Îmi pare bine... că aveți, dar despre ce fel de bucurie e vorba, care e sursa?!" a întrebat Andreea puțin mijită.

„Purtați și dumneavoastră ochelari, tovarășă directoare, asta mă bucură foarte mult!" a exclamat fără înconjur profesoara.

Lumea din jur a rămas mută! Andreea a ridicat capul, și-a dat ochelarii de-o parte și, înainte de a-i răspunde, si-a mușcat limba pe care i se ivise în clipele-acelea o înjurătură strașnică, meritată din plin de profesoară.

„Dacă n-aș ști că toată viața ai fost o toantă – a izbucnit, din capătul mesei, o altă profesoară (cunoscută ca prietenă cu cea care vorbise) – aș fi îndemnată să cred că ai ajuns și rea!... Dar eu prefer să rămân la prima convingere, acolo e «sursa» vorbelor tale!" Cancelaria toată a izbucnit în râs. Andreea îi zâmbește însă tandru profesoarei, care pare puțin derutată, și-i spune:

„Regret foarte mult că n-am știut mai din timp cum aș putea să vă înmulțesc bucuriile dumneavoastră de tânără... pensionară. V-aș fi chemat încă de-acum un an, de când am început să citesc cu ajutorul ochelarilor, ca să mă vedeți cu ei pe nas, în biroul meu! Dar puteți s-o faceți de-acum înainte, de oricâte ori doriți! Totul e să mă preveniți ca, atunci când intrați pe ușă, să-mi așez ochelarii!... În orice caz, eu sunt mulțumită că pot să procur oamenilor și în felul acesta bucurii!"

Se sunase de intrare la ore. Andreea s-a ridicat și s-a dus în biroul său. Câteva minute însă n-a putut să facă nimic. Era uimită. „Cu siguranță că asemenea oameni – și-a spus – au ceva în ei pe dos, răsturnat. Și acesta nu poate să fie decât sufletul! Nu sunt normali, pur și simplu. Pentru că normal este..."

Ea, femeie fiind, dacă vedea o fată sau o femeie frumoasă, o admira fără niciun fel de rezervă, se bucura și era fericită să-i poată spune ce crede despre ea. Se întâmpla acest lucru mai ales cu elevele ei, ale școlii în general, cu care avea prilejul să lucreze.

Pe cele frumoase, distinse, fine, le înconjura cu o căldură în plus, și, uneori, oricât era de severă și de cumpănită, de dreaptă în notare, aproape că era în stare să le aprecieze cu un punct-două în plus pentru asemenea calități, mai ales când acestea se cuplau cu bunul-simț, cu modestia și cuminţenia. După cum sărea în orice împrejurare și ajuta atât cit putea ea, pe oricare copil necăjit sau suferind.

„... Dar cu cofetăria, dragă, cum a fost, de unde până unde tu, la cofetărie, cu tatăl lui Săndulescu?" a întrebat directoarea oarecum derutată de acest fapt concret.

„Același lucru m-a întrebat și soțul meu, răspunde Andreea...

A fost o întâmplare: eu, care de obicei nu cumpăr prăjituri de la cofetărie – decât foarte rar, fiindcă-mi place să le fac în casă – și cu atât mai mult nu mă așez la masă să le mănânc acolo, în ziua aceea am intrat în cofetăria cu pricina, venind de la o ședință de cerc pedagogic (lucrurile pot fi controlate, dacă cineva ar avea curiozitatea s-o facă); simțeam acut nevoia de ceva dulce (probabil că obosisem – așa mi se întâmplă într-o asemenea stare, plecasem de dimineață, și nemâncată) în sfârșit, am intrat și-am cumpărat mai multe prăjituri pentru acasă; după cum arătau, păreau a fi bune; în orice caz, erau foarte proaspete. Am mai cerut una și-am rugat-o pe fata care vindea să mi-o pună pe-o farfurie ca s-o servesc acolo. Mi-am luat și un pahar de citronadă și m-am așezat la o masă liberă. Cofetăria era aproape plină de lume. După câteva minute, – mâncam și mă gândeam nu mai știu la ce, nu mă interesa lumea din jur, mă pomenesc că mă salută cineva. Ridic ochii și—l văd pe inginerul Săndulescu, tatăl lui Cătălin. Avea un pachet într-o mână, iar în cealaltă o farfurie cu o prăjitură. Mi-a cerut voie să se așeze la masa la care eram și eu. Bineînțeles că l-am poftit!

«Am luat niște prăjituri pentru copii! mi-a spus el – și mi-a arătat pachetul. Și, cum sunt pofticios, n-am rezistat să nu încerc una aici, să văd dacă sunt bune».

«Sunt foarte bune!» i-am răspuns eu, în cunoștință de cauză.

«Și?» întrebă directoarea.

Mi-amintesc că tocmai atunci a trecut pe lângă masa noastră

o femeie. Tatăl lui Cătălin a văzu t-o și a salutat-o.

«E fosta învățătoare a lui Gelu – mi-a spus el (adică a copilului celui mic). Mă cunoaște de la ședințele cu părinții!», a adăugat.

N-am dat nicio importanță acestui lucru. El, din două linguriţe, a înghiţit prăjitura, așa că s-a sculat de la masă odată cu mine. Am ieșit împreună în stradă. S-a oferit să mă conducă cu mașina lui până acasă. L-am refuzat, fiindcă mai aveam niște treburi prin oraș. Altfel as fi primit, căci nu mi se părea nimic nepotrivit. Drumul era aproape același, el nu stă prea departe de noi. Asta a fost tot!"

„Atunci e clar, a spus directoarea: învățătoarea aceea a răspândit vorba, cine știe cui i-a spus și de-aici a ajuns la urechile *persoanei* dornice de «corespondență»!"...

4.

— Hai, Nană, să mâncăm – zise Vlad – că mi s-a făcut o foame... de urs! Astăzi am urcat și am coborât pentru... douăzeci de ani.

— Cum, adică?

— Păi, am răscolit amintiri din...

— Și voi?!...

... Comuna lor era mare, avea trei sate; casa lui Nae Săvulescu, a notarului, se afla în centru; frumoasă casă, încăpătoare, fiindcă și copiii erau mulți. Notarul era un bărbat distins, fin, se îmbrăca elegant. Era înalt și subțire. Cu cei zece copii ai lui se purta sever.

Când îl auzeau că se apropie de casă, dispăreau din fața lui, se ascundeau care mai de care. Intra pe poarta tușind de două ori, o „tuse" comandată, desigur, prin care își vestea sosirea.

Nevasta obișnuia să-i iasă înainte, în timp ce copiii se făceau nevăzuți.

„Pe unde sunt?" o întreba de cum ajungea în curte.

„Păi, pe la școală, pe la treburi! răspundea femeia, căutându-le parcă scuze. Masa e gata, o așez imediat!" mai adăuga, în timp ce-i punea dinainte un lighean alb și curat și-i turna apă să-și spele mâinile.

Când simțeau miros de mâncare, începeau să apară de prin cine știe care cameră, de prin curte. Se apropiau sfioși de „masa lor", unde mama le punea să mănânce, în timp ce tatăl se așeza la o altă masă, mai înaltă, aflată în mijlocul sufrageriei.

De-acolo îi supraveghea, gata oricând să-i admonesteze, dacă nu s-ar fi purtat cum se cuvenea.

Deși le era spaimă de notar (o spaimă dublată de admirație, fiindcă toată lumea îl cunoștea ca pe un om de ispravă și-atâția oameni îl stimau, îl respectau, veneau să-i ceară sfatul ori ajutorul), copiii făceau, chiar la masă, tot felul de năzbâtii pentru care își primeau, bineînțeles, „porția" de morală sau chiar de urecheală.

Din fiecare copil vrusese notarul să facă ceva, să-i dea la școli mai înalte cu deosebire ar fi vrut, dar ei nu s-au îndemnat spre carte, oricât de mult ar fi dorit-o părintele lor, ci spre meserii. Într-o zi, unul din băieți – erau cu toții vreo șapte și doar trei fete – venind de la școală, o striga încă de la poartă pe Anca, mai mică decât el: „Tase, Tase! — pentru că așa o porecliseră, după numele unui om prăpădit din sat, foarte sărac și într-un fel și sărac cu duhul, căruia Anca îi tot dădea pe furiș: mălai, făină, brânză, ce găsea prin gospodăria lor, ca să nu moară de foame – Tase, Tase, a venit tata?!"

„N-a venit, mă, n-a venit!", i-a răspuns Anca. „Știi ce-a scris învățătorul pe compunerea mea, pe care-o făceam aseară? «Văzut! Tănăsescu! Nota trei!»"

„Bravo, mă, bravo! i-a strigat atunci notarul, care tocmai venea în spatele lui, fără ca băiatul să-l fi observat. Ai văzut ce deștept ești? Bravo! Ia vino puțin să te felicit pentru nota pe care-ai luat-o!"

Băiatul o sfeclise, dar n^a îndrăznit s-o rupă la fugă, așa cum procedau uneori, ca să scape de o pedeapsă pe loc, că, până la urmă... A intrat cu urechile între degetele tatălui său și n-a ieșit decât promițând că-și va reface compunerea până ce-i va plăcea

notarului.

La un moment dat, trei dintre ei – Vlad, Gheorghe și Nicolae – se aflau la București, la diferiți meșteri, ca să învețe câte o meserie. Li se făcea doi] de-acasă, se saturau și de muncă și de palme și-atunci plecau mai repede decât li se îngăduia. Veneau și, neîndrăznind să dea ochii cu tatăl lor mai ales, dar nici cu mama, care, în această privință, respecta hotărârile soțului, se urcau într-un nuc mare din grădina de lângă casă și se ascundeau printre crengile lui. Rămâneau acolo până se înnopta, când începeau să exclame: „Pit-palac! Pit-palac!" Acesta era consemnul pentru Anca^ și pentru o soră a ei, puțin mai mare – Măria, că sosiseră.

„Iar ați fugit, măi, zăpăciților? se auzea glasul fetelor în jurul nucului. Dacă vă prinde tata, vă omoară!"

„Repede, mâncare! Repede, că nu mai putem de foame! șopteau băieții. Și vedeți, să nu afle tata, că atâta vă trebuie, vă rupem oasele!"

„Păi, atunci, stați acolo, frățiorilor, dacă e vorba pe-așa!" le răspundea Anca, dând să plece.

„Tase, Tase, te rugăm! intervenea, ca de fiecare dată, Nicu, cel mai mic, dar și cel mai blând și mai delicat dintre cei trei! Te rog eu, nu te supăra".

„Și pregătiți apoi «patul» acela în magazie, duceți pături, perne, că suntem rupți de oboseală!" adăuga Vlad.

De obicei, când făceau asemenea escapade, în prima noapte dormeau într-o magazie, unde puneau cap la cap niște lăzi, peste oare aș temeau pături și acolo se culcau. In ziua următoare, se ascundeau de asemenea de ochii notarului, până când acesta ori afla despre ei, ori băieții îi ieșeau în întâmpinare, hotărâți să-și primească pedeapsa. „Domnul Nae", cum îi spunea toată lumea din trei comune peste care era notar, se întuneca la față când îi vedea, lua apoi o jordie bună, și-i croia pe unde nimerea, după care îi chema la „judecată".

„Ce mă fac eu cu voi, măi băieți?" îi întreba el, după zece-cinsprezece minute, în care le ținea, ca de obicei, o «lecție» despre viață. Am să mor mâine-poimâine și-o s-ajungeți cerșetori, o să-mi faceți neamul de râs. Voi nu înțelegeți că nu se

poate trăi fără muncă, fără un rost?" Băieţilor le intra pe-o ureche şi le ieşea pe cealaltă.

În curând însă viaţa i-a obligat să se gândească mult mai mult decât ar fi dorit ei la adevărul din cuvintele părintelui lor, pentru că, din nefericire, la foarte puţin timp, Nae Săvulescu, bărbatul acela plin de viaţă, energic, luminat la minte şi la chip, a fost doborât de o boală cumplită, ce s-a ivit pe neaşteptate. Cei zece copii au rămas orfani. Singurul dintre ei, care avea o meserie – aceea de mecanic auto – era Cristian, cel mai mare dintre toţi. El lucra deja în Bucureşti la un garaj. Mama copiilor, rămasă fără niciun sprijin, acolo, în sat, s-a mutat, în Capitală, unde a cumpărat o căsuţă. Băieţii au început cu toţii să lucreze, căutându-şi şi împlinindu-şi fiecare câte un rost. Carolina s-a măritat şi-a rămas într-un sat vecin cu cel în care se născuse. În câţiva ani, familia aceea mare s-a risipit. Singură Anca nu-şi va părăsi mama. Ea o iubea şi cel mai mult, aşa cum îl iubise şi pe tatăl ei, la moartea căruia suferise cumplit. Şi acela fusese doar începutul. Peste puţin timp avea să vină războiul. Pe lingă sărăcie şi mizerie, anii aceia de cenuşă le vor aduce şi moartea lui Cristian.

Era imediat după 23 August '44, când nemţii se retrăgeau, luând cu ei tot ce se putea lua, mai mult distrugând. Au ajuns şi la garajul peste care acum băiatul cei mare din familia Săvulescu devenise un fel de responsabil. Au vrut să ia toate maşinile pe care le-au găsit acolo. Cristian s-a opus. L-au urcat atunci cu forţa într-un camion şi-au plecat cu el. L-au dus până intr-o margine a oraşului şi l-au împuşcat, aruncându-l într-un lan de porumb. Nimeni n-a mai ştiut de el, timp de vreo două săptămâni, când l-a descoperit cineva, din întâmplare. Avea actele in buzunarul, hainei. Când l-a văzut, plin de viermi, soţia lui a înnebunit pe loc!

Nana îi povestea mai târziu lui Vlad că era o femeie frumoasă şi cultă; lucra la o bibliotecă, citise mult!

Întâi a ţipat ca şi cum ar fi înjunghiat-o cineva. Apoi a început să râdă, să râdă, şi să se învârte în jurul mortului, dansând. In câteva secunde, părul tot i s-a făcut alb, parcă ar fi nins-o... A fost internată într-o casă de sănătate, de unde n-a

mai ieșit până s-a stins. I-au rămas doi copii mici – o fată și un băiat – pe care a trebuit să-i crească bunica Andreei, „mamaie Lina", cum îi spunea ea.

În clipa în care și-a văzut băiatul mort și în situația aceea aproape de neimaginat, mamă-sa – a lui, a Ancăi și a celorlalți, „mamaie Lina" deci –, a simțit cum carnea toată îi ia foc. In scurt timp, pe tot corpul i-au apărut bube – ca o reacție a suferinței cumplite prin care trecea. A bolit mai mult de o jumătate de an.

„Aceiași senzație am avut-o și eu, în noaptea în care a murit Elena – va spune, mai târziu, Nana –, de foc în care am intrat cu toată ființa, cu trupul și cu sufletul!" Vlad și Andreea își aduc aminte cât s-au chinuit ca să n-o piardă și pe ea... Între un hotar și altul – adică între „domnul Nae", notarul, și Elena, nepoata lui, pe care n-apucase, desigur, s-o vadă, nici măcar să și-o imagineze – Anca fiind mititică atunci când el s-a prăpădit –, drumul trecerii prin viață în familia Săvulescu fusese însemnat cu multe cruci. Cea mai dureroasă, peste care s-au vărsat și se varsă izvoare de lacrimi („de unde o mai fi putând: să plângă atâta?" se întrebase de mai multe ori Vlad, privind-o pe Nana) este cea a Elenei. Rar suferință mai mare!... într-o vreme, Vlad a fost tentat s-o suspecteze de oarecare nesinceritate, i se părea că exagerează. Dar, până la urmă, s-a convins și s-a cutremurat: femeia aceasta, adică Nana, raportează fiecare clipă a vieții ei și a celor din jur, întreaga existență, dacă vreți, la *aceea* care a dispărut! Orice apel la rațiune, la necesitatea de a nu-și submina cu bună știință sănătatea – și așa șubredă – dar nu pentru sine, cel puțin pentru a le fi de folos, cit mai mult timp posibil, nepoților ei, de a nu-i îndurera și mai puternic pe ceilalți ai săi – nu are niciun efect. Nu poate altfel! Și-atunci când mai râde din când în când – ochii Nanei și sufletul plâng!...

— Apropo de un gest, un cuvânt prin care poți comunica totul despre tine, ori cel puțin poți deschide o cărare de lumină către firea de dinăuntru – spuse Vlad, în timp ce ieșea din sala în care rulase un film pentru niște delegații de străini – oaspeți în țară, cazați la același hotel. (Fuseseră invitați și ei – Andreea și Vlad. Copiii n-au vrut să meargă, preferind aerul încărcat de

ozon și jocurile din parc. Nana rămăsese cu ei, să-i supravegheze.) Apropo, deci de un asemenea gest, reluă Vlad, inspirat de o anumită scenă din filmul pe care-l văzuse, să-ți spun ce mi-a povestit o cunoștință într-o zi.

Voia să se recăsătorească. Are doi copii – un băiat și o fată –, băiatul a rămas la el, după despărțirea de fosta soție, fata a plecat împreună cu mamă-sa. Dar, în realitate, tot el o crește – are și mai mulți bani, câștigă în plus scriind cărți, în sfârșit, important este că fata trage spre casa lui, spre fratele de care îi este greu să se despartă. De la o vreme, fetița s-a și îmbolnăvit grav și, de peste un an, trăiește cu spaima morții în față și cu speranța de a o învinge...Voia deci să se recăsătorească. Mama lui, bătrână, nu mai poate ține întreaga gospodărie, iar copiii, deși mari, ori poate că tocmai de aceea – au nevoie de o mamă adevărată... (Femeia de care s-a despărțit îi născuse doar, în rest...) Dar, de unde să găsești așa ceva? Cine să se înhame la un asemenea jug? Iar lui nici nu i-ar fi trebuit cineva care să tragă în jug, ci *un suflet*, care, dacă s-ar putea, să-i iubească pe cei doi copii. Mi-amintesc de ceea ce-mi spuneai tu de Săndulescu „al tău".

— Așa e, „al meu"! N-am avut noi de tras de pe urma lui?

— Nu de pe urma lui, ci a lumii nebune, că doar omul n-a fost cu nimic vinovat!

— Îmi place să te aud spunând, și după atâția ani, așa ceva! exclamă Andreea, strângându-se sub brațul lui Vlad.

— Eu ceea ce cred, cred pentru totdeauna și am și obiceiul de a nu uita!... Ei, ce-a făcut Săndulescu, și-a mai găsit nevastă?

— Nu știu, răspunse Andreea. Atâta vreme cât Cătălin mi-a fost elev, nu!

— Și, totuși, spuse Vlad, eu știu o doctoriță, o femeie tânără, frumoasă, om de ispravă care, despărțindu-se de soțul ei – o lăsase acesta, tot medic era, pentru că ea n-a putut să aibă copii – a luat de bărbat pe cineva care avea nu mai puțin de patru băieți! Ei, ce zici?

— Ai spus că era „om de mare ispravă". Te cred, după gestul pe care l-a făcut!

— Întorcându-ne la cunoștința despre care-ți vorbeam: într-o

zi, cineva i-a prezentat o femeie, o ingineră. Avea o muncă de conducere într-o mare întreprindere. Era și ea singură. Întâlnirea fusese „construită” într-un anume fel, ca să nu se simtă rău nici imul dintre ei; nu mai erau niște copii. El venise în fabrică, chipurile să se documenteze pentru ceva, iar ea era cea care ar fi trebuit, prin funcţia ce-o avea, să-l informeze, să-i arate...

La prima vedere, nu i-a făcut o impresie deosebită, adică nu era o femeie „să sară în ochi” prin felul cum arăta. Vocea însă parcă îi curgea dintr-un izvor de miere. „Un asemenea om – și-a spus prietenul meu – trebuie să aibă neapărat o grădină de flori pe dinăuntru”. Dar, ceea ce l^a hotărât s-o ceară de nevastă, a fost un simplu gest care îi descoperea, de asemenea, firea: când l-a invitat să ia loc, în biroul în care-l primise, femeia, aflată „întâmplător, în spatele lui, l-a îndemnat, desfăcându-și în așa fel brațele, într-o mișcare spontană, de parcă a mângâiat aerul, în jurul lui; gestul, privit de el, tot întâmplător, printr-o oglindă mare ce i se afla în față, dar și simțit, parcă, după cum mi-a spus mai târziu, avea în el căldură de mamă și de iubită în același timp.

S-a gândit câteva zile la acest gest, convingându-se tot mai mult că el reprezenta o poartă reală către o lume pe oare și-o dorea de mult.

Acestea au fost, deci, elementul și momentul hotărî-tor care i-au adus în casă un om adevărat, o femeie de mare tandrețe interioară și o mamă bună pentru cei doi copii.

Cu mai mulți ani în urmă – nu știu dacă ți-am povestit despre așa ceva – a trebuit să despart doi oameni, pentru ce crezi?

— De unde să știu? Sunt atâtea motive, și aproape mereu aceleași!

— De data aceasta e unul mai deosebit.

— Sunt nerăbdătoare să-l aflu.

— Se numește – *lipsă de tandrețe*!

— Cum așa, pentru atât?

Vlad s-a oprit pe loc. Se plimbau pe aleile parcului.

— Vino mai lingă un felinar să te văd mai bine! spuse el, cu

mirare. Tu vorbești? Aceasta este părerea ta?

— Dragul meu, tu și cu mine – noi adică – sublinie Andreea cu o nuanță de ironie, nu suntem etalon pentru lume, sper că nu ți-a intrat în cap o asemenea idee... Cel mult dacă fata noastră... Fără tandrețe trăiesc atâția oameni, ba m-aș încumeta să zic că, din păcate, cei mai mulți, care-o consideră așa ca pe un lux, ori o bagatelă.

— Pentru că n-au în ei izvorul acela... pentru că nu sunt în stare!

— „Pentru că n-au în ei... pentru că nu sunt...", pentru asta însă nu trebuie să te enervezi...

— Îi cunoșteam mai de mult; la început numai pe el. Terminase o facultate și lucra într-un minister. Când s-au căsătorit, am cunoscut-o și pe ea. Abia absolvise liceul. Era o fată înaltă, subțire, slabă aș putea spune, brunetă, cu niște ochi mari, negri. Mie nu mi-a plăcut așa cum arăta. M-am uitat la el și m-am întrebat, vorba bunicii, tale, a mamaiei Lina: „Ce-o fi găsit la ea? Te pomenești că cine știe pe unde a întâlnit-o – pe la vreun bal, la vreun «ceai», s-a agățat de el – că e băiat înalt, bine făcut, cu un chip plăcut, o fi dus-o pe-acasă și n-a mai scăpat de ea!"

Discutând însă, am constatat că fata avea un anume farmec – intelectual – i-aș zice, adică îi scăpără mintea și nu era deloc fără cultură... Și mai dansa și îndrăcit! „Ei, l-a zăpăcit pe bietul Costin, asta e! mi-am zis".

A dat examen la facultate, la Cibernetică, și a intrat. La, cursuri de zi. A ținut-o cinci ani, până a terminat. El muncea mult în minister. Avea un serviciu mai special, deși nu era mai în vârstă decât cu vreo șase ani decât Mariana – așa se numea soția lui. În orice caz, venea târziu acasă, obosit... Uneori, n-o găsea, era la plimbare, la spectacol. Alteori însă îl aștepta înconjurată de colegi de facultate, între care unul era fost coleg al, ei de liceu. Fumau cu toții, deși Costin nu fuma. Până la urmă, l-au învățat și pe el.

Când sosea acasă, stătea ce stătea cu ei, și se apuca de gospodărie. El, nu ea! Mariana nu se prea omora cu treaba pe-acasă! Nici mâncare nu prea gătea. Au început discuțiile. El s-a

îmbolnăvit de ulcer. Venea de la serviciu tot mai târziu și rămânea, de multe ori preocupat de treburile de-acolo și acasă. În general, el vorbea puțin, era „un mut" de felul lui. Iar acum, scârbindu-se de ceea ce vedea în casă, de-abia mai scotea câte-o vorbă. S-a închis și mai mult în sine. În schimb Mariana vorbea, tutuia – „verzi și uscate" –, cu colegii însă, cu unul dintre ei mai ales, pe care a început să-l ia chiar cu ei în concedii.

— Cum, adică, mergeau în concediu în trei?

— Da, închipuiește-ți!

— Păi el, Costin ăsta al tău, era bărbat sau mămăligă?

— Era un om un om bun, dar slab oare n-a știut „să pună piciorul în prag" la timp. Și care a greșit nu numai prin asta, ci și prin acea muțenie a lui – în parte organică, în parte deliberată. S-a considerat jignit de moarte pentru că femeia asta n-a fost în stare să-l prețuiască și, eventual, să-l ajute să-și învingă tăcerile, creând astfel în casă condiții pentru o viață normală. Și, în felul acesta, s-au tot îndepărtat unul de celălalt, înstrăinându-se. Ea a ajuns până acolo încât, într-un moment dramatic din viața lui – a fost operat de hernie de disc: ridicase un dulap greu, când s-au mutat dintr-o casă în alta și își stricase ceva la coloană – ar fi spus unei prietene: „Mai bine nu s-ar mai întoarce de la spital ı"

— Bravo! a exclamat Andreea, indignată. O asemenea creatură ar fi trebuit dată pe ușă afară, din casă, după cel mult două săptămâni!

— Dacă ar fi intuit-o! Dar Costin era un om cu suflet prea bun și prea curat și cinstit în gândurile și în faptele lui, ca să creadă despre ea că ar putea fi altfel.

— Era un naiv, nu te supăra!

— Cel mai adesea, după cum știi, omul aplică semenilor săi propria-i măsură, în toate! În general este tentat să nu te creadă mai bun sau mai capabil decât el, dar, uite, câte o dată, nici mai rău!

— Și?

— A scăpat de la operație, s-a făcut bine, a fost chiar unul din cazurile, nu prea dese, în care asemenea intervenție chirurgicală n-a lăsat niciun fel de urmă (de obicei rămân dureri, nesiguranță în mers, uneori omul se trezește chiar paralizat). A

făcut încercări să-și salveze căsnicia. Dar era prea târziu. Mariana era de mult adulteră și nu putea să se mai întoarcă la ceea ce ar fi trebuit să fie o adevărată soție.

— Și ticălosul acela?

— A continuat să vină pe laı ei. Ca „prieten", până ce Costin a introdus acțiune de divorț, dându-i afară din casă.

— Nemaipomenit!

— A venit și mi-a povestit totul. M-a rugat să rezolv în așa fel lucrurile încât să nu-l chem la nu știu câte înfățișări că înnebunește!

— Când am stat de vorbă cu ea, am întrebat-o: „Pentru ce? Pentru ce s-a purtat așa cu un om care a făcut atâtea pentru ea, un om pe care nu-l găsești pe toate drumurile?!"

„Pentru lipsa lui de tandrețe! mi-a răspuns, înțepată. Nici viața nu se găsește pe toate drumurile. Și eu nu înțeleg să-mi trăiesc viața în «muțenie»!".

„Va să zică «tandrețea» se reducea la dumneata la vorbe? Dar gesturile, dar faptele, întreaga lui comportare de om care te-a ținut la școală cinci ani pe banii lui (dumneata n-ai câștigat nicio para chioară – de cheltuit, cheltuiai însă cu nemiluita: pe țigări, pe cafea, pe băutură – cu «amicii», cu vorbăreții, pe tot felul de toalete, la spectacole...), iar el a tăcut, a înghițit, te-a răbdat și nu te-a bruscat niciodată... așa cum ai fi meritat-o, ce să-ți spun!"

„De ce a tăcut? De ce a răbdat? Văd că știți foarte bine lucrurile".

„Le știu, fiindcă mi le-a spus el, și mi le-a spus cu durere. Și l-am crezut! În «acțiune» n-a scris aproape nimic din toate astea...!"

„De ce? v-am întrebat, a repetat ea. Eu pe el îl socotesc vinovat!"

Întrebarea a rămas fără răspuns din partea mea, fiindcă mi-o pusesem și eu înainte, de mai multe ori, i-o pusesem și lui Costin și...

— Și ce ți-ai răspuns? Sau el ce-a zis?

— Că viața este foarte complicată.

— O fi, dar ce-o mai complică și oamenii!... Cu asta să nu

crezi că nu mai sunt pentru nuanţe, dar, în tot hăţişul ăsta, există o structură, de rezistenţă, dacă vrei. N-ai asigurat-o, se prăbuşeşte toată şandramaua! De-abia după ce ai structura începi s-o îmbraci cu forme cât mai potrivite... cu idealul, cu capacităţile, cu atâtea şi-atâtea! La ei – cei despre care mi-ai vorbit – a fost minată, de la început, tocmai „structura" despre care aminteam.

Şi ştii de ce, după, părerea mea: pentru că ea nu i-a iubit cu adevărat niciodată! Dacă-l iubea, n-o lua razna, dimpotrivă îl trăgea de mână şi azi, şi mâine, căuta soluţii, crea o atmosferă potrivită în care fiinţa lui să poată respira, să se poată deschide, să înflorească. Nu l-a iubit, asta e! Iubirea nu e o simplă zbânţuială, un roi de fluturi, care bat cu aripi de mătase şi fac ochii mari şi lucioşi, picioarele mai repezite şi zilele numai cu zâmbet de soare şi miros de măr înflorit. E o stare de viaţă care, dacă e adevărată, te invită la profunzime în toate actele trăirii – în plan intim, dar şi familial, şi chiar social –, la responsabilitate, la dăruire fără cântar, eu aş zise că fără limite! Asta e...

— Vă mulţumesc, tovarăşă dirigintă, tovarăşă directoare, am învăţat din lecţia dumneavoastră cât n-aş fi reuşit...

— Hai, nu te mai prosti! M-a enervat cazul povestit de tine. Nu pot să suport oamenii care nu ştiu ce să facă cu viaţa lor, care nu gândesc nici până la vârful nasului, deşi, uneori, au pretenţie de filosofi, ori de savanţi!

— Pe mine însă m-a încântat pledoaria unui om, care a ştiut... să mă strunească la timp! exclamă Vlad, petrecându-i mâna pe după umeri şi apropiind-o şi mai mult de el.

— Ce v-aţi face voi, bărbaţii, fără asemenea „hăţuri"?!

— Am galopa şi n-am mai vedea... gropile!

— Da, şi-aţi veni apoi acasă, ca să vi se bandajeze rănile. Nu, băieţaş, *casa* a două fiinţe nu poate fi un sanatoriu şi-ncă fără ferestre, fără perspectivă. În locul acela *al lor*, numai al lor, trebuie să se respire aerul care mingile creştetul munţilor, chiar dacă – să zicem – că, întâmplător, acoperişul ce le ocroteşte zborurile s-ar afla lingă un maidan părăsit. Altfel nu se poate trăi! Se moare împreună! Şi, oricum, murim noi fiecare, singuri!...

— După vreo doi ani – reluă Vlad firul povestirii – am întâlnit-o pe Mariana în „Cișmigiu”. Într-un cărucior își ținea la soare un copilaș, un băiat. Era al individului după care plecase, al „amicului” „tandru”, după părerea ei, al vorbărețului...

— S-a căsătorit deci cu el, până la urmă, spuse Andreea.

— Da, de unde! Mariana îl interesase atâta vreme cit îl avea în spate pe Costin – cu banii lui, cu casa lui, cu... totul! A părăsit-o imediat... Ea a născut copilul și a rămas să-l crească singură. Nici măcar nu l-a recunoscut. „Cine să mă mai ia acum?” se întreba... Și-a început să plângă după Costin... „că întotdeauna l-a iubit, dar că el...”

— Nu înțelesese deci nimic de la viață!

— În schimb Costin s-a recăsătorit cu o femeie frumoasă și bună, care i-a născut doi băieți, unul după altul, la interval de un an, copiați parcă după picturi cu chip de mici feți-frumoși. Au crescut, acum sunt școlari.

— Și cu „mutenia?”

— Ei, și-a mai dezlegat și el limba, din când în când mai reușește să strecoare câte un cuvânt printre rafalele verbale ale băieților săi!

— Vezi, Vlade, interveni Andreea, oamenii își spun ceva – unul altuia – și când au ce să-și spună. L-am subliniat pe „și”, pentru că unii revarsă adevărate torente de vorbe, până își năucesc interlocutorii, fără să comunice, de fapt, nimic. Asemenea specimene sunt greu de suportat. E preferabilă „mutenia”! Sunt însă și indivizi cu suflete seci, uscate, pustii, care, oricât s-ar strădui, n-au ce să rupă de-acolo și să scoată la lumină. Ori au preocupări și ritmuri de viață – atât de diferite, incit nu găsesc un teritoriu comun și un timp al lor, prielnic, pentru comunicare... Iată, o prietenă de-a Nanei are o fată. E economistă. S-a căsătorit cu un actor. Au crezut că se iubesc, că le va fi bine. Da, de unde! La început, a fost cum a fost, dar, în scurt timp, fiecare s-a trezit că gândește și trăiește pe lungimea lui de undă, care, din păcate, vibrează paralel, nu se interferează deloc! Ea pleacă dimineața la serviciu, el doarme. Când se-ntoarce ea de la muncă, el pleacă la teatru „Noaptea, târziu,

când se termină spectacolele și el ajunge acasă, o găsește, cel mai adesea, dormind. A încercat s-o ia cu el la teatru. A văzut fiecare spectacol de nu știu câte ori, până s-a săturat.

„Și-atunci ce ne rămâne de făcut?" a întrebat el într-o zi.

„Eu știu?!" a răspuns ea, dând din umeri. Iar mama economistei o întreba pe Nana, adică: „Ce să facă fata ei?! Că, în felul acesta, n-are nicio preocupare". „Ce să facă? i-a răspuns: doi-trei copii! Și-o să aibă preocupări, până n-o să le mai dea de capăt!"

— Ți-am spus eu... că „viața e complicată?" a intervenit Vlad, zâmbind.

— „O fi, dar ce-o mai complică și oamenii!" s-a auzit glasul Andreei, repetând gândul afirmat puțin mai înainte. În acest caz...

— Iar îmi faci oră de dirigenție?!...

— Iar! Fiindcă observ că se prinde greu...

— La vârsta asta?!...

— Și, la urma-urmei, nici nu mă interesează!

— Știi cum faci tu acum, ca și altădată, de altfel...

— Va să zică mă critici!

— De unde știi că am să te critic? Și, dac-ar fi așa, ce, n-am voie? Nu cumva ai început să crezi că ești infailibilă?!...

— Hai că, deși s-a făcut noapte, tot observ „că-ți zâmbește mustața". Zi-i, să aud „cugetarea"!

— Îmi spunea, cândva, un coleg, un judecător, ceva despre soacra lui, o femeie admirabilă, de altfel, după cum o prezenta, însă care ținea să-și impună aproape întotdeauna punctul de vedere. Să zicem că era o discuție – în familie – firește, despre una, despre alta. Își spuneau părerile. Ea asculta ce asculta și apoi intervenea, mai ales când era vorba despre probleme ce n-o priveau direct: „Eu nu mă bag, nu mă amestec – începea tacticos, diplomatic, după care își preciza cu fermitate gândul, pe care-l formula ca pe o sentință, ca pe o dispoziție ce trebuie neapărat aplicată – *dar părerea mea este*"... și spunea clar ce părere are, subliniind cu arătătorul necesitatea de a fi urmată întocmai...

— Deșteaptă femeie! spuse Andreea, mi-ar plăcea s-o cunosc.

— Păi, s-aranjăm o-ntâlnire cu *mama Nuțica*, așa-i spun toți! Ca să vedem și noi ce „părere mai are ea", chiar dacă „nu se bagă, nu s-amestecă..."

S-au așezat pe o bancă, în fața bazinului de înot. Răsărise luna și razele ei, ca și ale lămpilor cu neon, de la stâlpii electrici din jur, se răsfățau în undele albastre ale apei. (Administrația hotelului vopsise pereții bazinului cu o culoare precum fața cerului de august.) Sufla o boare de vânt, făcând ca oglinda aceea lichidă să se onduleze ritmic. Raze de lună se dădeau huța, hârjonindu-se, în leagănul transparent și albastru.

— Parcă ar fi Mediterana, la Nisa... Îți amintești? spuse Vlad...

... Făcuseră, cu ani în urmă, o minune de excursie printr-o suită de țări: Austria, Germania, Spania, Italia... Plecaseră împreună cu un grup de elevi și de profesori de la o altă școală decât liceul Andreei. Și aceasta, fiindcă acolo funcționa un profesor – un om de toată lauda – care avusese inițiativa organizării călătoriei. Au mers cu trenul, dar, peste tot, pe unde s-au oprit, au avut cazarea și masa asigurate, prin grija și priceperea acelui om. Știa, cum îi plăcea lui Vlad să spună, „toate limbile pământului". În orice caz, vorbea curent șapte-opt dintre ele, fapt ce l-a ajutat să se descurce pe oriunde au trecut. Și-au fost și la Paris, unde-au rămas zece zile în șir, și pe Valea Loarei, încât „se saturaseră de castele" (era un fel de sublim al satisfacției pe care o simțeau) și la Nisa și la Monte Carlo, și la Roma, Napoli, Firenze, Veneția, și la Madrid, Toledo, Valencia și Barcelona, și la Viena, și unde n-au mai fost... Peste tot, făcuseră fotografii, pe niciuna însă n-au scris niciun cuvânt. Anume! Le scot, din când în când, dintr-un album și le privesc. Fiecare imagine constituie o probă pentru memorie: „Aici eram cu vaporul, pe Sena! se pomeniseră rostind, de-odată, amândoi; „aici – în fața Muzeului «Louvre», aici – la «Notre Dame», aici – lângă «Columna lui Traian» din Roma, aici, la Napoli, urcam de-asupra, ti-amintești, de unde am văzut insula Capri (am plâns in, seara aceea, că ne cam cheltuiserăm banii și-a doua zi eram in pericol să nu mai putem vedea «Capri»-ul; noroc că ne-a împrumutat omul acela, profesorul); aici aveam, în spate, Museo

del Prado, din Madrid, aceasta este Catredala din Toledo, aici Grădinile Tuilleries, dincoace, iată, Vila Borghese, sau Turnul Eiffel, ori Piața San Marco din Veneția, iar aici suntem la Nisa, pe malul Mediteranei...”

„Știi că aceasta îmi este una dintre cele mai dragi fotografii ale noastre?” exclamă Andreea.

„De ce?”

„N-aș putea să-ți spun neapărat!”

O privesc amândoi. Sunt pe plajă, la Nisa, în apropiere de Hotel „Negresco”. Plaja e plină de bolovani. S-au așezat și ei, așa cum se găseau îmbrăcați în dimineața aceea de vară. Andreea avea pe ea o rochie frumoasă, cu flori, pe care și-o adusese dintr-o altă călătorie, în Anglia. Se purta pe-atunci foarte scurt: rochia s-a ridicat mult deasupra genunchilor. Cu părul înfiorat puțin de vânt, cu ochelari de soare, desculță, zâmbește, meditativ... *Mării*... Vlad, îmbrăcat cu o cămașă albă, cu mâneci scurte, cu pantaloni lungi, de culoare maro, tot desculț, o ține cu brațul stâng pe după umeri... privind, departe, în zare. Lângă ei, așa cum au fost surprinși, doi copii, despuiați, stau cu burțile la soare...

Ți-amintești cum ne-așteptam să ni se coloreze mâinile și picioarele când le-am băgat în apă? Era atât de albastră! Și-atât de limpede! spuse Andreea.

— Dar când ne-am furișat de grup, la Roma, ca să rămânem singuri o zi întreagă?! întrebă Vlad, înfiorat... In tumultul acela, noi eram singuri pe lume! Iar lumea își perinda prin fața ochilor noștri splendorile! ei, însemnele de veșnicie, ca și îngenuncherile de-o clipă, ori de-o viață, răni vindecabile, ori răni aducătoare de moarte sigură. Dar noi înregistram pe retină, pe peliculă și mai ales în suflete cu deosebire imagini și acorduri din grandioasa simfonie a măreției omului.

— Și-am vrut o înghețată care costa aproape cât o pereche de sandale.

— Și ți-am cumpărat – și una, și alta!

— Și n-ai vrut să mănânci deloc din înghețată. Nici măcar să guști!

— Cum să nu, am savurat-o, de la prima înghițitură și până la ultima, împreună cu tine!...

— Iar când ne-am întors, când trenul a intrat în țară, îți amintești ce-ai spus?

— „Dac-am fi rămas singuri așa cum eram pe plajă, la Nisa, fără un ban în buzunar și desculți, am fi luat-o pe jos și tot ne-am fi întors acasă!" Suna teatral și aproape demagogic, știu...

— Dar eu te-am crezut! Și mi-a părut bine că ai spus-o pentru amândoi!...

În tren însă...

Se aflau în vagonul restaurant. Serveau câte o cafea. Se bucurau auzind peste tot și pe toți vorbind românește. (Din întregul grup cu care fuseseră in excursie, printre puținii ce nu se puteau descurca în nicio limbă străină, se afla un student la I.E.F.S. Era fratele mai mare al unei eleve. Altfel, un băiat admirabil, plin de viață, cu un simț al umorului, priceput într-ale fotografiei, se străduia să-i facă să râdă cu gura până la urechi oriunde se aflau. Uneori se mai supărau pe el, rugându-l să se potolească, pentru că în galeriile de la „Luvru" ori din „Prado", de exemplu, în tăcerea aceea mormântală, în care numai gândurile și inimile murmurau, numai ce-l auzeai trântind câte o trăsnaie. Dar, „de milioane" era – cum se exprimau elevii – când se adresa el oricui, în românește, bineînțeles, pe stradă, în metrou, în magazine, oriunde, minunându-se cum de nu-l înțeleg. „Domnule, ăștia pe ce lume or fi trăind? Nu știu să-mi răspundă nimic din ceea ce îi întreb!" exclama el, serios, înălțând ochii spre cer și desfăcându-și brațele, total dezolat. Aștepta să audă hohotele de râs ale grupului, ca apoi, să le țină și el isonul)...

Cât au stat la Paris au trăit și o întâmplare nostimă într-un fel, dar care le-a dat și ceva bătaie de cap... De-abia sosiseră la hotel. Pe Vlad îl durea stomacul. O profesoară din grup, soția unui prieten al familiei Cosmiescu, s-a oferit să-i facă un ceai. „Am eu o lampă de spirt, Vlade, i-a spus. Îți fac numaidecât ceaiul. Se aflau în camera ei. S-a dus femeia în baie și a aprins

lampa. A făcut ceaiul. I l-a adus lui Vlad. Când să ridice lampa, s-o stingă, de pe o poliță pe care-o pusese, își dă seama că „picioarele" acesteia nu se mai desprind de pe „marmura" pe care fuseseră așezate, „marmură" care, fiind din material plastic, se topise. „Aoleu, ce mă fac, ce mă fac?! a început să se vaite Irina. Am crezut că e de marmură, fir-ar să fie! Acum ce mă fac? Cu ce să-i plătesc eu ditamai polița? Cine știe cât îmi cere capitalistul ăsta?"

Andreea și Vlad au râs, la început, cu lacrimi. Râdeau de spaimele Irinei. Până la urmă, nu s-a putut să nu se întrebe și ei: „Ce facem?" Bineînțeles că s-au hotărât să plătească împreună – și asta fiindcă Vlad n-avea destui bani, căci, altfel, ar fi vrut să acopere singur paguba. „Dar dacă ăsta ne cere cine știe cât? Ai dreptate tu, Irino! spuse Vlad. Am cam băgat-o pe mânecă!"

„Poate nu observă!" a adăugat Irina, așa ca să se autoîncurajeze!

„Și dacă observă în urma noastră, se duce la Ambasadă și ne reclamă, ne facem țara de râs!"

Andreea îi privea pe amândoi. Erau caraghioși în zbaterea lor comico-tragică! „Lăsați, până plecăm mai avem nouă zile. Vedem noi până atunci ce facem! le-a spus Andreea. N-o să începem să plângem acum prin Paris pentru că am stricat fața policioarei!" Zis și făcut. S-au culcat liniștiți. Au și uitat apoi de ea. Când și când își mai aduceau aminte și-atunci, oricare din cei trei îi vedea pe ceilalți mai bine dispuși, le șoptea misterios:

„Pst! Pst! Policioara!" In clipa aceea îi apuca pe toți un râs, și râdeau, că se uitau ceilalți la ei, fără să știe ce se întâmplă.

În sfârșit, sosise și ziua plecării. Dădeau camerele în primire. I-a venit rândul și Irinei. Vlad era în apropiere. Ei, acum să te văd eu, judecătoriile, ce sentință ai să primești!" a exclamat profesoara. Patronul s-a uitat peste tot și-a spus: „Perfect! Mulțumesc! La revedere!"

„Știți, a început atunci Irina, sfioasă – în franțuzește, desigur, nu ca studentul sportiv –, nu e totul chiar perfect".

„Cum? a întrebat patronul; ce vreți să spuneți?" I-au arătat policioara. I-au explicat cum s-a întâmplat... I-au cerut scuze, întrebându-l cât îi datorează? Așteptau cu inima în gât...

„Rien! Rien!” a izbucnit franţuzul, plăcut impresionat de cinstea oaspeţilor săi.

„Chiar nimic?” a întrebat Irina neîncrezătoare...

... Plecau cu autocarul din faţa hotelului şi ea se tot uita înspăimântată înapoi să nu cumva s-o strige patronul hotelului... pentru policioară. „Dacă s-o fi răzgândit?!”

Din gara Braşov s-a urcat piuită lume. Andreea şi Vlad priveau cu nesaţ pe fereastră. Deodată, Andreea observă un coleg, profesor de limba română, la acelaşi liceu. Îl strigă nespus de bucuroasă. Parcă ar fi văzut pe cineva din familie. Profesorul urcă şi, după ce-şi lasă bagajele într-un compartiment, vine în vagonul-restaurant. Era trist colegul Andreei...

„Dar ce s-a întâmplat?” l-a întrebat ea, neliniştită.

„Vin de la înmormântare. A murit Cornel Ştefănescu!”

„Cinee? Colegul nostru aproape că a ţipat Andreea. „Da, colegul nostru! Acum trei zile. Astăzi l-au înmormântat aici. Părinţii lui erau din Braşov...”

Le-a povestit, în amănunt, ceea ce auzise.

„N-aveţi nici a grijă, doamnă, plecaţi liniştită. Rămân eu toată noaptea lângă tovarăşul profesor. E drept, n-am dorit niciodată ca într-un asemenea moment să-mi pot exprima recunoştinţa pentru tot ajutorul pe care mi l-a dat. Dacă nu era dânsul, cu siguranţă că n-aş fi reuşit să termin liceul seral. Poate nu ştiţi, mi-a fost profesor de română şi diriginte. Ce om rar! Câtă delicateţe, câtă căldură, câtă înţelegere!... Şi ce ore frumoase! învăţam de drag!... N-aveţi nicio grijă, doamnă, plecaţi liniştită! Rămân eu...”

„Vă mulţumesc mult, domnişoară! Vă rog s-aveţi grijă. Vă rog! Să nu-l părăsiţi niciun minut. Doctorul a zis că nu e foarte grav, dar că în orice clipă, fără oxigen, se poate sufoca. Să nu-l părăsiţi! Trebuie să alerg până acasă, fiindcă am lăsat băieţelul singur. Îl iau cu mine şi vin repede. Vă rog, domnişoară, aveţi grijă!...”

„Desigur, doamnă...”

Femeia a plecat ştergându-şi lacrimile, care-i curgeau în voie pe faţa îndurerată.

Până ieri, totul mersese bine. De ani de zile nu fusese la mare împreună cu soţul său. Bolnav de inimă, el respectase cu strictețe sfaturile medicilor. Anul acesta însă, doctorul care-l controla periodic îi spusese că „totul este bine” și că măcar o săptămână se poate duce la mare!

Bucuria le-a fost tuturor deosebită. Ionuţ, băieţelul, nu mai contenea:

„Mergem la mare, mergem la mare, tata merge cu noi la mare!” Avea șase ani, în toamnă urma să devină elev și nu fusese niciodată împreună cu tatăl său la mare.

Trei zile totul a fost perfect. Într-a patra însă, au apărut semne de sufocare. Inima îi bătea mult mai repede și aerul era parcă din ce în ce mai puțin.

Au plecat imediat. Și, la puțin timp, după ce-au ajuns acasă, au pornit-o spre spital.

„Nu e foarte grav, a spus medicul, puțin oxigen și... vom mai vedea!” Trecuse o oră! Cornel, bunul și delicatul nostru coleg de cancelarie, se mai liniștise. Doctorul a hotărât că, deocamdată, nu mai e nevoie de oxigen. Cineva să stea însă permanent lângă bolnav. Și înainte de orice, oxigenul! I-a) prescris niște medicamente și a plecat în camera rezervată medicului de gardă.

Era ora unu noaptea!... De zece minute, sora, pe care-am auzit-o dând asigurări soției, supraveghea bolnavul. Cornel adormise. În rezerva în care fusese internat nu era decât un singur pat, cel în care dormea el. Fosta elevă stătea, în apropierea profesorului, pe un scaun.

„Liliana, hai, dragă, de când te-aștept! spune o colegă, introducându-și capul pe ușă și poftind-o afară din rezervă. Lasă-l în pace, a adăugat ea, când s-au văzut pe coridor, că nu dă ortul popii! Am să-ți spun ceva colosal! Azi m-am întâlnit cu Mircea...”

„Cred că n-o să i se întâmple nimic, a spus Liliana, stingând lumina în rezervă și plecând cu colega sa. La urma-urmei, părerea mea e că *domnul profesor* cam exagerează. Da, da, întotdeauna am avut impresia că exagerează! Bolnav de inimă!... Nu te uiți la el ce față are? Nici nu-i dai 35 de ani! Și cred că are

cu vreo zece mai mulţi!”

„Hai, nu mai bombăni acolo, hai mai repede, că se răceşte cafeaua!”

„Ştii ce-mi spunea cândva, la şcoală? «N-as vrea s-ajung niciodată pe mâinile dumitale!». De ce, tovarăşe profesor? l-am întrebat.

«Nu ştiu exact de ce; în orice caz, nu-mi inspiri prea multă încredere!»

„Ştia el ce ştia!”

„Ştia, pe naiba! Nu ştia nimic. A vrut să mă tachineze, pur şi simplu”. „Nu-ţi făcea curte?”

„Nici vorbă! In afară de nevastă-sa, nu-l mai interesează nimeni!... Ei, uite, că acum a ajuns la mâna mea!...”

... A mai trecut o oră. Doctorul stă liniştit în camera de gardă. Dacă nu l-a sunat nimeni, înseamnă că totul e-n ordine! întins pe canapea, se gândeşte că n-ar fi rău să adoarmă puţin. Stinge veioza...

Într-o altă cameră, cele două tinere în halate albe povestesc... povestesc despre... dar despre ce nu povestesc.

„Ce-o mai fi făcând profesorul tău? Du-te să vezi!

„Doarme, ce să facă! a răspuns Liliana. Nu e el fraier să moară şi să lase aşa o nevastă. Ai văzut ce drăguţă e? Şi are un băieţel!”

„Hm! parcă moartea ţine seama de aşa ceva!” „Dacă are nevoie, sună el! Mă duc mai târziu...” * Când soţia lui Cornel a intrat pe poarta spitalului, era aproape ora trei. Andrei era somnoros, abia-şi mişca picioarele.

„Hai, Andrei, hai mai repede, mamă, îl îndemna femeia. Să vedem ce face tăticu!”

... În camera de rezervă de la etajul I, unde-l lăsase pe Cornel, e întuneric. Ileana, soţia, reţinuse care sunt ferestrele camerei. Când a plecat, erau luminate. Acum totul era cuprins de întuneric!

Un cuţit îi străpunge inima. „Doamne, ce s-o fi întâmplat? De ce-a stins sora lumina?!...”

Îl ia pe băiat în braţe şi începe să alerge pe scări. Cu sufletul la gură, deschide uşa, caută comutatorul luminii şi...

... Un strigăt disperat sfâşie tăcerea nopţii: „Sorăăă!

Doctoreee! Săriți!...”

Cornel avea capul aplecat peste marginea patului. Un firicel de sânge i s^a prelins din colțul gurii. Mâna stingă & rămas întinsă, undeva, spre perete, căutând parcă și acum butonul soneriei.

Pe întuneric, cu siguranță că nu l-a găsit. Dar, chiar dacă-l găsea, tot degeaba! Iată, soneria nu funcționează. N-a mai verificat-o nimeni de două săptămâni, timp în care camera a fost liberă. Firul soneriei s-o fi stricat pe undeva!...

„Soră, ce-ai făcut, soră?!... Asta ți-a fost recunoștința despre care vorbeai?!... De ce l-ai lăsat singur, soră?... De ce, soră, de ce?”

„Doamnă, să vedeți...”

Ileana îngenunchease lângă pat. Șterge cu grijă sângele de pe obrazul lui Cornet temându-se parcă să nu-l doară. Îi ia apoi capul în brațe și-l mângâie, îl mângâie și plânge cu disperare. Fără să înțeleagă prea bine ce s-a întâmplat, Andrei plânge și el și sărută mâna tatălui său.

„Mamă, îi e rău lui tata, nu vezi mamă?...”, țipă, la un moment dat, băiatul, când o nouă undă de sânge s-a ivit între buzele lui Cornel.

Doctorul i-a controlat pulsul, i-a ascultat inima... Nimic! Nicio pâlpâire!...

Cornel adormise pentru totdeauna!

O sârmă ruptă, ori un contact stricat, ajutate de neglijență în îndeplinirea îndatoririlor profesionale, au curmat firul unei vieți... al unei vieți mult prea tinere!...

„Sora aceea bineînțeles că va fi pedepsită! w a adăugat, în Încheiere, colegul Andreei!

Pedeapsa chiar dacă se va da, și trebuie să se dea – a spus, atunci, judecătorul, – ea nu mai schimbă nimic din ceea ce a devenit de neschimbat... Mi-amintesc că, în instanță, m-au întrebat „ce pretenție am” de la șoferul care-mi omorâse tatăl... „Ce pretenție să am? am răspuns, să învețe, dacă mai este în stare, să conducă bine mașina „ca să nu mai pună în pericol ori să curme și alte vieți! Inclusiv pe a sa!”. „Dar despăgubiri? Ce credeți în acest sens?” m-au întrebat din nou. „Niciuna!” „Cum,

niciuna?!”

„Niciuna! Simplu! Cu ce poate fi plătită o viață de om? Și încă a aceluia care ți-a dat viață?! Cu nimic!”

Andreea avea parcă sub ochi, în clipele acelea, o movilă proaspătă de pământ, sub care se odihnea, pentru vecie, bunul și delicatul ei coleg de cancelarie... Privea stăruitor și adânc prin pământul care-l acoperea și nu reușea să-și imagineze umbrele morții pe chipul său veșnic zâmbitor... Roțile trenului măcinau timpul...

7·

A doua zi, de dimineață, au plecat cu toții, cu mașina într-o plimbare la Poiana Brașov.

Trecând pe lângă un azil de bătrâni, aflat în apropierea hotelului, Vlad a observat o femeie strecurându-se pe lângă gardul exterior, în apropierea șoselei. Ieșise numai în cămașă – o cămașă lungă, de culoare indefinită, ceva între alb și gri, care-i atârna lălâie, pe lângă corpul slab, ca de mumie; nu era încinsă cu nimic; pipăia pământul cu picioarele desculțe, clătinându-se ca pe marginea unei prăpăstii. Înainta încet, numai cu piciorul drept în față, făcând pași mici de tot, cât talpa piciorului.

Vlad a oprit mașina. A coborât de la volan, impresionat. Parcă avea imaginea mamei sale în față. Așa ajunsese și ea aproape să meargă, cu câteva luni înainte de moarte. I-au venit lacrimi în ochi. S-a apropiat de bătrână și-a întrebat-o dacă nu vrea s-o ajute. Femeia i-a zâmbit, spunându-i:

„Bine-ai venit, băiatul mamii! Doamne, de când te-aștept!” Și i-a întins mâna. Vlad a sărit șanțul ce despărțea bucata aceea de pământ de pe lângă gard, de șosea. I-a prins-o. Parcă în palma sa avea o creangă uscată și rece. O altă mână, nevăzută, încerca să-i sugrume respirația.

Au pornit înapoi, către poarta azilului. Femeia mergea tot așa, pâș-pâș, dar îi zâmbea lui Vlad, iar fața ei galbenă și aspră, cu sute și sute de riduri, ca o scoarță de copac fără viață, se

zbătea să înflorească, luându-şi puteri de pe vatra unei mari bucurii, născute dintr-o iluzie...

I-a predat-o portarului, care lipsise câteva minute de la locul său, tocmai cât a fost posibil ca femeia să iasă afară...

„Mă întorc, mă întorc repede – a spus Vlad – mă duc să-ţi cumpăr ceva, am maşina acolo, o vezi?"... Şi chiar i-o arătă, în timpul acesta.

„Să vii, te aştept!" i-a răspuns bătrâna, pe care deja o luase de mână o infirmieră...

Când s-a aşezat la volan, tremura. Lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji... Andreea ieşise după el din maşină; văzuse şi auzise totul! Nu l-a întrebat nimic. Nimeni dintre cei din maşină n-a rostit nicio vorbă.

A răsucit cheia de contact şi-a pornit!...

În Braşov a cumpărat câteva coşuri de mere, de pere, mai mulţi pepeni, a luat cartoane cu prăjituri de tot felul, nişte cozonaci şi, când s-a întors, a oprit la poarta azilului. Femeia era în curte, într-un grup de bătrâne... Nu l-a recunoscut... A primit, totuşi, acele bunătăţi, mirându-se şi spunând: „Sărut mâna, domnule, sărut-mâna!"...

— Ce întâmplare! a îndrăznit să rostească Andreea, când au sosit la hotel şi au rămas singuri.

— Şi dacă ai şti că ea mi-aduce aminte de un lucru aproape straniu, pe care mi l-a povestit într-o zi, Alex, băiatul grefierului de la tribunal. A trecut acum în clasa a VIII-a. Vine des pe la tatăl său, fiindcă îi place teribil atmosfera de-aici. Vrea să se facă judecător. L-am luat cu mine de mai multe ori şi a asistat la diverse procese. E un copil inteligent şi cu o capacitate deosebită de a pătrunde faptele, de a intui oamenii. Să ştii că are. Aptitudini pentru ceea ce vrea să devină.

„Mă dusesem la un unchi de-al meu, nenea Grigore, fratele tatei, în cealaltă parte a Bucureştiului, în Drumul Taberei", mi-a spus el, când a început să-mi povestească acel lucru straniu pentru care mult timp l-am suspectat. „Fabulezi, Alexandre!", i-am zis, chiar atunci. S-a jurat că e adevărat. După întâmplarea de astăzi, aproape că-mi vine să-l cred! „Ni se stricase ceva la maşină, o piesă, nu ştiu care, tata nu găsea s-o cumpere şi nei

făcuse rost de ea nenea Grigore, el e mecanic – a continuat Alex.

Era sâmbătă, pe la sfârșitul lunii mai. A doua zi, mașina noastră avea dreptul să circule, așa că ne trebuia numai piesa aceea. M-am dus, am luat-o și am plecat.

Se făcuse cam zece și jumătate – unsprezece. În drum spre stația de troleibuz, trec, la un moment dat, pe lângă un bloc. Avea, la parter, magazine. Deasupra acestora, în fața ferestrelor primului etaj – o copertină, cu o terasă, lată de vreo doi metri și lungă, cât ținea blocul. Câțiva oameni adunați, femei – cele mai multe – priveau țintă spre copertina aceea. M-am oprit și eu și m-am uitat, îndepărtându-mă puțin de trotuar, ca să pot vedea. O femeie, o bătrână, îmbrăcată cu o rochie aproape neagră la culoare, un fel de capot larg și subțirel, strâns în talie cu un cordon, cu o basma neagră pe cap, de sub care ieșeau șuvițe de păr alb, în picioare cu niște ciorapi ce păreau de lână, din aceia împletiți de femei la țară, și cu un pulovăr pe brațul drept... se plimba pe copertină. Se plimba e un fel de a spune. Ea *mergea*, de fapt, mergea ca pe o potecă de la țară: pornea din fața unui balcon, peste care, probabil, sărise, ca peste un pârleaz, și mergea, să zicem, spre dreapta. Privea în jos, să vadă pe unde calcă, dar era, parcă, preocupată, de altceva. Se gândea și gândurile o copleșeau, se vedea bine, fiindcă era străină de tot ceea ce se petrecea în jur. Mergea, ca și când ar fi plecat la u# drum lung... Pașii ei – v-am spus că avea doar ciorapi în picioare, nu și pantofi –, duduiau pe copertina acoperită cu tablă. Din când în când, se ferea de firele electrice sau de barele de metal ale diferitelor firme ce reprezentau magazinele de dedesubt. Atunci bombănea ceva, nu se putea desluși ce, trecea, în sfârșit, și își continua drumul, care, evident, nu ținea prea mult, căci, deodată, ajungea la capăt... Lumea, toată, de jos, care-o urmărea, se înfiora... Unii strigau: «Nu! Întoarce-te! Cazi!» Sau auzeai: «Doamne, Dumnezeule, acum se face praf!»

Femeia, simțind că drumul s-a sfârșit, se oprea și întindea piciorul stâng, în gol, ca deasupra unei prăpăstii, sondând, parcă, să vadă cât e de lată despărțitura aceea, sau, mai știi, cât este de adâncă. Încerca o dată, de două, de mai multe ori, apăsând golul cu piciorul. În timpul acesta, spectatorii de jos

țipau iarăși: «Nu! Nu! Cazi!» Femeia de pe copertină nu auzea însă pe nimeni. Ea era singură! Constatând că înainte începe golul, nimicul, ridica din umeri, nedumerită, și o pornea înapoi. Lumea alerga pe lângă ea, pe trotuar, bineînțeles, adresându-i-se:

«Hei, hei, femeie! N-auzi, femeie! Dă-te jos de-a-colo! De unde ai apărut?»

Ea nu băga pe nimeni în seamă... Mergea pe drumul ei, către celălalt capăt, la care, ajungând, povestea se repeta. Acum încerca hăul cu piciorul drept! Rămânea, de asemenea, nedumerită și refăcea traseul.

«Ce facem, domnule, cu asta, că până la urmă, cade, nu vezi că o caută cu luminarea?» întrebă un vânzător pe un coleg de-al lui, ambii ieșiți dintr-un magazin de la parterul blocului. Celălalt n-a apucat să-și spună gândul, fiindcă am intervenit eu:

«Nu vă supărați, am întrebat, aveți o scară?»

«Ce fel de scară?»

«Ca toate scările, de urcat pe ea, nu se poate să n-a-veți, că doar când plantați în țevile de deasupra steagurile, la sărbători, cu ce vă urcați până acolo?»

«Și ce te interesează pe tine dacă avem scări sau nu?» răspunse unul, mai țâfnos.

«Păi mi-ar trebui mie puțin, ca să ajung acolo, sus, să stau de vorbă cu femeia aceea...»

I-am convins să caute scara și s-o aducă. Ani urcat.

«Ai grijă, maică, mi-a strigat cineva de jos, o femeie, desigur, să nu fie nebună, să nu te-arunc de-acolo!»

«N-aveți nicio grijă, i-am răspuns, mă descurc eu...»

Femeia parcurgea, a nu știu câta oară, cărarea ei... I-am ieșit înainte...

«Bună-ziua!» i-am spus, și am zâmbit sfios, cu oarecare teamă.

Bătrâna s-a oprit, m-a privit lung și apoi m-a întrebat:

«Tu ești, Georgică?»

Ne aflam ca pe o scenă, în fața unui public, ce aștepta fiecare replică a noastră cu sufletul la gură. Eu însă nu-mi cunoșteam rolul. Regizorul lipsea, sau uitase să mi-l dea; intrasem în

spectacol și-acum trebuia să răspund...

«Eu sunt, bunico, nu mă mai cunoști?» am zis, într-o doară.

«Ba da, cum să nu, dar de ce nu te-a trimis tat'tău mai devreme, să mă aștepți la gară. Am uitat unde stați și, uite, bănănăi de atâta timp, ni încoace, ni încolo!... Hai, să mergem!» Și mă luă de mână... Atunci, privind în lături, ca pentru prima dată, descoperi mulțimea de gură-cască de jos, încremeniți cu toții în mirare și așteptare.

«Da' cu lumea asta, ce e? Ce cască gura așa?!»

«Ei, lume, ca la gară, bunico! zisei eu. Nu știi?!»

«Da, da! Ai dreptate! răspunse ea. Să mergem! Du-mă mai repede, că nu stau mult, am întâlnire cu Măria, cu tanti-ta Măria, mă așteaptă la biserică»...

«Bine, stai cât vrei, numai că trebuie să vină și tata!»

«Da' el unde e, nu-i acasă?».

«E la serviciu! Dar azi vine repede, că e sâmbătă!»

«Da, astăzi se fac pomeni, vine repede!»...

Piesa noastră se transformase într-un spectacol de – «teatru al absurdului». Mă vârâsem singur în belea, iar acum mă gândeam cum s-o scot la capăt...

Mergeam pe copertină, cu bătrâna alături. Căutam, în disperare, o fereastră deschisă, trebuia să fie – îmi spuneam – o fereastră deschisă, pe care să fi ieșit dintr-un apartament, că doar n-a picat din cer!

Când ne-am apropiat cam de jumătatea dinamului, a blocului, adică (și a copertinei) am găsit-o.

«Sunt salvat! mi-am zis, și am salvat-o și pe bătrână. Indiferent a cui o fi casa, o bag aici și o închid. Ies apoi pe ușă și... mai vedem.»

«Iată casa noastră, bunico, i-am spus. Uite, ușa e chiar deschisă. Te așteaptă... (Într-adevăr, ușa de la balcon era deschisă, dar balconul...) Am pierdut însă cheia de la poartă, așa că va trebui să sărim gardul, am adăugat eu, apropiindu-mă: de balcon. Am să te ajut eu!»

«Nu e nevoie, maică, și la mine sar tot peste gard și unchi-tău Ion a pierdut cheia. M-am învățat!»

În timp ce o ajutam, totuși, să escaladeze balconul, mă

pomenesc că se apropie de noi, venind din apartament, O femeie de vreo patruzeci şi cinci de ani, îmbrăcată în doliu.

«Mamă, mamă, strigă ea, ce s-a întâmplat?!»

«A, bine te-am găsit, Ileano! spuse bătrâna, îmbrăţişând pe femeia aceea tânără. Sandu unde e, n-a venit de la pomană?» Femeia era palidă, speriată...

«Dar ce s-a întâmplat?» întrebă iarăşi, nedumerită...

«Nimic, ce să se întâmple? Georgică al tău a întârziat la gară şi eu v-am tot căutat, nu mai ştiam însă unde staţi... A venit apoi şi m-a adus!»... Şi, în timpul acesta, privindu-mă, adăugă:

«Te-ai făcut băiat mare, băiat mare, nepoate!»...

«Aşa e, bunico, am crescut!»

«Ileano, spuse bătrâna, acu' eu mă duc, că am întâlnire cu fata, cu Măria, am întâlnire... Cred că mergem la târg să ne cumpărăm încălţări, că nu mai avem deloc, uite, nu mai avem deloc»... Şi îşi arăta, in acest timp, picioarele în care nu avea, într-adevăr, pantofi...

Femeia, gazda adică, a convins-o totuşi să mai rămână puţin, ca să vină şi Sandu, băiatul bătrânei; a dus-o în bucătărie şi i-a dat ceva de mâncare. A ieşit apoi şi mi-a explicat, pe scurt, drama.

Bătrâna avusese doi copii – un băiat, care era soţul gazdei, şi o fată, Măria. Aceasta murise, cu câteva luni în urmă, într-un accident. Nu avea decât treizeci şi doi de ani. Lăsase doi copii mititei, o fetiţă şi un băiat. Mama accidentatei – femeia de pe copertină deci – a făcut, la moartea acesteia, un şoc... Şi, de-atunci, se chinuiesc cu ea! Ginerele ei de la ţară, Ion acela, despre care vorbea, ca şi cei de la Bucureşti, plătiseră pe cineva să aibă grijă de ea, acolo, acasă. Dar acel cineva, o femeie, renunţase, fiindcă nu putea s-o stăpânească: pleca tot timpul sărind chiar peste gard (poarta i-o încuiau); spunea oricui că are întâlnire cu Măria, cu moarta.

De două zile o aduseseră la Bucureşti, ca s-o interneze într-un spital, să mai încerce şi alte tratamente în afara acelora făcute până atunci. Nora bătrânei, Ileana, nu se mai dusese în zilele acestea la serviciu. În dimineaţa respectivă avusese totuşi ceva foarte urgent de rezolvat, era economistă, trebuia să predea

un stat de plată al întreprinderii la care lucra. Plecase puțin, lăsând-o în casă. Nu-și închipuise că va ieși pe balcon... S-a înfiorat când i-am povestit ce făcuse.

«Dar Georgică cine era?» l-am întrebat eu pe Alex.

«A, Georgică – mi-a răspuns el – era într-adevăr nepotul bătrânei. Atunci se afla în armată; intrase la facultate – era student – și plecase, după obicei, mai întâi să-și facă stagiul militar!»"...

— Biata bătrână! a exclamat Andreea, în încheierea povestirii lui Vlad. Să știi – a continuat ea – că și eu sunt îndemnată să cred că ce ți-a spus băiatul n-a fost o închipuire a lui. În oameni nenorocirile rod atât de adânc!...

8.

Duminică, a doua zi, către seară. Pe aleea cu brazi argintați urcă mașini împodobite cu flori, ca pentru nuntă. Opresc în fața hotelului, care are și un restaurant foarte frumos, cu mai multe saloane. Dintr-o mașină coboară mireasa și mirele. Lumea din parc se apropie, cei de prin camere ies în balcoane să-i vadă. Mădălina și Bogdan se amestecă printre nuntași...

— Andreea, zice Mădălina, peste câteva minute, nu mi-a plăcut mireasa. Nu era frumoasă deloc, și nici rochia parcă nu era...

— N-ai dreptate, Mădălina, orice mireasă este frumoasă! Nunta este un moment unic în viață și el te face frumos oricum ai fi tu în mod obișnuit...

Fata o privește cu ochii mari, neînțelegând prea bine semnificația cuvintelor Andreei...

— Și eu o să fiu? întreabă ea, cu un gest tandru, de răsfăț.

— Tu ești frumoasă oricum! îi răspunde profesoara. Așa că, atunci, cu atât mai mult... Până va veni timpul acela însă trebuie să înveți strașnic, să-ți faci liceul, poate și o facultate!...

— Dar tu cum ai fost ca mireasă? mai întreabă Mădălina preocupată, deocamdată, de evenimentul la care asistase. Cred

că ai fost superbă, tare aș fi vrut să te văd!

— Chiar ții așa de mult să mă vezi?

— Bineînțeles, dar cum?! întrebă fata, nedumerită.

— Roagă-te de unchiu-tău Vlad! Să-ți arate niște fotografii!

— Aveți fotografiile la voi? Extraordinar! Nu le-am văzut niciodată!

— Da, le avem! Are Vlad câteva mici. Le poartă în carnetul de șofer ca să-i impresioneze pe milițieni să nu-l amendeze – adăugă ea râzând.

— Vai, ești fantastică, ești nemaipomenită! exclamă fata sincer încântată, în timp ce privește fotografiile. Și ce rochie splendidă ai avut, ce voal!

— Vreau și eu să văd, vreau și eu! strigă Bogdan, care, aflându-se prin curte, a auzit-o pe Mădălina mirându-se atâta. Aleargă în hotel, ca să ajungă și el pe balcon, unde se desfășoară „spectacolul".

— Mamaie, mamaie, se aude, din nou, glasul Mădălinei, ai văzut-o pe Andreea mireasă? Ai văzut-o ce frumoasă e? Parc-ar fi o zână care coboară pe aripi de flori!

— Am văzut-o, maică, sigur că am văzut-o, eu n-am fost la nunta ei?

— Pe noi de ce nu ne-ați luat la nuntă? întreabă sincer afectat, Bogdan...

— N-am putut! îi răspunde Andreea, zâmbind, în timp ce-i mângâie perișorul blond.

— Da de ce n-ați putut? întreabă, cu răsfăț, băiețelul.

— Fiindcă... nu erați pe-atunci, dragul mamei, nu? erați!

— Daa?! se miră Bogdan, înțelegând, și izbucnește în râs.

— Andreea, cine te-a gătit pe tine așa, de frumos?

— Ea singură – ii răspunde Vlad. În zece minute!

— Cum așa, cum e posibil?! se miră fata...

Se căsătoriseră în martie, în ziua de naștere a Andreei. Ea dorise atât de mult acest lucru și Vlad îi respectase dorința, o așteptase...

Când a văzut-o a rămas blocat. Andreea intrase într-o altă

cameră și, după zece minute, a apărut îmbrăcată. „Când? Cum?!” ar fi vrut să întrebe el, uluit.

„Îți plac?” s-a auzit glasul Andreei, care avea în el o sinceritate de copil.

Vlad s-a repezit s-o ia în brațe.

„Ușurel, ușurel! s-a ferit fata, vrei să-mi dărâmi tot «aranjamentul»?!”

Dimineața, încheiaseră căsătoria... iar acum mergeau să se fotografieze: peste câteva ore, într-un salon splendid al unui restaurant, cu o serie de invitați de suflet, au petrecut seara nunții lor!...

— Andreea, ai să mă îmbraci și pe mine mireasă? o întreabă Mădălina cu o voce caldă, în care își topise parcă sufletul. Eu n-am să știu să mă gătesc așa, ca tine! mai adăugă fata.

— S-ajungem noi până acolo, Mădălinuța, atât să mai rămână: să te îmbrac mireasă, că ne vom descurca noi, n-o să te las eu tocmai pe tine... Drumul e lung însă, ține minte!

— Măi, dar și Vlad ce bărbat a-ntâia era, ia uitați-vă la el!

— Bravo, Bogdane, spuse judecătorul! Îți mulțumesc! Bine că mă bagă și pe mine cineva în seamă.

— „Solidaritate bărbătească”, unchiule! răspunde puștiul, făcându-i cu ochiul. N-avem noi o „înțelegere”?

— Credeam că, de data asta, e fără „înțelegere”, măi Bobi!

— Ei, atunci, fără! Să știi că Andreea „s-a orientat”...

— Ce s-a mai orientat ea, ce m-am mai orientat eu... răspunse judecătorul, cu un aer meditativ...

Vlad cunoștea liceul Andreei. Ca jurist, fusese de câteva ori în școală, invitat de directoare, și le vorbise elevilor despre legi, despre necesitatea cunoașterii și respectării acestora, ca și despre consecințele încălcării lor. Fusese primit bine. Găsise acolo, încă de la început, un colectiv, de cadre didactice și de elevi, receptiv. De aceea și răspunsese solicitărilor venite în continuare. Întâlnise, spre surprinderea lui, și o cunoștință mai veche, din anii studenției, o fată care terminase Istoria și era acum profesoară tocmai la acest liceu.

„Vlade!” a strigat ea, îmbrățișându-l, când l-a văzut.

„Corina! Tu, aici?!” i-a răspuns tânărul judecător, oarecum jenat de efuziunea fetei.

„Sunt profesoară! După facultate, am fost repartizată direct aici”.

„Bravo! La un asemenea liceu, cine nu și-ar dori?”

Se cunoscuseră prin anul doi, într-o seară, la o reuniune studențească. I-a făcut cineva cunoștință cu ea. Au dansat toată seara împreună. De fapt, Vlad ar mai fi vrut să danseze și cu alte fete, dar Corina nu l-a slăbit deloc. Cum începea un nou dans, îl lua de mână... Când au plecat, a însoțit-o până la căminul în care locuia. La despărțire, Corina l-a sărutat, spunându-i că-l așteaptă a doua zi... și i-a fixat ora la care trebuia să vină! s-o ia de la cămin, să meargă la un film, să se plimbe...

Vlad a plecat cam ametit și nedumerit, în același timp. Era clar că fata îl plăcea, dar „prea se repede așa, dintr-o dată” și-a spus el. „Înseamnă că nu e de soi! Ori, cine știe?! Adesea «mironosițele» ascund mult mai mult, în vreme ce altele, mai deschise, mai îndrăznețe, care nu-și fac «probleme» din faptul că te ia ori o iei de mână, că o săruți sau că ea e aceea care face, prima, gestul, cum i se întâmplase lui, tocmai atunci – altele ca acestea deci pot fi fete foarte serioase”.

Corina nu-i plăcea însă prea mult lui Vlad. Simțea că n-ar puteai să se îndrăgostească serios de ea. Și-apoi nici nu dorea așa ceva. Avea mai multe prietene studente – colege ori de la alte facultăți – dar nicio iubită. Și nici nu-i simțea nevoia celei din urmă. „Deocamdată, își spunea, facultatea este amorul meu cel mare!”

A doua zi s-a dus, totuși, la întâlnire. Simțea că ar fi fost o impolitețe din partea lui: fata îi spusese că îl așteaptă. Bine, dar el nu-i dăduse niciun răspuns, în sensul că nu-i confirmase. Păi, dacă nu spusese altceva, însemnează că acceptase.

S-au plimbat, au mers, într-adevăr, și la un film. Corina l-a ținut de mână, în timpul spectacolului, iar pe stradă – de braț! Vlad se jena, încerca să se desprindă, sub pretextul că vorbește, că explică, gesticulând. Corina îl urmărea topită, însă și nu-i dădea drumul de mână.

Din când în când, Vlad privea cu atenție în jur, sau supraveghea strada, de departe; n-ar fi vrut să se întâlnească nas în nas cu alte fete cu care, de asemenea, se mai plimbase, care îl considerau prieten. Deși mergeau de multe ori pe stradă, ținându-se de mână ori de braț – băieți și fete – gesturile puteau fi și camaraderești, colegiale, să nu exprime deci o apropiere mai mare, pre-miză a unei intimități. Asemenea scene se petreceau, de obicei, când ieșeau de la cursuri, de la seminarii și mergeau spre cantină, ori spre cămin. In zilele de sărbătoare însă, când te plimbai cu cineva pe stradă, de braț, însemna că...

După vreo săptămână, Corina i-a declarat că-l iubește, că s-a îndrăgostit de el din seara în care s-au cunoscut, de aceea s-a și purtat așa...

„Corina, dar eu...", a îndrăznit Vlad...

„Te rog, te rog! nu-mi spune nimic, l-a întrerupt ea. Să mă iubești și tu pe mine! Ai să vezi! Sau, cel puțin, așa sper, fiindcă altfel..."

„Fiindcă altfel?"... i-a preluat vorbele Vlad...

„Ar fi mare păcat de sufletul meu ı"

A plecat trist și frământat. „Nu, el nu simțea că va ajunge s-o iubească, așa cum își dorea și cum spera fata! Mai bine-ar fi dacă totul s-ar reteza de pe acum!"

Așa s-a și hotărât să facă. Dar n-a reușit imediat! Adevărul era că-l impresiona iubirea fetei, hotărârea ei de a face orice sacrificiu pentru el.

S-a oprit, totuși, la timp, altfel lucrurile chiar că luau o întorsătură care...

Corina a continuat să-l iubească și să sufere, bineînțeles. Până când, la un moment dat – era către sfârșitul anului III – a aflat de la o colegă de-a fetei că s-a căsătorit.

„Nu te interesează cu cine?" l-a întrebat aceea. „Nu, neapărat!" i-a răspuns Vlad.

„Să te informez, totuși, deși ești un «nesuferit», dar cuvântul a fost pronunțat cu tandrețe; cu un inginer, mai mare ca ea cu cincisprezece ani".

„Bine, dar de ce-a făcut asta?!"

„Nu te frământa, nu din cauza ta: tipul are bani, apartament,

mașină... Așa că i-a crescut valoarea. Iar, deocamdată, anii... nu se văd. Se află în perioada în care se poate spune despre el că «e interesant»! Mai târziu?!... Dar de ce să facem chiar toate calculele dintr-o dată?!"...

Până la terminarea facultății s-au mai întâlnit de câteva ori. În general evitau – și unul, și celălalt! Apoi. Trecuseră câțiva ani...

„... Te-ai căsătorit?" l-a întrebat, curioase, Corina.

„Încă nu!" i-a răspuns Vlad.

„Ai rămas tot crai!" a exclamat ea, zâmbindu-i...

„Da, «de tobă»! Dar, mai ales, am rămas băiat bun, v Corina, și am ajuns și un judecător bun, să știi..."

„Ți-au murit lăudătorii, tovarășe judecător!"

„Da de unde! Nici nu s-au născut!"

„Nu mă întrebi cum îmi merge?" a mai apucat să spună Corina, înainte de a se despărți de Vlad.

„Ba da: «Cum îți merge»?"

„Foarte bine!" a răspuns profesoara, dar peste apele din ochii ei s-au mișcat, grăbite, două pale de umbre. „Am și o fetiță. Are patru ani!"

„Mă bucur, Corina! Să-ți trăiască! i-a urat Vlad, cu sinceritate. Îți doresc tot binele!"

„Și ție! Și te mai aștept!"

„O cunoașteți pe tovarășa Ionașcu?" l-a întrebat directoarea.

„Da, din facultate! Am fost colegi: ea la Istorie, eu la Drept!"

„Mda! exclamă, în timp ce cu ochii cercetează niște hârtii de pe birou. E o fată... bună!"

„Mă bucur! Și în facultate era o studentă bună", a adăugat Vlad, grăbindu-se să părăsească școala.

„Vă mulțumesc, tovarășe Cosmescu, i-a spus directoarea, la plecare, ați vorbit frumos și interesant pentru copiii noștri, pentru cadrele didactice, astăzi ca și altă dată. De aceea, să nu vă supărați dacă vom mai îndrăzni..."

„Cu multă plăcere, tovarășă directoare! Numai să mă anunțați din timp, ca să-mi planific și eu treburile, să le potrivesc în așa fel, încât să pot veni!"

... Vreme de peste doi ani n-a mai dat însă pe la școală. Intre

timp, o cunoscuse pe Andreea...

Erau, într-o seară, la teatru. În pauza spectacolului, Vlad se dusese să cumpere ceva de la bufet. A văzut-o, pe Corina în fața lui. Aceasta, peste câteva clipe, întorcându-și capul, întâmplător, l-a observat și ea.

„Vlade, ce bine-mi pare că te văd! a exclamat profesoara, apropiindu-se de el și sărutându-l. De ce n-ai mai venit pe la noi, la liceu? Nu te-a mai chemat directoarea? Să știi că e cam a dracului... ne face zile fripte!"

„Dacă spui tu?! Eu n-am prea observat, în cele câteva dați în care am fost pe la voi".

„Cu cine ești la teatru?!"

„Cu viitoarea mea soție!"

„Cine, cine? Să mi-o prezinți și mie!" spuse Corina curioasă.

„O cunoști!", i-a răspuns Vlad.

„Daa?! De unde?"

„Vă întâlniți, probabil, în fiecare zi!"

„Nu se poate! Doar n-o fi profesoară la mine la liceu?"

„Ba-i tocmai colegă cu tine!"

„Extraordinar! Cine e?"

„Uite-o, se află acolo, pe canapea!" spuse Vlad, orientându-i privirea în direcția Andreei, care nu-i observase, fiindcă citea ceva în programul de sală.

„Andreea Petrescu?! se miră Corina. Ooo!, banditule, e fată frumoasă, nu zic, și profesoară bună, dar..."

„Te rog, Corina! Să nu începi să mi-o bârfești."

„Nu e vorba de bârfă, Vlade, dar noi ne cunoaștem de mult. Și tu știi că eu te-am iubit... Mă rog, ce să-ți mai spun... Și-atunci unele lucruri, așa, ca să fii pus în gardă, nu ți-ar strica, că doar nu te-ai însurat încă. Cine știe, ai mai putea cumpăni..."

„Mă mâhnești, Corina! Nu e cazul s-o apăr pe Andreea în fața ta!..."

„Sigur, sigur, când iubești... Știu cum este! Oricum, Andreea e o persoană foarte dificilă: plină de sine până la cer, ironică, distantă, rece!... chiar dacă se țin elevii ăia ai ei cârd după ea... A avut și o serie de reclamații, anchete! Ar fi bine să deschizi ochii! Și-apoi e inexplicabil de unde câștigă ea atâția bani, că-i dă

mina să umble foarte elegantă... de unde? Că acasă... am auzit c-au fost niște sărăntoci!... Vlad, Vlad, Unde pleci?! Stai să..."

Judecătorul îi întorsese spatele, îndreptându-se spre Andreea. Nu putuse s-o mai asculte. I se făcuse lehamite...

„Ce-o fi având cu fata asta? Că doar nu din cauza mea a batjocorit-o atâta!" i se încordase un gând...

„Ce fel de profesoară e Corina Ionașcu?" a întrebat-o Vlad, când au ieșit de la spectacol.

„De istorie! i-a răspuns, simplu, Andreea. Dar de unde-o cunoști tu?"

„O cunosc de mult, de când eram studenți!

„Ați fost prieteni?" „Nu neapărat!"

„Ce înseamnă «nu, neapărat»? Ați fost sau n-ați fost?"

„Câteva săptămâni! Ea pretindea că mă iubește, dar mie nu-mi plăcea!"

„De ce? Că e femeie frumușică și cred că atunci, cu ani în urmă, era și mai și!"

„Nu-mi plăcea și-atât! A fost ca un mic foc de paie, care s-a stins aproape înainte de a se aprinde."

„Foc e atunci când arde!"

„Uneori nu arde, ci numai scoate fum. Și tot «foc» i se spune!"

„Mda! exclamă Andreea. Și ce-ți veni cu Corina Ionașcu? Te-ai mai întâlnit cu ea? Că acum e căsătorită, are și copil!"

„Am reîntâlnit-o, după săptămânile acelea, preciza Vlad – așa ca să se știe că, între timp, n-o mai văzuse pe Corina, ani de zile – când am fost chemat de directoarea ta la liceu, pentru niște probleme juridice!"

„Dar când ai fost tu chemat la noi la liceu și eu nu te-am văzut?"

„N-aveai cum să mă vezi, fiindcă pe-atunci, nu erai la școală, nu terminaseși facultatea, fiindcă tu ești mică..." adăugă Vlad, ciufulindu-i puțin părul, ca unui puști. Într-o asemenea vizită..."

„A, au fost mai multe!"

„Au fost trei!... la intervale de câteva luni, trei vizite, în doi ani."

„Bun! Și-ai întâlnit-o pe madam Ionașcu, v-ați bucurat și-ați

fost fericiți!" Vlad a început să, râdă...

„Îmi place! Combaţi tare! înseamnă că... va fi vai de pielea mea dacă o să mișo în front!"

„Da' de ce să miști?! In front nu se mișcă! Decât la comandă!"

„Depinde cine comandă!"

„Cum, «cine»? Tu, scumpule! răspunse Andreea, zâmbind, spre a curma jocul vorbelor... Tu, cine altul?... că tot mi-a spus mie «Lady»: «Andreea, când ai să te măriți, bagă de seamă să nu-ți contrazici niciodată bărbatul! «Cum, așa?» am întrebat eu. «Așa, foarte bine! mi-a răspuns: zici ca el și faci ca tine! Și-atunci, armonia va fi perfectă»! Ea mi-a mai spus să aplic «formula» și în alte situații, în școală, de pildă. Dar, se pare că în viața de familie dă rezultate nemaipomenite!"

„Păi, bag-o bine la cap! Și vezi, să nu care cumva să mă contrazici vreodată, că..."

„Aha! Tu ai reținut doar prima parte..."

„Fiecare reține ce-i convine!... Și, totuși, ce fel de profesoară este Corina Ionașcu?"

„Te-am mai întrebat: de unde, până unde, în astă-seară, Corina Ionașcu?"

„Fiindcă în astă-seară am întâlnit-o la teatru!"

„Când?"

„Când am fost la bufet, iar tu citeai «Programul» pe canapea!"

„Și i-ai spus de mine?!" „Bineînțeles!"

„S-a bucurat nespus, așa-i? Te-a felicitat, ți-a urat!... Iar pe mine «m-a lăudat» până ce s-a dat semnalul de reîncepere a spectacolului..."

„Nu chiar, fiindcă am venit la tine devreme, nu-ți amintești? I-am întors spatele și... Ce are femeia asta cu tine, Andreea?"

„Nu numai ea, mai au și alții, să știi! Dacă o să mă lei de nevastă, după cum mi-ai promis – spuse Andreea, zâmbind – să nu aștepți să mă laude lumea, dragule. Pentru că..."

„Pentru că..."

„Văd că te interesează!"

„Eu cred că e firesc!"

„Atunci, firesc ar fi să nu-ți mai spun eu nimic și să știi tu singur. Că și așa te lauzi că pătrunzi firea oamenilor, că-i

intuiești dintr-un ochi... Iar, în ceea ce mă privește, de luni de zile mă tot cercetezi și pe-o parte, și pe alta!... Ei, aștept!”

„Fiindcă «ești încrezută, ironică, distantă, rece!” „Asta crezi tu despre mine?” spuse Andreea alarmată.

„Îmi pare rău că e noapte și n-ai putut să observi ghilimelele. Era un citat! în ceea ce mă privește, dacă te interesează cu adevărat «problema», atunci aș spune: «Fiindcă ești mândră, pe dreptul tău, că nu faci rabat la demnitate, indiferent de ce ți s-ar putea întâmpla, fiindcă ești sinceră, mult prea sinceră – ai sufletul în ochi și pe obraz –, că tai potecă totdeauna de-a dreptul, nu știi s-o mai iei și pe ocolite, fiindcă nu ești o neajutorată la minte, ci dimpotrivă, că nu lași pisica să-ți mănânce din palmă, făcându-te că nu vezi, fiindcă iubești copiii și ei te iubesc pe tine, fiindcă te îmbraci frumos și ești o frumoasă... frumoasa mea, iubita mea!»”

„Într-o zi – a început Andreea să povestească – fosta ta prietenă a venit de la o oră tunând și fulgerând:

«Dragă, mi s-a adresat ea mie, clasa ta e o clasă de leneși! N-au învățat nimic pentru astăzi la Istorie. Le-am pus trei de sus, până jos, la toți! Așa, ca să-i învăț minte! Și, te rog, să faci din asta o problemă și în organizația U.T.C. Păi se poate, dragă?! Se poate?

«Nu vă supărați, am întrebat-o, dar nu v-ați interesat de ce n-au învățat? Nu i-ați întrebat?»

«Ba da, dragă, dar ce ăsta e motiv – că au fost, cică, la muncă patriotică?!»

«Eu cred că este – i-am răspuns – fiindcă au participat la o acțiune specială, organizată de școală, că au fost ocupați întreaga după-amiază de ieri și că n-au avut deci când să învețe. Și, în plus, conducerea școlii le-a și promis copiilor că nu vor fi ascultați astăzi, avându-se în vedere acest fapt. Profesorii toți au fost anunțați! Dumneavoastră de ce nu vă conformați unei dispoziții?»

«Ce *dispoziție*, dragă, eu n-am știut nimic de-o asemenea dispoziție!»

«Păcat! Dar, chiar așa stând lucrurile, când vezi, ca profesor,

că o clasă întreagă – și nu de *leneși*, pentru că elevii mei învață la toate disciplinele, inclusiv, la Istorie – nu și^a pregătit lecția, când îți explică pentru ce (deci nu din lene sau din rea-voință), te așezi liniștit pe scaun și, numai fiindcă ai catalogul în mână, te apuci și așterni nota trei *de sus și până jos*?! Cum se poate așa ceva?»

«Ia ascultă, s-a împieptoșat *amica* dumitale, mă tragi la răspundere?»

«În această împrejurare nu neapărat! i-am zis (am văzut că-ți place ție cuvântul acesta *neapărat*, de-aceea-l folosesc și eu), dar o voi face într-un cadru organizat, când va trebui, fiți sigură, să răspundeți pentru jignirea adusă unei clase întregi de elevi. O să vă chem, de altfel, peste vreo câteva zile, și la ședința cu părinții, să vă exprimați și acolo *justificata* dumneavoastră indignare și să le explicați direct *temeiurile sancționării* copiilor lor.»

„Tovarășa profesoară s-a făcut galbenă, apoi, verde, în fine, a trecut prin tot curcubeul. Cei din cancelarie, fără excepție, au fost de partea mea".

„Și madam Marinescu?"

„Întâmplător, ea nu era de față! Bineînțeles că într-o ședință de partid, cu o dezbatere pe probleme profesionale, a mâncat o papară strașnică, iar Consiliul de conducere i-a aplicat și o sancțiune. Și, în felul acesta..."

„Ți-ai făcut-o prietenă... până la adânci bătrânețe!"

„Așa se pare! Astă-seară a și dat un recital!"

9.

Un alt moment pe care îl țineau însă minte Andreea și Vlad se petrecuse înainte de căsătorie...

Era în noaptea Anului Nou. Ningea cu fulgi mari, ușori, ce se legănau în văzduh, întârziind parcă într-un dans mirific, înainte de a se așeza pe fețele oamenilor, pe case, pe străzi, peste lume. Au aranjat să petreacă această noapte împreună cu doi prieteni buni – el inginer, ea profesoară, la alt liceu decât al Andreei – pe

care Vlad îi cunoștea mai de demult.

„Bine că am ajuns la timp – a spus Vlad, când s-au văzut în casa amicilor lor –, peste o oră-două cred că nu se va mai putea circula. Ninge ca-n povești!"

„Nu era niciun pericol, Vlade, rosti, zâmbind, inginerul, tu ai fi coborât din mașină, ai fi luat «broscuța» în spate și-ai fi pornit-o încoace. Până mâine dimineață ajungeai tu".

„Și cu Andreea ce-aș fi făcut?"

„Pe ea ai fi lăsat-o-n mașină, în «Volkswagen», că doar nu era să târnosești prin zăpadă mândrețe de fată! Le-ai fi purtat pe-amândouă pe umeri!"

„Ei, așa mai merge, m-am liniștit! spuse judecătorul, în timp ce cu toții au izbucnit în râs. Și-acum, fiindcă tot am la îndemână această soluție «inginerească» eu zic, Andreea, să ne întoarcem de unde-am plecat și s-o punem în practică. Ar fi păcat să n-o verificăm! Sau, și mai bine, o lăsăm pentru mâine dimineață, când va trebui să plecăm!"

„S-o crezi tu – îi răspunse Andreea –, mâine dimineață, dacă va fi precum zici, eu aicea dorm: e cald și bine, loc îmi găsesc eu pe vreo canapea..."

„Și eu?"

„Tu ai să mă veghezi, dragule, ca să începi anul numărul unu al existenței noastre sub semnul neuitării! Dacă adormi, uiți de mine!"

„Nu te văd prea bine, Vlade!" spuse Valentin, inginerul.

„De-acum nu mă mai vezi bine? Nici n-am apucat să ciocnim primul pahar. Ce-o să ne facem până mâine dimineață?..."

„Discuția noastră despre zăpadă mi-a adus aminte de o întâmplare... Era tot așa in noaptea de Anul Nou. Băiatul unui prieten al familiei noastre, student, în ultimul an, la limbi străine, a hotărât, împreună cu câțiva colegi de-ai lui, să petreacă revelionul intr-o cabană, în apropiere de munți, la o distanță de vreo 10 km de satul lor. Băieții și-au anunțat prietenele, părinții și toată lumea a fost de acord. Prietena lui Ionică – așa se numea băiatul despre care vă spun – locuia într-un orășel din vecinătatea satului. Tot acolo mai locuia și altă fată – care urma să petreacă revelionul împreună cu grupul acela de

tineri. Era prietena altui băiat – Eugen.

Cei doi – Ionică și Eugen – s-au aventurat cu un autoturism, trecând peste niște dealuri, ca să aducă fetele în satul lor. Au reușit, dar au cam întârziat. Ceilalți nu i-au mai așteptat și-au plecat spre cabană cu o mașină mare și puternică, un camion. Le-a lăsat vorbă să vină pe jos, pe un drum mai scurt, de nici patru km.

N-au avut încotro, au pornit-o pe jos. I-a apucat noaptea și-a început să ningă puternic. Drumul, care devenise doar o potecă, era din ce în ce mai anevoios. După calculele lor, ar fi trebuit să se apropie. Dar încotro e cabana? Ionică știa bine locurile pe-aici; la cabană nu fusese însă de prea multe ori.

«Trebuie să fie undeva în stânga, a spus băiatul. E un podeț pe care vom trece peste o apă și, de-acolo, la două sute de metri e cabana. Prietenii noștri cred c-au fiert deja țuica, ne așteaptă. O să bem și-o să ne dezmorțim imediat! Nu vă faceți griji. Acum ajungem!»

Încerca să-i încurajeze pe ceilalți, mai ales pe cele două fete care obosiseră și începuseră să scâncească.

«Ionică, pe-aici nu sunt lupi?» l-a întrebat, gâfâind în urma lui, Teodora, fata pe care el o iubea.

«Sigur că sunt, și lupi și urși!»

«Vai de capul nostru! a exclamat Teodora, și-atunci ce ne facem?»

«Am spus doar că *sunt*, dar asta nu însemnează că vin să ne-ntrebe pe noi ce căutăm pe-aici, la ora asta. S-au adunat și ei pe la *casele* lor, petrec revelionul.»

«Să știți că mie a-nceput să mi se facă frică! s-a auzit glasul Cătălinei, al celeilalte fete. Ce bine era dacă stăteam noi la Câmpulung, Teodora – a mai adăugat ea – și dacă îi opream cu noi și pe *exploratorii* ăștia ai ținuturilor albe de sub munți! Acum»...

«Da, dar cine mai trăia o asemenea aventură?» – s-a amestecat în vorbă și Eugen.

«Știți ceva, a intervenit Teodora, oprindu-se în loc, și oprindu-i și pe ceilalți, eu m-am săturat și de aventură, și de tot.

Simt că nu mă mai țin puterile. Ioane, mai ai vreo speranţă să găsim cabana sau rămânem aici şi ne facem statui?»

«Atâta vreme cât nu ți-ai pierdut umorul, înseamnă că mai poți!» răspunse băiatul, dar glasul lui avea alte modulații, altă rezonanță, trădând îngrijorarea.

«Drept să vă spun, nu înțeleg ce s-a întâmplat», a adăugat Ionică scoțându-și ochelarii care-l apărau de zăpadă și de pleazna vântului ce începuse s-o învârtejească. A încercat să privească fără ei. A ridicat lanterna, deschizând faza lungă. În jur zăpadă, copaci și zăpadă, peste care domnea întunericul.

«Haideți să strigăm, a propus Eugen, poate suntem în apropiere și ne vor auzi».

Au început să strige, să chiuie, să fluiere, pe rând sau cu toții deodată."

„Hai, Vlade, taie-i coada, că e lungă! a propus Carmen, soția lui Valentin. Ce vrei, să ne faci să plângem? Ne-am adunat la petrecere doar. Spune-ne mai repede, i-au găsit pe ceilalţi sau nu?"

„Nu!" a răspuns judecătorul.

„Nu?! s-a auzit glasul, îngrijorat, al Andreei. Şi ce-au făcut, până la urmă?"

„După ce s-au chinuit vreo oră, tot învârtindu-se prin nămeți, tot strigând – pierduseră de-acum drumul, nu mai știau încotro s-o ia – au dat, din întâmplare, de o linie ferată – trecea pe-acolo un trenuleț care ducea muncitorii ce lucrau în pădure și la o întreprindere forestieră până în satele învecinate.

«Suntem salvați, a strigat Ionică, am găsit calea ferată!»

«Care cale ferată?» a întrebat Teodora, cu glasul stins.

«Cea care trece și prin sat pe la noi!»

«Și? a adăugat Cătălina, vine vreun tren special să ne ia pe noi la ora asta? Când trec, de obicei, trenuri pe-aici?»

«Mâine și poimâine nu circulă!?» a răspuns Eugen. «Atunci aici o să-ngheţăm!» a spus Teodora, începând să plângă..."

„... Peste vreo zece minute, au găsit și o gheretă a unui paznic. Era, de fapt, o cameră din zid, cu ferestre, cu ușă... Ușa era însă încuiată. Au forțat-o, dar n-au reușit s-o deschidă. Au încercat o

fereastră. Până la urmă, au spart un ochi de geam, au deschis fereastra și-a intrat Eugen. Le-a deschis și ușa! In sfârșit, erau la adăpost, înăuntru, un pat acoperit cu două pături, o măsuță, un scaun, un dulăpior agățat pe perete, o plită. Lângă plită, două brațe de lemne. Le-au văzut pe toate la lumina lanternelor. Au găsit și-o lampă. Au aprins-o, chibrituri aveau băieți, care fumau".

„Vedeți, e bun și fumatul la ceva!" a remarcat inginerul, zâmbind.

„În curând focul duduia în sobă și în cameră începuse să se încălzească." (Astupară ochiul de geam spart cu perna de la căpătâiul paznicului)...

„Și-au petrecut acolo revelionul!" – interveni, din nou, Carmen, nerăbdătoare să se termine povestea.

„Vai, ești formidabilă, cum de-ai ghicit. Carmen? o ironiza Vlad. Dar cu ce, să-roi spuneți voi cu ce l-au petrecut, ia să vă văd capacitatea de imaginare! — zise Vlad. Hai, propuneți!"

„Păi, au găsit și de mâncare, și băutură, că paznicul era om serios și gospodar!" – a propus Valentin.

„Da, au găsit și de mâncare, ai ghicit, Valentine: un șir de covrigi uscați, de cei care se împart la colindători".

„O, lux! a spus Carmen. Tocmai potriviți pentru asemenea *noapte*! Dar de băut?"

„La băutură au fost mai norocoși: în dulapul paznicului îi aștepta o sticlă de țuică bună..."

„Ți-am spus eu? Excelent! a subliniat inginerul. Deci au fiert țuica și-au mâncat covrigi pentru colindători!... Ce romantic?!..."

„Și, după plânsetele fetelor... că «unde-au ajuns ele, că ce vor zice părinții, ceilalți, oare-i așteptau la cabană» etc., etc. Au cântat și-au dansat până dimineața. Între timp, a trecut pe la ușa lor un «Moș Martin» și-a mormăit ceva, dar numai așa, a urare pentru Noul An; lui i-au răspuns și niște lupi, dintr-o coastă de munte, care făceau vocalize în noaptea aceea «mare» și albă, și-apoi lucrurile s-au potolit.

Când s-a luminat afară, băieții s-au aventurat prin zăpadă, cercetând locul. Spre bucuria lor, au găsit, în apropiere de calea ferată, un vagonet. S-au chinuit, cât s-au chinuit, dar au reușit

să-l pună, până la sfârșit, cu roțile pe șine.

Au venit și-au sculat fetele, care ațipiseră puțin în patul pazniculuI.

«Domnișoarelor, trăsura fermecată, cu roți de fier și cu pornire prin opintire de brațe și de umeri – un *hei-rup* și gata – vă așteaptă în apropiere de ușa *palatului* dumneavoastră. Vă rugăm să vă puneți *condurii*, care sperăm că s-au zvântat pe lingă plita lui Moș Ion, să vă împrospătați obrazul cu puf din marea de vată și să mergem!»

Când au văzut vagonetul, fetele au uitat de tot necazul prin care trecuseră. Acum erau sigure că vor scăpa din pustietatea aceea. Și chiar au scăpat, pentru că, în mai puțin de o oră, au ajuns în sat. Calea ferată era construită într-o ușoară pantă, suficientă ca vagonetul să alunece, iar unde se mai oprea, băieții repetau hei-rupul de la plecare...

Vă dați seama, noaptea aceea, pentru ei, a fost..."

... Orele au trecut pe nesimțite... În momentele cumpenei dintre ani, oricât se străduiau să nu arate, Andreea și Vlad erau cuprinși de o mare și frumoasă emoție: începea anul numărul unu, al existenței lor.

După îmbrățișări, și urări calde, urzite cu lumini de suflet și de gând curat, ce respirau peste simfonia paharelor cu arome de șampanie tremurătoare, s-a auzit glasul lui Valentin:

„*Oaspeți dragi*, – a început el ceremonios – (Andreea s-a uitat în spate, să-i vadă pe ceilalți; nu erau decât ei) *și mărită curte* (s-a plecat către Carmen – soția lui), *cei de față să m-asculte!*...

„Să știi că, odată cu noul an, l-a pălit harul poeziei!" exclamă Vlad...

„*Deci, oaspeți dragi, mărită curte*, reluă Valentin imperturbabil, cu glas solemn: *a sosit momentul!*"

În clipa aceea a desfăcut o cutiuță frumoasă, pentru păstrat bijuterii, din care s-au revărsat, sub candelabrul cu lumini de deasupra, sclipirile de aur a două verighete.

„Și-acum mâna dumneavoastră, domnișoară!"

Andreea, care încremenise privind spre zâmbetele acelea calde din „misterioasa" cutie, a întors, pentru câteva clipe, ochii

spre Vlad; și i-a plecat însă repede, fiindcă i s-au umplut de lacrimi.

„Și mâna dumneavoastră, cavalere!" a repetat inginerul.

Prinzând apoi cele două mâini ale tinerilor cu degetele înnobilate de legământul sacru al logodnei și unindu-le parcă într-una singură, Valentin s-a uitat adânc în ochii Andreei și ai lui Vlad, urându-le:

„Să fiți fericiți! Și să trăiți întru mulți ani, înflorind ca merii, ca perii, în mijlocul unei primăveri veșnice!"

S-au îmbrățișat cu toții, într-o tăcere deplină. Andreea și Vlad nu puteau să scoată niciun cuvânt.

„Șampanie! Șampanie! a strigat Valentin, alergând el însuși și destupând o nouă sticlă. Așa! Așa! se bucura, turnând în pahare. Ei, hai, încă o dată: «La mulți ani! Noroc și fericire!»... Și, de azi înainte, să-mi ziceți: Nasule! Și treceți, imediat, să pupați mâna nașei și a nașului! Repede, repede! Nu vă mai codiți!"...

Voia să-i scoată neapărat din momentul acela de mare emoție. Dar, oricât se grozăvea și lui îi tremurau vorbele!...

„Îți mulțumesc, Vlade! a șoptit Andreea, întorcându-se spre el și îmbrățișându-l. Este cel mai fericit moment din viața mea!..."

... „Și să știți că, în noaptea aceea, și Ionică i-a pus Teodorei pe deget inel de logodnă!..."

CAPITOLUL V

1.

— Știi, Vlade, în viața noastră există un lucru pe care eu nu ți l-am spus. Îl cunosc sora și nepoata ta de la Pitești – erau de față când l-am făcut. M-au și ajutat chiar.

Judecătorul a deschis ochii mari.

— Va să zică umblăm și cu secrete!... Și, mă rog, de ce n-am știut de el la timp, pentru că acum bănuiesc că te-ai hotărât să-mi spui despre ce e vorba.

— Fiindcă nu erai în țară, când el s-a petrecut, erai plecat pentru vreo zece zile parcă – într-o delegație în străinătate.

— Și ți-ai ales anume momentul!

— Nu, nu l-am ales, dar m-am bucurat că s-a nimerit așa, pentru că tu n-ai fi fost de acord...

„Tovarășă profesoară, tovarășă profesoară, nu vă supărați, dar noi ce facem cu banchetul?" a întrebat cineva dintre elevii care-o înconjuraseră.

„Care banchet?"

„De absolvire a liceului!"

„Păi, n-ați auzit că nu e voie, nu se face niciun fel de banchet. Va fi o serbare frumoasă, ca de obicei, diplome, vorbe, flori, și gata – treceți la pregătirea pentru bacalaureat, pentru facultate!... le-a răspuns Andreea. Și-apoi de ce mă întrebați pe mine, n-aveți profesoară dirigintă?"

„Pentru noi dumneavoastră sunteți *profesoara dirigintă!*... a răspuns, întristat, un băiat. Știți doar foarte bine! De ce ne-ați lăsat altcuiva?..."

„Ho, că mi-ați scos ochii de atâtea ori!" spuse Andreea..."

... Ce se întâmplase, de fapt?

Odată cu venirea la liceu, Andreea fusese numită dirigintă la clasa a IX-a. Erau primii ei elevi, de care s-a apropiat foarte mult, pe care i-a iubit nespus, cu care fusese la nenumărate spectacole, în excursii... reușind astfel să-i cunoască foarte bine,

pe ei, ca și pe părinții lor, să-i cunoască, să-i ajute, să-i îndrume. Copiii aceștia o socoteau mai mult decât pe o mamă, deși, ca vârstă, îi întrecea nu cu prea mulți ani; veneau la ea cu inima și cu sufletul deschise și-i spuneau orice. Îi învățase să fie sinceri și cinstiți, fiindcă numai așa simțise ea că pot colabora.

Uneori o puneau chiar în încurcătură: băieți sau fete – nu se sfiau, îi spuneau de toate, dezvăluindu-i chiar frământări intime. Andreea își dădea seama că și în această privință, ca în atâtea altele, avea mult de lucrat cu ei. Trebuia să-i facă să simtă și pragul unei măsuri, până unde se poate adică să-ți pui sufletul în palmă, lăsându-l la discreția altor ochi. Deocamdată, se bucura nespus că îi determinase să aibă încredere în ea, să n-o mintă cu nimic și să gândească atunci când era vorba despre probleme de interes comun – prin prisma cerințelor colectivului, să acționeze, în orice moment, de pe această poziție.

„Sunt adorabili, își spunea Andreea, adorabili!" Cu ei împreună se simțea nemaipomenit de bine. Iar copiii observaseră asta și căutau să n-o supere cu nimic. De cum intra în clasă, îi căutau ochii, pentru ei ochii profesoarei spuneau totul, priveau în ei ca-ntr-o oglindă a ființei. Dacă erau limpezi, senini, fără nicio umbră, trebuia să apară și zâmbetul, care, uneori, întârzia câteva minute, blocat de cine știe ce fel de preocupări, „vor apărea și vorbele frumoase, tandre", cu care îi înconjura mereu, își spuneau copiii așteptând. Iar dacă se întâmpla să intre pe ușa clasei mâhnită de ceva, ori obosită, atunci elevii ei se întreceau în a-i da vești bune, răspunsuri frumoase la lecție, trimițând spre ea priviri calde și lumini de suflet. În asemenea condiții, totdeauna pleca mulțumită, în urma întâlnirii cu ei. Și, totuși, într-un moment...

După ce tremurase pentru fiecare în timpul concursului de admitere în clasa a XI-a – deși știa că nu vor fi probleme, deoarece elevii cei mai buni optaseră, în continuare, pentru o clasă cu profil de *matematică-fizică*, iar ceilalți *pentru mecanică* – după examen la începutul noului an școlar, fusese nevoită să-i părăsească din calitatea ei de dirigintă.

O chemase directoarea liceului, încă din vară, și-o avertizase

că, din toamnă, va primi, ca dirigintă, o clasă a IX-a.

„De ce?" întrebase, încă de-atunci, alarmată, Andreea.

„Pentru că, în urma probelor de verificare date, în liceul nostru au intrat și mai mulți copii ai unor colegi. Poate nu e bine ce-ți spun și ceea ce fac – a zis directoarea. Poate că se vor isca necazuri. Părinții copiilor, colegii noștri deci, m-au rugat însă – cu cerul, cu pământul – să-i adun pe toți (sunt, de fapt, vreo patru) într-o singură clasă și să te pun pe dumneata dirigintă. Ar trebui să te bucure faptul că ei, ca și alții, te apreciază foarte mult, că au atâta încredere în dumneata..."

„Bine, dar cu «elevii mei» ce fac? a replicat Andreea. Cum să-i las?"

„Știu că te-ai legat de ei și că firesc este să-i duci în continuare. Dar vezi, acum a fost treaptă, ei și așa nu vor mai fi toți într-un singur colectiv – unii au intrat la matematică-fizică, alții la mecanică; îți va fi greu și dumitale, pe care să-i iei ca dirigintă?"

„Pe cei de la matematică-fizică, acolo sunt mai mulți!"

«Mai mulți! Nu sunt decât cu doi mai mulți. Se vor supăra ceilalți, îți spun eu. Așa... Și n-o să te desparți de «el, fiindcă îți dau ambele clase la chimie!

Se gândise toată vara la propunerea directoarei. La un moment dat și plânsese.

„Cum să mă mai uit eu în ochii lor, cum? se întreba. Ce vor zice despre mine? N-or să mai creadă în nimic!"

Exagera, desigur, dar, în esență, frământarea era firească – la un om ca ea – și întemeiată.

În toamnă, după ce s-au întors din vacanță, directoarea a luat-o din nou în primire. Cu rugăminți mai întâi. Au venit și colegii ei – profesorii, două femei și doi bărbați – se nimeriseră, părinții copiilor. I se făcuse rușine pentru faptul că atâția oameni în toată firea stăruiau pe lângă ea. Își dădea bine seama de acest lucru, dar nu se putea hotărî, totuși. Până la urmă, directoarea a chemat-o și i-a spus:

„Știi ce, Andreea, ia-mi-i pe ăștia de pe cap, că m-au năucit, am atâtea treburi și ei – una-două – sunt la mine, nu mai scap de ei! Și nici pentru tine nu este bine... parcă ai aștepta

rugăminţile acestea...”

„Tovarăşă directoare”, a izbucnit Andreea...

„Ştiu, ştiu, eu ştiu adevărul, dar lumea, fetico, n-are timp să despice firul în patru, mai ales când e minată din spate de un anume interes.”

„Dar se vor revolta şi părinţii, să ştiţi!”

„Pe părinţi îi potolesc eu, lasă-i pe mâna mea. Tu le spui că aşa a hotărât conducerea liceului”.

„Ceea ce, până la urmă, este aproape adevărat!” „Vino să te sărut, a chemat-o directoarea lângă dânsa, pentru acel «aproape», de data asta. Înseamnează că n-o vei face aşa, numai din obligaţie!”

„Tovarăşă directoare, eu nu pot să vă refuz în primul rând pe dumneavoastră. Dar să ştiţi că-mi este greu! Şi sunt îngrijorată şi pentru altceva: nu ştiu ce fel de copii au colegii noştri, dacă nu vor ieşi discuţii, pentru că, sper că mă cunoaşteţi de-acum, eu nu pot admite în această clasă încă patru diriginţi. «Problema» vă rog s-o discutaţi cu dânşii de la început”.

Directoarea i-a chemat pe cei patru şi, chiar în faţa Andreei le-a atras atenţia să nu se amestece cu nimic în problemele clasei. Să-şi lase copiii pe mâna dirigintei! Colegii Andreei au fost bucuroşi şi, în acelaşi timp, cu totul de acord cu propunerea, pe care-o socoteau de altfel firească.

Andreea era însă cu inima în căngi. Mai erau câteva zile până la deschiderea cursurilor. Câţiva elevi – de la clasa de matematică-fizică – au venit după ea oferindu-se s-o ajute la treburile începutului de an şcolar... Nu le-a putut spune din prima clipă. Erau atât de bucuroşi de reîntâlnire. De fapt, veniseră copiii care-i erau şi ei cei mai dragi, de care se ataşase cel mai mult, fiind şi elevi foarte buni la învăţătură: Dragoş, Cătălin, Şerban, Janette, Cristina, Traian, Ruxandra... Până la urmă n-a avut încotro, le-a spus. Şi, bineînţeles, că a aruncat totul pe conducerea şcolii, care „hotărâse” astfel (se folosea de sugestia directoarei).

La început, băieţii şi fetele au crezut că glumeşte, că vrea să-i încerce.

„Ne încercaţi”, tovarăşă dirigintă, aşa i-au şi spus; „pentru că

altfel ar fi o catastrofă!" a exclamat Dragoș, fostul secretar al biroului UTC. Dar, când i-au văzut lacrimile rostogolindu-i-se pe obraji...

Toate zbaterile – ale lor, care s-au dus chiar atunci la directoare și ale părinților – n-au adus însă nicio schimbare.

Pe cei cu care a stat atunci de vorbă, ca și în zilele următoare – apoi pe alții, pe părinții unora dintre ei Andreea a încercat să-i liniștească.

„Vă voi fi profesoară, în continuare, nu vă speriați, le spunea ea; și-apoi, eu sunt mai tot timpul în școală, dacă vi se întâmplă ceva – veniți la mine, stăm de vorbă, am să fac tot ce pot eu pentru voi. Dar acum înțelegeți-mă, nu mă mai chinuiți!" Și iarăși îi soseau lacrimile în ochi.

Până la urmă au înțeles-o, fiindcă n-au avut încotro.

În ziua festivității de deschidere a noului an de învățământ, a trăit clipe de mare încordare. Mai întâi că nu se putea uita spre clasele unde se aflau „copiii ei". Nici nu îndrăznea să întoarcă ochii într-acolo, deși pe-ai lor îi simțea parcă arzându-i obrajii.

La un moment dat însă a apărut în careu o femeie cu un băiat, un elev. Trecuse și el în clasa a XI-a. Era un copil infirm. Suferea de o boală îngrozitoare care-i strâmbase coloana vertebrală, fața, întregul corp, care îi bloca mușchii, făcându-i mersul aproape imposibil.

Fusese și el elev al Andreei, făcuse parte din clasa ei. Se numea Papadopol Leonard și toată lumea îi spunea „Papi"...

Acum „Papi" mergea încet, târându-și picioarele. Se sprijinea în două bastoane. Pe după gât, prinsă do un cordon mai lung, avea o geantă, ce se rostogolea când pe o parte a trupului său chinuit, când pe alta, după cum băiatul se mișca. Înainta, căutându-și colegii. Mama, care îl însoțea, i-a luat-o puțin înainte, întrebând pe cineva unde se află clasa tovarășei profesoare Andreea Petrescu.

„Clasa a IX-a?" i-a răspuns cel întrebat. „Nu, a XI-a, de matematică-fizică!" a precizat femeia.

„Tovarășa profesoară Petrescu nu mai este dirigintă la clasa a XI-a, ci la a IX-a".

„Cum la a IX-a? Nu se poate, e o greșeală!" a spus mama lui

„Papi”...

Când a înțeles că așa stau lucrurile, a căutat-o pe Andreea.

„Cum ați putut să faceți așa ceva, tovarășă profesoară? De ce i-ați lăsat? a întrebat-o femeia, aproape apostrofând-o. Dumneavoastră știați ce-ați reprezentat pentru copiii ăștia?”, a mai adăugat, mânioasă, mama acelei ființe chinuite, întorcând spatele Andreei și plecând fără să mai aștepte vreun răspuns...

Următorii doi ani care au trecut, până când foștii elevi se apropiau de absolvirea liceului, au fost foarte agitați pentru Andreea. Era cu adevărat dirigintă la trei colective de elevi: copiii din clasa a IX-a și cele două grupuri împărțite în două clase a XI-a.

A încercat mult să se apropie și de noii săi elevi și, în mare măsură, a reușit. Pe ceilalți, cu deosebire pe unii dintre ei, nu-i putea însă uita. Aceștia, de altfel, se țineau după ea ca după propria lor dirigintă. Când li se întâmpla ceva neplăcut, când puneau ceva la cale când aveau de rezolvat ceva – la Andreea veneau, fără nicio rezervă.

„Ne-ați promis că nu ne veți părăsi! îi spuneau. Trebuie să ne suportați! Și începeau să-și spună păsurile ori să-și fluture pe dinaintea ochilor visurile, cerându-i părerea și, cel mai adesea, concursul.”

„Până n-or pleca ăștia, de-a XII-a, din școală, pe noi n-o să ne iubească așa cum ne dorim!” a exclamat cineva din clasa la care acum Andreea era dirigintă de drept. Ajunseseră și ei într-a X-a.

Iată însă că „cei dintr-a XII-a” se apropiau de sfârșit...

După obicei, la absolvire, elevii și profesorii organizau, pe lângă serbarea oficială, o petrecere, „un banchet”, cum i se spunea. De un an însă, organele de învățământ interziseseră asemenea manifestări atâta timp cât elevii se aflau încă în evidențele școlilor, până când nu se termina deci examenul de bacalaureat. După acest examen, absolvenții se împrăștiau, preocupați de admiterea în facultăți ori de repartizările în producție. Rareori se mai adunau la un loc, cu toții, într-un moment care să se păstreze viu pentru tot restul vieții.

În vederea unui asemenea *moment* se consultau foștii elevi ai Andreei cu profesoara ce le fusese dirigintă. Aflându-se la

încurcătură, Andreea nu le-a dat un răspuns pe loc la întrebarea lor. S-a mai gândit și, ca să fie sigură că-i are sub ochi, că nu se petrece nimic care să afecteze cumva prevederile indicației organelor de învățământ, dar mai ales ca să poată trăi din plin și ea bucuria aceea, rară, a lor a hotărât să-i primească... în propriul ei apartament.

Se căsătorise de peste un an și jumătate cu Vlad și doar de câteva luni se mutaseră într-un apartament nou, dintr-un bloc. Munciseră mult și cheltuiseră o sumă importantă de bani ca să-l amenajeze frumos, în așa fel încât să se simtă bine în el. Cu deosebire Andreea lucrase, alături de meșteri, în toate orele ei libere, luni de zile. Și într-adevăr, acum „casa lor" era un loc curat, civilizat, plăcut. Ei bine, în lipsa lui Vlad, care, în mod sigur n-ar fi fost de acord (în privința aceasta Andreea intuise bine), ea a hotărât să aducă tocmai în acest loc douăzeci de băieți și de fete, ca să-și petreacă acea *seară unică* din viața lor.

„Cuum?! Vă primește la dânsa acasă?! Și vă mai face și mâncare?! se mirau părinții copiilor. Nemaipomenit! E nemaipomenită, domnule!"...

Andreea i-a primit și le-a pregătit și tot felul de gustări, de prăjituri, torturi, cu ajutorul unei surori a lui Vlad și al fetei acesteia, pe-atunci studentă. Au lucrat câteva zile toate trei – spre a le face tinerilor tot felul de surprize...

— Dacă i-ai fi văzut ce frumoși erau și cât de fericiți, pentru că nici ei, nu numai părinții, nu s-au așteptat la acest gest din partea mea. Iar eu l-am făcut nu ca să-mi răscumpăr în vreun fel „vina" de a-i fi părăsit, ca dirigintă, cu doi ani în urmă, ci pentru că mi s-a părut firesc – erau doar „copiii mei" –, o parte dintre ei, fiindcă n-am putut să-i aduc pe toți (selecția se făcuse pe parcursul anilor, aceștia – cei douăzeci – fiind cei mai legați de mine); și i-am mai adus în casa noastră pentru plăcerea mea, de a-i vedea împreună, frumoși și fericiți! în felul acesta am mai absolvit și eu, încă o dată, liceul...

Dacă ai ști că le părea rău pentru faptul că nu ești și tu; erau convinși că te-ai fi bucurat să-i vezi și să petreci cu ei... Așa-i că te-ai fi bucurat, măcar puțin? Hai, spune!

— În orice caz, mă bucur mult că tu ai fost în stare să faci

acest gest! i-a răspuns judecătorul, mângâindu-i obrazul ca unui copil ce-ți este drag pentru tot ceea ce face și cum face... Adevărul era că întreaga poveste îl emoționase frumos, iar capacitatea Andreei de a-și risipi sufletul în folosul altora i se părea, realmente, fără limite...

2.

Ascultând-o povestind o asemenea întâmplare, Vlad a simțit nevoia să dea la o parte aburul timpului spre a privi – a câta oară în rostogolirea anilor? — către acele „icoane de suflet", de la care primise lumină pentru întregul lui drum de viață...

... „Profesorul nostru de matematică era un bărbat înalt, subțirel, smead la chip, cu ochii căprui, scăpărători, cu un păr foarte frumos ondulat, negru ca pana corbului – a început să-i spună el Andreei. Vorbea rar, condensat, de parcă fiecare cuvânt ar fi fost o noțiune. Lăsa impresia unui om rece, dur, ursuz. Aceasta până când începea să explice ceva. Atunci, vocea i se încălzea dintr-o dată, fiecare cuvânt devenea rotund, parcă mângâiat, iar noțiunile, teoremele, formulele, care ni se păreau cu totul abstracte, de nepătruns, începeau să-și dezvelească treptat înțelesurile, să intre în dialog cu mințile noastre, să ni se apropie de suflet chiar, cerându-și un loc cât mai sigur în zestrea valorilor pe care le adunam cu înfrigurare în ființa noastră. În orele lui eram numai ochi și urechi. Când intra în clasă, aproape că ne țineam respirația. Se așeza la catedră, privea liniștit peste noi și făcea un semn. Cel la care se uita trebuia să iasă la tablă. Avea o memorie fantastică, cunoștea foarte bine pe fiecare dintre elevi, încât nici n-avea nevoie să se uite în catalog, ca să știe situația unuia sau a altuia. Mai făcea încă un semn și alt elev se ridica și începea să lucreze, pe-o jumătate de tablă, la rezolvarea exercițiului sau a problemei de pe bilețelul pe care i-l întindea profesorul. Cei rămași în bănci, primeau, la rândul lor, alte sarcini. Lucram pe întrecute. Rezultatele erau valorificate,

pe rând, pentru întreaga clasă. Aveam, în felul acesta, multe lucruri de învățat într-un timp scurt.

În curând a ajuns și director adjunct al școlii. Era necăsătorit și locuia, în această calitate, într-un apartament modest dintr-o clădire anexă. Venea astfel în fiecare zi în școală, în timp ce ne pregăteam lecțiile. Ne ajuta totdeauna când aveam nevoie. În aceste ore era mult mai apropiat de noi, prietenos chiar. Îl îndrăgeam și ne temeam în același timp de profesorul nostru. Mai presus de toate, îl prețuiam. Odată cu matematica, am învățat de la el ce înseamnă a fi drept cu elevul în orice fel de împrejurare... Lucru extrem de important pentru un dascăl!..."

„Poate că și pentru un judecător!" precizase Andreea.

„Cu siguranță!" i-a răspuns Vlad.

„Într-o zi, profesorul de Științe Naturale – și-a continuat judecătorul rememorarea – a luat, din greșeală, catalogul altei clase. Când l-a deschis și a înțeles că nu este al nostru, m-a chemat la catedră și m-a rugat să-l duc la cancelarie, să-l schimb. Am primit, bineînțeles, cu plăcere și cu emoție, în același timp. (De fapt, după cum știi, a precizat Vlad, n-ar fi avut voie să dea catalogul pe mâna unui elev; de aceea gestul lui era de mare încredere și mă încânta.)

Nu intrasem până atunci niciodată în cancelaria profesorilor. Când m-am gândit că trebuie să fac acest lucru acum, am simțit dintr-o dată că mi se taie picioarele. Am încetinit pasul, mi-am reglat respirația și, cu catalogul sub braț, mi-am continuat drumul, încercând să mă gândesc cum m-aș purta eu în chip firesc, dacă aș fi profesor. (Știi că, într-o vreme, m-au și preocupat asemenea gânduri de-a binelea). Mai întâi trebuie să fac pasul mai mare, să calc mai puțin precipitat și să par gânditor. Un profesor are atâtea probleme la care să se gândească! îmi spuneam. De pildă, pe cine să asculte, că doar acest lucru nu se face la întâmplare. Profesorul de matematică știe dinainte cine n-are notă, cine are nevoie de încă o examinare, asupra cui nu s-a lămurit ș.a.m.d. (Mai sunt – ce-i drept – și dintre cei ce învârtesc catalogul dintr-o parte în alta, făcând să tresalte atâtea inimi, până ce se hotărăsc asupra cui să se oprească). Te poți gândi, apoi, la lecția nouă, la ceea ce ar

trebui să faci spre a fi mai interesantă, mai antrenantă și mai clară pentru elev...

«Ce e cu tine, Cosmescule, unde te duci cu catalogul acela?» m-am trezit întrerupt din gândurile mele de către profesorul de fizică și chimie.

«Vă rog să mă iertați... mă gândeam... spusei cam încurcat... Îl duc la cancelarie, tovarășe profesor, să-l schimb, știți, l-a luat din greșeală»...

«Bine, bine!» mi-a spus bărbatul acela voluminos, rotund la față, cu părul creț, tuns scurt, care începuse să-i înflorească puțin pe la tâmple. Sclipea de inteligență! Se putea constata și după ochii, pe care cu greu îi puteai urmări în mișcările lor. Cu elevii era, mai ales, vesel, dar, în spatele acestei veselii, se ascundea o ironie mușcătoare, ce se concretiza, deseori, în usturimi care se chemau: *doi, trei, patru...* Punea, de pildă, o întrebare. Deschidea catalogul, se uita, întorcea filele și, dintr-o dată, numele răsărea din cu totul altă parte... Cel indicat se ridica și începea să răspundă.

De obicei, dacă răspunsul se desfășura pe coordonatele adevărului, profesorul tăcea, privind pe fereastră sau într-o direcție în care în niciun caz nu se afla cel ce vorbea. Adresa, apoi, încă o întrebare. Căuta cu ochii peste clasă și, în sfârșit se oprea... tot la elevul care răspunsese mai înainte. Dacă și acest răspuns era bun, profesorul se declara mulțumit, fără entuziasm însă, se îndrepta spre catalog și nota. Apoi, zâmbind sincer către elevul respectiv îi comunica, cu plăcere, nota.

În cazul însă în care răspunsul începea rău, sau într-un chip nepotrivit, corectarea, făcută aproape cu o atitudine neutră, mai degrabă cu oarecare bunăvoință, venea pe loc. Soseau întrebările de ajutor, de «desțelenire», cum îi plăcea lui să le numească. Mulți se redresau și răspundeau bine în continuare. Când însă, nici cu ajutor lucrurile nu se schimbau, iar elevul își etala mai departe mostrele de neștiință, profesorul începea să-l încurajeze: «Bine, bine, foarte bine, excepțional!» spunea el într-un crescendo plin de încântare. După care adăuga, cu un glas care părea și chiar era afectat de o sinceră tristețe! «Nota trei! Și, dacă ai să mai continui așa, preciza profesorul, atunci, flăcăule,

ar fi mai bine să ne lași cu inimile fripte de părere de rău că... te-am pierdut și să te întorci acasă, să le ții tovărășie oilor, vacilor, porcilor, în sfârșit, lighioanelor din gospodăria lui tătâne-tău. Iar de nici acolo nu te vei dovedi de vreun folos, nu-ți rămâne alta de făcut decât să te rogi de cine s-o îndura să te prindă de turul pantalonilor și să te-arunce pe vreo gârlă care s-o afla prin apropierea voastră. În felul acesta se va auzi pământul spunând: *Mulțumesc*! Și asta pentru că s-a mai ușurat de-o loază ca tine!»...

După câțiva pași, m-am întâlnit cu profesorul de geografie.

«Bravo, Cosmescule, văd că ai ajuns profesor! îți șade bine, să știi!» mă întâmpină el cu un zâmbet deschis.

Era un bărbat plăcut, înalt, cu părul aproape alb, deși nu avea mai mult de 35 de ani. Avea o voce caldă și domoală. Se îmbrăca elegant și lăsa totdeauna în urma sa un miros discret, de colonie bărbătească fină. În timpul explicațiilor, dispăream cu toții din clasă, nu mai eram elevi, deveneam cercetători, călători, exploratori! Geografia prindea viață sub ochii noștri, cu ajutorul cărților, albumelor, filmelor, toate însuflețite de cuvântul profesorului.

Mă apropiai, în sfârșit, de ușa pe care se afla scris cu litere galbene, mari: *Cancelaria profesorilor*.

În momentul în care mă pregăteam să bat la ușă (inima mi se zbătea de-ai fi crezut că sare din piept), clanța s-a mișcat, ca prin minune, și în fața mea a apărut «*Papá*», un profesor de limba română al școlii Era poreclit astfel, fiindcă era mai în vârstă decât toți profesorii, iar, după cum arăta, mie mi se părea că ar fi trebuit să iasă de mult timp la pensie. În realitate însă, omul nu împlinise încă șaizeci de ani. Dar, din cauza unui reumatism cumplit (fusese pe front și avusese picioarele degerate), mergea încet, târșâind puțin picioarele, de parcă s-ar fi mișcat prin propria lui odaie, în halat și papuci. Hainele de pe el erau, în general, ponosite, cădeau rău, atârnând pe la colțuri. Omul fusese înalt și voinic. Acum era slab și aplecat de spate. Pe cap purta o pălărie neagră cu boruri foarte largi, iar la gât o lavalieră de culoare grena. În totul, avea o înfățișare jalnică și demodată.

Când priveai însă spre el, ceea ce te izbea, în primul rând, era nasul... mare, anormal de mare, semănând cu un morcov uriaș, înfipt în mijlocul feței. La aspectul lui dizgrațios contribuia și pielea care păstra pe ea nenumărate găuri, urme, ca de vărsat. Pe deasupra, bietul dascăl avea și o voce pițigăiată, ca de adolescent în prefacerea vârstei.

Elevii cărora le era profesor spuneau însă despre el că fusese o mare capacitate. Era și acum o vastă bibliotecă ambulantă, care însă cu greu mai găsea forța necesară spre a-și valorifica nestematele minții în fața elevilor.

Copiii, mai ales cei din cursul inferior, care-l cunoșteau mai puțin, se amuzau tot timpul pe seama lui. Când îi auzeau vocea aceea nefirească pentru un bărbat, izbucneau în râs. Profesorul nu spunea nimic, nu le făcea nicio observație. Vorbea mai departe. Privea, de obicei, peste clasă, undeva prin fereastră, și vorbea. Cei ce reușeau să-i prindă vorbele începeau să înțeleagă ce lucruri interesante și necunoscute le comunica dascălul lor. Făceau atunci semne colegilor gălăgioși, strigau la ei. Treptat, în sala de clasă se așternea liniștea.

Profesorul părea, dintr-o dată, surprins și parcă puțin speriat. Deruta dura doar câteva clipe, după care explicațiile erau reluate cu și mai multă ardoare, cu pasiune. Ochii mici, albaștri, șterși aproape de culoare, ai profesorului, se închideau din ce în ce, ajungând ca două linii calde, în spatele cărora se presimțea clocotul unui cazan. Uneori, în asemenea momente, pe genele rare și blonde, se puteau zări strălucind stropi de rouă fierbinte.

La sfârșitul orei, cei mai năzdrăvani dintre copii alergau la catedră, rugându-l, chipurile, să le spună ce note au la... o disciplină sau alta. Profesorul, blând și înțelegător, deschidea catalogul, le spunea. În acest timp, câțiva draci în uniforme de școlari îi umpleau buzunarele cu fel de fel: cu mere, ori cu resturi de mere, cu hârtii, cu buretele de la tablă, cu cretă, adunau în ele tot ce aveau sau găseau la îndemână.

Astfel, bietul «*Papá*» pleca spre cancelarie «încărcat», unde, descoperind isprăvile elevilor lui, nu zicea absolut nimic: își deșerta buzunarele în coșul de gunoi, păstrând obiectele care puteau fi folositoare. Întorcându-se în ora viitoare, în aceeași

clasă, el anunța elevii că cineva «și-a uitat», în buzunarul lui de la haină, buretele, creta etc. Și le restituia. La început, elevii râdeau, faptul constituind un nou prilej de a face haz. Cu timpul însă, bunătatea, bunul-simț și temeinica pregătire a dascălului s-au impus tuturor copiilor, care-l așteptau cu interes la ore și-l respectau așa cum se cuvenea...

... «*Papá*» a rămas surprins când m-a văzut în ușa cancelariei.

«Ah, zise el, uitându-se la catalogul din mâna mea: ăsta e catalogul pe care îl caut de aproape cinci minute!».

«Tovarășul profesor de Științe Naturale vă roagă să-l scuzați, spusei eu la repezeală. A luat, din greșeală, alt catalog; de aceea, m-a trimis pe mine să-l schimb!»-...

Am făcut într-adevăr schimb de cataloage cu «*Papá*», care, politicos, m-a invitat, mai întâi, în cancelarie.

«Poftim, poftim, băiețaș! spuse el cu vocea aceea pițigăiată. Ești în anul I C, da?, deduse el după catalogul care rămăsese liber și după care venisem eu. (Pe-atunci, la Liceul Pedagogic, se vorbea despre «ani», nu «clase»: anul I, II, III, IV). Cum te numești?»

Mi-am spus numele.

Profesorul, care parcă nu se mai grăbea, deschise catalogul Anului I C, la numele meu.

«Bravo! spuse el cu încântare, bravo, băiețaș! Văd că ești un elev foarte bun, ai numai note de zece! Ce sunt părinții tăi»?

«Țărani, tovarășe profesor», răspunsei cu un soi de mândrie.

«Mai ai frați, surori?»

«Încă șase!»

«Trebuie să vă fie greu!»

«Ne descurcăm!»

«Cu cărțile cum stai, îți place să citești? Uite, dacă vrei, odată, când o să ai mai mult timp, te-aș ruga să treci pe la mine pe-acasă, spuse profesorul, întinzându-mi o carte de vizită. Am să-ți împrumut orice carte vei dori să citești. Ești de acord?»

«Vă mulțumesc foarte mult, tovarășe profesor, vă sunt profund recunoscător de pe acum», spusei, în timp ce-mi simțeam obrajii în flăcări și ochii umeziți de emoție.

«Spune-mi, ce vrei să te faci când vei fi mare?»

«Profesor! profesor de limba română», exclamai eu, gândindu-mă că acest lucru o să-i facă plăcere.

«*Papá*» se uită mai bine la mine și mă învălui în căldura unui zâmbet bun, părintesc.

«Să-ți ajute cerul, băiete, și să ai noroc, mult noroc!» spuse profesorul, luându-și catalogul și pornind spre ușă.

„Va să zică l-ai mințit pe «Papă», i-ai spus că te faci profesor!" a exclamat Andreea.

„În vremea aceea nici nu eram prea departe de adevăr cu această «minciună». Am stat chiar în cumpănă... Până la urmă, balanța s-a înclinat în favoarea... *științelor juridice*!

Atunci însă, în cancelarie, am luat și eu catalogul meu și m-am repezit să-i deschid înainte ca el să pună mâna pe clanță.

«Ești un copil bun», mi-a spus, ieșind încet pe coridor. Pășeam și eu alături de el, puțin mai în spate.

«De ce rămâi în urmă, vino alături de mine, colega», adăugă profesorul, întinzând o mână și mângâindu-mă pe cap.

Nu știam ce să mai zic, eram teribil de încurcat... Călcam în tăcere, aproape în același ritm cu «Papă».

În fața laboratorului de Științe Naturale, m-am oprit și m-am plecat respectuos în fața dascălului, mulțumindu-i pentru vorbele bune și pentru invitația de a-l vizita.

Te aștept, negreșit, flăcăule, te aștept! a mai spus el, continuându-și drumul pe culoar către clasa la care avea lecție...

Peste două săptămâni, într-o duminică dimineața, pe la zece, am sunat la ușa lui «*Papá*».

«A, dumneata erai, Cosmescule? mă întâmpină el binevoitor. Poftim, poftim, înăuntru!»

M-a surprins că mi-a spus pe nume. Nu mi-l citise decât o singură dată, în catalog...

Locuința profesorului era compusă din două camere mari, care aveau, probabil, dependințele necesare. În camere, în afară de un pat metalic, ca de spital, de un dulap de haine și de un birou masiv, întregul spațiu era ocupat de cărți. Mi-am adus atunci aminte de casa altui dascăl – profesorul meu de limba română, un om de excepție – de la care, de asemenea, împrumutasem diferite volume pentru lectură...

Priveam cărţile cu ochii mari. Mă bucuram. Dar, peste câteva minute, bucuria mea a început să fie umbrită de tristeţe.

«*Papá*» a observat şi m-a întrebat ce se întâmplă cu mine... Dar, nici n-am apucat să spun un cuvânt, că a început el:

«Nu-i nimic, flăcăule, ai să-ţi alcătuieşti şi tu o bibliotecă, m-a încurajat el. Numai dragoste de carte să ai. Ea te va învăţa ce să faci pentru a-ţi aduce cărţile în casă!»...

De-atunci, de câte ori cumpăr o carte, îmi apare în minte imaginea lui «*Papá*» şi parcă-i ascult ecoul vorbelor de demult...

Sfârşitul lui s-a petrecut între cărţi, aşa cum şi trăise, singur, o viaţă. L-a găsit o vecină care, deschizându-i uşa, pentru că timp de două zile nu mai auzise la el niciun zgomot, l-a văzut dormind cu capul pe nişte volume masive. Lucra la traducerea în limba română a nu ştiu cărei opere din literatura universală. Era în timpul primului meu an de studenţie!... In testamentul ce s-a găsit, menţiona că lasă toate cărţile, care însemnau întreaga lui avere, Bibliotecii municipale din localitatea respectivă...

3.

— Când am sosit, în dimineaţa aceea la şcoală, m-a întâmpinat Vladimir Luca, directorul adjunct. În ultimii doi ani îmbătrânise cât în zece-cincisprezece. Îi albise tot părul, faţa i se uscase, slăbise mult, încât hainele tremurau pe el la orice mişcare. Se spunea că avea mari necazuri acasă: soţia îi era grav bolnavă de mai mult timp, iar singurul lui copil – un băiat, care acum ajunsese student, era infirm. Avusese poliomielită în copilărie. Mergea foarte greu, aproape îşi târa picioarele. Ţi se rupea inima de durere văzându-l în lupta aceea cu viaţa. Era însă un copil foarte bun, ambiţios, învăţa excelent şi-avea o mândrie nemaipomenită. Nu permitea nimănui să-l ajute cu un deget, în nicio împrejurare. Cădea, uneori, nu se putea urca în tramvai sau în autobuz, încercau oamenii să-l sprijine... Refuza, totdeauna, categoric. Şi acest refuz îl privea şi pe tatăl său. „De mine să n-ai grijă, eu mă descurc singur. Pentru mama, te rog, să

faci tot ce poți" îi spusese el cândva...

„Să n-aibă nicio grijă?!"... Inima lui Vladimir Luca plângea la adierea oricărui gând ce-i aducea în fața ochilor ființei lui imaginea băiatului său. Făcea însă eforturi să mascheze toată această frământare. Nu-l vedeai decât cu zâmbetul pe buze și cu țigara în colțul gurii.

Așa m-a întâmpinat și pe mine în dimineața aceea. Era pe treptele liceului. A făcut câțiva pași, ieșindu-mi înainte. Cu trei zile în urmă îi cerusem învoire să lipsesc dimineața de la școală – n-aveam, de fapt, decât două ore în program – pentru că trebuia s-o înmormântăm pe bunica, pe mama tatălui meu – despre care ți-am vorbit...

M-a mângâiat cu vorbe calde, din suflet! Dar, când mi-a luat mâinile într-ale sale, strângându-mi-le, ca unui copil căruia vrei să-i alini o mare suferință, pe tăcute, a rămas surprins, uitându-se lung la ele: erau roșii și umflate, ca două pernițe.

„Andreea, ce e cu mâinile dumitale, ce s-a întâmplat? Ai pățit ceva? îți este rău?" Era îngrijorat.

„Nimic deosebit, tovarășe director! i-am răspuns, ca să-l liniștesc. Le-am băgat în petrosin, am curățat toată casa, am făcut parchetul, în urma necazului pe care l-am avut. Așa pățesc de fiecare dată. În câteva zile o să-mi treacă!"...

După-amiază fusese o plenară UTC pe școală. El plecase doar o oră acasă și revenise. Se pregătea să rămână și la cursurile serale...

— Bine, dar el n-avea program, nu se rânduia cu directoarea, cu cine se mai afla în conducerea școlii? a întrebat Vlad.

— Ba, da! Numai că el nu respecta acest program. Stătea aproape tot timpul în liceu. Alerga până acasă – locuia undeva, în apropiere – ca să-i ducă, probabil, câte ceva soției și venea înapoi.

Așa procedase și în ziua aceea – cum ți-am spus.

La plenară am luat și eu cuvântul. Nu aveam de gând s-o fac, dar mă enervase cineva, un profesor de educație fizică, tânăr, dar leneș, nu făcea aproape nimic în școală, în timp ce o colegă de-a lui pregătise, în numai câțiva ani, niște formații sportive (de handbal, de baschet, ca și câteva altele) cu care luase

locurile întâi pe țară. Tocmai el se găsise să vorbească (asta pentru că era mereu criticat, a făcut-o, probabil, ca să preîntâmpine); cuvântul lui a fost însă anost și rostit cu totală detașare.

Lângă mine se afla o excepțională profesoară de matematică – Amalia Rugescu. Era mâhnită și nervoasă, își frământa mâinile în poală. Și ea purta doliu, după soțul ei, care se prăpădise doar de câteva săptămâni. Lăsase o fetiță de zece ani. Elevii, ca și părinții erau încântați de această profesoară.

„Cine începe pe mâna Amaliei Rugescu învață matematică, nu glumă" – așa se spunea în școală, ca și în afara ei. În ședințe era însă reținută, nu vorbea aproape niciodată. Când m-am înscris la cuvânt, s-a bucurat.

Am vorbit, între altele, despre răspunderea dascălului pentru pregătirea elevilor săi. Nu mă gândisem dinainte la ceva anume, dar ideile îmi soseau avalanșă. Știi cum se întâmplă uneori... „Cine este profesor adevărat trebuie să ia aminte, este obligat, în fiecare zi, în fiecare oră, în fiecare minut, să ia aminte la spectacolul impresionant al atâtor minți și suflete pe care le are în paza și în răspunderea sa. Fiecare copil, adolescent, tânăr, constituie o problemă. Uneori o enigmă. Și noi, profesorii lor, nu putem să rămânem corigenți, cu atât mai grav – repetenți la capitolul ce se cheamă cunoașterea și cucerirea acestui teritoriu. Împlinirea misiunii noastre se face cu tot ceea ce avem noi mai bun. Dar v-ați gândit vreodată – m-am trezit, la un moment dat, întrebând, cum influențează formarea copiilor, a tinerilor ceea ce nu avem noi bun? Defectele din ființa noastră, minusurile muncii noastre cum influențează ele sufletul copiilor? V-ați gândit, într-adevăr, la aceste lucruri? Și dacă v-ați gândit..."

În sală era o tăcere de mormânt. Copiii parcă înghețaseră pe scaunele lor. Profesorii mă priveau cu ochii mari... Am spus eu multe lucruri atunci, mă aprinsesem și-mi dădusem drumul, nu mai aveam nicio frână. Bineînțeles că n-am scăpat prilejul de a le îndrepta privirile și spre un domeniu care constituia și pe atunci și a rămas una din marile mele frământări.

„Vorbesc fără sfială în fața acestor tineri – spuneam în direcția respectivă – întrebându-vă pe dumneavoastră, întrebându-i și pe

ei, după cum eu însămi mă întreb: Cunosc copiii, tinerii – elevii noștri de-aici sau din altă parte – ce vrem cu adevărat de la ei, ce vrea și așteaptă țara de la tânăra generație? Sunt pregătiți – firește de către noi și de părinții lor – acești copii, acești tineri în asemenea măsură încât să priceapă ce se află dincolo de ce vedem și trăim în fiecare zi, adică înțelesurile adânci ale realității cu care ne confruntăm, intențiile mari și nobile ale acestui popor? Transformă ei, sub îndrumarea și prin munca noastră, într-o parte a vieții lor aceste înțelesuri?"...

... La ieșirea din sală, directorul adjunct s-a apropiat și m-a privit lung în ochi. „îmi place fetițo, mi-a spus el, dar ai grijă ca arderea aceasta să nu te facă scrum mai devreme decât s-ar cuveni!"... Cine îmi dădea sfaturi!... Nu știa că chiar în seara aceea...

Oricine găsea la Vladimir Luca o vorbă bună, indiferent de cât de necăjit sau de îndurerat ar fi fost el însuși, un îndemn, o încurajare, un sfat care, aproape întotdeauna, lumina calea de ieșire din cele mai complicate situații.

Îi plăcea să discute mai ales cu năzdrăvanii școlii, cu elevii care făceau năzbâtii, care lipseau de la școală, nu învățau... (liceul avea și clase de gimnaziu – a V-a – a VIII-a). Se ducea după ei acasă, îi căuta prin parcul din apropierea liceului sau prin tot felul de cotloane, îi căuta până ce-i găsea și-i aducea la școală. Făcea acest lucru cu atâta blândețe și bunătate. Încât pe cel mai înrăit dintre răi îl năpădeau, de obicei, jena și rușinea și sfârșea prin a da ascultare sfaturilor directorului adjunct...

În seara respectivă, rămăsese, după cum ți-am spus, în continuare la școală. Chemase la el pe un asemenea „năzdrăvan", care făcuse școlii și familiei multe necazuri până atunci. Într-un ultim furt, operat la „Alimentara" vecină cu liceul, acesta antrenase mai mulți băieți, până atunci cuminți și nevinovați, pe care apoi îi îmbătase cu băutura furată și-i lăsase o noapte întreagă în subsolul unui bloc.

Băiatul, repetent de nu știu câte ori (avea vreo 15 ani și era de-abia elev în clasa a VI-a), răspundea obraznic, nu-și recunoștea greșeala. La un moment dat, s-a ridicat furios de pe scaunul pe

care-l așezase directorul spre a-i vorbi (era în cabinetul său) și i-a strigat:

„Da' mai lasă-mă, domnule-n pace, nu mă mai plictisi cu vorbele dumitale mieroase și cu sfaturile dumitale, că m-am săturat de ele ca de mere pădurețe! Dă-mă odată pe mâna Miliției și termină, că nu mai pot să suport!"

S-a ridicat și s-a îndreptat spre ușă. Înainte de a pune mâna pe clanță, s-a oprit, văzând că directorul nu-i mai spune nimic. A întors capul.

Vladimir Luca, alb la față, ca varul, privind spre băiat, a mai apucat să spună: „Păcat!" și-a căzut cu capul pe biroul în spatele căruia se afla.

Elevul s-a repezit la el, strigând: „Tovarășe director, tovarășe director, iertați-mă, sunt un dobitoc, iertați-mă, tovarășe director, n-am vrut să vă fac niciun rău!"

I-a ridicat capul de pe birou și i l-a sprijinit pe mâna lui. In timpul acesta, ca și la Cornel Ștefănescu, ți-amintești – profesorul care a murit la spital – firișoare de sânge au început să se prelingă pe la colțurile gurii lui Vladimir Luca. Ochii directorului adjunct priveau țintă către băiat.

„Tovarășe director, a țipat elevul și mai tare, nu muriți, vă rog eu, mă fac cuminte, vă promit, vă promit"... repeta el în neștire, în timp ce se străduia să oprească cu batista firișoarele de sânge de pe fața încremenită a profesorului. A tras apoi un maldăr de dosare de pe birou, le-a așezat sub capul directorului și-a început să strige: „Oameni buni, ajutor! Săriți, săriți! Tovarășe Herișescu, venit: repede că-i este rău tovarășului director!"

Bătrânul administrator al liceului, care se afla undeva pe coridor (deși era ora nouă seara, nici el nu plecase acasă; stătea în școală, ca și Vladimir Luca, din noapte în noapte), a sosit în fugă, gâfâind.

S-a repezit spre director și, când a înțeles nenorocirea, i-a coborât încet pleoapele peste luminile ochilor, acoperind astfel, pentru totdeauna, cele două miraculoase ferestre către viață ale celui care fusese Vladimir Luca. A rostit apoi cu o voce joasă, care a vibrat adânc în liniștea nopții: „Știam că așa o să sfârșească, știam că o să-l omoare unul dintre voi, copii

nemernici, pentru care el risipea, fără milă, în fiecare clipă, minunile sufletului său, a continuat, ca pentru sine, bătrânul. Dar nu credeam că nenorocirea se va întâmpla atât de repede!”

Lacrimi fierbinți își căutau drum urmând albiile adânci ale cutelor de pe obrajii săi. Ținea capul lui Vladimir Luca rezemat pe brațul stâng, iar cu mâna dreaptă îi mângâia părul mătăsos, albit înainte de vreme...

4.

— „Cine se mișcă e ca râul limpede!” – exclamă Vlad.

— Cine a spus asta?

— Un bătrân, un om simplu care cosea la tâmpla unui deal, așa cum îl vezi cosind și pe bătrânul acela.

Se aflau într-o poieniță, nu prea departe de hotel. Ieșiseră să se plimbe. Crescuse un fel de otavă, pe care o cosea un bărbat în vârstă...

Eram student și mă invitase pe la el – ne aflam în vacanța de vară – un fost coleg de liceu, care locuia într-un sat mult mai aproape de munți. Ieșisem, într-o dimineață, să mă plimb singur. Trecusem de grădina prietenului, ca și de alte grădini, intrasem într-un loc mai deschis, acoperit cu iarbă. După câteva sute de metri, se bomba un dâmb de piatră, aproape chel. În apropierea lui cosea un bătrân. Mă oprisem în fața lui și mă uitam mirat...

„Bună vremea, moșule!” i-am zis când l-am văzut proptindu-și coasa cu coada-n pământ.

„Bună să-ți fie inima, domnișorule!” mi-a răspuns bătrânul, ațintindu-mă insistent. „Da’ de unde ești, că nu pari de pe-aici?!” (probabil că el cunoștea pe toată lumea din sat, de prin împrejurimi).

„Ba-s tot de pe-aici... dintre români!” i-am răspuns.

„Asta văz eu, că doar nu-i fi scăpat din Franția... Și care ți-i voia?”

„Caut niște... pietre!” zisei la întâmplare. Ce era să-i fi spus, că

mă plimb?!...

„Aha! exclamă bătrânul dumirit, ești din ăia *giolog*?!"

„Cam așa, moșule! convenii eu, spre a nu mai da explicații. Dar, matale?"

„Eu nu aaut, eu am găsit!"

„Ce-ai găsit?"

„Coasa, am găsit-o spânzurată-n cui și-am adus-o... la păscut."

„Bine faci! zisei zâmbind. Dar câți ani ai, moșule?"

„Păi, să tot fie patru peste optzeci!"...

„Optzeci și patru?!"...

„Ce te miri așa? Optzeci și patru!"

„Și mai poți cosi?"

„De ce să nu pot? Pot, după cum vezi!"

„Bine, dar n-ai feciori care să-ți facă treburile, să te ajute?"

„Cum să nu! Am destui... și nepoți, și strănepoți! O ciurdă!"

„Atunci de ce mai cosești dumneata?" l-am întrebat, din nou mirat (crezusem că a rămas singur și n-avea încotro).

„Apoi, dragă tovarășe, mi-a răspuns moșul, să știi și dumneata că *cine se mișcă îi ca râul limpede, iară cine nu – ca balta stătută*!"

„Frumos spus!" am exclamat, impresionat într-adevăr de cugetarea bătrânului.

„Nu știu cât îi de frumos, cum zici dumneata, dar adevărat îi! mi-a răspuns moșneagul. S-auzim de bine, tovarășe *giolog*!"...

A smuls coasa din pământ și-a așternut-o din nou... la păscut. Brazda cădea bogată și clară. Firele de iarbă, care scăpaseră pentru o secundă din îmbrățișarea morții, tremurau blând în așteptarea firescului sfârșit.

Bătrânul, îmbrăcat cu cămașă și izmene albe, încins cu chimir tot de piele, pe cap c-o pălărie mare, de paie, înainta încet și sigur ca-ntr-o bătălie, al cărei sfârșit îi era de mult cunoscut. Înainta într-o mișcare ritmică, armonioasă, așa cum îl vezi și pe omul acela, din fața noastră.

„Rămâi cu bine, moșule, i-am spus. Și-ți doresc multă sănătate! Să știi că am să țin minte: «*Cine se mișcă e ca râul limpede!*»..."

„Noroc bun, *giologule*, și vezi ce faci cu pietrele celea. Poate

descoperi niscaiva comori!”

„Una am și descoperit-o – spusa dumitale! — am adăugat, plecând... căci Cine se mișcă...”

— Și încălecai pe-o șa... zise Andreea, zâmbindu-i.

— Să știi că nu este poveste, tovarășă directoare! — Și chiar dacă ar fi... frumoasă scăpărare de-nțelepciune are! Așa că hai să ne mișcăm și noi mai departe...

5.

Îți amintești de Doina?

— Care Doina?

— Fosta mea elevă, Doina Stuparu!

— Aceea la care am mers la nuntă?

— Exact!... De câte ori văd pe cineva cu un buchet de flori în mână, în fața ochilor îmi apare Doina! spuse Andreea, gânditoare, privind pe două dintre fetele ce-i serveau la masă, îndreptându-se cu brațele pline de flori spre sufrageria hotelului.

— Va să zică, atunci când vezi pe cineva cu flori îți aduci aminte de Doina?!... exclamă Vald.

— Și de tine, dragule! adăugă profesoara. Cum o să uit că timp de peste două luni, de la logodna noastră – din noaptea aceea a Anului Nou – și până la căsătorie, mi-ai adus, în fiecare zi, flori? Imaginea ta e însă altundeva, mai adânc, în suflet – spuse Andreea căutându-i mâna... pe când a Doinei îmi apare numai în fața ochilor! sublinie ea cu zâmbetul pe buze. Și-apoi ea mi-a adus patru ani la rând flori, de când a început să-mi fie elevă, până a absolvit, patru ani, dacă nu-i adaug pe cei zece, de după absolvire... până la nuntă, nunta ei. Dar în anii aceia de școală, de când se făcea primăvară, și începea să zâmbească în grădina casei unde locuia te miri care floricică și până toamna, târziu, Doina mă întâmpina la poarta liceului, pe culoar, în vreo clasă, ori în cancelarie – în sfârșit, unde mă găsea – cu florile în mână.

„Sunt din grădina noastră, tovarășă dirigintă, mi-a spus ea la început. Avem o grădină foarte frumoasă”.

„Și cine îngrijește de flori, Doinițo?” am întrebat-o.

„În general, eu, câteodată sora mea, mai mică, iar când suntem noi la școală – bunicile noastre: avem două bunici – și din partea mamei, și din partea tatălui. Numai că sunt foarte bătrâne și bolnave”.

Eram în prima zi de școală. Nu aflasem încă despre tragedia Doinei: mama murise când a născut-o pe sora mai mică a elevei mele. Doina avea pe-atunci șase ani. Tatăl fetelor nu s-a mai căsătorit niciodată. A avut grijă de ele; le-a crescut cu ajutorul bătrânelor. De când Doina se făcuse de zece ani, însă, multe din treburile gospodăriei începuseră să intre în atribuțiile ei. Fata aceasta n-a avut copilărie.

Să fi auzit-o însă cum vorbea despre sora ei mai mică, parcă îi era mamă, nu soră. Apoi despre bătrâne, despre tatăl ei. Tuturor, treptat-treptat, a început ea să le poarte de grijă, să muncească pentru ei. Chipul acestei fete exprima mereu o îngrijorată preocupare. Când vorbeai însă cu ea, nu se plângea niciodată. Avea un suflet bun, vorbă caldă și gând curat.

Învăța bine, era o elevă foarte silitoare, în ciuda multiplelor obligații cărora trebuia să le facă față. În timp ce atâția copii nu fac absolut nimic în gospodăria părinților lor și, de multe ori, nici nu învață cum se cuvine, Doina era și mamă, și soră, și fiică – de toate era biata de ea –, iar la școală – elevă bună și colegă bună pentru toți cei din clasă, fără excepție. „Doina cea bună și blândă” – îi spuneau colegii. N-ar fi fost în stare să supere, ori să jignească pe cineva – ferească sfântul! Avea o mare delicatețe a gesturilor, a vorbei, era și cred că a rămas un suflet tandru și cald!

Fără să fie urâtă – nici frumoasă nu era, desigur, iar în ultimii ani se îngrășase puțin, apoi, după absolvire, tot mai mult – băieții din clasa lor, ca și alții, din școală, care-o mai știau, nu se uitau la ea decât ca la o colegă. Nu cred s-o fi luat vreunul de mână, s-o fi sărutat vreodată!... Drept să-ți spun eu mă miram uneori, pentru că altele mai puțin arătoase decât ea aveau un succes la băieți, mamă, mamă!

M-am întrebat de multe ori: „Cum își aleg băieții prietenele? Care le sunt criteriile? Sau care sunt cele hotărâtoare?!” Observând o mulțime de situații, în atâția ani – îți dai seama – am constatat cât de naivi sunt unii băieți, cum se lasă înșelați de te miri ce, cum sunt „prinși” în lanț de cine nu le-ar trebui și cum, de multe ori, nu mai scapă.

Să nu-ncepi să-mi faci teoria „farmecului” personal. Ce farmec? Când e și urâtă, și *seacă* la minte, cum zicea biata mamă-ta, și vulgară, ce să-ți placă la ea? Și, totuși, am văzut atâția „bărzăuni” din ăștia care-și încearcă aripile roind în jurul unor asemenea „flori”. În astfel de condiții observi clar cum se pulverizează echilibrul valorilor.

Am avut chiar în acea primă clasă a mea în afară de Doina, fete bune și atrăgătoare, la chip și la trup, și cu capul pe umeri, pe care nu le băgau în seamă băieții. Le vedeam suferind și, drept să-ți spun, le certam pentru că nu aveau răbdare.

Un exemplu tipic de grabă, de febră din aceasta adolescentină...

— Vorbești de parcă n-ai fi trecut niciodată prin așa ceva – interveni Vlad cu oarecare asprime în glas.

— De unde știi tu că am trecut? i-a răspuns, încordată, Andreea. Dacă vrei un răspuns clar, acesta este nu! N-am trecut printr-o asemenea nerăbdare a firii, pentru că învățasem – singură învățasem – să privesc totdeauna cu un pas înaintea clipei pe care-o trăiam. Și-mi judecam *clipa* după ceea ce observam că ar putea să devină... O singură dată m-a înșelat *privirea*, n-am ajuns până la esență... Dar, altfel, nu te mai întâlneam pe tine, dragule, adăugă, zâmbind, profesoara, spulberând astfel „zig-zagul” celor două replici.

Un exemplu tipic – spuneam – de cursă cu sufletul la gât în întâmpinarea vieții și, în același timp „de alegere a unor false motive de admirație, l-am trăit într-o oră de dirigenție, cu o altă clasă de a mea. Elevele cu care lucram (aveam treizeci de fete în clasă și doar patru băieți) erau cuminți, silitoare în general, ordonate. Aveau cincisprezece – șaisprezece ani.

Îmi propusesem să discut cu ele în ora respectivă despre *prietenie* și *dragoste*. De fapt, clasa îmi solicitase o asemenea

dezbatere. Subiectul era frumos, generos, iar pentru elevi, „la ordinea zilei". Propunerea pornise de la Mariana. Parcă o văd și-acum: era cea mai dezvoltată fată din clasă, înaltă, frumoasă, cu ochii verzi, alungiți, cu un păr bogat, castaniu, cu trup mlădios. Era elevă bună la învățătură, părea serioasă, matură; răspundea de disciplina clasei. Mariana s-a și oferit să deschidă discuția.

A vorbit interesant, documentat, cu afirmații teoretice, argumentate cu exemple de viață. Era informată și sensibilă. Clasa o asculta cu vădit interes.

De la o vreme, Mariana a început să împingă exemplele până la trăirile ei! A povestit despre prietenia cu un băiat mai mare, de la un alt liceu, despre gândurile lor, despre visurile lor! Vorbea nu numai cu satisfacție, ci și cu o anumită mândrie, cu superioritate. Ea, Mariana, avea un prieten, avea o iubire, voia să spună că știe ce însemnează acest lucru!

— Și clasa? — a întrebat Vlad.

— Mă uitam la celelalte fete: o sorbeau din ochi! O priveau cu admirație, la început. Apoi, treptat-treptat, pe fețele lor tinere a început parcă un dans al umbrelor și al culorilor.

Mariana și-a încheiat pledoaria și mărturisirile. Și-atunci, parcă a trecut peste clasă un oftat prelung...

„Ce s-a întâmplat, fetelor? le-am întrebat. V-a plăcut cum a vorbit Mariana?"

„Da, doamnă!" au răspuns în cor.

„V-a plăcut ceea ce a spus, mai ales?!"

„Da, doamnă!" același cor, parcă mai însuflețit.

„Vă pare rău că..." încercai eu coarda...

„Da, doamnă!"

Nici n-am mai apucat să formulez întreaga întrebare că fetele mele s-au și repezit cu răspunsul. Le părea rău că n-au și ele... o dragoste!

Am căutat să le liniștesc, arătându-le că n-au niciun motiv de alarmă. Se pare că nu prea m-au înțeles de la început. Mai exact, eu nu reușisem să fiu mai convingătoare decât colega lor. Drept pentru care, în săptămânile următoare, le-am tot văzut pe unele dintre ele prin preajma băieților din clasa a XII-a. Nu le-am zis nimic. În curând însă, din nefericire, Mariana a început să cam

lipsească de la școală, să nu mai învețe cum trebuia. Atunci am strâns frâul. Pe celelalte le-am oprit la vreme. Cu Mariana însă... A rămas cât a rămas în admirația colegelor ei, cărora căuta să le împărtășească tot mai mult din propria experiență, ce devenea din ce în ce mai bogată, până când, pe la mijlocul clasei a X-a, a părăsit școala.

Am întâlnit-o mai târziu, spășită, la cursurile serale. Ii părea extrem de rău că nu mă ascultase și ea la timpul potrivit.

— *„... că bine-a zis bunica: Să fugă fata mare de focul de iubit”* a încheiat Vlad...

— A zis bine și „bunica”, adică poporul – a reluat Andreea, și Eliade Rădulescu în cunoscutul lui Zburător! Ce mai, graba strică treaba!

— De-aceea nu m-am grăbit eu – zice Vlad mimând seriozitatea –, am căutat, am așteptat... Și până la urmă...

— Tot te-ai... *potcovit!*

— Da! Cu norocul!...

În clasa aceea, din care făcea parte și Doina, aveam o fată – Anda Viziru se numea – frumușică, cu un corp bine croit și, pe deasupra, deșteaptă! Ajunsese în clasa a XII-a, dar, în ciuda acestor calități, în ciuda faptului că era foarte cuminte, așezată...

— Ori poate că tocmai de-aceea...

— Ori „poate că tocmai de-aceea”, ai tu dreptate, nu-și găsise niciun prieten... Într-o zi, o văd însă în brațele unui pămpălău – unul, înalt, slab, blond-roșcat, cu niște ochi spălăciți și cu pistrui mulți și mari pe față; parcă era o sperietoare, numai bun să-l așezi într-un lan de porumb, să alunge ciorile. El stătea pe un calorifer, pe culoar, iar ea, așezată pe piciorul lui, îl ținea cu brațul drept pe după gât. Acolo, în văzul tuturor – al elevilor și al profesorilor. Cu „sperietoarea”! Când am observat-o, nu mi-a venit să cred. M-am apropiat de ea și-am întrebat-o: „Anda, tu ești?” Nu s-au sinchisit, n-au făcut nicio mișcare ca să părăsească poziția indecentă în care se aflau.

„Da doamnă!” mi-a răspuns cu un aer de trufie.

În clipa aceea am văzut negru în fața ochilor. M-am stăpânit, totuși. „Scuză-mă, te rog, că te deranjez – i-am spus,

ascunzându-mi clocotul de dinăuntru. Aveam o treabă cu tine, să mă cauți neapărat după ce termini orele!”

A venit! Am primit-o în cancelarie. Am luat-o de mină și-am trecut cu ea într-o cameră alăturată, unde nu se afla nimeni. Fata nu știa ce să creadă. Am întors-o cu fața spre mine și-am plesnit-o cu sete – pe-o parte și pe alta. „Și-acum du-te unde vrei și re clamă-mă! Am să recunosc că te-am pălmuit, chiar dacă suntem numai noi două. Le meritai pe culoar. Dar te înjosiseși tu atât de mult, încât nu te mai vedeai. Acolo n-aveam pe cine să pălmuiesc”.

Am părăsit-o, ieșind din cameră.

N-a spus nimic nici măcar părinților ei... Pentru mine însă nu mai exista. Eu, când șterg pe cineva de la inimă, șters rămâne. Mă rog, aici, nu era neapărat cazul, deși fata nu-mi fusese indiferentă. Din ziua aceea, n-am mai văzut-o cu „sperietoarea”, cu „ciumafaiul”. O observam în clasă, în timpul orelor. Era tristă, din ce în ce mai tristă. Mă prefăceam însă că n-o văd.

După vreo lună, în urma unei ore de laborator, așteptam să iasă cu toții din sală. Rămăsese singură, la masa ei. Nu se mișca de pe scaun. Stătea cu capul plecat. M-am apropiat de ea. Am întins mâna, am prins-o de sub bărbie și m-am uitat în ochii ei. A izbucnit într-un plâns îngrozitor și, așa, cum se afla, pe scaun, m-a prins cu amândouă mâinile de după mijloc. Cu capul plecat, plângea, în hohote, la pieptul meu.

„Să știi, fetițo, i-am spus atunci mângâindu-i părul de culoarea castanelor coapte, frumos ondulat, că dacă tu nu dai două parale pe tine, alții nu dau nici atât! In această privință *prețul* tu îl faci. Depinde la ce cotă te fixezi!”...

„Vă rog să mă iertați, vă rog să mă iertați! exclama, printre suspine și lacrimi! A fost o ieșire, o nebunie... De-a doua zi, nici nu m-am mai uitat la el... Dar știți... pe mine... nu m-a sărutat niciodată vreun băiat!...”

„Liniștește-te! Hai, gata... De iertat, te-am iertat, să știi, după ce te-am plesnit! Am înțeles foarte bine de ce-ai făcut-o. Că doar te cunosc! Am vrut să te trezesc însă, că te balansai pe marginea prăpastiei. Mă bucur că ți-a prins bine!”...

Săraca fată ardea ca focul și tremura toată. Am plecat din sală

ținându-ne de mijloc, ca două prietene...

Anda a făcut facultatea de Automatică. S-a căsătorit în ultimul <an, cu un coleg. A venit la școală și mi l-a arătat, înainte de a se hotărî definitiv. Era un băiat fin, delicat, se potrivea cu ea. „Vă place, doamnă?!" m-a întrebat și amândoi așteptau răspunsul ca pe un verdict. I-am sărutat și le-am urat să fie fericiți!

Și Janette, doctorița, pe care-o cunoști foarte bine și tu – (pe Anda nu știu dacă ai văzut-o vreodată, fiindcă de nunta Doinei ea era la maternitate, născuse o fetiță) a venit cu arhitectul ei – l-ai văzut și pe el; și Șerban, absolvent la Cibernetică, el a adus-o chiar la noi acasă pe viitoarea lui soție, și Sever, constructorul de avioane, și Cristi – ofițerul marinar, și Cătălin, chimistul, care lucrează la un institut de cercetări și Dragoș, care s-a făcut ziarist, ca și atâția alții... și elitele au venit, pe rând, să mă întrebe: „Vă place, doamnă, ce ziceți?!"

— Ca și când, dacă nu ți-ar fi plăcut, mai puteai să întorci tu lucrurile din drum atunci, „la ora aceea"...

— Sigur că ai dreptate, știam și eu, știau și ei ceea ce spui tu. Dar era, dacă vrei, ca un fel de „binecuvântare" pe care voiau s-o primească, de care *simțeau* că au nevoie. Și eu mă bucuram, iar ei căpătau parcă și mai mult curaj pornind pe un drum, despre care nu știau și cum îl vor parcurge.

Doina însă a trebuit să aștepte zece ani, după absolvirea liceului, până să poată veni la mine cu cineva de mână. Ea n-a urmat nicio facultate. A făcut o școală postliceală de asistente sanitare și-a început să muncească. Sora ei crescuse și-a ajutat-o pe ea să-și facă studii superioare... Când și când, îmi dădea telefon și mă pomeneam cu ea la ușă, cu aceleași flori cu care mă obișnuise în anii ei de școală. Stăteam de vorbă, își descărca sufletul în care se strângeau tot mai multe îngrijorări, umbre de îndoială, nori de necazuri.

„Nu mai găsesc pe nimeni, doamnă! îmi spunea, ți-amintești? (Uneori asistai chiar tu la discuțiile noastre.) Gata, s-a terminat, așa am să mor!"

„Fii serioasă, Doina, o încurajam, nu ai decât douăzeci și cinci

de ani", apoi... „douăzeci și șase, douăzeci și șapte, douăzeci și opt... Ești tânără, ai viața toată în față!"

„O viață pustie!" răspundea. Alerg între două case – de la vechea noastră locuință, unde au rămas bătrânele, care mai trăiesc și acum și de oare trebuie să am grijă mai abitir decât de niște copii, și apartamentul pe care l-a cumpărat tata, unde ne-am mutat noi: eu, sora mea și el. Trebuie să fac mâncare și colo și dincolo, să spăl în două părți, să calc, să fac curățenie. Sora mea merge la facultate și-atât! În rest, ea știe pe unde umblă.

Tata vine obosit de la serviciu – mănâncă, se culcă, pleacă... Eu rămân cu toate și cu amarul!... O podidea plânsul pe biata Doina. Nu și-a dat drumul în fața ta niciodată, fiindcă se jena. Cu mine însă nu mai avea. Nicio oprelişte.

Nu mai aveam ce să-i spun decât să aştepte şi să aibă încredere în *lumina* ei de deasupra, cum ar fi zis mamaie Lina.

„Ai fi putut pava un drum întreg cu florile tale, Doina... Nu se poate, trebuie să apară și pe *drumul tău* măcar una!"...

— Și, până la urmă, a apărut tovarășul inginer electronist Mitică... „Bun, să-l pui pe rană, harnic, că nu-i stau mâinile cu zi, cu noapte, blând, atent, serios..." A fost un citat, desigur, din aprecierile elevei tale – a zis judecătorul.

„Vezi, Doina, vezi? Ți-am spus eu că *norocul* tău n-a pierit, că te-așteaptă doar să-l întâlnești..."

— Îți aduci aminte, erai de față: lui Mitică îi râdeau ochii de bucurie...

„Chiar așa a și fost, doamnă, ne-a răspuns el cu simplitate și firesc: ne-am întâlnit pe stradă; pur și simplu ne-am ciocnit unul de celălalt... Când ne-am cerut, reciproc, scuze, ni s-au întâlnit și ochii... Ne-am privit de parcă ne știam de foarte multă vreme și-acum ne re-descopeream. Am făcut împreună câțiva pași – mergeam în aceeași direcție – apoi alții câțiva, apoi am aflat, cu bucurie, că eram aproape vecini... «Și nu ne-am văzut până acum?» am întrebat eu, cu plăcută mirare. Și, uitându-mă la ființa aceasta, mi s-a părut că-i văd sufletul în luminile ochilor, ca o pajiște senină, cu flori blânde tremurând în soare, și că-i văd și-i simt inima – pâine aburindă rupându-se în două..."

„Oleleu, Mitică dragă, nu știam că ești și poet!" a exclamat

Doina, izbucnind în râs. Râdeam, de fapt, cu toţii...

„Şi, dacă ai fi ştiut?" a întrebat Mitică, hâtru... „Mi-ar fi părut şi mai rău, că nu te-am descoperit mai devreme!"

6.

— Nunta Doinei a fost ca o întâlnire, după zece ani de la absolvirea liceului. Au venit cei mai mulţi, între ei aproape toţi cei douăzeci care fuseseră la „banchetul" dat în apartamentul nostru... Ce s-au mai bucurat! Se priveau parcă flămânzi... cu ochii adolescenţilor de altădată şi, în acelaşi timp, cu ochi ce văzuseră viaţa!

Janette se făcuse parcă şi mai frumoasă şi ajunsese deja doctoriţă cu renume. S-a specializat în neurochirurgie, dacă îţi aminteşti...

„Tovarăşă dirigintă, am şi eu un băiat, are acum unsprezece ani..."

Andreea rămăsese puţin încurcată... „Adică, de când?" Ştia că Janette are o fetiţă abia de doi ani...

I-a ascultat povestea...

„Petrişor are unsprezece ani! E un copil blând, – cu un zâmbet angelic. Ochii lui negri, alungiţi către tâmple, se-aprind şi se sting ca două făclii peste care trec pale de vânt. Are o faţă frumoasă, creolă, un nas mic, fin, buzele roşii, cărnoase, care la fiecare zâmbet, dezvelesc un şir de perfecte perle albe.

Petrişor are unsprezece ani, e un copil ca toţi copiii, poate mai bine dezvoltat decât cei de vârsta lui; pare un atlet în devenire. Mama lui spune însă că Petrişor s-a născut... de două ori!"

„Cum, «de două ori»?" a întrebat Dragoş, ziaristul.

„Da, de două ori – a continuat tânăra doctoriţă: o dată acum unsprezece ani, într-o noapte de mai, cu potop de flori la ferești, şi a doua oară, acum cinci ani, în ziua de 7 octombrie!"

„Dar ce-a fost acum cinci ani, la 7 octombrie?" a mai întrebat

cineva.

„O poveste de mare durere și de tot atâta fericire, care stă însă în fiecare clipă de-atunci sub semnul prăpastiei fără sfârșit!...

Băiatul începuse să meargă la școală, în clasa întâi. Primele săptămâni n-au arătat nimic deosebit în comportarea lui. Apoi, dintr-o dată, a început să nu mai vadă bine, să aibă stări de vomă, de leșin. Medicul care l-a cercetat l-a trimis, de urgență, la noi la spital. S-a întâmplat să-l consult eu. L-am chemat și pe profesorul meu, care mi-a confirmat diagnosticul: tumoare malignă sub creierul mic...

L-am operat peste câteva zile, la 7 octombrie, acum cinci ani. I-am salvat viața." De aceea mama lui spune că Petrișor s-a născut atunci pentru a doua oară.

«Dar pentru cât timp?» m-a întrebat mama copilului. «Șase luni, cel mult un an!» i-am spus. Toate operațiile de acest fel, cu un asemenea diagnostic nu dăduseră alte rezultate până atunci...

Băiatul și-a revenit nesperat de repede. Trebuia însă avizat că a avut o operație foarte grea, că trebuie să se îngrijească extraordinar de atent, să se ferească de orice fel de lovituri, mai ales la cap, că trebuie să se hrănească mai mult decât ar face-o doi oameni maturi la un loc, că trebuie, că trebuie... Toate acestea dacă vrea să trăiască.

Nu m-am așteptat ca acest copil de șase ani și câteva luni să înțeleagă atât de bine, cu atâta maturitate, tragedia ce s-a abătut asupra vieții lui. Și Petrișor a început, cu mare grijă și hotărâre, lupta pentru viață!

«Petrișor, n-ai voie să... n-ai voie să... n-ai voie!» îi spunea mamă-sa.

«Bine, mamă! Am înțeles!» răspundea copilul.

«Petrișor, trebuie!»

«Da, mamă, trebuie!»

«Petrișor!»

«Da, mamă!»

Nu era săptămână în care să nu trec pe la el pe-acasă ca să-l văd. În plus, la cel mai mic semn care vestea că ceva se clatină,

mi se telefona și interveneam imediat cu un tratament adecvat. În felul acesta au trecut cele șase luni, apoi încă șase – făcându-se un an, apoi încă unul și încă trei... în total cinci ani și jumătate, până în momentul de față... Petrișor a împlinit deci unsprezece ani și se simte bine... Este sănătos...

«E o minune ce-ați făcut, doamnă doctor!» îmi spunea mama copilului acum câteva zile.

«Minunea e în el! i-am răspuns. Eu am procedat cu el ca și cu alții... poate cu și mai mult suflet de când observ și eu *minunea*, care este ființa acestui copil, ființa omenească, în general!» „

„Și mie nu mi-ai spus, doctorițo, până acum, a exclamat Dragoș. Phii, ce reportaje aș mai fi croit. Da, lasă, că nu e târziu nici acum. Mâine trece-mă pe lista ta de consultații. Voi fi primul, te aștept la intrare!"...

„În schimb, am citit suita de reportaje pe care le-ai scris despre colegul nostru Radu B. — *Inventatorul cel mai modest*, cum l-ai numit tu, înscriindu-l în categoria *Marilor Prim-Planuri Anonime!*"...

„Ei, Radule, mai regreți că n-ai devenit biolog, așa cum doreai într-o vreme?" l-a întrebat Andreea.

„M-am lecuit, tovarășă dirigintă, deși..."

„S-a lecuit, deși nu atât de ușor, vrea să spună!"

„Dragoș, lasă-mă să vorbesc și eu!"

„Te ascultăm, Radule", a spus profesoara.

„De fapt, n-am mare lucru de spus. Mă îndrăgostisem <ie biologie datorită profesoarei noastre de pe-atunci... Eram vecini cu apartamentele, ne mutaserăm și noi din căsuța în care am locuit mulți ani. Dacă ați ști, avea, și probabil că mai are încă acasă, un adevărat laborator: o cameră din apartament fusese transformată în laborator. Mă chema pe la dânsa, îmi dădea cărți să citesc, o asistam când făcea disecții; pe urmă am început să fac și eu... Și uite așa... mă hotărâsem... Dar..."

„Dar, de fapt, lui îi stătea capul la mașini! Las' că știu eu, am fost colegi de bancă doar..."

„Dar... așa cum zice Dragoș, eu mă prăpădeam după mașini!"

„Astfel, în curând, a avut loc cotitura de la gingașa și mereu uluitoarea mașină omenească – o adevărată «minune» cum,

frumos, o aprecia doctorița noastră, spre «*omul de fier, mașina / ființa zămislită cu gândul și visarea / ne-nchipuit mai tare ca brațul și spinarea*», cum ar fi spus Arghezi."

„Da, are dreptate Dragoș, m-am hotărât să fac această cotitură, de fapt să ies în drumul meu. Și de-aici..."

„Și de-aici, știm! Știm că tovarășul Radu B. A devenit, în scurt timp, un *Prim-Plan* al marilor uzine bucureștene!"

„Ceea ce se știe mai puțin, Jane" e, preciza Radu, e în legătură cu faptul că, fără ajutorul acelor oameni minunați, care dau suflet și inimă mașinilor și care sunt adevăratele *marile prim-planuri*, chiar dacă *anonime*, n-aș fi fost nimic, n-aș fi izbutit nimic. Ceea ce școala și oarecum râvna mea – poate prea puțin cunoscută de unii dintre stimații mei colegi au semănat, *oamenii marilor prim-planuri anonime* au crescut, au înmulțit, au înălțat!

Și, dacă s-a nimerit ca rodul să fie frumos, se cuvine ca aromele lui să mângâie, mai întâi și în aceeași măsură, acele vetre de suflet și de inimă, între care eu însumi mi-am așezat temeinică și plăcută vatră de muncă și de împlinire. Acum, fiindcă m-ați stârnit, vă mărturisesc că gândurile mele vibrează mai ales în jurul unuia dintre acești oameni...

Îl cunosc de mult, de când am deschis ochii pe lume. Nenea Dinică stătea la câteva case de noi. El n-a avut parte de copii, poate și de aceea, când se-ntorcea de la uzină, se oprea mai întâi la poarta noastră, intra în curte și mă căuta. Nu venea niciodată cu mâna goală. În buzunarele lui, spre care mă repezeam mai abitir decât spre cele ale tatălui meu găseam bomboane, ciocolată, biscuiți... în orice caz, de fiecare dată, găseam ceva bun. Se juca apoi cu mine. Mi-aducea tot felul de mașini, pe care, cu plăcere deosebită, le stricam ca să văd «ce au înăuntru!».

Când am ajuns în clasele de gimnaziu, am avut norocul ca școala la care învățam să-și repartizeze elevii, pentru efectuarea lucrărilor practice, la uzina unde lucra nenea Dinică.

M-a luat alături de el. Mi se părea că se joacă cu strungul! Piesele care ieșeau din mina lui semănau cu niște bijuterii. Perfecte! Rebuturi, la el nu existau.

Harnic, blând și extrem de priceput, nenea Dinică era iubit de toți tovarășii săi de muncă. Pe panoul de onoare, el deschidea șirul lung al fruntașilor.

Cu răbdare a început să mă inițieze în tainele meseriei, îmi explica, îmi demonstra practic, îmi dădea voie să încerc și eu. După mai multe încercări, văzând cum mă descurc, l-am auzit odată spunând:

«Radule, băiatule, – așa îmi zicea el – tu ai stofă, mă, nu jucărie!»

«Nene Dinică, îți bați joc de mine?» i-am răspuns.

«Nu, nu! Ascultă-mă, iese din tine un strungar pe cinste!»

«Și ce te face să crezi asta, nene?»

«Multe! Și, din cele multe, mai cu seamă două: tu. Radule, băiatule, ai și mână bună, dar ai și cap! Păi știi tu ce înseamnă să ai cap, Radule? Strungul ascultă de mână, dar, dacă te simte fără cap, se nărăvește. Așa să știi î Ca să joace cum îi cânți, trebuie să audă cântec adevărat, Radule! Ori cântecul adevărat se face mai întâi cu capul!»

N-am înțeles eu prea bine încotro bătea nenea Dinică atunci cu vorbele lui în doi peri, cum ar fi zis bunica. Am reținut însă că la astfel de vorbe l-au provocat mai ales întrebările mele: «Dar de ce așa... și nu altfel»? «Dar așa... nu se poate»?, «dar dacă ai vrea să faci așa... n-ar ieși bine»? (Nici eu nu știu ce mă apucase de tot întrebam. De fapt, acum știu: mă stăpâneau o curiozitate și o dorință de a face și altfel lucrurile. Poate că de-aici au pornit cele despre care s-a trudit Dragoș să scrie).

După absolvirea liceului, în ciuda dorinței tatălui meu, care ar fi vrut să urmez nu biologia, ci dreptul, ca și el (după cum știți este procuror), eu m-am dus la uzină, la nenea Dinică.

Adevărata muncă de calificare abia atunci a început.

Nenea Dinică a mai lucrat lângă mine doi ani. Mai bine-zis eu m-am bucurat de ajutorul lui încă doi ani. A ieșit la pensie stimat și iubit și regretat de toți î In cei doi ani însă, câte n-am învățat de la el! Căutările mele atunci au început și el a fost primul care le-a sprijinit. Mi-amintesc cum mă încuraja în momente de cumpănă:

«Radule, băiatule, numai de atâta ești tu? Nu se poate,

trebuie să reușești! Totdeauna există o ieșire la care încă nu te-ai gândit!»

„Frumos spus, a exclamat Vlad: «Totdeauna există o ieșire la care încă nu te-ai gândit»!"

„Frumos și înțelept!" a subliniat Andreea.

„Și, într-adevăr, mare dreptate avea. Până acum am găsit câte va asemenea ieșiri."

„Care au fost subiectele reportajelor mele! Și sper să mai găsești, Radule! De altfel, ceea ce mi-ai spus în seara aceasta îmi dă mari speranțe"

„Îți mulțumesc, Dragoș!... Vreau să vă mai spun că nenea Dinică îmi este și acum cel mai apropiat sfătuitor și sprijin moral. Nici nu trec două-trei zile și-l văd sosind în hală. Strigă de departe:

«Hei, Radule, băiatule, cum mai stăm? Cu ce noutate mă mai răsfeți?»

Vă mărturisesc că îmi face atât de bine această întrebare a lui, pe care o aștept ca pe un binefăcător impuls... De acea, te-aș ruga, Dragoș, ca următorul tău reportaj, după cele pe care le vei scrie despre Jane" e, să fie despre nenea Dinică! u...

„Gata, mărețule meșter, mă înscriu și pe lista ta... de suflet! în curând voi spune: prezent! la poarta lui nenea Dinică. Însă cu tine de mână, «Radule, băiatule»!"...

Andreea și Vlad îl privesc pe tatăl Doinei alergând de colo până colo. Nu știe ce să mai facă spre a-și vedea nuntașii cât mai mulțumiți. Ar dori ca fiecare să simtă măcar ceva din fericirea ce-i stăpânește lui sufletul.

„Și, când te gândești că unii părinți sunt în stare să se lipsească de bucuria firească de a-și vedea propriul copil trăind acel moment unic al vieții: căsătoria!" – a spus judecătorul.

„Cum se poate așa ceva? a întrebat Janette. Înseamnează că un asemenea părinte ar trebui să aibă – pentru a lua o hotărâre ca aceasta – motive foarte puternice, grave".

„Vă supun unui test – a spus Vlad mai departe – am să vă conturez un destin, două, de fapt, și-apoi vă veți spune părerea. Tovarășa voastră dirigintă știe despre ce vreau să vorbesc...

«Alo, Marius?»

«Da, la telefon!»

«Ce faci?»

«Ce să fac? Mă gândesc! Mă gândesc la o invenție!»

«Te gândești la o invenție? Frumos, frumos! Dar nu e prea pretențios?»

«Din partea cui?»

«Ziceam așa... în principiu! Nici mai mult, nici mai puțin, dintr-o dată – o invenție?!»...

«Se poate și dintr-o dată!»

«Nu zic nu, dar... cu calificarea ce faci? Nu trebuia să fii la atelier?»

«Nu mă mai duc!»

«De ce?»

«Nu-i de mine! Tinichigiu auto?! Nici măcar mecanic!»

«Da, dar tinichigiii câștigă mai mult!»

«Nu mă interesează câștigul! Pentru mine idealul contează!»

«Și care-i idealul tău?»

«Cercetător, inventator!»...

«... Dar școala?»

«Care școală?»

«Liceul! Ce faci cu liceul? Nu crezi c-ar fi cazul să-l termini?!»...

«Nici liceul nu mă interesează!»

«Deci, cercetător fără liceu! Și ce vrei să cercetezi?

«Vreau să inventez ceva!»

«Ce?»

«Ceva în domeniul electricității!»

.....

Așa a început, într-o dimineață, discuția mea cu Marius, un tânăr care pe-atunci avea optsprezece ani și care, din păcate, părăsise liceul înainte de a termina clasa a X-a, pe care o repeta.

Îl cunoșteam pe Marius de mulți ani! Era băiatul unor foarte buni prieteni! Singurul lor copil! Tatăl – inginer șef într-o mare uzină! Mama – economist!

În primele patru clase (cele elementare), Marius a fost un copil foarte bun. Un elev foarte silitor, cuminte, respectuos, cu deosebire! Blând, domol, gânditor. Începuse să scrie versuri,

apoi «romane» fantastice, cum numea el niște compoziții de câteva pagini, destul de stângace, nu fără unele sclipiri de imaginație!

Ne bucuram cu toții de evoluția lui Marius. Din clasa a V-a, însă, cam pe la jumătatea anului școlar, Marius a început să dea semne de schimbare! Nu în bine! Dimpotrivă! Mărturisesc că nici acum nu știu ce s-a întâmplat exact cu el. Poate prea multele laude ale părinților! Poate libertatea deplină ce i-o acordau și modul de a discuta cu el ca și când ar fi avut în față un matur, cu totul format?!... (în special tatăl proceda astfel!) Poate!...

Cert este că Marius a devenit, treptat-treptat, apatic, fără niciun chef de-nvățătură! Copilul excesiv de politicos, de până atunci, s-a transformat într-un adolescent arogant, «cu fumuri», cum ziceau colegii lui, cu fumuri care nu se înălțau măcar din jurul unei vetre pe care se pregătea să ardă ceva! A început să răspundă necuviincios, la orice observație!

«Părinții nu-l înțelegeau», profesorii la fel!

La sfârșitul anului școlar, a ajuns în coada clasei, abia-abia a promovat la matematică și fizică, obiecte la care era gata să rămână corigent.

Părinții erau mai mult decât neliniștiți. Au discutat serios cu feciorul!

«*Tu trebuie să devii om, om adevărat*, Marius», i-a spus tatăl, la un moment dat.

«N-am nimic împotrivă!» a răspuns băiatul.

«Păi, dacă n-ai nimic împotrivă, ce faci pentru aceasta?»

«*Aștept, aștept să cresc, să devin om*!»

Răspunsul era vădit ironic, batjocoritor chiar! Tatăl n-a mai putut răbda și... i-a ars băiatului două palme.

«Ca să te faci om, poate trebuie să te ajut și în *felul acesta*?! Poate așa ne vom înțelege mai bine!»

De-atunci, nu s-au mai înțeles defel! Sigur că și inginerul greșise. Nu trebuia să-și lovească băiatul. Până atunci îl tratase exagerând, așa cum spuneam, ca pe un om matur, iar acum îl înjosea lovindu-l!

Marius a început să-și disprețuiască tatăl, să se înstrăineze

sufletește de el. Iar mama nici nu conta. Era o femeie cu deosebire blinda și care avea un respect exagerat față de inginer. Lipsa de personalitate a mamei, privită din acest punct de vedere, a fost intuită de băiat, intuită și exploatată. De-aceea, cuvintele, sfaturile, observațiile ei, atunci când îndrăznea să le formuleze, n-aveau niciun ecou pozitiv în mintea și în sufletul lui Marius...

... S-au scurs încă trei ani! Clasele a VI-a și a VII-a au fost promovate la limită. In clasa a VIII-a, Marius a rămas corigent la limba română și la fizică. Tocmai la obiectele despre care spunea că formează pasiunea lui. A rămas corigent pentru că Marius scria cu grave greșeli de ortografie și nu știa să comenteze adecvat o carte, o operă literară, în general. Iar la fizică, superficial, ca în tot ce făcea, nu învățase nici lucrurile elementare, deși deseori putea fi văzut cu fel de fel de sârme, bobine etc., din care amenința că va scoate *minunea secolului!*...

A rămas corigent și nu s-a putut prezenta deci la timp la concursul de admitere în liceu!

Părinții au crezut că Marius va fi afectat de acest lucru. Colegii lui, unii chiar cu posibilități reale mai mici, dar mai muncitori, ambițioși, au promovat, s-au prezentat la liceu, unde au reușit.

Marius a rămas nepăsător! Era *deasupra* acestor lucruri mărunte! Așa i-a răspuns, într-o zi, mamei!

«Lucru *mărunt* e viața ta, Marius?» a îndrăznit să observe mama.

«Ce știi tu? Viața mi-o aranjez cum vreau eu!» a fost răspunsul impertinent al băiatului.

Și mama a mai adăugat lacrimilor de până atunci altele proaspete!...

După trecerea corigentelor, a intrat, în toamnă, la liceu, la cursurile fără frecvență, care mai erau pe atunci.

Iar după un an, promovat în condiții aproape umilitoare – numai cu note de cinci – a fost admis, în clasa a X-a, la cursurile de zi, în niște împrejurări favorabile ce se iviseră la liceul vostru.

«Cum la liceul nostru? Nu cumva e vorba despre Marius R., fostul nostru coleg? Un băiat blond, cu ochi albaștri, subțirel,

înalt, care vorbea tărăgănat și zeflemitor?»

«Ba da, Dragoș! Despre el e vorba, preciza Andreea! L-am lăsat pe soțul meu anume să ni-l prezinte ca pe un necunoscut, deoarece sunt sigură că nu știați prea multe despre el. De altfel, nici Vlad atunci nu știa. Părinții lui Marius erau prieteni ai mei. In curând au devenit și ai lui. Și de-aici...»

„Ascultați, continuă judecătorul, într-o discuție pe care tatăl a avut-o cu Marius și la care eu eram, întâmplător, martor, l-am auzit pe inginer spunând:

«Marius, pretinzi că-ți place să citești, că citești și că n-o faci degeaba. Iată ce afirmă unul dintre scriitorii îndrăgiți de tinerii de azi, pentru că surprinde probleme esențiale ale vieții lor: *Școala nu e anticamera vieții, ci unul din laboratoarele ei ocupate de tineri!*

«Vorbe, bătrâne, vorbe! a ripostat, iritat, tânărul. Și, chiar dacă ar fi s-o luăm în serios, ei bine, vreau să-ți comunic că eu m-am hotărât să părăsesc acest laborator».

... «în care, în general, ai fost un simplu figurant!»

«Nici nu se putea ca *marele* inginer-șef să nu mă pună la punct! Ei, bine, repet, m-am hotărât să părăsesc acest laborator spre a intra în *marele laborator al vieții, în saloanele vieții.* Numai că trebuie să-mi cumperi pantofi noi – ca să nu murdăresc parchetul, ori marmura acestor saloane!»

«Ești nemaipomenit de ridicol cu vorbele tale umflate, cu superioritatea ta de trei parale, zise tatăl îndurerat. Ești un farsor, Marius! Asta ești! de fapt, habar n-ai ce este cu tine, nu știi ce vrei, nu știi ce poți măcar, nici nu te cunoști; n-ai încercat nimic serios! Absolut nimic! Singurul lucru pe care îl faci – și care „trebuie să recunosc, ți-a reușit și-ți reușește din plin – este să-ți bați joc de totul, începând cu tine! Va veni a vreme când te vei trezi, fără îndoială! Amarnică îți va fi însă această trezire! Să știi!»

Și tatăl a ieșit din cameră. Am rămas copleșit pe de o parte de adevărurile rostite și de durerea unui părinte, pe de altă parte, și cu deosebire m-a uluit faptul că tânărul n-a fost aproape deloc afectat.

Orice încercare pe care-am făcu t-o de a ajunge spre adevărul

din el s-a sfărâmat de zidul unei nepăsări și reci ironii!

După două săptămâni, Marius a reușit să se angajeze la un mare atelier auto, spre a se califica la locul de muncă, în secția tinichigerie. (La mecanică nu găsise un loc liber).

Părinții au răsuflat, într-un fel, ușurați, sperând că de-acum băiatul a apucat pe un drum bun. Se va înscrie la seral, va termina liceul, între timp se va califica, va face, poate, și facultatea! Așa gândeau și sperau bieții oameni!

Marius s-a înscris într-adevăr la liceul seral, tot în clasa a X-a. Dar... după câteva săptămâni, l-a abandonat, după cum a abandonat și calificarea. El, tânărul de 18 ani, voia să devină cercetător, inventator chiar, fără studii și fără studiu! Marius *trăia spre a se gândi la o invenție!*

De fapt, cum s-a dovedit în curând activitatea tânărului era mult mai prozaică. Mai întâi îi plăcea să lenevească, să doarmă, să doarmă cât trei la un loc! Apoi* să se plimbe, să se plimbe așa, fără țintă și fără rost!

Nici măcar plăcerea plimbării n-o simțea! Fiindcă nu prea avea bani (părinții îi limitaseră fondurile), fuma, pe apucate, câte un pachet de țigări proaste, ori rămășițe împrumutate de la cei ce pierdeau timpul, ca și el, prin holurile cinematografelor, prin parcuri!

Și mai avea *domnul* Marius o preocupare serioasă: *era îndrăgostit!* Zăpăcise o fetișcană din vecini, fiica unor muncitori, fată frumușică și silitoare la învățătură (ea era în clasa a XI-a), o zăpăcise cu aerele lui de superioritate, cu *înaltele* lui preocupări *intelectuale, științifice* și *literare*, despre care-i vorbea cu zel, cu visurile lui de cercetător și inventator, visuri care *se vor împlini în curând*, după cum o asigura.

A zăpăcit-o într-atât, încât și fata a început să lipsească de la școală, iar, în curând, neavând încotro, au fost nevoiți să anunțe părinții – și pe unii și pe alții – că, peste patru luni, vor avea un copil! Marius avea peste 19 ani; fata împlinise 18!

«Și astfel *mare bucurie* s-a pogorât peste cele două case.

„Nici că se putea una mai mare, Radule!" a adăugat Vlad.

«Sunt curios să știu ce s-a întâmplat în asemenea situație?»

„Ce să se întâmple, Dragoș? a răspuns judecătorul. Ce puteau

face bieții părinți? Iată, de-aici înainte începe testul: tu ce-ai fi făcut, de pildă, dacă ai fi fost în locul părinților lui Marius, ori în locul părinților fetei?"

«Oricare ar fi fost copilul meu, eu n-aș mai fi vrut să știu nimic despre el! a afirmat ziaristul! Absolut nimic! Auzi măgărie?! Un neisprăvit! Care mi-a mâncat zilele atâția ani, care nu învață nimic, nu muncește, nu câștigă nici cât să cumpere o pâine; obraznic, arogant (pe ce?); un farsor, bine i-a zis tatăl lui! *Un Nimic* deci, cu literă mare, care face și el câte ceva – da, face: sucește capul unei fete (trebuie să fi fost proastă rău, ca să nu zic altfel, dacă a căzut ea în plasa unui pierde-vară) și... face copii! Păi sigur! Asta era tot ce-i mai rămăsese de făcut domnului *Inventator!*»

«Da' *amarnic mai ești la suflet*, scriitorule?! spuse Andreea. Va să zică așa ai judeca tu de pe poziția unui părinte! Interesant!... Am să vă amintesc, puțin mai târziu, cum și-au permis tot niște foști elevi de-ai mei să-i judece pe părinții lor, și ce-au fost în stare să facă!»

«Tovarășă profesoară, dar povestea asta m-a pus pe jar, nu alta!»

«Bine, Dragoș, eu nu te acuz cu nimic. Constat doar că discuția noastră devine foarte interesantă!»

„Deci l-ai fi dat afară din casă, n-ai mai fi vrut să știi nimic despre el (că despre acest băiat ai vorbit)!" precizează Vlad Cosmescu.

«Da, așa cred că aș fi făcut!»

Răspunsul vădește o substanțială scădere de *forță*!»

«Mai știu și eu, Janette, ce-aș fi făcut? Adevărul e că... acest *adevăr* despre care discutăm este foarte complicat. E ușor să dai sfaturi, să te indignezi, să condamni, mai greu e să descurci în chipul cel mai potrivit o asemenea situație! Deocamdată spun: bine că n-am copii!»

«O să ai și copii, trebuie să ai – intervine, din nou, doctorița, fiindcă o viață fără familie și fără copii e ca o sală de concerte, de pildă (iertați-mi comparația, n-am găsit alta mai bună), în care nu se-aude nicio melodie. Intri, iei loc – locul pe care l-ai plătit –, pe care ți l-ai asigurat deci, și aștepți. Aștepți și nu se

întâmplă nimic. Nu se-aude și nu se întâmplă nimic! Și, cu vremea, obosești așteptând, obosești și... *pleci* dezamăgit!»

.....

«Și ce-a făcut, până la urmă, *domnul Inventator Marius*?»

„Ce să facă, Șerbane? Ce mai putea face decât..."

«Decât să se însoare cu fata!»

„Asta a și făcut, Radule! S-a căsătorit cu fata, cu viitoarea mamă!"

«Și părinții?»

„Părinții au trecut printr-o gamă întreagă de stări: de la revoltă, indignare, cumplită durere, totală dezamăgire, până la înțelepciunea posibilă și necesară".

«Adică?»

„Adică i-au lăsat să se căsătorească!"

«Oficial!»

„Da, Radule, oficial, iar părinții băiatului i-au primit într-o cameră din apartamentul lor, le-au dat niște lucruri, au mai primit ceva și de la părinții fetei..."

«Și gataaa!... Tinerilor nu le-a rămas decât să mănânce, în continuare, banii părinților lor și să-și aștepte urmașii!»

„Ei, aici e-aici, Dragoș! Lucrurile nu s-au petrecut chiar așa!"

«Nu mai spuneți! Te pomenești că»...

„Sper că nu ești ironic cu mine!"

«Vă rog să mă iertați, tovarășe judecător... Credeam însă că personajul e *negativ* până la sfârșit!»

„Și de unde știi că nu e?!"

«Ei, bănuiesc, după... Întorsătură! După întorsătura de ton din spusele dumneavoastră».

„Ai fler! Dar, pe de altă parte, chiar tu spuneai că adevărurile vieții nu ni se oferă așa, ca pe tavă, că trebuie să ai ochi și suflet, și ascuțime de minte ce se cheamă înțelepciune și, nu de puține ori, lucrarea anilor asupra ta ca să alegi, într-o împrejurare mai neobișnuită, cea mai potrivită soluție?"

«Sunt gata să repet!»

„Iar eu să te aprob! Așa că... iată-i pe cei doi tineri în fața ofițerului Stării Civile – așa cum v-am văzut și pe mulți dintre voi, cum i-am văzut astăzi pe Doina și pe Mitică al ei!... Sunt

palizi la-față, vădit emoționați... Și nu atât pentru Da J-ul pe care-l vor rosti, legându-se pe viață, cât, mai ales, pentru... golul din jurul lor. În afară de doi-trei prieteni – era lucru de mirare că au venit și aceia – nimeni! Nimeni nu-i însoțește în aceste momente mari, unice din viața lor, din viața fiecăruia!

Până în ultima clipă speraseră, speraseră că vor veni.

«Nu se poate să nu vină! își spunea fiecare în gând. Trebuie să vină! Au trecut de-atâtea ori peste supărare! O vor face și de data aceasta! Nu se poate! Se vor îndupleca! Nu ne vor lăsa ei, într-un asemenea moment, singuri!»

Marius, care oricând era gata cu replici *deștepte*, volubil, totdeauna, în fața fetei pe care acum și-o făcea, în chip legal, soție, nu era în stare să spună niciun cuvânt, Era palid ca un mort, simțea că-i tremură tot corpul, care parcă împrumutase tremurul sufletului. Mușchii feței jucau chinuitor, iar în gât i se înnoda mereu ceva că nu putea să deschidă gura.

Fata era la fel: «Măcar mama o să vină, se gândea. Nu se poate să mă lase ea așa! Nu se poate!»...

«Cetățene Marius R... de bunăvoie și nesilit de nimeni»... Glasul ofițerului stării civile a răsunat cald, melodios, dar parcă s-a izbit de pereții camerei goale, de pereții acestei săli totdeauna pline, până la refuz în asemenea momente! Chiar înaintea lor fuseseră acolo doi tineri, ai căror nuntași nici nu încăpuseră cu toții în sală.

«Cetățeană... de bunăvoie și nesilită de nimeni»...

S-au pomenit singuri, de mină, în fața clădirii. Nu-i aștepta nimeni. Prietenii au pretextat că au treabă și-au plecat. De altfel, ce-ar fi făcut cu ei? Unde să-i invite să... cinstească evenimentul? Cu ce? Au luat-o pe jos, singuri, spre casă.

Fata a izbucnit în plâns. Cum își imaginase ea, în visurile ei, acest moment?!... Există vreo fată care să nu îmbrace cu fir strălucitor, de aur și argint, cu parfum de flori rare, parfumul tuturor speranțelor, al bucuriilor și-al frumoaselor împliniri, acest vis?

Și iată realitatea, cruda realitate, pe care ea și-a creat-o. *Ea* și *El*. Ei și-au creat-o!

«Poate că au dreptate, Mihaela! Sigur că au dreptate, reuși, după un timp, Marius să dea glas chinurilor lui de dinăuntru. I-am supărat mult prea rău ca să ne fi putut ierta! Așa e!... I-am supărat mult prea rău și, în ceea ce mă privește, de atâta timp! Te rog să mă ierți pentru această zi a vieții noastre! N-o meritai! Tu ai fost o fată cuminte»...

... Și acum, după mulți ani, când vorbește despre ziua aceea, Mihaela plânge. N-a putut-o uita. După cum n-a uitat câte i-a mai spus Marius atunci, câte s-a legat să facă...!

Dar, mai ales, n-a uitat acest lucru Marius!... Vedeți, uneori este de-ajuns un asemenea moment, un moment de vârf, de vârf al vârfurilor, de... șoc, i-aș putea zice, care să-ți întoarcă mintea și sufletul din cale. Se vede treaba... că și pentru Marius sosise acest moment. El a fost acela al tristei sale nunți!

În ziua respectivă, Marius parcă s-ar fi născut din nou, cum zicea Janette despre Petrișor.

Mai întâi s-a dus, plecat și respectuos, ca altădată, în copilărie, și a cerut iertare părinților lui și socrilor lui. Nu i-a tras la răspundere, nu i-a învinuit cu nimic! Iar a doua zi... a făcut ce-a făcut și s-a angajat la marele atelier unde încercase cândva să învețe o meserie. A desprins meseria de mecanic (a reușit să facă ce-i plăcea) mai repede și mai bine decât s-ar fi așteptat oricine. Iar la liceul seral, unde și-a reluat studiile, profesorii, care-l știau, nu mai aveau niciun element de comparație cu ceea ce fusese Marius doar cu câțiva ani în urmă.

Între timp, Mihaela a adus pe lume un băiat, care acum este școlar mare – Cristian, așa se numește băiatul și care învață foarte bine. Marius, tatăl, învață și el, în continuare, ca student, în ultimul an, la Automatică, la seral, iar Mihaela, după liceu, a învățat stenodactilografia în limbile română și engleză. În timp ce bunicii se bucură pentru că Marius caută calea cea mai potrivita spre a face pe propriul lui fiu să înțeleagă și mai ales să nu; uite că «Școala nu e anticamera vieții, ci unul din laboratoarele ei ocupate de tineri!». Și că spre a ajunge Om, nu e suficient să aștepți și să crești!...

„Mai lasă-i, Vlad, că i-ai năucit cu povestea ta. Hai la dans, băieți, luați-vă nevestele și la dans! Că suntem la nuntă doar! a

spus Andreea. Și-apoi vreau să văd dacă ați mai făcut progrese de când dansați la reuniuni, la cabană, în munți, vă amintiți, în prima noastră excursie, când lăsasem cuvânt de ordine să nu carecumva să părăsească vreo fată sala până n-o văd eu, când v-am păzit toată noaptea...

„Ca să ne înveliți, să nu răcim!" exclamă Dragoș, râzând!

„Să vă învelesc, să nu cădeți din pat, ori de pe fereastră... În camera de-alături...

Hai, hai, Șerbane, parcă miști ceva mai greu picioarele, față de banchetul acela..."

„Din apartamentul dumneavoastră... A fost nemaipomenit... Dar au trecut de-atunci zece ani, doamnă! In curând facem întâlnirea de zece ani!..."

„Mai găsim vreunul care nu s-a însurat și-l obligăm» s-o facă. Mergem cu toții să petrecem pe spezele lui!..."

7.

... „Petrică făcea parte din cea de-a doua clasă pe care am avut-o ca profesoară dirigintă, după voi. M-am legat mai puțin de această clasă, dar băiatul acela îmi era foarte apropiat de suflet. Fusese bolnav în clasa a IX-a, și-ntr-a X-a, era un copil firav, se prindea orice răceală de el și-apoi tușea săptămâni întregi. Din clasa a XI-a, s-a schimbat așa, dintr-o dată. A crescut – se dezvoltase frumos – ajungând un flăcău înalt, subțirel, dar bine legat, cu părul blond și ochi albaștri. Nu se prăpădea cu învățătura, mai trebuia împins de la spate, dar avea cap bun, când se apuca de-o treabă puteai fi sigur c-o duce la sfârșit.

M-au impresionat cu deosebire părinții lui – oameni simpli, muncitori, dar foarte harnici, gospodari, care-și țineau odrasla ca pe un prinț.

Le-am spus de mai multe ori că nu fac bine, că băiatul trebuie învățat să muncească serios și să prețuiască. Munca, precum și ceea ce rezultă din ea.

«Avem unul singur, doamnă! îmi răspundeau. Cât trăim noi – pentru el muncim, iar Petrică merită să facem pentru el toate sacrificiile! E băiat bun!»

În sfârșit, Petrică a terminat liceul și-a intrat la o facultate din cadrul A.S.E., nici nu știu la care. Făcuse meditații, părinții cheltuiseră mulți bani (deși voi îmi cunoașteți părerea, știți că eu sunt împotriva «mersului cu cârje prin viață». Așa mi se par meditațiile – niște «cârje» pentru mințile mai *slabe*, care n-au curajul să înfrunte singure examenele vieții, *singure* acela incluzând ajutorul *legal* și *necesar* pe care îl primesc și trebuie să-l primească, în cadrul învățământului organizat, din partea celor investiți cu asemenea misiune, din partea profesorilor. În rest, ai desprins niște *instrumente*, te folosești de ele! De tine depinde totul! Dar, în sfârșit... nu e acum momentul...). Făcuse deci și Petrică meditații și mi-a fost teamă să-i sfătuiesc pe părinți să nu-l pregătească astfel, fiindcă, singur, n-ar fi învățat și n-ar fi intrat. Așa – mare bucurie a fost în familia Marcu, odată cu intrarea fiului la facultate. M-am bucurat și eu, sincer!

După prima sesiune de examene însă – pe care o trecuse cu bine – Petrică s-a schimbat cu o sută optzeci de grade.

Mai întâi, a început să lipsească de-acasă. Ce spaime, ce disperare a provocat prima asemenea lipsă în familie, lipsa neanunțată, bineînțeles. Părinții lui mi-au dat telefon pe la ora trei noaptea, după ce îl căutaseră pe la spitale, la Morgă, la Miliție... fără să-i dea de urmă. Erau înnebuniți... S-au scuzat, mă rog!...

I-am liniștit, spunându-le că așa am pățit și noi – eu și cu mama – când fratele meu, ajungând bărbat în toată firea și fiind necăsătorit, a lipsit prima noapte de-acasă.

«Nu-l mai căutați, le-am zis, o să vină el mâine dimineață, ori pe la prânz, sau seara, ori poimâine. O să vină! Veți vedea atunci ce e de făcut»...

Petrică a revenit acasă peste două zile – vreme în care n-a dat niciun semn de viață, un telefon măcar. A sosit binedispus, cu zâmbetul pe față... «M-am destins și eu puțin, după sesiune!» a fost răspunsul...

«Bine, dar... au încercat părinții. La noi nu te-ai gândit? N-am

știut nimic de tine... ne-ai lăsat așa cu inima pe jar»... a continuat mama, care și avea o boală de inimă și mai ales ficatul îl avea bolnav (făcuse de trei ori hepatită)...

«De-acum încolo, să știți, voi lipsi tot mai mult i-a avertizat, nepăsător, studentul.

Soții Marcu au început să se intereseze pe unde-și pierde nopțile odrasla lor, mai ales că reîncepuseră cursurile, iar el lipsea de la facultate, nu se mai pregătea...

Cu chiu, cu vai au aflat: Petrică găsise o colegă mai mare, din anul III – de la aceeași, ori de la altă facultate – n-are importanță, femeie căsătorită, al cărei bărbat lucra undeva într-un orășel de pe Valea Prahovei, fiind inginer. Omul muncea ca s-o țină pe ea la facultate, la cursuri de zi... Munceau și părinții studentei pentru aceeași «nobilă» cauză! îi luaseră o garsonieră în București, îi dădeau bani de cheltuială... iar ea îi cheltuia... cu cine apuca, în ultimul timp cu Petrică...

Situația a devenit cu adevărat gravă când băiatul, familiei Marcu, fostul meu elev, s-a îndrăgostit de femeia aceea, mai mare ca el cu vreo patru-cinci ani (ca studentă era numai cu doi), hotărându-se s-o ia de soție.

«Dar nu e măritată?» l-au întrebat părinții.

«Va divorța!»

«E mai mare ca tine, acum poate că nu observi, dar mai târziu?»

«N-are importanță, o iubesc!»

«O iubești acum, peste câțiva ani însă»...

«Nu înțelegeți, domnule, că orice-ați zice și orice-ați face voi eu tot cu ea mă însor?!» a sosit replica, plină de *înțelepciune* a studentului...

Mamă-sa a izbucnit în plâns, încercând să-l roage, să se mai gândească...

«Poți să plângi oricât, nu mă interesează!» i-a răspuns el, drept răsplată pentru toată viața și sănătatea ei risipite la căpătâiul lui, în jurul lui, pe urmele lui...

«Cum îndrăznești, măi nemernicule, să-ți bați joc de mama-ta?» l-a apostrofat tatăl, îndurerat.

«Mă faci pe mine nemernic?» a țipat odrasla, sărind de unde

se afla, cu mâna ridicată...

«Ridici mâna asupra mea?! Aici ai ajuns?!» a întrebat, uluit, Iulian Marcu, tatăl, vrând parcă să se repeadă spre el.

A sărit mama și s-a așezat în fața băiatului, să-l apere.

Petrică încremenise retras într-un colț al camerei. Devenise de ceară.

«Dă-te la o parte, femeie, că nu-i fac nimic... Vreau să-i spun doar că asemenea mâini, ridicate asupra părinților, se usucă!»

S-a oprit, s-a așezat pe un scaun, ducându-și brațul spre inimă, prin care îi trecuse un fulger.

«De azi înainte pentru mine nu mai exişti, băiete! i-a spus, în continuare. Poți să rămâi aici, poți să pleci unde vrei și cu cine vrei, pentru mine nu mai exişti. Ai murit!»

Avea un chip ca de piatră! Sa ridicat și a ieșit din cameră!...

Anul întâi l-a absolvit cu greu, cu restanțe în toamnă. După aceea, fostul elev, în care investise atâta suflet, a plecat definitiv din casa părinților săi, căsătorindu-se cu femeia aceea. S-a lăsat de facultate. Se pare că ar fi trecut la fără frecvență... Probabil, muncește undeva...

Am vorbit, de curând, întâmplător, cu mama lui. Mi-a spus că a trecut prin orașul în care s-a stabilit. I-a aflat adresa și i-a trimis vorbă să vină undeva (i-a propus un punct de întâlnire) măcar să-l vadă, câteva minute...

L-a așteptat trei ore. N-a venit...

«Când îți tai singur rădăcinile și apuci pe-un drum de viață spălat în râu de otravă, poți să respiri aerul cel mai pur, degeaba! Ești tot un mort printre vii! exclamă ziaristul, încrâncenat. Pentru că să nu-mi spună cineva că: femeia-l iubește, și el o iubește, că se-nțeleg și c-o duc bine! În acest caz, *binele* adevărat nu există, nu poate fi. Cel mult se realizează o spoială, o coajă, dincolo de care foiesc șerpi»...

„Ceea ce mă frământă pe mine, Dragoș – a continuat Andreea – este răspunsul care s-ar putea da la întrebarea cu care parcă oamenii s-au născut pe buze: De ce? în cazul lui Petrică Marcu, precum și în altele pe care eu sau voi le cunoaștem. De ce s-a schimbat acest băiat? Unde s-a greșit? Ori *de ce*? în cazul Casandrei...

N-o cunoașteți, a terminat abia anul trecut liceul. Am avut-o doar elevă, timp de patru ani, vreau să spun că nu i-am fost și dirigintă... M-am frământat mult pentru ea, am pregătit-o în afara orelor obișnuite, pe ea ca și pe alții; am prezentat-o, începând din clasa a IX-a, la olimpiadă și-am ajutat-o să câștige în fiecare an premii pe țară. Se atașase mult de mine și, în mod firesc, și mie îmi era dragă. Am făcut dintr-un copil, care, la început, se afla în mulțime, fără să se vadă, un cap de afiș. Am intuit că poate din punct de vedere intelectual. Credeam că și altfel...

Cu mine era foarte tandră, mă dezmierda cu tot felul de vorbe rostite cu o voce de «înger». Mamă-sa îmi spunea că și acasă se purta la fel. Semăna prea mult cu mama și, de-aceea, îșI iubea cu deosebire tatăl.

A intrat, bineînțeles, la facultate – la chimie industrială – în condiții foarte bune. Pentru ca, după aceea, ca și în casa părinților lui Petrică Marcu, să înceapă calvarul. Casandra parcă a înnebunit dintr-odată. S-a îndrăgostit de un băiat care nici măcar nu s-a prezentat la examenul de admitere la medicină, unde pretinde că vrea să meargă și care nici nu muncește nicăieri. Stă acasă, cheltuiește banii mamei sale care e doctoriță (tată n-are, i-a murit) sau vagabondează, iar Casandra e umbra lui: lipsește de-acasă zile și nopți, ca și Petrică – fără să dea un telefon, lipsește de la facultate, nu mai învață...

Când am stat de vorbă cu ea, rugată de părinți, mi-a răspuns că «dacă au făcut-o, sunt datori s-o crească, suportându-i orice!»...

Pentru ca în alt caz, de data aceasta tot al unui băiat – n-a fost elevul meu și nici al liceului, dar îi cunosc pe părinții lui – să mă întreb de asemenea uluită: De cel De ce a plecat Daniel de-acasă? El nici măcar n-a mai intrat la facultate. A terminat, cu chiu, cu vai, liceul, trecând printr-un fel de astenie a voinței și-a întregului organism. Toată lumea a crezut că e bolnav. L-au internat, de mai multe ori, în spital, l-au tratat... El însă n-avea nevoie de niciun tratament sau, mai știi?!... În orice caz, după bacalaureat, a plecat de-acasă, n-a mai vrut să rămână cu

părinții. Motivul: «nu-și mai suportă mama, pentru că l-a sufocat cu iubirea ei!». Și, pornind de la ea – Daniel și-a extins neiubirea lui și asupra tatălui, ca și asupra unei surioare, aflate abia în clasa a VI-a... A decis că vrea să trăiască singur, «pe picioarele sale».

«Și ce-au făcut părinții în situația aceasta?» a întrebat Radu.

Tatăl lui Daniel, care este director al unui trust de construcții și profesor universitar, i-a spus: «Dacă asta ți-i voia, băiete – tu știi că *dragoste cu sila nu se poate* – du-te! Ia de aci ce vrei, te ajut să-ți găsești de lucru, să-ți găsești casă, încearcă! Poate-ți va fi mai bine fără noi!»... Se abținea să nu izbucnească în plâns...

I-a găsit, într-adevăr, de lucru, la o mare uzină. A vorbit cu oamenii de răspundere de-acolo să-l supravegheze și să-l ajute... In ceea ce privește casa, Daniel n-a vrut altceva decât un cămin de muncitori nefamiliști. I-au dat o cameră! Se părea că lucrurile se îndreaptă pe un făgaș bun. Daniel a început să muncească. Dar, nici după o lună, a plecat de la fabrică. A dispărut... fără urmă! Vă dați seama ce-a fost pe sufletul celor de-acasă. Mama s-a îmbolnăvit grav, făcând o depresie nervoasă. Au internat-o în spital... L-au căutat mult, până au descoperit că a ajuns un simplu vagabond...

Salvarea i-a venit de la o fostă colegă de clasă, pe care, reîntâlnind-o, s-a îndrăgostit de ea. Fata l-a determinat să se întoarcă acasă. L-a luat cu ea la fabrică, e și ea muncitoare. Daniel s-a apucat de lucru. S-a calificat strungar. Au dat apoi examen amândoi la Politehnică, devenind studenți la cursurile serale...”

«Așadar – *iubiri și iubiri!* a exclamat Dragoș. Unele înalță, altele doboară! Totul e să știi să alegi!»...

„Mulți oameni greșesc în viață, într-un fel sau altul. Nu e om care să nu fi greșit măcar o dată, măcar cu ceva! se auzi, după atâta timp și glasul lui Cezar, un alt băiat, coleg – mult mai tânăr însă – cu Vlad, era avocat. Oamenii greșesc... se îndreaptă, mai repară! Ceva este însă ireparabil, în cele mai multe greșeli, ceva aș zice este ireversibil!”

«*Greșeală și ireversibilitate!* iată un titlu interesant»!

„O fi interesant, Dragoș, dar realitatea pe care-o vizează este departe de a fi îmbucurătoare! Deci, reluând, subliniez: ceva este ireversibil – timpul, timpul măcinat, înghițit de săvârșirea greșelii, mai ales de ispășirea urmărilor ei. Timpul scurs nu ni-l mai dă nimeni înapoi! Un minut din viață e important! «Pierdem în viață ani – și cerșim la moarte o clipă spunea Nicolae Iorga".

«Și cu suferința, cu suferința omenească – întrebă Janette, doctorița, cum rămâne?»

„Poate nicăieri nu este atât de evidentă ca în domeniul justiției balanța care măsoară timpul iremediabil pierdut și suferința umană generată de greșeală...

Acum câteva zile mă aflam într-un loc unde se ispășesc sentințe! Am stat de vorbă cu niște tineri...

«Tu pentru ce te afli aici?» l-am întrebat pe unul.

«Păi... am furat!»

«Ce-ai furat?»

«Am spart magazinul din comună, împreună cu fratele meu, mai mare, și-am furat obiecte în valoare de...»

«Și de ce-ați făcut acest lucru? N-aveți ce mânca, n-aveați cu ce trăi? Eraţi într-o nevoie deosebită?»

«Ei, aveam noi nevoie de niște bani... că am vrut să vindem lucrurile luate, dar ne-au prins!»

«Și-acum?»

«Și-acum o să stau aici un an!»

«Și fratele?»

«Păi, el e major, așa că face mai mult; el îi dincolo, unde-s cei mari»...

M-am uitat atent la interlocutorul meu: era un copil de 10 ani, mic de statură, dar îndesat, avea niște ochi vioi, care contrastau cu vorba lui domoală, tărăgănată, de cioban.

«Îți pare rău de ce-ai făcut?» l-am întrebat.

«Asta-i sigur!... Că bine era cu oile la stână! Ieșeam la câmp, nu mă pândea nimenea din spate. Dacă făceam treabă bună, nu dădeam seama la nimeni! Că eu i-am spus lui Gheorghe: măi nene, nu trebuie, îi rău ce zici tu. Las-o focului de motoretă, că ne-om lua noi mai încolo. Și-apoi ce-or zice ai noștri când or

afla?!»

«Și ce-au zis ai voștri?»

«D-apoi că doară n-a murit mama noastră! Bine că tata îi mort mai demult! Iar alți frați îs mai micșori! Ei ce știu? Plâng doar când rid ceilalți copii de ei la școală! *Uite hoții!* așa le strigă. Și doară ei, săracii, n-au furatără nimic! Noi i-am făcut de râs. Mare belea pe capul mamei!»

«Văd că-ți pare rău, într-adevăr!»

«Rău, domnule!»

«Și-aici?»

«Aici... ca aici! Noroc că ne învață o țâră de carte, că eu am cam plecat de la școală. Mai mult cu oile. Aici îmi mai aduc aminte, mai învăț câte ceva!»

«Dar, tu, tu ce-ai făcut?».

Băiatul de-alături, căruia i-am adresat întrebarea, e mult mai dezvoltat decât colegul său de bancă. Brunet, cu sprâncene negre, mari, aplecate peste niște lumini ce pâlpâie parcă speriate, cu fața asprită de vânt, cu buzele uscate, parc-ar fi mistuit de-o febră interioară, se ridică cu greu, ferindu-și ochii.

«Tu pentru ce ești condamnat?» reiau întrebarea.

«Eu am fost la o înmormântare»»...

«Și?»

«Și-acolo m-am îmbătat!»

«Doar nu pentru asta ai fost adus aici!»

«Bineînțeles că nu! Eram cu un prieten mai mare».

«Câți ani ai?»

«Optsprezece!»

«Și prietenul?»

«Avea 25!»

«De ce zici că... avea?»

«Fiindcă acum... acum îi mort!»

«Mort? Cine l-a omorât?!»

«Se cheamă că eu!»

«Cum tu? Ai zis că-ți era prieten, doar!»

«Da, prieten, dar și el era beat și, din una, din alta, ne-am luat la harță. El a rupt un par dintr-un gard și m-a pălit drept în cap. Vedeți – aici, unde-i semnul!»

Mă uit. Într-adevăr, o tăietură lungă de cinci-șase centimetri ieșea la iveală din părul tuns scurt, aproape ras.

«Am văzut atunci stele verzi și-am simțit sângele curgându-mi pe față! Nici n-am știut când am scos cuțitul din buzunar (purtam totdeauna la mine un cuțit) și, când s-a apropiat să dea din nou, n-a mai apucat, fiindcă l-am lovit și eu cu cuțitul. Am simțit că l-a străpuns puțin. Am zis că l-am înțepat doar...; se vede treaba, cum au zis și doctorii care l-au tăiat după aceea, că s-a nimerit să fie în inimă. Așa că... L-am văzut căzând, cât era de mare și nici că s-a mai sculat! Am căzut și eu, mi s-a făcut rău! Ne-a găsit cineva, un om din sat, care-a trecut pe-acolo (începuse să se însereze) și așa... am ajuns aici».

«Cât ești condamnat?»

«Apoi, mult... opt ani! O să ies bătrân de-aici, dac-oi mai ieși!»

«Cum bătrân?! Ai zis că ai abia optsprezece ani!»

«Ei, dar opt ani... Nu cred să am răbdare să-i aștept să treacă!... Dacă nu mă pălea în cap! Ori să fi «murit atunci! Scăpăm!... Scăpăm și de rușine și de»...

«Umanitate în suferință!»...

„Ai dreptate, ziaristule, însă locul acela despre care pomeneam constituie un mijloc de regenerare morală, de regenerare umană, de repunere în drepturile de om, în măsura în care acestea n-au fost vital afectate...

Iată, de pildă, am aflat, în împrejurările respective, că unii tineri, care ajunseseră acolo în urma a diferite abateri căzute' sub, incidența legii și care în timpul detenției și-au completat și școala, au învățat o meserie și, mai presus au chibzuit la drumul vieții lor de până atunci, maturizându-se – sigur, suferința a contribuit la grăbirea procesului maturizării – și-au asumat total răspunderea asupra vieții lor. Încadrați în colective de muncă, ei își fac datoria, străduindu-se să șteargă din viața lor o pată care, uneori, nu se poate șterge toal! De altfel, mi s-au pus la dispoziție și niște scrisori de la asemenea tineri care au devenit membri utili ai societății. Am văzut și scrisori ale unor conduceri de întreprinderi, de unități, care vorbeau elogios la

adresa unor oameni recâștigați pentru o viață demnă. Sunt, dacă vreți, niște scrisori de acreditare obținute, e drept, după chin și jertfe, uneori prea mari și cu urmări de neșters, dar, în sfârșit, scrisori de acreditare pentru postul de... Om, date de oameni unor semeni readuși la condiția omenească.

CAPITOLUL VI

1.

Într-o zi, în jurul prânzului, Andreea a fost chemată de urgență la telefonul de la Recepția hotelului. Noroc că se afla prin apropiere.

— Luminița, tu ești?

— Mamă, te sărut! Acum am sosit de la Costinești. A fost nemaipomenit, o să-ți povestesc.

— Chiar „nemaipomenit"? întrebă Andreea, cu oarecare mirare în glas. Știa că fata ei, studentă acum în anul III la Medicină, nu se entuziasma prea ușor în nicio vacanță.

— De data asta, da, nemaipomenit! se auzi vocea caldă a fetei.

— Ei, atunci abia aștept să-mi povestești!

— Ce fac ceilalți: tata, bunica, *tânăra generație?*

— În general, bine, Luminița!

— Cum, „în general"? Ce-nseamnă asta? Te pomenești că Nanei nu-i prieste?

— Ba, Nana se simte bine, iar de copii – ce să-ți spun – aici e „raiul" lor, au și muntele și marea la un loc!...

— Atunci, tata? a tremurat glasul Luminiței, s-a întâmplat ceva cu el?

— Nu te speria – nu e nimic deosebit, doar că i-au reapărut, de câteva zile, semnele durerilor vechi, la rinichi. Tot încercăm să le strunim cu fel de fel de medicamente. Astăzi se simte mult mai bine. Acum e în parc, citește. N-a știut că ești tu la telefon, că ar fi ajuns aici înaintea mea.

Luminița a tăcut câteva secunde...

— Mamă!...

— Da, fetița mea...

— N-ar trebui să vină și el mâine acasă?

— Cum „și el", dar cine mai vine mâine acasă?

— Iartă-mă, am uitat să-ți spun, tu trebuie să vii, de urgență!

așa s-a exprimat tovarășul de la Inspectoratul Școlar care a dat telefon adineaori: „Spune-i mamei dumitale să vină de urgență, mâine să fie la București, pentru că poimâine liceul urmează să fie vizitat de niște delegații străinei”

— „Niște”?!...

— Da, „niște”! așa a spus. Și că mâine ar trebui să iei legătură cu Inspectoratul... Mamă, ia-l și pe tata, mi-e foarte dor de voi!... Ne întoarcem pe urmă cu toții la munte, să cărăm toată „trupa”...

Noaptea, lui Vlad i s-a făcut rău de tot. Spre ziuă. Andreea s-a urcat la volanul mașinii și a plecat cu el la București. A ajuns în mai puțin de trei ore. Au mers direct la spital. I-au administrat niște calmante, după care i-au făcut tot felul de radiografii, urografie... Medicii – se adunaseră câțiva în jurul acelor imagini – păreau îngrijorați.

— Tovarășe Cosmescu – s-a decis unul să vorbească – sunt niște lucruri neclare...

— Adică? a întrebat Vlad cu spaimă în suflet.

— În vezica urinară apare, în toate imaginile, o pată care poate fi: un calcul, în cel mai fericit caz...

— Sau?...

— Sau... un polip, ori o tumoare!... Iar în rinichiul stâng, un chist... Dar lucrurile nu sunt sigure. Trebuie să mergeți, de urgență, la profesorul P., de la Spitalul Fundeni. El e marele nostru specialist...

Au ieșit năuciți...

— Curios e, a spus Vlad, că nu mă mai doare nimic, în afară de suflet. Mi s-a făcut așa o milă de mine!... a dat-o el pe glumă, încercând să zâmbească. Andreea era încrâncenată. Îl ținea strâns de mină. Vlad ii simțea tremurai interior...

— Bineînțeles că nu e nimic serios! a exclamat ea, numai c-o să înnebunim până mâine.

— De ce să înnebunim? Dacă ceea ce au spus doctorii se confirmă, tot nu va mai fi mare lucru de făcut, iar dacă „nu e nimic serios” – cu atât mai mult nu are rost să ne frământăm – a răspuns Vlad... „Uite, așa poate să înceapă *sfârșitul!*” se gândea. „Ba nu, că sfârșitul a început de-acum cincizeci de ani, de când

m-am născut”. (Vlad urma să împlinească, peste câteva zile, cincizeci de ani!)...

2.

Luminița nu-i mai dădea drumul din brațe. Îl ținea strâns, de parcă ar fi vrut să nu-l piardă. „Tăticuțul meu!” i-a șoptit ea, la un moment dat, mângâindu-i părul, prin care începuseră să apară lumini de argint. Apoi i s-a cuibărit sub mâna dreaptă, lângă piept. Așa proceda și când era mică și trecea prin vreo spaimă. Dacă erau amândoi în casă – și el și Andreea – la el alerga, s-o ia în brațe și s-o ascundă, ferind-o astfel de ceea ce i se părea ei că o amenință. Acum însă... spaimele îi soseau dinspre acel piept de care își lipise obrazul... Și ce bucuroasă venise din vacanța de la Costinești, abia aștepta să-i vadă, să le povestească!... A izbucnit în plâns.

— Liniștește-te, Luminița, te rog! i-a spus judecătorul. N-am nimic! Uite, nu mă mai doare nimic!... Îi mângâia părul blond, cu umbre de aramă, mlădiat în valuri ca de mătase, lucind în soare. Crescuse mai înaltă decât Andreea; era subțire la trup, cu picioare lungi, frumoase, cu forme parcă desenate din mângâieri tandre și armonii perfecte; avea o față cu linii dulci, ochi albaștri, ca ai lui Vlad, gură mică și buze pline, precis conturate, un nas fin, puțin „în vânt”... Când o vedeai, nu se putea să nu întorci capul, spre a o privi îndelung. Intr-o zi, era cu Vlad pe stradă. Judecătorul s-a oprit să cumpere o revistă, de la un chioșc. Luminița a făcut câțiva pași singură. Au trecut pe lângă ea două femei mai în vârstă. „Privește, ce minune de fată!” a exclamat una, adresându-se celeilalte. „Ferice de mama care a născut-o și se bucură de ea!”. Vlad tocmai ajunsese lângă ele și le-a ascultat...

Andreea era într-adevăr fericită c-o avea pe Luminița. Când era mititică, ea, Andreea, se căina de nenumărate ori pentru că n-o născuse Nana băiat!...

„De ce să fi vrut să fii băiat?” a iscodit-o, pe-atunci „tata Mihalache”, vecinul ei.

„Dintr-o mie și unul de motive!” a exclamat fata, cu importanță. (Auzise și ea expresia asta și îi plăcuse.)

„Și care ar fi acela, «unul», Andreea, tată?” a întrebat-o vecinul, curios să audă ce-o să-i răspundă *năzdrăvana*...

„Ca *să fiu băiat!* a sosit, prompt, replica...

În timpul sarcinii, Andreea își dorea foarte mult o fetiță. A fost fericită când a născut-o. Și fericirea aceasta, cu toate grijile, îngrijorările, chiar spaimele, într-o perioadă, pe care le-a trăit pentru ea, împreună cu Vlad, cu toată truda la care s-au supus, în cei douăzeci de ani ce trecuseră de-atunci, fericirea aceasta se păstra și acum, înmulțită, înflorită.

Luminița a fost un copil pe care Andreea și Vlad l-au crescut cu mare iubire și l-au crescut ei, nu altcineva – bunici, rude, femei special tocmite – nu, ei, chinuindu-se, fără îndoială, dar bucurându-se totodată, pentru fiecare zâmbet al fetei, pentru fiecare vorbă, pentru fiecare gest!... Rare bucurii; bune de așezat în cămara cea mai tainică a ființei – drept izvor de mereu nouă lumină pentru pașii, nu de puține ori, încordați ai vieții, și de nouă putere!...

Era o fetiță veselă, care umplea casa cu râsul ei cristalin, cu vorbele ei – peltice la început, dar cu atât mai „dulci”, cu țopăitul într-un picior...

Andreea a îmbrăcat-o întotdeauna ca pe o păpușă de excepție – de la pijamalele, în care o culca, la rochițele de joacă și până, mai ales, la *toaletele*, cu care o scotea în lume. Îi cumpăra fel de fel de „materiale”, concepea singură modelele, de multe ori le croia singură și le cosea!... Era conștientă că răsfățul acesta s-ar putea să-i facă rău mai târziu, să-i creeze deprinderi care ar putea-o incomoda altă dată, dar nu se putea abține. Dorința de a o vedea „cum nu e alta” era mai puternică, învingea. Noroc că Luminița a rămas – ceea ce a fost întotdeauna – un copil modest, „cu capul pe umeri și cu picioarele pe pământ”, cum îi plăcea ei să spună. „Să nu vă faceți griji cu mine – le spunea părinților – vedeți-vă de-ale voastre, și așa aveți prea multe, eu sunt o fată cu capul pe umeri și cu picioarele pe pământ!”...

Alături de ea, Andreea și-a retrăit copilăria – poate că *adevărata* copilărie, apoi s-a lăsat bântuită de toate înfiorările din anii adolescenței... Acum își răsfață sufletul în luminile, din ce în ce mai clare, mai așezate, ale vârstei cu zborul cel mai înalt și mai cutezător: tinerețea!

Una din marile bucurii ale anilor fragezi o constituia prima zăpadă...

„Mamă, ninge!" striga, parcă și cu sufletul, cu ochii, cu toată ființa ei, Luminița...

Lăsa orice treabă, indiferent ce-ar fi avut, și ieșea cu fetița să se plimbe pe sub dansul acela lin, calm ori, dimpotrivă, zăpăcit al „steluțelor ce plâng" – așa le spusese Luminița, odată, fulgilor de nea: „steluțe care plâng!"... „Nu vezi, i se adresase ea mamei, de cum ajung pe obrajii noștri, fulgișorii în formă de stea se fac lacrimi!"... Se plimbau, se băteau cu primii bulgări de nea, se dădeau, amândouă, cu săniuța!... Ori râdeau pe săturate – aici îl aveau tovarăș bun și pe Vlad – la spectacolele cu păpuși, cu marionete, cu copii și pentru sufletul lor, în primul rând, la cele ce se petreceau sub cupola circului, loc de care Luminița era parcă fascinată...

Fetița încerca s-o copieze pe mamă-sa în toate. Se repezea, de exemplu, la telefon, ori de câte ori îl auzea sunând, și, ridicând receptorul, începea să vorbească, trudindu-se să împrumute tonul scurt și răspicat al Andreei, deși glasul ei cristalin nu se potrivea deloc cu o asemenea atitudine.

Căuta, apoi, prin șifonier, ori prin alte dulapuri și scotea, înșirându-le pe covor, toți pantofii cu toc înalt ai Andreei, poșetele și căciulile de blană, după care începea „să se gătească". Își vâra piciorușele în pantofi, își „proba" câte o căciulă pe cap, pierzându-se cu ochi, cu nas, cu totul, în împărăția ei caldă, își agăța câte o poșetă de mână și pleca... la plimbare. Pășea încet, târșind pantofii (la unii le-a și desprins tocurile), până ce ajungea în dreptul unei oglinzi mari, aflată pe un perete. Aici, împingea căciula spre ceafă, ținând-o cu mâna să nu-i cadă, eliberându-și, în felul acesta ochii și începea să se „admire", schimonosindu-se în tot felul, până ce se hotăra la „figura

serioasă, demnă, *șarmantă*", cum va spune ea mai târziu. Se despărțea apoi de oglindă, făcând o plecăciune, către propria ei imagine și pornea „într-un tur" prin toate camerele. Când sfârșea, se așeza în grabă pe covor, arunca „gătelile" și începea să-și maseze picioruşele care o dureau în urma efortului la oare fuseseră supuse. Momentul de revigorare nu dura niciun minut; Luminița se ridica și încerca alte „toalete", schimba pantofii, poșeta, căciula. Și, din nou, plimbare, plecăciune... Aproape de fiecare dată o descoperea mamă-sa. „Luminița – i se adresa Andreea cu un glas voit supărat – ți-am spus să nu mai umbli cu lucrurile mele! Așteaptă să te faci mare, o să-ți cumpăr și ție!"... „M-am gătit și eu oleacă, mami", răspundea fetița, zâmbindu-i cu toată ființa ei.

Când s-a făcut de șapte-opt ani, în zilele „cu prăjituri", mamă-sa nu mai scăpa de ea: stătea tot timpul în bucătărie, vrând „s-o ajute" pe Andreea, „ca să le termine mai repede"... „Mă lași apoi să mănânc câte vreau eu!" exclama Luminița... „Bineînțeles, că te las!" îi răspundea mama, zâmbindu-i, fiindcă știa că pofta îi era mare, altfel nu mânca mai mult de una-două...

Cu fiică-sa alături a devenit Andreea patinatoare, își dorise, în propria ei copilărie, atât de mult să patineze... Nu-i cumpărase însă nimeni patine. Acum a cumpărat și pentru fată, dar și pentru ea. Și au apărut amândouă pe gheață. Au învățat să alunece pe oglinda aceea rece și primitoare, să facă piruete, să danseze... Erau fericite ori de câte ori se îndreptau împreună spre patinoar. Le stătea și bine, mai ales că Luminița creștea repede, o prindea din urmă pe Andreea...

O adevărată fericire constituiau pentru fetiță zilele, săptămânile, uneori, pe care le petrecea la țară, în satul în care se născuse tatăl său. Mama lui Vlad o iubea nespus, iar pentru Luminița „mamaie de la țară" era un fel de „zână bună" a acelor locuri, a grădinii, a pădurii, o „zână" care-o aștepta cu porumb fiert ori copt lângă jar, cu mere, cu pere, cu nuci, cu smeură și cu mure, pe care i le culegea de prin cotloanele pădurii de fagi și de stejari, cu dovleac copt tot sub spuză de jar, peste care, atunci când îl scotea – soare aburind – turna, în căușul cu miez ca de

miere, șuvoi de lapte proaspăt muls.

Când ajungea, dădea o raită prin curte să vadă găinile „moțate” – avea mama lui Vlad câteva găini cu niște fulgi pe cap care semănau cu un fel de conci –, să vadă pe cei doi cocoși falnici, ce băteau din pinteni pe lângă „zânele” ogrăziii (Luminița abia aștepta să-i audă, în liniștea nopții, trâmbițând și vestindu-și astfel stăpânii că nu mai e mult până ce vor trebui să se scoale), să vadă „vițelușul”, cum îi spunea ea, altul în fiecare an, cu care se împrietenea însă imediat, să-i salute pe cei doi paznici ai gospodăriei – pe Tarzan și Leu – (de zeci de ani, toți câinii ce trecuseră prin această curte fuseseră numiți astfel) și să se ia la întrecere cu ei, alergând pe zăvoiul din apropiere. Ieșea apoi în grădină și se plimba, cu mâinile la spate, pe sub merii ionatani, pe sub gutui, pe sub nuci... adulmecând cu năsucul acela al ei puțin „în vânt” miresmele pământului, acoperit de lucerna, de trifoi, de porumb, de zarzavaturi, și ale roadelor lui. Îi plăcea să se rostogolească prin iarbă, să se dea „de-a dura”, într-o parte și în alta, închizând, la început, ochii parcă spre a se izola de lumea din oare venise și spre a intra mai ușor în liniștea și în măreția „lumii de-acolo”, după care tânjise, cel mai adesea, câte un an întreg. Deschidea apoi încet, încet pleoapele, mângâind cu albastrul luminilor ei azurul imensei bolți de deasupra ce-i picura în suflet, printre crengile, doldora de roade, ale pomilor, șoapte de tainic mister. Când se ridica, începea să culeagă flori, alcătuind un buchet mare pe care i-l ducea, cu toată lumina și puritatea ființei ei pe buze, bunicii sale. Mama lui Vlad o strângea la piept ca pe o comoară rară, iar fetiței îi plăcea să-și pună capul în poala bătrânei și s-o întrebe: „Bunico, noi când mai stăm de vorbă”?

„Deseară, draga bunicii, deseară, după ce mai ostoiesc treburile astea.”

„Abia aștept! îi spunea Luminița. Am lucruri noi să-ți spun!”

„Bine, bine! îi răspundea bătrâna. Și eu – că doar s-au petrecut atâtea de când n-ai mai venit pe la mine!”

„Discuțiile” erau, de fapt, lungi povestiri ale mamei lui Vlad, care-i spunea „câte-s în lună și-n stele”! Cel mai adesea, faptele povestite se repetau de la an la an, dar pe Luminița acest lucru

n-o plictisea, dimpotrivă, ea o stârnea pe bătrână să-i mai spună o dată „cum a fost atunci, la târg la Piscani, când...", „ori la nunta aceea, când s-a rupt podul peste râu, de-au intrat nuntașii la apă (nu se întâmplase nimic grav, de fapt, mai mult sperietura și-apoi hazul), „ori când s-a luptat bunicul cu ursul în pădure", sau „când a fost la război, iar dânsa, bătrâna, rămăsese singură cu șapte copii", sau o întreba ce mai face nenea Aurică, vecinul?, ori tanti Nicoleta, de peste drum?, dacă s-a însurat băiatul lui Bicean și pe cine a luat, pe fata aceea frumoasă, din Băjești?... Sau, dacă, atunci când trece pe drum și e puțin afumat, Nae, fierarul, mai strigă tot așa: „Hei, hei, oameni buni! Hei, hei, oameni buni!..." Cineva apăruse, la un moment dat, în fața fierarului, apostrofându-l: „Ce vrei, mă, de ce strigi?!" „Vreau să vă întreb: «Ce mai faceți?! Asta e: Ce mai faceți?»" a răspuns potcovarul satului, în timp ce-și privea interlocutorul pe sub gene, încercând, totodată, să-și păstreze echilibrul. „Mulțumesc, bine!" s-a auzit glasul omului acela. „Atunci... e bine!" s-a declarat fierarul mulțumit și-a plecat. Dar, după câteva zeci de metri, a început din nou: „Hei, hei, oameni buni!..."

Luminița râdea de se prăpădea de câte ori auzea povestea lui Nae fierarul... iar, uneori, ridicându-și capul din poala bunicii, începea să se plimbe prin curte (cel mai adesea, vara, stăteau de vorbă afară, pe prispa casei), împleticindu-și mersul și strigând: „Hei, hei, oameni buni...!" Și nu se oprea, până ce n-o apostrofa cineva: „Ia, ascultă, de ce strigi?", pentru ca ea să poată răspunde:

„Vreau să vă întreb: «Ce mai faceți?! Asta e: Ce mai faceți?!?»", după care izbucneau cu toții în râs.

De când aflase pentru prima dată „povestea", Luminița îșI întâmpina, de la poartă, părinții, care veneau s-o ia la București, cu expresia binecunoscută lor: „Hei, hei, oameni buni: ce mai faceți?!"

Când a ajuns pe la vreo doisprezece ani, a făcut o adevărată pasiune pentru calul unchiului Valeriu, fratele lui Vlad. Era un cal alb și frumos, pe care îl „botezaseră" Cezar. Luminiței îi plăcea cu deosebire pentru că era blând și ea putea să-l mângâie cât voia. Băieții lui Valeriu – avea doi și erau mai mari decât

Luminița – mergeau, pe rând, cu calul la păscut, știau să-l înhame, să-l pună la căruță și să lucreze cu el în gospodărie, prin grădină, să rezolve deci fel de fel de treburi, îl duceau la râul din apropiere și-l spălau... Cea mai mare plăcere a lor era să călărească însă. Luminița s-a rugat de ei s-o învețe și pe ea. Au învățat-o, unul urcând-o pe cal și ținând-o de un picior să nu cadă, iar celălalt ducând calul de dârlog, la pas, ori cel mult la trap. Curând, fata a devenit sigură pe sine și le-a cerut verilor ei s-o lase singură cu Cezar. La început, băieții s-au temut, dar, când au văzut-o cum „se descurcă", i-au strigat: „Ești tare, verișoară! În tine avem un concurent serios!" „Dar ce credeați voi? le-a răspuns Luminița, umflându-se în pene! Și, în clipa aceea, a strâns frâul calului, fixându-și călcâiele în coastele lui, așa cum văzuse că făceau băieții. Cezar și-a încordat coama și a țâșnit, ca din pușcă. O pornise într-un galop nebun. Fata a simțit cum o străbat fiori de spaimă. Verii ei – Gabriel și Ionuț – s-au speriat. Au strigat-o, spunându-i să-l oprească. Dar Luminița se simțea acum bine, avea senzația că zboară. S-a aplecat peste coama lui Cezar („modelul" era împrumutat tot de la băieți, ei procedau așa când își îndemnau calul să alerge „cât putea el"), căutând să-l stăpânească din frâul – pe care-l ținea strâns, cu amândouă mâinile – și să nu alunece de pe spatele lui. Dar nu cunoștea prea bine câmpul pe care alerga. „Dacă-mi apare ceva în față?" s-a întrebat fata. Și, chiar în clipa aceea, la câțiva metri, a și văzut un șanț plin cu apă pe care fără îndoială că Cezar nu știa cum să-l sară, ori chiar dacă s-ar fi întâmplat să știe – ea nu făcuse acest lucru niciodată... A încercat să-l oprească și să-i schimbe direcția. Era prea târziu însă... Calul, observând și el apa, s-a încordat, făcând un salt peste ea, de parcă s-ar fi aflat la cine știe ce concurs. In clipele acelea, Luminița a luat-o cu adevărat în zbor, plonjând, din fericire, într-o căpiță de fân, aflată în apropiere, dincolo de șanțul buclucaș.

Gabriel și Ionuț, care alergau, de câteva minute, în urma ei, n-au mai văzut-o. Cezar s-a oprit după câțiva metri și s-a întors, căutând-o parcă.

„Luminița, Luminița!" strigau băieții. Calul se apropiase de

căpița de fân... și începuse să mănânce. Atunci s-a ridicat și fata, agitându-și brațele, ca să îndepărteze fânul ce-o acoperise în cădere.

„Luminița, ai pățit ceva?" a întrebat-o Gabriel, înfricoșat.

„Ce să pățesc? Nimic! a răspuns ea zâmbind. Am pus pariu cu Cezar că, în timp ce el sare peste șanț, eu am să mă arunc drept în căpița asta de fân. Și, după cum se vede, amândoi am reușit. Meritățm un premiu!..."

„Uf, ne-ai băgat în sperieți! a exclamat Ionuț. Chiar n-ai nimic, nu te doare nimic?" au mai întrebat-o ei apropiindu-se și privind-o atent ca să vadă dacă „e întreagă".

„N-am, domnule, nimic! nu mă doare pe niciunde! a răspuns încă o dată fata. Hai, ajutați-mă să încalec din nou!" le-a poruncit ea.

„Asta s-o crezi tu! s-a auzit glasul lui Gabriel. De-acum gata, a-nțărcat bălaia. Nu mai pupi zbor pe Cezar. Ce, vrei să te-adunăm pe făraș?"

„Auzi, Gabi, i-a zis Luminița – ai grijă să nu-ți luxezi limba de-atâta expresivitate și înțelepciune a vorbei!"

„Să lăsăm expresivitatea și înțelepciunea, verișoară!"...

Au pornit toți trei pe jos, cu Cezar de dârlogi...

După câțiva metri, Ionuț exclamă: „Phii, Luminița, știi ceva? Eu, în locul tău, m-aș angaja la Circ. Și m-aș specializa în salturi mortale!"

„Numai dacă mi-l dați și pe Cezar! Cu el cu tot, da î Merge!"

„Gata, tinere, spuse Gabriel, bătându-și calul pe grumaz. Oro te-ai făcut, ajungi artist! Astăzi ne-ai făcut prima demonstrație. Ai fost măreț!..." Râsul celor trei copii se revărsa peste câmpul scăldat în mireasma aceea rară de fân cosit și uscat sub zâmbetele soarelui, se strecura printre primii și merii din livada vecină, trecea apoi peste miile de fețe – cu nimb în jurul lor – dintr-un lan de floarea-soarelui, dând buzna în grădina de zarzavat, stropită, ici-colo, cu chipuri de crizanteme de cele mai felurite culori...

Vacanțele de iarnă și le petreceau, de regulă, la munte. Andreea le cumpărase schiuri – și Luminiței, și lui Vlad – și echipament potrivit. Fata avea un costum alb, strălucitor, iar

judecătorul unul în întregime bleumarin.

Ea nu schia... Așa că ori de câte ori se urcau cu „telescaunul" ca să-și dea drumul pe pârtie, Andreea îi aștepta jos, la sosire. Ii căuta tot timpul cu ochii. Când îi vedea – două panglici: una albă, cealaltă albastră, împletindu-și luminile – profesoara simțea o căldură bună în inimă. Din când în când dispăreau însă, pentru ca, alteori, să nu-i mai vadă deloc. Atunci, parcă o gheară începea să-și înfigă ascuțișurile în pieptul ei. Frânturi de gânduri, scăpate din frâu, îi ciocăneau sub frunte: „Dacă s-a întâmplat ceva? Dacă s-au pierdut în marea aceea albă, ce poate înghiți pe oricine cu hăurile ei dintre versanturi de munți?" Fără să vrea, căldura din suflet, mare, mult prea mare, se făcea abur, și aburul se condensa în stropi de îngrijorare ce începeau să-i împodobească genele...

— Andreea, ce e cu tine, de ce nu dormi? a întrebat-o Vlad, când a dat de ea în bucătărie. O căutase prin toată casa, din clipa în care, trezindu-se din somn, observase că nu se află în pat.

— Vin, vin imediat, a răspuns profesoara, ascunzându-și ochii. Mi-era sete, am băut puțină apă!...

Vlad s-a apropiat și i-a prins umerii cu palmele sale. Andreea s-a întors spre el cu fața, izbucnind în plâns...

— Te rog să nu te mai zbuciumi, i-a spus el. O să fie bine! Am ieșit noi și din altele... O să fie bine, ai să vezi!... Uite, nu mă mai doare nimic!

Mințea! Durerile reîncepuseră. Deveneau parcă din ce în ce mai violente. Vlad înghițise, fără să-l vadă Andreea, încă un pumn de calmante. Aștepta acum ca acestea să-și facă efectul...

— Hai în dormitor, că acum se face ziuă. Am impresia că n-ai dormit deloc! Mâine trebuie să primești și delegațiile acelea...

— Am dormit, i-a răspuns Andreea. Sunt odihnită!

— Se și vede! a exclamat Vlad... Iartă-mă, n-am vrut să fiu nepoliticos, dar ești realmente obosită...

Au deschis ușa la camera fetei... Luminița dormea adunată, ținând picioarele, cu genunchii aproape de bărbie. Avea întipărită pe față o suferință parcă... Așa se întâmpla, de fiecare dată, când era frământată, ori când o durea ceva...

... În mii de nopți, din aproape patru ani, Andreea și Vlad îi deschiseseră astfel ușa, ori vegheaseră, cu schimbul, căpătâiul ei...

Când împlinise zece ani, Luminiței i-a apărut o umflătură la piciorul drept, la articulația genunchiului, în spate. La început cât o alună, apoi cât o nucă, ajungând, până la urmă, de mărimea unui ou. Se făcuse roșie și era dureroasă...

S-au adresat, de urgență, medicilor. Au dus-o la un spital, la altul, la atâtea. A consultat-o un doctor, altul, mulți!... Niciunul n-a putut să le spună precis despre ce este vorba. I-au făcut analize... Iar, în cele din urmă – operație!... Credeau că a scăpat, dar, după alte două luni, a apărut o nouă umflătură, în imediata apropiere a operației... Disperaseră de îngrijorare, de spaimă...

„Și-acum? Acum ce facem?" întrebase Vlad pe doctorul ce-o operase.

„Nu știu! a răspuns doctorul, cu sinceritate. Vom încerca alte tratamente!"...

Au încercat... cu raze (nu știu de care), cu antibiotice, cu electroterapia cu tot felul de alifii, cu soluții preparate din plante...

Umflătura nu mai înainta, dar nici mai mică nu devenea. In schimb, își făcea de cap: durea, durea...

Luminița, care, în general, a fost și a rămas o curajoasă, nu-și putea stăpâni lacrimile de durere, în timp ce mergea, uneori, pe stradă... Se terminase și cu patinajul, cu schiurile, cu tot, și mai ales, cu bucuriile...

Andreea și Vlad stăteau, noaptea, pe rând, și o vegheau, cu toate că n-o puteau ajuta cu nimic.

Când se deștepta din somn și-i surprindea, fata îi certa, se supăra pe ei, spunându-le „să fie oameni serioși și să-și vadă de treabă și de sănătatea lor, că ei o să-i treacă! Trebuie să-i treacă!"

Văzând-o cu cită demnitate se poartă, părinții se înfiorau și mai tare, propunându-și, de fiecare dată, să învețe din „lecția" fetei, dar, spre surprinderea lor, cu greu puteau s-o facă.

Sosise vara!... Andreea și Vlad au plecat cu Luminița la mare. Fetei îi plăcea așa de mult marea, ca și părinților ei de altfel! Au stat vreo două săptămâni.

Încă din prima, după vreo câteva zile deci de la sosire, Luminița a început să meargă mai bine. (Prin ce chin trecuse luni de zile la rând!... Aproape că nu putea să meargă, de durere „iar ea se trudea să păşească fără să şchiopăteze şi fără să se vadă pe chipul ei niciun fel de încrâncenare. Aceasta fusese împinsă mereu înăuntru, prinzându-i inima şi sufletul. Probabil că de-aceea, noaptea, dormea chircită, cu genunchii la gură, de parcă ar fi vrut să sugrume, în fiecare clipă, un strigăt de durere.)

După două săptămâni, umflătura de la picior a dispărut, începuse să scadă şi, în câteva zile, s-a şters. Parcă nici n-ar fi fost...

În tot restul timpului, cât au mai stat la mare, li s-a părut că soarele n-a mai apus. Lumina din fiinţele lor se revărsa şi în jur, zi şi noapte la rând. Au început din nou s-o vegheze pe Luminița... Ii priveau cu insistenţă picior^ şi-ar fi fost tentaţi să ţină tot timpul mâna pe locul acela, ca să nu mai apară umflătura.

„Poate că şi-o fi întors norocul faţa spre noi!" a exclamat Andreea într-una din nopţile acelea albe...

Au plecat de la mare fericiţi. Fata lor era frumoasă şi sănătoasă! „Şi mai frumoasă acum, aşa bronzată, se lăuda Vlad, şi sănătoasă!"

„Vorbeşte pe şoptite" i-a zis Andreea.

„De ce?"

„Fiindcă vorba întreagă, răspicată, însemnează bucurie întreagă. Iar mie mi-e frică să mă bucur!"...

A trecut vara acelui an! A venit toamna şi a trecut şi ea... Începuse din nou frigul. Iarna intra în drepturile sale, cu tot cortegiul de zăpadă, de viscole, de ploi aspre, din când în când, cu stropi de gheaţă ce plesneau cu ne-milă feţele, sufletele.

În fiecare zi, Andreea şi Vlad controlau piciorul Luminiţei. Doctorul care-o operase s-a uitat lung şi-a exclamat: „Mai sunt şi minuni! Natura le face pe cele mai mari!" îi recomandase fetei un tratament de „consolidare". Luminița l-a făcut...

Trecuseră două zile după Anul Nou. Începeau să trăiască o nouă frântură de veşnicie animaţi de speranţa că „va fi bine!". În

ziua următoare însă, Luminița nu s-a mai putut sprijini pe picior. Se sculase, ca de obicei (ea începuse să uite de suferința și de disperarea prin care trecuse) și, când s-a dat jos din pat, o durere vie i-a săgetat piciorul, smulgându-i un țipăt. Andreea, care era acasă, a alergat în dormitorul fetei... Apăruse o nouă umflătură, deocamdată – mică, de mărimea unei alune... așa cum începuse și în celelalte două rânduri. A dat s-o încurajeze pe Luminița, dar ochii i s-au umplut de lacrimi...

A reînceput calvarul spitalelor, al tratamentelor, calvarul durerii! De data aceasta îngrijorarea le ajunsese – și Andreei și lui Vlad – sus, sus de tot, amenințând să le sugrume orice speranță...

Noroc cu fata, care s-a dovedit mai tare decât ei: „Nu vă speriați, le-a spus Luminița, o să vedeți – la vară o să-mi treacă din nou! Nu mai e mult până la vară. O să sufăr. M-am obișnuit!"...

Li se rupea inima, dar n-aveau ce-i face. Tratamentele pe la care mereu o purtau, pe oare i le aplicau ameliorau situația pentru perioade foarte scurte, dar atât. În urma nici unuia nu se observa un progres, din care că se fi putut naște nădejdea vindecării.

Vara aceea au așteptat-o ca niciodată! Imediat ce s-a făcut cald și au luat vacanță, au alergat spre împărăția albastră a mării, binecuvântată de puterile nemuritoare din inima *împăratului de foc*. Și *minunea* s-a repetat. Întocmai – ca timp și ca evoluție.

Nădejdile au început să înmugurească din nou. Acum, nu-și mai permiteau însă fericirea nici cât în anul trecut, pentru că sabia pericolului le fulgera deasupra capetelor... „Peste câteva luni ce va fi?" se întrebau, cu inimi strânse în cercuri de îngrijorare.

Și, într-adevăr, peste câteva luni...

Și, iarăși a fost nevoie de așteptare și de încă o vară...

Trecuse toată luna ianuarie (în care, de obicei, nenorocirea își arăta chipul). Au trecut și februarie, și martie!...

„Este, oare, posibil?" s-a întrebat Andreea.

„De ce să nu fie?!" a răspuns Vlad.

„De ce să nu fie?!" își spunea, cu îngrijorată speranță și fata, care, înainte de a se da jos din pat, în fiecare dimineață, își controla, mai întâi, piciorul la locul respectiv...

„De ce să nu fie?!..." a strigat, din tot sufletul, Luminița, când au ajuns în iulie și se îndreptau, din nou, spre *Sfânta Mare* și spre *Sfântul Soare*, cum începuse ea să le spună celor doi „vraci" care-i redaseră sănătatea și încrederea în viață!...

... — Nu cumva i-o fi rău? a șoptit Vlad, din ușa camerei, privindu-și fata...

— Nu, nu cred! a răspuns Andreea. E numai îngrijorată!...

În toată școlaritatea ei, Luminița nu le dăduse niciun fel de bătaie de cap. O obișnuiseră, de mică, cu un program de muncă, pe care îl respecta fără să fie nevoie să-i atragă cineva atenția. Învățase foarte bine, fusese mereu premiantă. Îi plăcea cu deosebire să citească. Își cumpăra tot timpul cărți, citea mult, chiar mai mult decât ar fi trebuit în unele perioade în care era foarte aglomerată.

La intrarea în liceu, nu avusese nevoie de meditații. Nimerise și profesori foarte buni la școală, dar, în principal, fata a lucrat singură. La matematică umpluse douăzeci și cinci de caiete de probleme și exerciții. Tot așa se petrecuseră lucrurile la treapta a doua. Pentru facultate însă, Andreea – oricât era ea împotriva „cârjelor pentru minte", cum numea meditațiile – a fost nevoită s-o ducă pe Luminița s-o controleze câțiva specialiști. Dar atât: s-o testeze și să-i spună ce trebuie să mai învețe – aceasta la fizică și anatomie, căci, la chimie, a controlat-o singură.

Cu fetele și băieții din clasa ei, cu colegii de generație, Luminița era o camaradă perfectă, nu însă și prietenă în adevăratul înțeles al cuvântului. Singura ei prietenă bună a fost și a rămas mamă-sa.

O excepție existase însă... Prin clasa a VII-a, avusese o colegă de bancă – Liana –, o fetiță mai mică de statură decât Luminița, care, fără să fie frumoasă, era foarte simpatică, „lipicioasă". Avea o fire blândă și o voce caldă, plăcută, vorbea puțin tărăgănat, prelungind parcă sfârșitul fiecărui cuvânt, ceea ce dădea rostirii ei un anumit farmec. O iubea nespus pe Luminița, trăia o

adevărată bucurie fiind alături de ea la ore, la unele spectacole, în diverse activităţi şi împrejurări. Şi Luminiţa se legase sufleteşte de colega ei, îi simţea lipsa, după ce se despărţea de ea la şcoală, până a doua zi, de aceea, cele două fete se vizitau acasă (locuiau, de altfel, şi aproape una de cealaltă) îşi dădeau telefoane, se mai întâlneau, uneori, prin apropierea blocurilor şi se jucau...

Către sfârşitul clasei a VII-a, era într-o primăvară, în aprilie, Liana a plecat, împreună cu părinţii ei, cu maşina, într-o mică excursie, la sfârşit de săptămână. Se îndreptau spre Valea Prahovei. Era înainte de a ajunge la Ploieşti. Drumul era aglomerat, circulaţia fiind intensă, începuse să plouă. După primele minute, asfaltul devenise alunecos, astfel că maşinile rulau cu mai puţină siguranţă. Tatăl Lianei i-a spus fetei că ar fi bine să oprească maşina, pentru ca ea să se mute pe bancheta din spate, unde se afla şi mama sa. (La plecarea din Bucureşti, fetiţa ţinuse atât de mult s-o ia pe ea în faţă, pe scaunul din dreapta şi tatăl cedase până la sfârşit. Acum voia s-o ştie în spate, într-o poziţie de ceva mai multă siguranţă.) Fata nu l-a ascultat, rugându-l să-şi continue drumul. „îmi place aşa de mult aici, tati! a exclamat ea. Te rog!...”

Ploua din ce în ce mai tare. Tatăl Lianei conducea cu atenţie. Treceau printr-o localitate. Aveau maşini, care se aflau în acelaşi flux, atât în faţă, cât şi în spate...

La un moment dat, maşina din faţă a frânat brusc, fiindcă un copil, ţâşnind dintr-o margine a drumului, se angajase să traverseze, în goană... Dacă nu frânau astfel, ar fi trecut peste el!

Luat prin surprindere, tatăl Lianei a virat mult spre dreapta, şi într-un unghi foarte strâns, căci, altfel, ar fi intrat în autoturismul din faţă, care, dezechilibrat, s-a învârtit pe loc, ţâşnind apoi în partea stingă, unde, după câteva zeci de metri, şoferul a reuşit să-l oprească. Noroc că nu venea nicio maşină, în secundele acelea, din sens opus.

Maşina în care se afla colega Luminiţei însă a derapat şi tatăl Lianei n-a mai putut s-o redreseze, izbindu-se, în forţă, de un copac puternic. Izbitura s-a produs pe partea dreaptă, în faţă... Liana şi-a pierdut viaţa pe loc!...

Durerea Luminiței a fost imensă. S-a îmbolnăvit. O săptămână a zăcut la pat. Făcuse aproape un șoc... Nu mai putea să suporte să meargă la școală, să vadă banca aceea cu locul Lianei pustiu...

Andreea fusese în perioada respectivă foarte îngrijorată de ceea ce se întâmpla cu Luminița. O podidea plânsul din senin...

„Ce ai, Luminița, ce s-a întâmplat, mamă?" o întreba.

„Mi-am adus aminte de Liana. Am stat de vorbă cu ea și mi-a venit să plâng"... răspundea fata.

„Cum ai stat de vorbă cu ea? Ce înseamnă asta?" „Nu te supăra, mami, îi spunea Luminița, dar nu știu ce se întâmpla, eu însă o văd tot timpul pe Liana în fața ochilor, o văd printre copii, pe stradă, uneori se așază lângă mine în bancă și-atunci sigur că vorbesc cu ea!"...

Andreea și Vlad, aproape speriați, au consultat mai mulți medici... Fetița fusese marcată de dispariția, atât de neașteptată, a colegei sale...

Până la urmă, timpul a așezat lucrurile, limpezind, treptat, și sufletul Luminiței de spaime și de dureri.

Părinții ei au intrat însă în alt flux de neliniște, după „povestea" cu piciorul: „De cine se va îndrăgosti fata noastră?" se întrebau făcând ochii mari unul spre celălalt și-apoi amândoi către Luminița. Ea însă, deși ajunsese în clasa a XI-a și-i roiau băieții în jur, îi privea cu detașare, rămânând cu toții – colegi de-ai ei sau mai mari – o simplă și bună camaradă. Nu-și făcea niciun fel de „probleme" în plus: mergeau împreună în excursii, la spectacole, la concerte, dansau la reuniuni... Și, după fiecare asemenea „ieșire" în lume, fără părinți (aceștia îi dăduseră întreaga libertate a ceea ce avea să facă), Luminița sosea acasă și-i povestea Andreei totul, absolut totul. Așa o obișnuise mamă-sa de când fetița era mică, să-i spună orice. Ii câștigase atunci încrederea, creându-i, în același timp, un fel de nevoie sufletească pentru mărturisire.

O aștepta, de fiecare dată, când era plecată undeva, nu se culca până ce nu sosea Luminița. Și-atunci, indiferent care ar fi fost ora din noapte, Andreea îi asculta povestirea, făcută pe îndelete, de obicei, cu esențele ei semnificative, dar și cu

amănunte care sugerau conturul, culoarea și formele vieții. O asculta, și parcă avea în față propria ei imagine la anii aceia de lumină și de zbor cu aripi mari, de mătase.

Vlad, care adormea între timp, se mai trezea din când în când, și, văzându-le tot împreună, le spunea: „Da' mai terminați odată c-o să vă apuce răsăritul soarelui". „Somnul e pentru bătrâni îi răspundea, de fiecare dată în asemenea împrejurare, Luminița, îndemnându-l să se culce mai departe.

De obicei, când vorbea despre un băiat îi spunea, mai întâi, mamei sale dacă este sau nu „deștept"!" De aceea și Andreea o întreba, la rându-i, când venea vorba:

„Ei, cum e? E deștept?...

Odată, întorcându-se de la sărbătorirea zilei de naștere a unei colege (era pe-atunci în clasa a XI-a), Luminița era foarte bine dispusă (se găsea și într-o perioadă când credea despre sine – așa cum toate fetele cred, de fapt, cu temei și mai ales fără – că este irezistibilă!).

„Ei, dă-i drumul!" i-a spus Andreea.

„Mamă, astă-seară am făcut o cucerire de preț!"

„Nu mai spune!" a exclamat profesoara.

„*Frumosul* și *deșteptul* liceului, unul Daniel Barbu, care e arătos, ce-i drept, și nici prost nu e – a luat olimpiada pe țară la matematică – se află la picioarele mele!"

„Ce vorbești, dragă, însemnează că ne-am pricopsit, ne-am găsit ginere! a persiflat-o, ușor, Andreea. Mă duc să-l scol pe taică-tău să se bucure și el!"

„Degeaba mă iei peste picior. Să știi că l-am dat gata!"

„Asta înseamnă că ți-ai propus așa ceva!"

„Exact!"

„Dar, de când asemenea program? Că te știam imună"...

„Am și rămas!"

„Nu mai înțeleg!" a spus Andreea.

„Mamă, Daniel făcea pe grozavul, era intangibil, înțelegi? în timp ce atâtea fraiere de fete umblau cu sufletul leșinat după el... Astă-seară am simțit că-l am în palmă. Și ți l-am strâns pe *domnul* Barbu, în mâna asta mică, așa cum o vezi, de l-am făcut mai să-și dea duhul!"

„Luminița, ce e cu tine? Tu nu te-ai lăudat niciodată... Și-apoi, ai făcut ceea ce spui numai ca să te răzbuni? Tu nu simți nimic pentru acest băiat?!”

„Nu, nu simt nimic deosebit. Iar de răzbunat – da, am vrut să mă răzbun! De fapt, pe altele, nu pe mine, fiindcă mie nu-mi făcuse nimic special... În afară de...”

„În afară de?”...

... „Trecusem, într-o zi, pe culoar, prin fața clasei lor. Erau în recreație. Daniel și alți câțiva colegi de-ai lui se aflau afară, lângă o fereastră.

M-a salutat cineva. Am răspuns cuviincios și-am trecut mai departe. Dar, tu știi cum sunt băieții, se uită, comentează. Un coleg al lui Daniel – Marius – îl cunosc după voce, a exclamat: „Băi, orice-ați zice, Luminița e «trăsnet»! îți taie respirația. Uitați-vă la ea!” Am zâmbit în mine și, să știi că, deși auzisem de atâtea ori asemenea vorbe, ceea ce a spus Marius mi-a făcut plăcere!”

„Știu, știu, a spus Andreea, cunosc foarte bine senzația. Sau, cel puțin, îmi mai amintesc de ea!...”

„Mami, dar tu ești frumoasă și acum! Și ești tânără!”

„Eu n-am spus că am îmbătrânit; e, totuși, cam mult de când nu mai am șaptesprezece ani, ca tine... N-am înțeles însă de unde aversiunea împotriva celuilalt coleg”...

„Păi, imediat ce și-a terminat Marius... aprecierea, s-a auzit glasul lui Daniel: «A, e o gâsculiță, ca toate celelalte!»... «Gâsculiță», auzi?!”

„Urât, din partea lui, că s-a exprimat astfel. Chiar dacă a vrut doar să se grozăvească, pentru că intenția era clară! a spus Andreea. Tu însă trebuia să nu fi auzit vorbele...”

„Cum?! Tu ai fi răbdat așa ceva?!” a sărit Luminița.

„Nu știu, pe vremea mea băieții erau mai politicoși!”

„N-ai dreptate!... Mă rog, nu știu cum or fi fost băieții atunci, dar și acum foarte mulți sunt decenți în comportare, politicoși chiar. Depinde de tine ca să te respecte!”

„Îmi place că ai învățat bine lecția f” spuse Andreea, apropiindu-i capul de pieptul său și sărutând-o.

„Am vrut să-l învăț însă și pe Daniel această lecție și să-l înving... «la el acasă», cum se spune, pe teren propriu adică...”

„Și?”

„Și ai să vezi ce-o să-i mai sfârâie călcâile *junelui*...”

„Iar tu?!”...

„Eu am să-mi văd de treabă! N-am timp de așa ceva! Și-apoi nici nu e destul de deștept, că, dacă era, n-ar fi spus gogomănia aceea... Mie îmi plac oamenii *deștepți, delicați, tandri*... ca tata! Doar știi!”

„Mda! Cunosc formula!... Și, totuși...”

„Niciun totuși! Lasă-l pe mâna mea! Am să-l țin o vreme deasupra flăcărilor, până va începe să se observe puțin scrumul. Apoi poate «să intre la apă»!...”

Și, într-adevăr, de a doua zi, au început telefoanele...

„Daniel Barbu, la telefon, un coleg al Luminiței!... Doamnă, vă rog să mă scuzați dacă deranjez... știu că...”

Băiatul se purta ca un copil civilizat, binecrescut, al cărui suflet începuse să vibreze deasupra unei vetre de jar...

„Luminița, ar fi bine să te oprești, să încetezi jocul!” îi spunea Andreea.

„Mai lasă-l, mai lasă-l puțin, nu se observă încă scrumul!”

„*Scrum* înseamnă durere, fata mea! Și orice durere omenească este de luat în seamă. Dacă poți să faci ceva în viață să alini durerile celorlalți, e foarte bine, aș zice că e chiar o datorie firească. Dar ca tu să le provoci, în mod deliberat, numai așa pentru menajarea orgoliului personal... nu mi se pare potrivit!”...

... Au mai trecut și alți ani. Acum, de câte ori Andreea merge undeva, într-o împrejurare mai deosebită, se consultă cu Luminița în privința toaletelor. Și fata îi alege întotdeauna rochia sau taiorul... care o arată pe mamă-sa mai tânără...

— Mi-a zis că la Costinești a fost „nemaipomenit”!

— Mă mir, a mai fost la Costinești și altădată și n-a spus așa ceva!

— Cine știe?!...

3.

La ora șase și jumătate dimineața erau la poarta Spitalului Fundeni. L-au așteptat pe profesorul P. Când a sosit, Vlad a intrat, împreună cu el, în cabinetul de consultații. Andreea a rămas afară.

Au stat, mai întâi, de vorbă. Apoi l-a consultat minuțios. La sfârșit, s-a uitat și pe imaginile radiografice. L-a trimis la un etaj superior să i se facă și o *ecografie*. A venit cu rezultatul...

... Ieșind din cabinet, a văzut-o pe Andreea pe-o bancă. Avea mâinile adunate în poală, deasupra poșetei. Privea undeva, în jos. Vlad s-a apropiat de ea. Mâinile Andreei tremurau de parcă s-ar fi aflat deasupra unor flăcări. A înălțat ochii...

— Ce-a spus? a întrebat, ridicându-se într-o clipă.

— Că n-am nimic! Nimic periculos!

— N-are nimic, doamnă! i-a confirmat și profesorul, care venea din spate. Ieșise din cabinet pentru nu știu ce treabă. Nimic care să vă sperie! Fiți liniștită! Și nu-l mai lăsați să meargă la doctori! a mai adăugat el zâmbindu-le la amândoi, în timp ce se îndepărta pe coridor.

Andreea ar fi fost în stare, ca altădată mama lui Vlad, să se repeadă la el și să-i sărute mâna. S-a uitat în ochii soțului ei:

— E adevărat, Vlad? a mai întrebat cu buze tremurătoare.

— Bineînțeles! Liniștește-te! Și a întins mâna, să-i mângâie părul.

În clipa aceea, Andreea a izbucnit într-un hohot de plâns. Vlad o ținea strâns, cu capul pe umăr și-o mângâia ca pe un copil. Nu i-a spus nicio vorbă. A lăsat-o să arunce prin lacrimi întunericul spaimelor ce se adunaseră în ființa ei...

— Acum hai, i-a zis el după câteva minute, că te așteaptă delegațiile străine, tovarășă directoare!...

4.

La vreo cinci ani de la moartea lui Vladimir Luca o aleseseră directoare adjunctă la liceu. Venise și o nouă directoare, în locul Marioarei Iordănescu, ieșită la pensie. Andreea era și președintă de sindicat, și în biroul organizației de partid... A muncit mult, fiind de folos școlii, între altele mediind legătura dintre noua directoare – pe care colectivul aproape că n-o suporta (deși era un om integru, foarte bine pregătită profesional, cu idei, cu inițiative, dar mult prea aspră și cam fără tact) – și profesorii liceului. Pe Andreea o ascultau, în ea aveau încredere, ea și când era foarte fermă (cum i se întâmpla de obicei), rămânea, totuși, delicată, respectuoasă și asta conta foarte mult. Erau în școală cadre didactice cu mare vechime, cu experiență de învățământ și de viață, a căror capacitate putea fi pusă în valoare mult mai bine adoptând față de ele, ca și față de toți de altfel, o asemenea comportare. Și Andreea a avut de câștigat în această muncă: S-a format pentru activitatea de mai târziu, pentru că...

... La numai trei ani, de la alegerea ei ca director adjunct, a aflat că în cartierul în care își trăise copilăria, pe locul vechii școlițe, în care și ea învățase, acum se construia un liceu modern... În scurt timp, s-a trezit numită directoare a acestui liceu.

Faptul a măgulit-o, dar a și speriat-o. „Va face față?" s-a întrebat. S-a sfătuit cu Vlad, care a încurajat-o.

„Cum să nu faci față? Nu ești tu cea mai... și cea mai"? i-a răspuns judecătorul, zâmbind.

„Te rog să nu râzi de mine, acum e treabă foarte serioasă!" i-a spus Andreea.

„Toată viața ta, cel puțin de când te cunosc eu, tu te-ai confruntat numai cu «treburi serioase»!"

„Vlad, nu e ușor!"

„Pe lume nimic nu e ușor, dacă îl iei în serios! Dar nici imposibil!"

„Școala nu e pusă la punct, are doar ziduri – și-atât! în nici două luni, adică în vara aceasta, trebuie să arate a instituție de învățământ..."

„*Modernă*! a precizat Vlad... Ne vom sacrifica vacanța acestui an și o vom face!"...

„Mă ajuți și tu?! s-a bucurat Andreea. Nu te superi că nu mai mergem în concediu?!... De fapt o să te duci tu cu Luminița, dar puțin, zece-douăsprezece zile. În continuare îi aranjăm ei niște tabere, iar noi...”

„Pe baricadele noului liceu!”...

Când privește în urmă, Andreei nu-i vine să creadă... După cum toți cei ce pășesc pragul acestei școli sunt uimiți de ceea ce văd, nu le vine să-și creadă ochilor...

Odată, un ministru dintr-o țară străină, conducător al unei delegații, s-a oprit în fața intrării principale... A făcut un pas, s-a aplecat și-a pipăit cu degetul: „Scări de marmură?!” a întrebat el mirat.

Ce lung și chinuitor drum a trebuit să fie parcurs până să se ajungă la acele „scări de marmură”!...

Andreea și-l amintea pas cu pas...

„Noi trebuie să facem aici o școală model! Și o vom face! a declarat ea, în fața întregului colectiv didactic, la prima întâlnire cu acesta. Să nu vă închipuiți că ceea ce spun este expresia unei ambiții mărunte a cuiva, care s-a văzut în fruntea unui colectiv și vrea să impresioneze prin ceea ce-și propune. Nu! Pentru mine este o datorie de suflet – vreau să văd o asemenea școală în cartierul în care m-am născut și am copilărit, crescută, întâmplător, pe locul vechii școli în care am învățat. V-am mărturisit cu sinceritate acest lucru, la care, fără îndoială, că unii pot să zâmbească. Îi rog s-o facă acum, pentru că mai departe nu vor mai putea. Datoria mea de suflet se înscrie însă într-un program mai larg, formulat de organele noastre de partid și de învățământ. Așadar, vom face o școală de care să ne fie drag și nouă, și altora, care să constituie o mândrie pentru noi, iar pentru alții măcar un prilej de meditație. Ne va fi imens de greu, dar să știți că eu nu mă dau bătută! Vă solicit ca, la început, să-mi acordați încredere. Nu cer supunere, ci disciplină care presupune respectarea strictă a tot ceea ce stabilim, iar ceea ce stabilim noi trebuie să cunoască bine și elevii, și părinții lor, pentru ca și ei să respecte totul! Va trebui să acționăm într-o unitate deplină. Dascălii unei școli – învățători, profesori,

ingineri, maiștri – instructori (și în școala noastră suntem peste șaptezeci) – constituie o forță cu efecte aproape incalculabile, forță ce trebuie să-și demonstreze valențele și nuanțele în orice împrejurare de muncă, ori de «ieșire în lume» în numele școlii, slujind și făurind prestigiul ei. Pentru aceasta trebuie să fim nu o *sumă*, ci o *unitate*! Aceasta sunt datoare să vă cer. Și vă rog să înțelegeți cerința cu mintea și cu sufletul! u...

... Au fost, fără îndoială, comentarii. Oamenii erau veniți din diferite colective. Elevii, mai ales cei de liceu, la fel! Să realizezi o *cadență* de muncă și de viață sub același acoperiș într-o adevărată mare de suflete, de destine constituia un țel aureolat de noblețe, dar nu ușor de atins.

Andreea a pornit însă cu încredere în oameni și în copii. Pe toți s-a străduit să-i facă să respecte anumite principii și să-și asume răspunderi. Le-a creat, în același timp, condiții de punere în valoare a inițiativelor și a capacităților.

A repartizat, de pildă, de la început, o sală de clasă unui colectiv de elevi pe o perioadă de... opt ani, atât cât durează deci cele două cicluri – primar și gimnazial, învățătorii și profesorii diriginți, împreună cu părinții elevilor, au fost chemați și solicitați să amenajeze sala respectivă ca pe un spațiu de viață și de muncă în care oricine intră pentru un minut, o oră, un an, ori pentru opt – să se simtă bine, să respire și să muncească cu plăcere.

Le-a recomandat ca fiecare sală, dacă se poate, să capete o *personalitate* a ei. O singură pretenție a formulat directoarea: „planul amenajării îl discutați cu mine de la început – le-a spus Andreea – iar, pe parcurs, tot ceea ce apare în această sală, un cui dacă se bate într-un perete, trebuie să-l văd eu și să fiu de acord, împreună cu dumneavoastră, desigur, cu felul în care arată, cu ce exprimă, la ce folosește, unde își va avea locul în ansamblul clasei..."

S-au realizat câteva clase „reper". Andreea se bazase, în acest demers, pe cei mai buni și mai inimoși oameni pe care îi avea. Într-o singură lună, de la începerea cursurilor, au apărut acele „clase minune", cum le-au spus copiii. Erau, într-adevăr, ca niște

bijuterii – de la parchetul rașchetat încă o dată și dat cu palux, încât arăta ca o oglindă, la băncile și ele lăcuite și acoperite apoi cu huse dintr-un material gros, alb, la perdele și draperii cu modele și culori ce puteau concura, în finețe și în frumusețe, cu oricare dintre obiectele respective din cele mai luxoase apartamente, până la elementele de propagandă vizuală ori materialele didactice necesare lecțiilor, ca și altor activități ce urmau să se desfășoare în aceste săli. Totul respira bun-gust și avea un rost precis în existența și în munca elevilor.

„Deci – se poate!" a spus directoarea și, în fața unor exemple atât de edificatoare, așa au început să gândească și gospodarii celorlalte clase: elevi, profesori și învățători, părinți. S-a declanșat un fel de întrecere ale cărei rezultate s-au dovedit de excepție.

Într-un an, toate sălile de clasă și-au căpătat astfel *personalitate*, una distinctă, interesantă, atrăgătoare, frumoasă! Școala deja nu mai semăna cu altele, de departe, fie și numai prin acest element. Se detașa, devenise altceva...

În paralel, Andreea s-a luptat pentru dotarea laboratoarelor, pentru amenajarea și dotarea cabinetelor destinate fiecărei specialități, inclusiv celor tehnice, pentru instituirea unui program de muncă adecvat, a unei activități de învățământ modern proiectate și realizate...

În acest domeniu a avut de luptat cu inerții, cu nepriceperi, cu lipsa de dorință, pur și simplu, a unora de a se angaja într-o asemenea muncă. Unele cadre – puține, e drept – și-au cerut transferul, căutându-și locuri „mai calde". Alții au stat în expectativă o vreme, întrebându-se: „Pentru ce este nevoie de atâta zbucium în plus? Nu este de-ajuns cuvântul profesorului? N-am tablă și cretă (uneori colorată)? N-am harta, pe care mi-o dă statul în dotare, eprubeta pe care mi-o cumpără școala, aparatul X pentru demonstrarea cutărui fenomen?! Pot să fac cu ele lecții foarte bune! Atunci, pentru ce atâta zarvă? Parcă pe vremea noastră cum s-a învățat și, slavă Domnului, am ieșit și noi oameni!"...

Alții o întrebau pe Andreea, cum procedase, odată, o profesoară de fizică, într-o ședință de partid: „De ce nu sunteți

mulţumită, tovarăşă directoare? Că doar am avut şi retroproiector, şi aspectomat, şi pick-up, şi magnetofon, şi scheme, şi fişe, şi altele... de toate am avut. De ce nu este lecţia bună? Cine să vă mai înţeleagă?... Când «lecţia e albă», cum vă place dumneavoastră să spuneţi, nu e bine, când folosesc de toate, iarăşi nu e bine! Eu nu pricep ce am de făcut!"

„Nu toţi oamenii pricep uşor – avea să-i spună, zâmbind ironic, după şedinţă, secretarul de partid, văzând-o mâhnită. Iar unii *se fac* că nu pricep. Ca să ieşi de pe *făgaş*, să ieşi din matca obişnuinţei, a rutinei este nevoie de efort. Modernizarea procesului de învăţământ – şi ceea ce vreau să spun a devenit un loc comun – nu înseamnă a-i introduce pe elevi într-o sală, pe care, până la ora respectivă, o ţinem închisă, sub cheie, şi pe uşa căreia am scris *Cabinet de...* spre a-i pune să se uite pe pereţi, la *expoziţia* de materiale, ori să privească încântaţi cum, în urma apăsării unui buton, de la pupitrul de comandă, se trag draperiile şi se face întuneric, cum alt buton apăsat aduce lumina, altul porneşte magnetofonul, un altul... mai ştiu eu care aparat, iar ei, elevii, să rămână spectatori ca la teatru?!...

A fi modern nu înseamnă a face spectacol în faţa elevilor, uneori a te da în spectacol, a te face de râs, cum se întâmplă cu unii care, în împrejurări mai deosebite – ca în timpul inspecţiilor, de exemplu – vrând să facă, ceea ce n-au mai făcut, ori ceea ce nu fac în mod obişnuit, îşi descoperă stângăciile penibile, nepriceperea şi, bineînţeles, se compromit, în primul rând, în faţa propriilor lor elevi.

Important este ceea ce întreprinzi cu tot acest material pentru a mişca minţile şi sufletele celor din bănci, pentru a ţi-i face, în procesul lecţiei, adevăraţi şi activi colaboratori, sprijinindu-i astfel să-şi formeze şi să-şi cultive trăsăturile morale fundamentale ale personalităţii şi să dobândească, în acelaşi timp, metodele, instrumentele cu care vor cuceri mereu, dincolo de hotarul şcolii, toată viaţa.

Profesorul trebuie să devină mai ales un arhitect, un constructor de conştiinţe umane!"...

... Treptat, toate cadrele didactice care au rămas în şcoală „s-au dat pe brazdă", pe brazda cea bună a unei munci, din care

elevul înțelegea că dascălul său este interesat ca el să înveţe, că-l preocupă ce se întâmplă cu el, ce gândește, ce simte, încotro se îndreaptă...

Acest fel de *înțelegere* s-a extins și în afară de sălile de clasă, de laboratoare, cabinete, ateliere... Pentru formarea și educarea complexă a elevilor, era nevoie – a considerat directoarea și, dimpreună cu ea, tot colectivul – ca întregul spațiu al școlii să arate în modul cel mai civilizat, fiecare colțișor să constituie un izvor de încântare pentru ochi și suflet, de acumulare de cunoştinţe, de formare a unor deprinderi – între altele de a merge civilizat, de a vorbi și a gesticula cu măsură, de a medita, cu folos pentru inimă și minte.

Trebuia, așadar, schimbată fața coridoarelor, a scărilor – pentru elevi și profesori –, a intrărilor... „Cu ce fel de materiale, însă, de unde, pe ce bani?"

Întrebările și-au găsit răspuns... potrivit, în sensul rezolvării, cu ajutorul părinților, mai întâi. Prin insistențe și rugăminți, dar și prin muncă a elevilor executată la unele întreprinderi – a fost procurată ceramica necesară placării culoarelor, scărilor, grupurilor sanitare... Un coridor – o culoare și un anumit model; alt coridor – altă culoare, alt model... Totul, într-o perfectă armonie de forme și de culori. Privind, nu-ți vine să crezi că a fost posibil... „Bine, dar cu cine ați executat toată lucrarea și fonduri, de unde?" au întrebat atâția!

„Cu elevii noștri! le-a răspuns, de fiecare dată, directoarea.

Cu elevii, cu maiștrii-instructori, cu unii profesori!"

„Nu se poate!"

„Ba se poate!"...

În anul acela, când au început să renoveze coridoarele și scările, aveau în școală și niște clase a IX-a și a X-a cu profil de construcții. Elevii nu apucaseră să lucreze însă decât foarte puțin pe șantiere, nu știau aproape nimic din meserie. Erau și niște copii cu situație mai slabă la învățătură și cu multe abateri de la disciplina școlară. Andreea i-a adunat în careu și-a stat special de vorbă cu ei. Le-a propus „să le dea pe mână" toată această lucrare.

„Vă bateți joc de noi, tovarășă directoare?" a întrebat careva

dintre ei.

Andreea l-a scos în fața celorlalți nu ca să-l certe, ci ca să poarte un dialog adevărat, privindu-se imul pe altul în ochi. L-a întrebat: „De ce crezi, așa cum ai afirmat, că mi-aș bate joc de voi cu această propunere?"

Băiatul a rămas puțin încurcat... „Pentru că noi nu știm să facem așa ceva!" a răspuns el apoi. „De ce nu știți?" a întrebat, în continuare, Andreea.

„Fiindcă nu ne-a pus nimeni să facem până acum". „Altfel ați fi învățat! Da?! Ei bine, eu vă pun acum «să faceți» ceea ce n-ați făcut. Și vă cer să învățați foarte repede cum să rezolvați treaba în condițiile cele mai bune. Vă rog să mă credeți că am toată nădejdea în voi. Sunteți niște copii buni, pricepuți, care își iubesc școala... Cu astfel de calități nu se poate să nu izbutim!... Ei, ce ziceți, sunteți de acord? Primiți încrederea mea?!"...

Elevii au izbucnit într-un ropot de aplauze ca semn al acceptării... Se uitau, în același timp, unii la alții și nu le venea să creadă. Până atunci, din păcate, unii profesori „nu dăduseră prea multe parale" pe ei. Îi considerau coada școlii. Iată, însă că venea acum – aceasta parcă doreau să-și spună în acele clipe cu toții – chiar directoarea lor, despre care și ei auziseră că este un om de mare ispravă, și le spunea: „Nu, nu este adevărat ce s-a zis despre voi, ceea ce voi înșivă ați început să credeți ori chiar vă place să credeți, adică să vă complăceți într-o asemenea «glorie» fără lumină. Voi puteți mult mai mult și, ca dovadă, eu v-am ales să îndepliniți o muncă de excepție...!" „Vă dați seama, măi, a exclamat unul, după ce plecaseră din careu – cartea de vizită a liceului de-aici începe. Dacă aici nu va fi bine, omul din afară poate renunța să vadă restul, ori să intre în clase, în cabinete, laboratoare ș.a.m.d. Cu o convingere deja formată, nefavorabilă bineînțeles! Deci, de noi depinde cum ne vor privi oamenii școala, cu ce ochi!"...

Andreea a format echipe din elevi, din maiștri și profesori... A adus câțiva părinți, meseriași buni, care le-au arătat cum să lucreze...

Copiii au deprins repede ce trebuie și cum trebuie să facă. S-au apucat de lucru cu entuziasm. Directoarea era permanent

printre ei și-i încuraja. Învățase ea însăși o serie de operații și uneori muncea alături de ei. Elevii erau impresionați.

I-a convins însă ceea ce au văzut că iese din mâinile lor. Când și-au dat seama că *pot*, așa cum le spusese directoarea, i-a cuprins o bucurie greu egalabilă cu altceva. Nu se mai desprindeau de lângă ziduri. Lucrau câte zece ore pe zi... Ajunseseră să facă răni la degete, dar nu se plângeau și nu întrerupeau activitatea decât pentru o oră, timp în care mergeau cu toții la masă, la o cantină în apropiere. Școala întreagă se afla în preajma lor. Ajunseseră acum în centrul interesului și al admirației. Se simțeau bine, învățau să prețuiască munca, valorile ei, învățau să trăiască frumos... Când echipele acestea și-au consumat perioada de practică, lucrările se apropiau de sfârșit. Elevii au solicitat conducerii liceului să le decaleze cu două săptămâni programul cursurilor ca să poată termina ei totul. Era exact ce-și dorea din toată inima și Andreea. Dar nu îndrăznise să le propună, pentru că îi vedea obosiți. S-a bucurat că inițiativa a fost a lor...

În sfârșit, lucrul s-a terminat!... Culoarele cenușii, cu fața uscată, moartă de altădată, căpătaseră acum chip nou și nume noi: „coridorul de azur", „coridorul de aramă", „coridorul de smarald", „coridorul..." Elevii au fost adunați din nou în careu, de data aceasta în fața întregii suflări a școlii. Li s-a mulțumit cu căldură, au fost felicitați, li s-au oferit premii!

Munca și mândria împlinirilor ei au lucrat fantastic asupra acestor copii. S-au apucat, cu aceeași seriozitate, demonstrată în activitatea practică, și de învățătură, încât profesorii nu-i mai recunoșteau... Iar în ceea ce privește disciplina, ei au devenit *paznicii* numărul unu ai ordinei și ai liniștei din școală, ai bunurilor adunate, ori realizate aici cu atâta trudă...

Pretențiile începuseră să crească. Un lucru, odată realizat, îl impune pe altul, o treaptă o solicită pe următoarea. Andreea începuse să privească din ce în ce mai atent la holul mare de la intrarea în școală, la coridorul larg, cu care se continua, la uși, la scări...

A convocat într-o ședință de lucru Comitetul cetățenesc de părinți pe școală, precum și comitetele tuturor claselor. Le-a

înfăţişat gândul ei.

„Aveţi dreptate, a răspuns cineva, nu ne putem opri aici. Şcoala noastră trebuie să ajungă o unitate model, aşa cum aţi spus-o dumneavoastră de la început. Şi modelul mai are încă nevoie de împlinire ca să strălucească precum s-ar cuveni şi să rămână!"

„Dar nu e, totuşi, prea pretenţios?! s-a auzit o voce: scări de marmură, hol de marmură, întregul parter la fel..."

„Nu!" au răspuns parcă în cor! „Trebuie să ducem lucrurile până la capăt!" a exclamat altcineva.

S-au angajat, au stabilit un plan de acţiune... Au obţinut aprobări, derogări... Directorul întreprinderii de unde trebuia cumpărată marmura se afla printre ei...

Lucrările trebuiau executate, de data aceasta, de specialişti. Au făcut contract cu un I.C.R.A.L. Când a auzit despre ce e vorba, directorul I.C.R.A.L.-ului ar fi spus: „Scări de marmură şi hol de marmură într-o şcoală din cartierul acesta cu noroaiele până la gât?!"

„Să sperăm că în curând nu vor mai fi nici noroaie! i-a răspuns Andreea. În orice caz, în jurul şcolii, vă asigur eu că nu vor mai fi, repede-repede!"

„Dar ce faceţi, pavaţi şi străzile?"

„Dacă n-o vor face cei ce sunt obligaţi, le vom pava noi!"

„Cu cine?"

„Cu ei împreună! Noi îi vom ajuta!..."

„Mda! Am înţeles. De dumneavoastră nu scapă omul, orice-ar face!"

„Ba da, «scapă», numai să facă ce trebuie şi cum trebuie! i-a răspuns Andreea, apăsat. In ceea ce vă priveşte, sper că aţi înţeles: de la dumneavoastră doresc o echipă de meseriaşi buni şi de oameni buni, pentru că acolo, la şcoală, trebuie să se lucreze şi cu inima. Şcoala este o oază de suflet, de lumină şi de civilizaţie. Intrând în lumea ei, copilul, pe care dumneavoastră, părinţii, îl aduceţi acolo de mână, în prima zi, devine, treptat-treptat, om! Şi asta nu poate să mai uite o viaţă întreagă. Şi nici nu trebuie să uite! Noi ne străduim să facem cât mai mult din ceea ce ar trebui pentru ca fiecare om să retrăiască, atunci când

se întoarce spre anii dintâi, una dintre cele mai frumoase amintiri ale sale: anii de școală!”...

Au avut mult de lucru cu unii dintre acei muncitori... Datorită însă unui maistru al lor foarte priceput, dar și om sensibil, s-a realizat în condiții bune ceea ce își propuseseră conducerea școlii și părinții elevilor. Școala arăta acum ca un mic palat, căruia îi mai trebuia o intrare pe măsură. Au lărgit-o pe cea veche și i-au făcut uși mari, din stejar sculptat!... Și a doua intrare, prin care pătrundeau, de obicei, elevii, a fost renovată, înfrumusețată... In următorii câțiva ani au ridicat și o sală de sport și au amenajat o sală de festivități...

„Ne-a mai rămas un lucru mare de făcut!” a spus Andreea într-o zi, în timp ce discuta cu secretarul organizației de partid.

„Cred că știu la ce vă gândiți! u a adăugat secretarul.

Începuseră să le vină în școală studenți de la diferite facultăți spre a-și executa stagiul de practică pedagogică. Printre ei se aflau și câțiva băieți extrem de talentați de la Institutul de Arte Plastice...

„Ce ziceți de propunerea mea?”

„Este excelentă, tovarășă directoare! w a răspuns unul dintre ei, care fusese chiar elevul școlii...

Unii s-au apucat să execute o frescă imensă pe peretele exterior de la intrarea în liceu; alții să decoreze pereții din sala de festivități cu scene din viața copiilor și a tinerilor. Au optat pentru „sgraffito”, o tehnică specială, de mare finețe. Rezultatele s-au dovedit pe măsura talentului tinerilor și a impresionantei lor munci, făcute cu suflet, cu dăruire.

În timpul lucrului, mulți elevi se aflau pe lângă studenți, ajutându-i în unele operații ale complicatei lor activități, ori, pur și simplu, admirându-i. Legaseră prietenii. Au fost la Institut și le-au văzut lucrările. I-au rugat să deschidă cu ele o expoziție în școala lor. Studenții, cu aprobarea Institutului, au făcut-o cu plăcere.

„Tovarășă directoare, a spus Mihai, fostul elev al liceului, ce-ar fi să vă alegeți dintre tablourile acestea pe cele pe care le socotiți potrivite să rămână în școală?”

„Ce spui, Mihai?! a exclamat Andreea... Măi, băiatule, tu

citești gândurile oamenilor?»

„Nu înțeleg!" a răspuns studentul.

„Păi, eu chiar cu acest gând mă frământam... Îmi ziceam, de exemplu: «Ce grozave ar fi chipurile acestea de domnitori să le pun eu pe culoar, în preajma *Cabinetului de istorie!*» Dar mi-ar mai trebui, îmi făceam socoteala, pentru că aș vrea să umplu tot coridorul cu asemenea figuri de mari personalități ale vieții noastre, privită de-a lungul secolelor: domnitori, scriitori, oameni politici!...

Pe un alt coridor aș pune apoi tot felul de peisaje, imagini de natură și de viață, pe altul... iar pe scări imagini înfățișând scene de luptă ori mari momente din istorie... Ce zici?"

„Ce să zic? a răspuns băiatul puțin descumpănit... Dacă le-ați opri pe toate câte sunt aici... nu v-ar ajunge să acoperiți... dorința dumneavoastră... foarte frumoasă de altfel... Dar, eu știu?!..."

„Mihai, i-a strigat Andreea, ce faci, dai înapoi? Mi-ai aruncat un colac de salvare și mă lași să mă înec, constatând că e dezumflat?"

„Tovarășă directoare – spuse băiatul, în timp ce pe față îi creștea o lumină, am să vorbesc cu colegii mei și cu profesorii noștri... Va fi, probabil, nevoie și de o adresă oficială din partea școlii..."

„Mihai, adresa o fac eu, să n-ai nicio grijă, o fac și «mă bat» să găsească și ascultare... Am învățat «să mă bat»! Ce-ți închipui, de atâția ani?!... Dar adresa o să privească o realitate care *există* și pe care o avem noi, acum, înaintea ochilor. Ce fac însă cu ceea ce... nu se vede?!"

„Păi, tocmai în legătură cu asta..."

„Zi-i! Ce mai aștepți!"

„Am să vorbesc cu colegii mei... sper ca ei să fie de acord. S-au legat mult de școala *noastră*, să știți, care a început să fie și a *lor*. De câte ori vorbim între noi – așa îi spunem, cu toții: «școala noastră»!... Mă gândeam să le propun ca fiecare dintre noi să lucreze un tablou pe care să-l dăruiască școlii. Tematica o veți alege dumneavoastră... Până la sfârșitul acestui an ar fi gata!... Ce ziceți?"

Andreea l-a îmbrățișat!

„Ești nemaipomenit, Mihai! Iți mărturisesc sincer că la așa ceva nu m-am gândit! N-am îndrăznit să mă gândesc!"

„Eu însă am să îndrăznesc să-i rog pe colegii mei și sunt sigur că nu mă vor refuza!"

... Propunerea lui Mihai a fost primită cu entuziasm de toți studenții care făceau practică pedagogică aici, ca și de alții ce începuseră să treacă să vadă școala, „fenomenul" acela de școală, cum i se dusese vestea... Astfel că s-au așternut pe lucru și, în câteva luni de zile, s-au prezentat cu „operele" la directoarea liceului. Intre timp, Andreea făcuse toate demersurile necesare pentru ca tablourile prezente în școală, cu prilejul expoziției, să fie donate acestei instituții. Și reușise!

Acum, când au sosit și celelalte, s-a declanșat febra... „aranjării" lor pe pereți...

„Nu, nu acolo, puțin mai la dreapta, încă puțin! Da, acolo e bine. Fă semn ca să împușcăm!" (adică să introducă în zid cuiul de metal de care să fie prins tabloul)... Câteva zile asta a făcut directoarea cu profesoara de desen și cu câțiva maiștri care le ajutau „să împuște"...

Când toate tablourile acelea au apărut pe pereți, suflarea întreagă a școlii – elevi și profesori – și-a oprit parcă respirația. Nimeni, în afară de secretarul de partid, nu știa de această inițiativă».

„Ce mai puneți acolo, tovarășă directoare?" o întreba câte cineva, văzând-o cum se agită.

„Niște *panouri*!" le răspundea, invariabil.

Seara, după ce s-a terminat programul cursurilor și toți elevii au părăsit școala, directoarea, secretarul de partid și Mihai – studentul de la Arte Plastice, împreună cu alți patru băieți, colegi de-ai lui, s-au apucat de lucru. Au scos tablourile – aproape o sută la număr – (le ținuseră într-un mic depozit unde nimeni nu intrase) și le-au repartizat, după tematică, pe culoare. Au stabilit apoi locul fiecăruia, după care au început munca de prindere a lor pe pereți...

Trecuse mult de miezul nopții când au terminat...

Copiii, liniștiți, de obicei, până atunci, după câteva clipe de uluială, de admirație mută s-au dezlănțuit într-un entuziasm de nedescris.

„Extraordinar! Extraordinar! strigau. Ia uitați-vă aici!... Și aici!... Și aici!”... „Ooo! pe coridorul acesta sunt numai domnitori!...” a exclamat cineva! „Ba nu, ba nu, uită-te, sunt și scriitori, nu-i vezi pe: Eminescu, Alecsandri, Caragiale, Creangă... Iată-l și pe Kogălniceanu...” „Și pe Bălcescu! u a adăugat altul... Alergau prin fața tablourilor...

„Nemaipomenit! Uite bătălia de la Călugăreni! a; „Iar aici Revoluția de la 1848! Priviți-o pe Ana Ipătescu!”... „Veniți, veniți! a strigat altul... Pe coridorul acesta sunt numai flori! Nemaipomenit!... Nemaipomenit!”...

Nimeni nu le-a făcut nicio observație pentru că strigau, alergau. Era păcat să le strice o bucurie sinceră, ce se născuse spontan.

De la un timp, elevii s-au liniștit. Au început să pășească încet, mult mai încet decât de obicei, căutându-și clasele. Cercetau cu ochii mari pereții culoarelor și nu mai spuneau nimic. Îi „priveau” atâția ochi ai unor oameni mari, ori... ai unor flori, sau ai unor clipe fierbinți din timpul de demult, iar ei trebuia să fie la înălțime...

... De altfel, fiecare lucru nou ce apăruse până atunci în școală – în clasa în care trăiau și învățau, în laborator, ori în cabinet, pe culoar, la intrare, pe scările pe care urcau și coborau, în sala de festivități sau de sport, oriunde – le deschisese ochii și sufletul, îi făcuse să se gândească, în fiecare zi tot mai mult, la ce poate să împlinească munca în care s-au topit suflet, inteligență, talent, și cum trebuie ea respectată.

Fuseseră „ajutați” și de normele foarte clare, dar și stricte, ale *Regulamentului de ordine interioară al școlii...*

„În incinta școlii – în clase, laboratoare, cabinete, pe culoare – nu se strigă și nu se aleargă, se spunea, printre altele, în acest regulament; scările se coboară, ori se urcă – treaptă cu treaptă; pe bănci, pe pereți – chiar pe cei ai grupurilor sanitare – nimeni nu are voie să scrie nicio literă, să tragă nicio linie, nici măcar de

un cm.!... Cine se abate de la asemenea norme înseamnă că nu vrea să fie elevul acestei școli. De aceea va repara stricăciunea făcută, va achita, în plus, o amendă ce va fi fixată de conducerea liceului, după caz, iar apoi se va muta la o altă instituție de învățământ"...

Ideea mutării la o altă școală îi speria cu adevărat, căci, de la un timp, pentru fiecare ajunsese un titlu de mândrie să fie elevul acestui liceu. Se întâlneau cu colegi, cu prieteni... „La școala noastră"... Începea, de pildă, unul, cu aer de laudă... „Te-aș ruga să vii odată pe la noi – răspundea imediat elevul de la liceul Andreei, și-atunci să te vedem dacă mai ai curaj să te lauzi... La noi se intră ca într-un palat și ca-ntr-un templu, totodată. E pur și simplu fantastic! Veniți, vă rog să veniți să vedeți!" își chema acesta prietenii.

Despre școală se dusese vestea de mult! Se vorbise despre ea la Radio de nenumărate ori, se scrisese în presă, televiziunea difuzase reportaje făcute aici, iar organele de învățământ inițiau tot felul de consfătuiri și schimburi de experiență cu cadre din oraș sau din țară...Veneau oamenii, priveau, cercetau, ascultau și cei mai mulți rămâneau uimiți.

Plecând de-acolo, unii încercau să adauge propriei lor experiențe câte ceva din ceea ce văzuseră la Andreea, simțindu-se stimulați. Alții, dimpotrivă, aveau un sentiment de descurajare: „Nu se poate! afirmau ei. E ceva unic, de nerepetat!" Și se mulțumeau mai departe cu mărginirea lor, fără să încerce câtuși de puțin să iasă de pe făgașul rutinei, uneori al blazării.

Copiii școlii, mici și mari, deveniseră însă alții. Regulamentul acela de ordine interioară era acum o normă firească de viață. Putea să-l și ia tovarășa directoare de pe pereții claselor, de sub sticlele gazetelor de pe culoare – așa gândeau elevii. Pe cine să sperie? „Păi cum – spuneau unii – să-ți bați joc de propria ta muncă și poate chiar de ceea ce ai mai de preț?" Căci, pentru unii, școala aceasta era cel mai de preț lucru din viața lor... Când intrau în clădire o făceau cu sfială, ștergându-se pe picioare minute în șir. Pe coridoare se fereau să nu atingă ghivecele cu flori, înșirate de la un capăt la altul, pe margini; erau florile pe care ei le aduseseră, pe care le udau în fiecare zi și le îngrijeau.

În clase, nu-şi puneau niciodată ghiozdanele pe pupitre, ca să nu murdărească husele albe şi frumoase, pe care tot ei le spălau în fiecare săptămână. Se îngrijeau să nu le păteze cu cerneală, ori cu altceva – când mâncau, de pildă, în recreaţia mare. Chiar şi copilaşii din clasele primare îşi formaseră asemenea deprinderi.

Părinţii, de asemenea, veneau acum cu şi mai mult drag la şcoală. Intrau cu respect în ea, sfiindu-se parcă, precum copiii, să nu strice ceva, fiind gata oricând să răspundă, după puterile lor, noilor solicitări ale directoarei.

Respectul pentru şcoală impusese şi un autorespect faţă de ţinută, de întreaga înfăţişare a oricărui copil...

Într-o zi, Andreea a observat, în una din clasele prin care a trecut cu nişte treburi (era o clasă a V-a), o fetiţă cu uniforma puţin în dezordine. I s-a părut că nici nu era prea curată. I-a spus că, după ore, o aşteaptă in biroul ei. Fata s-a speriat, nu ştia de ce este chemată. Nu făcuse nicio abatere, era un copil cuminte, rareori putea fi văzută ieşind din bancă în timpul recreaţiei. Pe faţa ei se putea citi însă o permanentă tristeţe...

Andreea a căutat-o pe diriginta clasei, ca să se intereseze de elevă. Nu era în şcoală atunci, n-avea ore. I-a dat telefon acasă... N-a găsit-o. În sfârşit, s-a luat cu altele, până ce a auzit în uşă o bătaie sfioasă. Era fetiţa pe care o chemase. A poftit-o să ia loc. A scos din birou nişte bomboane de ciocolată şi i le-a întins. Fata a mulţumit, dar nu s-a atins de ele. Era palidă la faţă şi-o urmărea pe Andreea cu ochii mari...

„Cum te cheamă?" a întrebat-o.

„Eremia Andreea!"

„Andreea?! s-a mirat directoarea. Ştii că şi pe mine mă cheamă la fel?

„Nu!" a răspuns fetiţa.

„Dar cum ştii tu că mă cheamă?

„... Tovarăşa directoare!"...

Andreea, care se ridicase între timp de la birou, i-a mângâiat obrazul de copil ce parcă avea pe suflet o suferinţă. S-a aşezat apoi în faţa fetei pe un fotoliu.

„Spune-mi, Andreea, ce sunt părinţii tăi?"

„Mama lucrează la Fabrica de confecții, e țesătoare... iar tata...”

„Iar tata?...”

„Nu știu, pentru că nu mai este cu noi de patru ani!”

„Dar ce s-a întâmplat?”

„A plecat de-acasă și, de-atunci, nu l-am mai văzut. Mama zice că s-a însurat cu altcineva...”

Directoarea a simțit cum i se adună un nod în gât...

„Mai ai frați, surori? a întrebat-o.

„Da, o soră mai mică, este în clasa a III-a”.

„Tot la noi la școală?”

„Da!”

„Ea cum se numește?”

„Carmen!”

„Deci: Andreea și Carmen!... Uite ce e, Andreea, aș vrea să trec și eu într-o zi pe la voi, aș vrea să vorbesc și cu mama voastră, să vă găsesc și pe voi, pe-amândouă... Într-o seară ar fi bine, nu? Dacă aș veni chiar în seara aceasta ce-ai zice? Ești de acord?

„Nu, tovarășă directoare, vă rog să nu veniți! a izbucnit fetița, făcându-se roșie la față... Vă rog, vă rog...!”

Își plecase ochii și își frământa mâinile...

„Dar de ce? Nu înțeleg, s-a întâmplat ceva?” a întrebat directoarea, surprinsă...

„Tovarășă directoare, vă rog să nu veniți, vă rog eu...” repeta Andreea cea mică, în timp ce lacrimile începuseră să-i curgă pe obraji.

„Bine, n-am să vin, liniștește-te!”

Fata a început să plângă și mai tare...

„Te rog eu acum, Andreea, liniștește-te! Ți-am spus că, dacă nu vrei să vin, nu vin!... Nu e nicio supărare... Dar, dacă poți, spune-mi și mie: de ce? Care este motivul?!”...

Printre suspine, fata i-a spus o poveste dureroasă... De când le părăsise tatăl, mama fetelor era mereu tristă, venea acasă și parcă n-o mai interesa nimic... aproape că nu le făcea de mâncare, nu spăla decât rar, le dădea uniformele să le îmbrace necălcate, gulerele la fel, casa lor ajunsese în paragină... Din

când în când o surprindeau cu câte o sticlă de băutură... „Bea din ea câteva înghiţituri, tovarăşă directoare, nu bea mult, a precizat Andreea, apoi începe să plângă şi se culcă aşa plângând, nemâncată... Au venit şi tovarăşa dirigintă şi tovarăşa învăţătoare a lui Carmen pe la noi... Mi-a fost aşa de ruşine. Au stat de vorbă cu dânsa, dar degeaba! Am rugat-o să vină să vadă şcoala: «E ca un palat, mamă!» i-am spus. N-a venit însă niciodată. Cică nu-şi găseşte timp...”

„Dar tu ce faci, Andreea, că eşti fetiţă mare de-acum? Să ştii că eu, la vârsta ta, spălam, călcam, făceam curăţenie în casă, prin curte, aveam grijă de nişte surori mai mici!...”

„Dumneavoastră?!” s-a mirat fetiţa.

„Da, eu! Aşa că, până am să vin pe la voi, te rog să te apuci de treabă; şi uite cum procedezi: iei uniformele – şi pe-a ta şi pe-a lui Carmen – şi le pui în cada din baie, dai drumul la apă peste ele, apoi presari deasupra detergent, le înmoi bine şi le laşi acolo vreo oră. După aceea, te apuci şi le speli, aşa cum aţi învăţat voi la atelierul nostru de gospodărie, cum v-a învăţat tovarăşa profesoară. După ce le speli bine-bine, le clăteşti, le storci şi le pui să se usuce – găseşti tu o sârmă pe balcon, ori o sfoară în bucătărie... Şi, când sunt puţin jilave, adică nu s-au uscat prea tare, te apuci şi le calci... Ai văzut cum se calcă – sper că ai observat şi la mama ta, dar, mai ales, ai învăţat tot la atelierul nostru... Ce crezi, ai să reuşeşti?”...

Fetiţa nu mai plângea. O asculta cu atenţie pe directoare.

„Am să încerc!”

„Bine, Andreea! Iar eu sunt sigură că vei reuşi. Deci, de mâine nu mai veniţi – nici tu, nici Carmen – decât cu uniformele curate, ordonate, cu gulerăşele bine călcate... Ne-am înţeles?”

„Da, tovarăşă directoare! Vă mulţumesc!”

„Şi încă ceva: Spune-i mamei tale că aş vrea să stau de vorbă cu dânsa... Să mă caute la şcoală în orice zi poate, eu sunt aici! Iar dacă se întâmplă să fiu plecată undeva, pe la vreo şedinţă, arată-i tu cel puţin şcoala... Şi stabiliţi, totodată, când să vin la voi acasă. Stabiliţi şi mă invitaţi! Vii tu şi mă anunţi! E bine aşa?

„Vă mulţumesc, tovarăşă directoare; am să-i spun totul mamei... O să vă caut eu... Vă mulţumesc!” a rostit fetiţa,

retrăgându-se încet din birou și ieșind aproape cu spatele...

„Andreea! a strigat-o directoarea, în clipa în care voia să închidă ușa... Te rog să nu mai fii așa de supărată... Aș vrea să te văd zâmbind. Cred că ești mai frumoasă când zâmbești. Hai!..."

Fetița a schițat un zâmbet, dar buzele au început să-i tremure și din ochi s-au pornit, din nou, pârâiașe fierbinți. A închis ușa încet și-a plecat.

A doua zi, s-a auzit strigată pe coridor: „Tovarășă directoare, tovarășă directoare!" S-a întors: era Andreea.

„Vă rog să mă iertați, a început fata, v-am căutat la birou, dar nu v-am găsit"...

„Ce e, Andreea, ce s-a întâmplat?

„Ieri i-am spus mamei tot ceea ce mi-ați zis. Și-am adus-o aseară și la școală, nu ca să vorbească cu dumneavoastră, fiindcă nu voia, a zis că îi este rușine... A venit să vadă școala!... Dacă ați ști, tovarășă directoare, ce s-a mai minunat mama!... Se uita și nu-i venea să creadă, nu-i venea să creadă, auziți? Nu știa încotro să privească mai întâi. Am dus-o și la mine în clasă, și la Carmen... «Aici învățați voi?» m-a întrebat, după care m-a luat de mână, spunându-mi: «Hai, Andreea mamă, hai acasă, că avem treabă!»

Tovarășă directoare, n-o să credeți – aseară și azi-noapte a făcut casa lună. Am ajutat-o și eu. Pe Carmen am lăsat-o să se culce, ea e mică. A zis că astăzi face prăjituri și că mâine să vă chem. Puteți să veniți mâine?!"

Directoarea o luase pe după umeri și mergea cu ea spre birou. I-a privit uniforma: de data aceasta era perfect curată, gulerul bine călcat, iar părul fetiței, mătăsos, proaspăt spălat, mirosea frumos, a copil.

„Mă bucur, Andreea! Spune-i mamei tale că îi mulțumesc pentru invitație și pentru că s-a gândit să facă și prăjituri. Îmi plac foarte mult prăjiturile. Am să vin mâine pe la ora optsprezece. E bine?

„E foarte bine, tovarășă directoare!" a exclamat Andreea cea mică, zâmbind cu toată fața.

„Uite, că atunci când zâmbește, e chiar frumoasă tiza mea!"

se gândea directoarea...

Când a intrat în birou, suna telefonul. L-a ridicat. I se anunța că a doua zi, pe la ora zece, va sosi în școală delegația guvernamentală din...

De-acum se obișnuise, nu era aproape lună în care să nu primească cel puțin o vizită din străinătate. Uneori i se adresau direct de la serviciile de protocol, nici nu mai erau anunțate organele de învățământ... Ea trebuia să aducă însă la cunoștință întotdeauna celor de care depindea pe cale ierarhică faptul că școala urmează să fie sau că a fost vizitată...

Bucuria acelor contacte cu oameni de peste hotare era una deosebită. Mai întâi, pentru schimbul de experiență pe care vizitele respective îl prilejuiau. Apoi nici vorbele de apreciere ce le primeau, pentru munca lor, pentru ceea ce izbutiseră să facă, nu erau de neglijat. Cartea de onoare a școlii păstrează pe filele ei nenumărate asemenea elogii. Vlad își amintește că, în primăvară, trecând pe la școală s-o ia pe Andreea cu mașina, tocmai părăsea liceul o delegație din Egipt, condusă de o femeie, adjunct de ministru, președintă a Departamentului Pionierilor din cadrul Consiliului Suprem pentru Tineret. Notase, în *Cartea de onoare*, printre altele:

„M-am simțit fericită în această școală, în care am întâlnit un colectiv ca o adevărată familie, care conlucrează bine pentru formarea și educarea copiilor, a tinerilor, întotdeauna mă simt în largul meu și sunt fericită când întâlnesc oameni care au grijă de viitorul fiului meu și al fiului fiului meu. Ei încearcă să introducă în sufletele copiilor dragostea de țară, să introducă progresul și să le umple inima cu dragoste pentru ei înșiși „astfel ca această iubire să devină cât mai mare, să cuprindă întreaga umanitate. Noi toți vrem pace, iubim pacea!

Urez succes în muncă tuturor elevilor români din această valoroasă instituție de învățământ; le doresc ani cât mai frumoși și amintiri de neuitat din școala lor minunată; sper să facă tot ce le va sta în putință pentru propășirea continuă a țării lor, pentru pace!”...

CAPITOLUL VII

1.

— Vlad, cred că fata noastră s-a îndrăgostit!

— Foarte bine, era și timpul! Ți-a, spus ea?

— Nu, dar, de data aceasta, întrunește „formula” „deștept, delicat și tandru, ca tata!”

— Ca mine? A găsit ea unul ca mine? Extraordinar, și eu care credeam că sunt unicat!... Păi, dacă e așa, să-l aducă mai repede acasă, să-l punem la treabă, mă mai ajută și pe mine la una, la alta, că, uite, îmbătrânesc: peste câteva zile fac cincizeci de ani!... Poate se pricepe și la mașini... E un coleg?

— Nu! E arhitect!

— Arhitect?! întreabă Vlad, cu plăcută mirare. Nu e rău! Asta înseamnează că e mai mare decât ea.

— Are douăzeci și șase de ani... e... — vrei să ți-l descriu?

— Bineînțeles!

— „E smead, cu ochii negri, migdalați, cu păr castaniu – spre negru, are gură frumoasă, cărnoasă, figură de atlet (mai zdravăn ca tata) și a făcut scrimă! u Am încheiat citatul!

— Înseamnează că ăsta „ne trece pe toți prin sabie”, dacă îl supărăm cu ceva!

— Vlad, tu râzi...

— Dar ce să fac, să plâng? Nu trebuie să ne bucurăm?!... După cum l-ați descris, ar putea să joace și-n filme – rol de june-prim! Ar rupe ecranul!... Și, dacă intră și în *„formulă”*, cine știe, poate că e băiat bun! Eu cred că fata noastră are fler, nu numai ochi! Așa că...

— Da, dar peste cit va timp vom rămâne fără ea...

— De ce să rămânem fără...

— Păi, ne-o ia!

— Cum „ne-o ia”, dragă, noi îl luăm! O să mai avem și un băiat. Nu-ți mai doreai tu și un băiat? Uite, acum, o să-l ai!

— Și, dac-ai ști că-l cheamă și Andrei!

— Andrei?! Bravo! Păi, vezi, e *băiatul tău*!

— Nu, e al mamei lui!

— Nu sunt de acord: *a fost* al mamei lui, căci, dacă se însoară, e al soției lui, iar soția... e fata noastră, așa că *e al nostru*!

Au izbucnit amândoi în râs...

— Ne-am prostit de tot! spune Andreea, privindu-l lung.

— Nu ne-am prostit!... Suntem părinți!...

2.

Când au văzut mașina oprind în fața hotelului, Bogdan și Mădălina, care se aflau în parc, au alergat imediat către ea.

— Vlad, Andreea, ați sosit?! a întrebat Bogdan, îmbrățișându-i. Mamaie – a început să strige el, mamaie, vino repede că au sosit, au sosit! A venit și Luminița. Trăiască Luminița! și-a continuat el strigările...

Luminița îl strânge în brațe și-l sărută. O sărută și pe Mădălina, alergând apoi înaintea Nanei.

— Mi-a fost dor de matale, bunico, îi spune ea, sărutând-o încă o dată pe amândoi obrajii.

— Și mie de tine, fată frumoasă! îi răspunde Nana, învăluind-o într-o privire caldă, caldă!... Ești ca o prințesă!

— În blugi!

— Ei, o prințesă modernă!... Ce face taică-tău?

— E bine! răspunde Luminița bucuroasă. Doctorul i-a spus că nu are nimic periculos!

— Da, mi-au dat și mie telefon, tot așa mi-au zis... răspunde Nana, gânditoare...

— Te mai doare, Vlad? îl întreabă Mădălina pe judecător, înălțând ochii spre el și ațintindu-l cu privirile ei de catifea caldă și strălucitoare.

— Nu, Mădălinuța, mi-a trecut! Diseară poți să mă inviți la bal, am să dansez numai cu tine!

— Dar, ce, e vreun bal în seara aceasta? întrebă fata, bucurându-se dintr-odată...

— Chiar dacă nu e, îl facem noi, dansăm în camerele noastre... sau în parc, la lumina lunii!

— Te sărbătorim?! mai întreabă Mădălina, încântată.

— Noi ne gândeam peste vreo câteva zile, dar, dacă vrei tu, începem de astă-seară!

— A, hoțomanule, râzi de mine! spune fata, fugind de sub brațul lui cu care o ținea pe după gât.

Andreea și Vlad o îmbrățișează pe Nana... care îl privește lung pe judecător.

— Nu te speria, îi spune Vlad, zâmbind, mai am încă o jumătate de secol până ce voi da mâna... cu stelele! Sau cine știe, poate și mai repede, dacă mă fac cosmonaut!

— Tocmai, asta voiam să-ți spun și eu, fiindcă te știam om serios! zice Nana, luându-l de braț și strângându-l cu o căldură care judecătorului îi pătrunde până în suflet. De partea cealaltă a lui se află Andreea. Pășesc toți trei, tăcuți pe-o alee...

3.

Un autocar urcă pe aleea cu brazi argintați. Se oprește pe platoul din fața *Complexului turistic*. Din el coboară cincisprezece-douăzeci de băieți înalți, de peste 1,90 m, supli, îmbrăcați în costume de trening subțire, lucitor, având pe piept și pe spate culorile din drapelul țării.

— Este echipa națională de baschet, mamă, spune Luminița...

— Sărut mâinile, doamnă directoare, se aude glasul unuia dintre flăcăii aceia, care se apropiase de Andreea și de Vlad. Mă mai cunoașteți? Sunt Dorin Dragnea! V-am fost elev la liceu!...

— Cum să nu te cunosc, Dorine, deși proporțiile pe care le-ai căpătat între timp s-ar fi putut să mă împiedice să-mi amintesc de tine. Ce faci, ești mare sportiv, după cum văd!

— Da, doamnă, joc baschet!

— Felicitări! Fata mea spune că sunteți echipa națională, așa e? Uite, să-ți fac cunoștință cu soțul meu și cu domnișoara noastră...

Băiatul s-a plecat respectuos în fața lui Vlad și a Luminiței.

— Da, este adevărat, fac și eu parte din echipă! a răspuns sportivul, cu modestie.

— Mă bucur!... Dar cu degetele, cu degetele ce faci, te mai dor, ți-au trecut?

— Degetele?!... N-am avut nimic la degete!...

— Cum n-ai avut nimic? Nu-ți amintești că ajunseseră niște răni care sângerau?!...

— A, când am pus ceramica aceea pe coridoarele liceului!... E mult de-atunci, doamnă... n-ați uitat?

— De ce să uit?!...

— Viorel, Viorel! strigă Luminița, pornind în fugă spre un băiat din grupul sportivilor. E un fost coleg de liceu, coleg de clasă, spune ea, după câțiva pași, oprindu-se din mers...

Vlad se scuză, pretextând că nu și-a parcat bine mașina.

— Mă întorc imediat, adaugă, lăsând-o pe Andreea de vorbă cu baschetbalistul... Simțea că iarăși îl fulgeră firele acelea de foc, care porneau din rinichi și-i străbăteau tot abdomenul. Își uitase în torpedou cutia cu calmante, înghite câteva, împreună cu o gură de apă dintr-o sticlă pe care-o avea în mașină. Execută apoi o manevră, de formă, pentru ochii Andreei, care îl urmăresc...

4.

Soarele coboară către asfințit. Chipul lui de foc are aureolă de rubin ce tremură pe zarea unde străjuiesc turlele de imensă catedrală ale munților...

Luminița se plimbă pe-o alee cu fostul ei coleg, discutând cu pasiune, li povestește, probabil, despre vacanța la Costinești.

Bogdan și Mădălina se joacă prin parc, iar Nana, aflată undeva în preajma lor, împletește de zor. A început un nou pulover pentru... nepotul ei favorit...

Andreea și Vlad se așază pe banca din mijlocul acelui amfiteatru de iarbă stropită cu flori, înconjurat de coloanele încă

verzi ale unor pomi ornamentali ce ard în lumina palid-sângerie a asfințitului.

Cineva a întors banca spre soare-apune!...

— ... Mă doare puțin capul – se aude glasul blând al Andreei, care se apropie, tandră, de Vlad, sprijinindu-și fruntea pe umărul lui.

— Probabil că e din cauza zbuciumului prin care ai trecut. Dar nu te speria... am eu un leac. E ca un descântec. Îl știu de la mama...